

ingediend op **1922** (2023-2024) – Nr. 1
18 december 2023 (2023-2024)

Ontwerp van decreet

tot ondersteuning
van omgevingsverenigingen en omgevingsprojecten

INHOUD

Memorie van toelichting	3
Voorontwerp van decreet van 28 april 2023	59
Advies van de Vlaamse Toezichtcommissie voor de verwerking van persoonsgegevens	85
Advies van de Gegevensbeschermingsautoriteit	99
Gezamenlijk advies van de Minaraad en de Strategische Adviesraad Ruimtelijke Ordening – Onroerend Erfgoed.....	107
Voorontwerp van decreet van 30 juni 2023	117
Advies van de Raad van State	145
Ontwerp van decreet.....	163

MEMORIE VAN TOELICHTING

Samenvatting

Het ontwerp van decreet tot ondersteuning van omgevingsverenigingen en omgevingsprojecten voorziet in de rechtsgrond voor het toekennen van werkingssubsidies aan omgevingsverenigingen en voor het toekennen van projectsubsidies aan actoren voor omgevingsprojecten. Het ontwerp van decreet vervangt het decreet van 29 april 1991 tot vaststelling van de algemene regelen inzake de erkenning en de subsidiëring van de milieu-, natuur-, en ruimteverenigingen. Dit decreet wordt uitgevoerd via het besluit van de Vlaamse Regering van 18 december 2015 houdende de erkenning en subsidiëring van milieu- en natuurverenigingen en het besluit van de Vlaamse Regering tot vaststelling van de bijzondere maatregelen inzake de subsidiëring van projecten inzake duurzaam milieu- en natuurbeleid van 10 oktober 2003.

Sinds de inwerkingtreding van deze besluiten zijn de beleidscontext en de subsidiecontext gewijzigd en is een actualisatie van de ondersteuningsmaatregelen nodig. Het ontwerp van decreet voorziet in de rechtsgrond voor die actualisatie.

Met het ontwerp van decreet wil de Vlaamse Regering enerzijds actoren stimuleren om bij te dragen aan het bevorderen van de omgevingskwaliteit via het beschermen, het in stand houden of het verbeteren van de leefmilieukwaliteit, de biodiversiteit, de landschapskwaliteit of de ruimtelijke kwaliteit, het bevorderen van de klimaatadaptatie en -mitigatie of van het circulaire gebruik van grondstoffen. Anderzijds richt het ontwerp van decreet zich op de samenleving met als doel het draagvlak voor omgevingsmaatregelen te vergroten en de participatie bij omgevingsuitdagingen te stimuleren, bij zowel individuen als bij georganiseerde actoren in de maatschappij.

De bovenstaande doelstellingen worden gerealiseerd door het structureel ondersteunen van omgevingsverenigingen en hen te erkennen in hun maatschappelijke opdracht. Hiermee geeft het ontwerp van decreet ook uitvoering aan het Verdrag van Aarhus dat het belang van de erkenning en de ondersteuning van omgevingsverenigingen vooropstelt. Daarnaast voorziet het ontwerp van decreet in de mogelijkheid om in functie van omgevingsdoelstellingen en beleidsprioriteiten projectoproepen te lanceren en projectsubsidies toe te kennen. Deze prioriteiten sluiten aan bij de Vlaamse beleidsontwikkeling en -uitvoering en worden doorgevoerd bepaald in samenhang met lopende initiatieven, gebiedsgerichte processen en innovatieve programma's. Omgevingsprojecten zijn zo een belangrijke hefboom om snel te kunnen inspelen op beleidsprioriteiten binnen een bepaalde beleidsperiode. Via gerichte oproepen kunnen accenten gelegd worden en kunnen de middelen gestuurd worden naar waar ze het meest effectief en efficiënt kunnen worden ingezet.

I. ALGEMENE TOELICHTING

A. Situering

Het decreet van 29 april 1991 tot vaststelling van de algemene regelen inzake de erkenning en de subsidiëring van de milieu-, natuur-, en ruimteverenigingen (verder: decreet van 1991) voorziet in de rechtsgrond voor het subsidiekader dat de subsidiëring van erkende milieu-, natuur- en ruimteverenigingen regelt en voor het toekennen van een subsidie aan milieu-, natuur- en ruimteverenigingen en aan andere actoren voor de uitwerking van projecten die de leefmilieukwaliteit, de biodiversiteit of de ruimtelijke kwaliteit bevorderen of die bijdragen tot klimaatadaptatie of -mitigatie.

Sinds de uitvoering van het decreet in 1992 met het besluit van de Vlaamse Regering van 3 juni 1992 tot vaststelling van de bijzondere regelen inzake de erkenning en subsidiëring van de milieu- en natuurverenigingen (verder besluit van 1992), werd het subsidiekader voor verenigingen twee keer grondig gewijzigd om in te spelen op een gewijzigde beleidscontext, in 2003 en in 2015. Hiertoe werden de subsidiebepalingen in het decreet van 1991 gewijzigd en werd het besluit telkens vervangen door een nieuw besluit.

Het decreet van 1991 werd voor het luik projectsubsidie uitgevoerd via het besluit van de Vlaamse Regering tot vaststelling van de bijzondere regelen inzake de subsidiëring van projecten inzake duurzaam milieu- en natuurbeleid van 10 oktober 2003, dat het eerder van toepassing zijnde besluit ophief. Het besluit van 2003 is nog steeds van kracht, want het werd nooit opgeheven. Sinds 2014 werden echter geen projectsubsidies meer toegekend volgens dat besluit.

Sinds 2015 zijn de beleidscontext en de subsidiecontext gewijzigd en is een actualisatie van het subsidiekader nodig. Daartoe werd het decreet van 1991 gewijzigd bij het programmadecreet bij de begroting 2021 van 18 december 2020. Het gewijzigde decreet laat toe dat ook ruimteverenigingen naast milieu- en natuurverenigingen erkend en gesubsidieerd kunnen worden en dat ook projecten die de ruimtelijke kwaliteit bevorderen kunnen gesubsidieerd worden. Het decreet zoals laatst gewijzigd, biedt echter onvoldoende decretale basis voor de noodzakelijke wijzigingen aan het subsidiekader voor omgevingsverenigingen en dat voor omgevingsprojecten en dient daarom gewijzigd te worden.

Het ontwerp van decreet vervangt het decreet van 1991 en biedt als subsidiedecreet een substantiële decretale basis voor de ondersteuning van omgevingsverenigingen en van omgevingsprojecten.

Milieu- en natuurverenigingen in Vlaanderen worden al sinds het besluit van 1992 erkend en ondersteund. Dat besluit gaf uitvoering aan het decreet van 1991 met het toenmalige opschrift 'decreet tot instelling van een Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen en tot vaststelling van de algemene regelen inzake de erkenning en subsidiëring van de milieu- en natuurverenigingen' en vormde het subsidiekader voor de erkende milieu- en natuurverenigingen.

Het subsidiekader van 1992 had als doel de intermediaire functie van milieu- en natuurverenigingen te erkennen, zijnde het stimuleren van zowel de bevolking als de beleidsverantwoordelijken om constructief en creatief zorg te dragen voor milieu en natuur. Via een financiële toelage voor zowel de basiswerking als voor beleidsadvisering (MiNa-raden) werden de verenigingen in deze rol ondersteund. Mede dankzij deze erkenning en subsidiëring steeg gestaag het draagvlak bij de bevolking en de interne samenwerking, de professionalisering, de tewerkstelling en de deskundigheid binnen de verenigingen.

In 2003 werd met het besluit van de Vlaamse Regering van 10 oktober 2003 tot vaststelling van de bijzondere regelen inzake de erkenning en de subsidiëring van de milieu- en natuurverenigingen (verder het besluit van 2003) het subsidiekader een eerste maal gewijzigd met het oog op een gestructureerde en rechtszekere betoelaging, kwaliteitsverbetering en organisatieontwikkeling. Naast een financiering van de algemene werking voorzag het kader in een aanvullende subsidie voor specifieke activiteiten en prestaties.¹

Na een grondige evaluatie in 2013 werd in 2015 een nieuw subsidiekader gelanceerd via wijzigingen aan het decreet van 1991 en met een nieuw besluit van de

¹ Rapport van de administratie van 13 maart 2013 van de analyseopdracht 'Subsidieregelingen Verenigingen voor het onderdeel 'subsidiebesluit''.

Vlaamse Regering van 18 december 2015 houdende de erkenning en subsidiëring van milieu- en natuurverenigingen (verder het besluit van 2015). Dit nieuwe subsidiekader betrof een grondige wijziging in de categorieën van verenigingen die erkend en gesubsidieerd kunnen worden (geen streekverenigingen meer), in de procedure van erkenning en subsidiëring (cyclisch), in de toekenning van de subsidie (forfaitair i.p.v. gekoppeld aan activiteiten) en in de wijze van verantwoording en opvolging (inhoudelijk i.p.v. administratief).

Het decreet van 1991 werd via een besluit van de Vlaamse Regering van 4 augustus 1992 uitgevoerd voor het luik projectsubsidies. Dat besluit werd drie keer gewijzigd en opgeheven met het besluit van de Vlaamse Regering tot vaststelling van de bijzondere maatregelen inzake de subsidiëring van projecten inzake duurzaam milieu- en natuurbeleid van 10 oktober 2003 (verder: het Projectsubsidiebesluit van 2003). Dat besluit had als doel een aanvullende subsidie te voorzien voor milieu- en natuurverenigingen voor de realisatie van projecten met betrekking tot het duurzaam lokaal milieubeleid, natuur- en milieuprojecten, natuur- en milieu-educatieve projecten en projecten inzake de intergemeentelijke en provinciale samenwerkingsstructuren. De regeling liet toe dat ook andere dan milieu- en natuurverenigingen projectsubsidies konden aanvragen voor dergelijke projecten. Hiermee werd het versterken van het middenveld beoogd samen met de draagvlakbevordering bij de bevolking.

Het Projectsubsidiebesluit van 2003 werd door het departement geëvalueerd in 2013² met oog op een grondige wijziging, maar die wijziging werd nooit doorgevoerd, waardoor het Projectsubsidiebesluit van 2003 nog steeds in voege is.

De erkenning en subsidiëring van milieu- en natuurverenigingen steunt vandaag op het subsidiekader van 2015. Dat heeft als doel organisaties te ondersteunen om verder het verschil te maken in de samenleving en de sector vertrouwen te geven en te stimuleren om zich verder te professionaliseren. Aandachtspunten hierbij zijn:

- eenvoud, eenvormigheid en transparantie in de procedure voor erkenning en subsidiëring;
- drastische vermindering van administratieve lasten en interne beheerskosten;
- een helder kader en duidelijke, resultaatgerichte en haalbare indicatoren.³

Het subsidiekader legt de focus op een organisatie-eigen en missiegedreven werking die de lat voor alle verenigingen binnen een bepaalde categorie even hoog legt. De piste met een keuzemenu voor activiteiten en de daaraan gekoppelde subsidie, is volledig verlaten. Alle verenigingen moeten inzetten op de vier pijlers van het subsidiekader m.n. het informeren, sensibiliseren en mobiliseren van de bevolking, het informeren en ondersteunen van verschillende actoren in de samenleving, een kwalitatieve werking, netwerkversterking en de impactverhoging van de werking en de beleidsparticipatie. Voor elk van die pijlers zijn minimale normen (activiteitsnormen) bepaald per categorie.

Deze vier pijlers duiden de maatschappelijke rol van de milieu- en natuurverenigingen in Vlaanderen.

Ondanks het feit dat het Projectsubsidiebesluit van 2003 nooit werd opgeheven, worden er geen projectsubsidies meer toegekend in uitvoering van het decreet van 1991 sinds 2014.

² Rapport van de administratie van 5 juni 2013 van de analyseopdracht 'Subsidieregelingen Verenigingen voor het onderdeel 'projectsubsidiebesluit'.

³ BIS-nota aan de Vlaamse Regering bij het voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering houdende de erkenning en subsidiëring van milieu- en natuurverenigingen van 17 juli 2015.

Milieu- natuur- en ruimteverenigingen zijn belangrijke maatschappelijke actoren met een breed bereik en impact op het terrein: 448.000 leden, 75.000 vrijwilligers en meer dan 800 professionele medewerkers.⁴

Gezien hun grote bereik, gezien het feit dat ze dicht bij de burger en bij maatschappelijke actoren staan en gezien hun lokale en brede verankering in de maatschappij, spelen ze een onmiskenbare rol in het realiseren van het maatschappelijk draagvlak voor en het betrekken van burgers en maatschappelijke actoren bij omgevingsuitdagingen in Vlaanderen en in het mobiliseren van deze doelgroepen tot eigen actie. Ze zetten met een breed palet aan methodieken intensief in op sensibiliseren en activeren van burgers, bedrijven en lokale besturen rond de milieu-, natuur- en ruimte-uitdagingen in Vlaanderen. Ze nemen een rol op om Vlaamse en lokale overheidsactoren alert te houden, te triggeren en aan de tand te voelen indien nodig en dat leidt tot een beter én meer gedragen beleid. Vanuit hun eigenheid (missiegedreven), hun expertise, hun kennis en netwerk, kunnen ze oplossingen aanreiken voor evoluerende maatschappelijke uitdagingen. Ze zorgen voor een sterk netwerk van geëngageerde burgers en actoren die mee het omgevingsbeleid realiseren. Daarnaast nemen ze een belangrijke rol op in het vrijwaren van kwetsbare natuurgebieden en soorten en het klimaatrobuust maken van onze omgeving.

Vanuit een omgevingsbenadering wordt een geïntegreerd beleid uitgerold met het oog op het bevorderen van de leefmilieukwaliteit, de biodiversiteit, de landschapskwaliteit, de ruimtelijke kwaliteit, de klimaatadaptatie en -mitigatie en het circulaire gebruik van grondstoffen.

Dat hiervoor een brede maatschappelijke betrokkenheid en draagvlak nodig is, wordt duidelijk gesteld in het Vlaamse regeerakkoord 2019-2024 (*Parl.St.* VI.Parl. 2019-20, nr. 31/1):

“Vlaanderen is een welvarende regio waar het aangenaam is om te leven en die kansen biedt om te ondernemen. Onze toenemende bevolking en groeiende economie heeft ruimte nodig, verdient een efficiënte mobiliteit en heeft nood aan grondstoffen, voedsel en alle vormen van energie. Om deze welvaart te garanderen gaan we samen met andere overheden en belanghebbenden voor een gefocust, ambitieus omgevingsbeleid met effectieve maatregelen die onze kostbare omgeving versterken.”

“De uitdagingen zijn groot maar de kansen ook. Het is dan ook nodig dat we met zijn allen in dezelfde richting aan de kar trekken om ze te realiseren. Hierbij zetten we sterk in op actieve betrokkenheid van burger en middenveld in een vroeg stadium van het proces, cocreatie en nudging om het beleid samen met belanghebbenden te vertalen naar concrete projecten en realisaties. Om zo veel mogelijk partijen in de maatschappij daarbij te betrekken, investeren we samen met sleutelspelers uit de diverse geledingen in actieve communicatie, sensibilisering en promotie.”

“Vlaanderen werkt volop aan haar eigen omslag naar een klimaatneutrale samenleving met duurzame economische groei en een realistisch transitiepad voor zijn burgers.”

“Om de klimaat- en energietransitie te doen slagen en ambitieuze beleidsdoelstellingen waar te maken, moeten alle belanghebbenden er nauw bij betrokken worden, is een actieve inzet van alle burgers, het middenveld, de ondernemingen en de overheden cruciaal en moet er constructief samengewerkt worden. Met

⁴ Cijfers 2020 uit BBL-rapport ‘Natuur-, milieu- en ruimteorganisaties in Vlaanderen. Omvang, bereik en impactbevraging en deskresearch 2020/2021’.

dit effectieve participatietraject wordt maximaal inzet én creativiteit van iedereen aangeboord, vergroot het draagvlak, kunnen knelpunten worden weggewerkt en investeringen worden versneld.”

“De Vlaamse Regering zal werk maken van een ruimtelijke omslag en onderschrijft de principes en doelstellingen van de strategische visie van het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen. Tegelijk zetten we maximaal in op het vergroten van het maatschappelijk draagvlak voor deze ruimtelijke omslag. Want de Vlaamse overheid kan dit niet alleen, het is een taak van alle Vlamingen.”

Ook in de beleidsnota Omgeving 2019-2024 benadrukt de minister het belang van de betrokkenheid van maatschappelijke actoren (*Parl.St.* VI.Parl. 2019-20, nr. 135/1):

“Ik neem hierin mijn eigen verantwoordelijkheid, vervul een coördinerende en sturende rol ten aanzien van de beleidsvelden binnen het beleidsdomein Omgeving, sectoren, maatschappelijke actoren en burgers, en – samen met mijn collega’s – andere beleidsdomeinen, die allen mee verantwoordelijk zijn voor de realisatie van het omgevingsbeleid en het behalen van de doelstellingen. Binnen mijn eigen bevoegdheden maak ik van een transversale en integrerende benadering een absoluut speerpunt. Alle maatschappelijke functies vragen ruimte om te functioneren. Het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen met zijn beleidskaders en de uitvoering ervan, de bouwshift, zal ik samen met de lokale besturen en in samenwerking met maatschappelijke actoren en burgers, concretiseren.”

“Om deze brede transversale doelstellingen te realiseren zet ik actief in op sensibilisering, betrokkenheid en cocreatie. Burgers en bedrijven zijn voor mij mede-eigenaar van het omgevingsbeleid.”

Een sterk ontwikkeld middenveld is noodzakelijk voor een brede maatschappelijke betrokkenheid om samen die maatschappelijke en beleidsdoelstellingen te realiseren. Milieu-, natuur- en ruimteverenigingen en bij uitbreiding alle verenigingen die het bevorderen van de omgevingskwaliteit vooropstellen als hoofddoel, zijn belangrijke middenveldactoren. Er wordt voortaan gesproken van omgevingsverenigingen.

De maatschappelijke rol van omgevingsverenigingen wordt ook erkend door het Verdrag van Aarhus dat in artikel 3, vierde lid, stelt: “Elke Partij voorziet in passende erkenning van en steun aan verenigingen, organisaties of groepen die milieu-bescherming bevorderen en waarborgt dat haar nationale rechtsstelsel strookt met deze verplichting.”

Met het decreet van 6 december 2002 houdende instemming met het Verdrag betreffende toegang tot informatie, inspraak bij besluitvorming en toegang tot de rechter inzake milieuaangelegenheden, en de bijlagen I en II, ondertekend te Aarhus op 25 juni 1998, wordt volledig gevolg gegeven aan het Verdrag van Aarhus in het Vlaamse Gewest.

Het decreet van 1991 garandeert de uitvoering van artikel 3, vierde lid, van het Verdrag van Aarhus via de mogelijkheid om milieu-, natuur- en ruimteverenigingen te erkennen en te subsidiëren waarbij gesteld wordt dat dit verenigingen zijn die als hoofddoelstelling het bevorderen van de leefmilieukwaliteit, de biodiversiteit of de ruimtelijke kwaliteit vooropstellen.

Het ontwerp van decreet voorziet naast een algemene erkenning en subsidiëring van omgevingsverenigingen ook de mogelijkheid om aan andere actoren een subsidie te kunnen toekennen voor de uitwerking van omgevingsprojecten die de leefmilieukwaliteit, de biodiversiteit, de landschapskwaliteit of de ruimtelijke kwaliteit bevorderen of die bijdragen tot klimaatadaptatie of -mitigatie of het circulair

gebruik van grondstoffen. Deze maatregel biedt de mogelijkheid om flexibel in te spelen op beleidsprioriteiten via een projectmatige subsidiëring naar een bredere groep van maatschappelijke actoren en dus tot een gerichtere inzet van omgevingsmiddelen in functie van prioritaire doelstellingen, thema's of doelgroepen met oog op directe impact. Dergelijke projectmatige subsidiëring creëert ook kansen om flexibel en relatief snel te kunnen inspelen op actuele noden en uitdagingen.

Het ontwerp van decreet voorziet in een decretale basis voor een nieuw subsidiekader voor de erkenning en subsidiëring van omgevingsverenigingen, dat het bestaande kader inhoudelijk en procedureel wijzigt, maar wel vertrekt van de principes en steunt op de pijlers van het kader van 2015. Het ontwerp van decreet voorziet ook in de decretale basis voor een nieuw subsidiekader voor omgevingsprojecten.

B. Inhoud

Probleemstelling en omgevingsanalyse

Het decreet van 1991 wordt enerzijds uitgevoerd via het besluit van 2015.

Vandaag zijn 36 milieu- en natuurverenigingen erkend. Deze verenigingen zijn erkend voor onbepaalde duur, waardoor hun subsidie gegarandeerd is, voor zover ze hun subsidieaanvraag elke vijf jaar vernieuwen en aan de erkenningsvoorwaarden blijven voldoen. Doordat de maximale subsidie-enveloppe werd verankerd in het besluit en voorrang wordt gegeven aan erkende verenigingen, is er geen ruimte om nieuwe verenigingen te erkennen en te subsidiëren. Het kader biedt bovendien geen ruimte voor een inhoudelijke verbreding naar omgeving en naar andere verenigingen dan milieu- en natuurverenigingen. Die inhoudelijke verbreding is wenselijk omdat er meer dan alleen milieu- en natuurverenigingen bijdragen aan de realisatie van omgevingsdoelstellingen en alle verenigingen die daartoe bijdragen gelijke kansen moeten krijgen voor subsidiëring. Daartoe werd het decreet van 1991 al gewijzigd via het programmadecreet van 18 december 2020 bij de begroting 2021.

Anderzijds geeft het Projectsubsidiebesluit van 2003 uitvoering aan het luik projectsubsidie van het decreet van 1991. Het geldende subsidiekader voor projectsubsidies is voor wat betreft het doel en de doelgroep te beperkend binnen de actuele beleidscontext.

De minister stelde bovendien in haar beleidsnota Omgeving 2019-2024:

"Ik zal de bestaande steunmaatregelen en subsidies evalueren, en deze verder in lijn brengen met de omgevingsprioriteiten. Daarbij heb ik aandacht voor een gerichtere inzet van middelen in functie van de meest prioritaire maatschappelijke noden, kwalitatieve realisaties, toegang tot expertise, administratieve vereenvoudiging, en kostenefficiëntie. Door kritisch te evalueren welke subsidies prioritair zijn voor de realisatie van de omgevingsdoelstellingen geef ik uitvoering aan de vooropgestelde rationalisering op het vlak van subsidies."

Een nieuw subsidiekader biedt de mogelijkheid om scherper te focussen op een impactgerichte bijdrage aan de realisatie van Vlaamse omgevingsdoelstellingen en om subsidiemiddelen flexibeler in te zetten in functie van beleidsprioriteiten.

In juli 2021 werd aan de Vlaamse Regering de conceptnota 'Subsidies in goede banen'⁵ (verder conceptnota subsidies) voorgelegd. Die legde de basis voor de wijzigingen aan de Vlaamse Codex Overheidsfinanciën, bekrachtigd en afgekondigd

⁵ VR 2021 1607 MED.0260/2TER.

op 1 juli 2022 door de Vlaamse Regering (verder: nieuwe VCO). Deze wijzigingen betreffen onder meer de bepalingen over subsidies. Het huidige subsidiekader strookt niet met één van de nieuwe richtlijnen voor subsidies, met name de vijfjaarlijkse beleidsevaluatie. Die richtlijn stelt dat elke subsidie of elk subsidiekader elke vijf jaar beleidsmatig moet geëvalueerd worden, waarbij nagegaan wordt in welke mate het beleid dat met de subsidie wordt beoogd en de uitgaven die daarmee samenhangen, doeltreffend en doelmatig zijn. Die beleidsevaluatie vormt de basis voor een geïnformeerde beslissing van de Vlaamse Regering (of desgevallend via delegatie de gedelegeerde) om de subsidie of het subsidiekader verder te zetten of bij te stellen. Een erkenning van onbepaalde duur met de daaraan gekoppelde subsidie staat haaks op deze vijfjaarlijkse heroverweging van de subsidie.

Intussen werd in uitvoering van het besluit van 2015 een volledige subsidieperiode van vijf jaar doorlopen, 2017-2021, en is de tweede subsidieperiode 2022-2026 van start gegaan. Van het najaar van 2021 tot het voorjaar van 2022 werd het besluit van 2015 geëvalueerd.⁶

Uit het onderzoek blijkt dat de verenigingen een belangrijke stap hebben gezet in de richting van een meer professionele werking. Alle gesubsidieerde verenigingen voldeden bovendien aan de doelstellingen die in het besluit werden opgenomen inzake activiteitsnormen (niveau output). Waaruit geconcludeerd werd dat deze activiteitsnormen een helder kader boden met duidelijke, resultaatgerichte en haalbare indicatoren. De subsidie heeft geleid tot extra of betere activiteiten, en via deze activiteiten werd ook aan de Vlaamse omgevingsdoelstellingen bijgedragen. De subsidies zorgden voor:

- extra financiële middelen voor de gesubsidieerde verenigingen. Deze extra financiële middelen, in combinatie met de activiteitsnormen die als voorwaarde voor erkenning aan de verenigingen worden opgelegd en de jaarlijks evaluatie hiervan, stellen de verenigingen in staat (of verplichten ze) om meer en betere activiteiten uit te voeren en zo een grotere impact te bewerkstelligen;
- een professionelere werking door de verenigingen. Vanuit de voorwaarden van de subsidie worden verenigingen aangemoedigd om planmatiger te werken, vrijwilligers beter te ondersteunen enzovoort. Deze professionelere werking leidt waarschijnlijk tot het uitvoeren van meer en betere activiteiten.

Vooruitkijkend naar de hervorming van het besluit, en de aandacht die meer op het niveau 'impact' zal komen te liggen, werd in het evaluatieonderzoek ook nagegaan in hoeverre de verenigingen al impactgericht werken en inzicht verschaffen in de impact die ze bewerkstelligen.

Noch op het niveau van het besluit, noch door de individuele verenigingen werden SMART-doelstellingen (SMART: specifiek, meetbaar, acceptabel, realistisch, tijdgebonden) geformuleerd op het niveau van impact. De verenigingen houden niet bij welke impact ze bewerkstelligen en hoe groot die impact is. De evaluatie van de verenigingen in het kader van het verkrijgen van de subsidies is ook nog niet gericht op het in kaart brengen van de impact die bewerkstelligd werd. Tijdens de visitaties werden hoogstens aanbevelingen geformuleerd ten aanzien van meer 'impactgericht werken'.

Het drastisch verlagen van de administratieve lasten en interne beheerskosten van de subsidieregeling, was één van de betrachtingen in het besluit van 2015. Uit het evaluatieonderzoek kwam echter naar voor dat de administratieve lasten voor de kleinere verenigingen nog steeds te hoog zijn.⁷ Voor grotere verenigingen vormen de activiteiten die aan de basis liggen van de administratieve werklust, minder een

⁶ Rapport van de administratie van 10 februari 2021 over de 'Evaluatie van de erkenning en subsidiëring van milieu- en natuurverenigingen – voor de subsidieperiode 2017-2020'.

⁷ Rapport van de administratie van 13 maart 2013 van de analyseopdracht 'Subsidieregelingen Verenigingen voor het onderdeel 'subsidiebesluit''.

knelpunt omdat deze activiteiten (bv. planmatige aanpak) vaak sowieso gedaan worden of omdat ze meer ervaring hebben met rapportering en dergelijke meer.

Het Projectsubsidiebesluit van 2003 werd eveneens geëvalueerd in 2013, met het oog op een nieuwe regeling.⁸ Uit die evaluatie bleek dat het besluit een erg detaillistische en rigide regeling van de procedure bevat en bovendien een zware beheerkost en veel administratieve lasten genereert. Een soepelere regeling met een lagere beheerkost en minder administratieve lasten die bovendien mogelijkheden biedt om in te spelen op beleidsprioriteiten en in functie daarvan flexibeler kan ingevuld worden naar doelgroep en doelstelling toe, past beter bij de huidige beleidscontext.

Het nieuwe subsidiekader voor omgevingsverenigingen en voor omgevingsprojecten bevat verschillende elementen die een rechtsgrond vergen in een decreet. Het van toepassing zijnde decreet van 1991 is een overblijfsel, na vele wijzigingen, van losstaande bepalingen en biedt onvoldoende rechtsgrond voor al die elementen. Sommige hoofdstukken zijn zelfs zonder voorwerp omdat alle onderliggende artikelen opgeheven zijn. Het is aangewezen het decreet van 1991 te vervangen door een nieuw inhoudelijk en specifiek subsidiedecreet voor de ondersteuning van omgevingsverenigingen en van omgevingsprojecten.

De nadere uitwerking van artikel 11, 12, 15 en 16 van het decreet van 1991 situeert zich in het van toepassing zijnde besluit van 2015. Uit het advies van de Raad van State⁹ op dit besluit blijkt dat een aantal elementen een decretale verankering hadden moeten krijgen:

- de oprichting, samenstelling en opdrachten van de adviescommissie en de erkenningscommissie die de verschillende aanvragen tot erkenning en/of subsidiëring evalueren;
- de oprichting, samenstelling en opdrachten van de begeleidingscommissie die de algemene werking van de verenigingen evalueert;
- de mogelijkheid om een startsubsidie toe te kennen.

In het nieuwe subsidiekader zijn ook commissies voorzien die tussenkomen als adviesorgaan voor de erkenning en subsidiëring van omgevingsverenigingen en bij de tussentijdse evaluatie. Het nieuwe subsidiekader voorziet ook in een startsubsidie. Beide elementen zullen dus via decretale bepalingen verankerd moeten worden om een rechtsgrond te hebben.

De bepaling over de subsidiëring van omgevingsprojecten is eveneens onvoldoende om als rechtsgrond te kunnen dienen voor de projectsubsidies voor omgevingsprojecten.

Het ontwerp van decreet biedt daarom de rechtsgrond voor volgende essentiële elementen van het subsidiekader:

- grondslag en doel van de subsidies;
- beschrijving van de activiteiten van algemeen belang die gesubsidieerd worden;
- welke subsidie-instrumenten kunnen ingezet worden;
- duurtijd van de subsidies;
- beschrijving van de doelgroepen van de verschillende subsidies;
- ontvankelijkheidsvoorwaarden;
- erkennings- en subsidievoorwaarden;
- beoordelingscriteria;
- evaluatiecriteria;
- subsidievereisten;
- wijze waarop subsidiebedragen worden bepaald en uitbetaald;

⁸ Rapport van de administratie van 5 juni 2013 van de analyseopdracht 'Subsidieregelingen Verenigingen voor het onderdeel 'projectsubsidiebesluit''.

⁹ Advies 58.517/1 van 16 december 2015.

- oprichting van commissies, hun samenstelling en taakstelling en de onverenigbaarheden die gelden;
- het toezicht op de aanwending van de subsidies;
- de subsidiabele en niet subsidiabele kosten;
- bepalingen over de gegevensbescherming en openbaarmaking.

Beleidsmaatregelen en doelstelling

Maatschappelijke en beleidsdoelstelling

- a) Het ontwerp van decreet biedt de rechtsgrond voor een nieuw subsidiekader voor omgevingsverenigingen en omgevingsprojecten.

Het doel van het ontwerp van decreet situeert zich op twee niveaus. Enerzijds opereert het ontwerp van decreet op het niveau van de fysieke omgeving en wil het bijdragen aan het bevorderen van de kwaliteit ervan. Het bevorderen van de omgevingskwaliteit houdt het beschermen, het in stand houden of het verbeteren van de leefmilieukwaliteit, de biodiversiteit, de landschapskwaliteit of de ruimtelijke kwaliteit in, alsook het bevorderen van de klimaatadaptatie en -mitigatie of van het circulaire gebruik van grondstoffen.

Anderzijds opereert het ontwerp van decreet op het niveau van de samenleving, waarbinnen het ontwerp van decreet het draagvlak voor omgevingsmaatregelen wil vergroten en de participatie bij omgevingsuitdagingen wil stimuleren, bij zowel individuen als bij georganiseerde actoren in de maatschappij.

De bovenstaande doelstellingen worden enerzijds gerealiseerd door het ondersteunen van omgevingsverenigingen en hen te erkennen in hun maatschappelijke opdracht. Hiermee geeft het ontwerp van decreet ook uitvoering aan het Verdrag van Aarhus.

Omgevingsverenigingen zijn maatschappelijke organisaties, die zich vanuit hun bestaansreden engageren tot het bevorderen van de omgevingskwaliteit en inzetten op:

- het creëren van betrokkenheid bij omgevingsuitdagingen;
- beleidsparticipatie;
- het verenigen en versterken van individuen en actoren rond omgevingsuitdagingen.

Om de betrokkenheid van burgers of actoren te vergroten, zetten zij in op een breed palet aan instrumenten en methodieken, gaande van het informeren op een kwaliteitsvolle manier, het consulteren, de inspraak stimuleren tot het samenwerken met burgers of actoren aan bijvoorbeeld oplossingen voor omgevingsuitdagingen of concrete actie op het terrein zoals een zwerfvuilopruimactie of zelf de bodemkwaliteit meten in de eigen tuin ('citizen science').

De Vlaamse Regering erkent bovendien de beleidsrol van de omgevingsverenigingen. Daarom vindt ze het belangrijk dat deze verenigingen participeren aan het beleid, hetzij het Vlaamse beleid, hetzij het lokale beleid, afhankelijk van de categorie. De participatie aan het beleid kent een ruime invulling en slaat op alle fasen van de beleidsvorming. Een vereniging, die vooral een rol opneemt als kenniscentrum, kan bijvoorbeeld vanuit haar kennisopbouwende rol bijdragen aan de beleidsonderbouwing. Het hoeft dus niet altijd te gaan over deelname in adviesraden en andere beleidsorganen. Kritische duiding geven bij een beslissing die genomen is op een toegankelijk manier naar de eigen achterban of het brede publiek is ook een vorm van beleidsparticipatie omdat men zo bijdraagt aan de beleidsuitvoering via communicatie.

Burgers of actoren verenigen en versterken, slaat enerzijds op het belang van 'community building', netwerking en samenwerking bij omgevingsuitdagingen vanuit het uitgangspunt dat men samen sterker staat en anderzijds op initiatieven die de burger of de actoren versterken in het aangaan van omgevingsuitdagingen. Dat kan gaan over kennisversterking, competenties ontwikkelen, handelingsperspectieven aanbieden en het aanreiken van concrete oplossingen. Ook het faciliteren en het ondersteunen van initiatieven van actoren of burgers valt onder versterken.

Anderzijds voorziet het ontwerp van decreet in de mogelijkheid om in functie van omgevingsdoelstellingen en beleidsprioriteiten projectoproepen te lanceren. Het dubbel doel van dit ontwerp van decreet, met name bijdragen aan de kwaliteit van de fysieke omgeving en het vergroten van draagvlak door samenwerking, vormt ook de basis voor de gerichte subsidiëring van omgevingsprojecten. Deze prioriteiten sluiten aan bij de Vlaamse beleidsontwikkeling en -uitvoering en worden doorgaans bepaald in samenhang met lopende initiatieven, gebiedsgerichte processen en innovatieve programma's.

De activiteiten die gevat zijn binnen het instrument van de projectsubsidie kunnen zeer uiteenlopend zijn en worden per projectoproep verder gespecificeerd. Zo kunnen er projectoproepen zijn voor concrete terreinrealisatie in uitvoering van Vlaamse beleidsmaatregelen, voor het uittesten van bepaalde beleidsinstrumenten, voor het voeden van Vlaamse beleidsontwikkelingen, voor het stimuleren van kennisopbouw en voorbeeldaanpakken, voor het ontwikkelen van instrumenten om de aanpak van uitdagingen in het omgevingsbeleid (lokaal en Vlaams) te verankeren of voor het ontwikkelen van draagvlak en het stimuleren van gedragsverandering. Daarbij is het belangrijk dat dergelijke omgevingsprojecten een voorbeeldrol vervullen t.a.v. andere maatschappelijke actoren en dat er een uitgebreide kennisdeling plaatsvindt over de resultaten die uit deze projecten voortvloeien.

b) De minister wil een versterkt en gediversifieerd maatschappelijk middenveld dat vanuit een missiegedreven werking op een professionele wijze opereert en bijdraagt aan de omgevingstransities in het Vlaamse Gewest. Het ontwerp van decreet voorziet in drie subsidie-instrumenten.

1) Een structurele werkingssubsidie voor omgevingsverenigingen die vandaag al een sterke verankering genieten in de maatschappij en vanuit hun eigenheid (missiegedreven) en een bestaande sterke werking (professionaliteit) een belangrijke hefboom bieden voor de realisatie van Vlaamse omgevingsdoelstellingen.

Door hun sterke verankering in de maatschappij, waar de overheid soms nog onvoldoende netwerken heeft, kunnen zij een breed actorveld bereiken op een impactvolle manier. Die hefboom uit zich op twee manieren. Enerzijds kunnen deze maatschappelijke organisaties een grote groep vrijwilligers mobiliseren tot gerichte actie; anderzijds is de hefboom ook financieel. De subsidiemaatregel en de daaraan gekoppelde vereisten waaraan ze moeten voldoen, leveren hun de mogelijkheid om extra middelen te genereren via andere inkomsten en deze in te zetten voor de realisatie van omgevingsdoelen. Zo kan een gewestelijke ledenvereniging voor omgeving via een lidmaatschapsbijdrage extra inkomsten genereren om in te zetten voor de realisatie van omgevingsdoelstellingen en haar missie.

2) Een startsubsidie voor nieuwe kansrijke en beloftevolle initiatieven die zich engageren rond actuele problematieken, uitdagingen, inzichten of opportuniteiten rond omgeving.

De startsubsidie moet hen een extra duw in de rug geven om zich verder te ontwikkelen tot een professioneel opererende organisatie met een stabiele financiële en organisatorische structuur. De subsidie is voor deze verenigingen vaak een

katalysator voor de financiering om een professioneel onderbouwde werking te kunnen opstarten.

3) Projectsubsidies voor de realisatie van omgevingsprojecten.

Omgevingsprojecten zijn een belangrijke hefboom om snel te kunnen inspelen op beleidsprioriteiten binnen een bepaalde beleidsperiode. Via gerichte oproepen kunnen accenten gelegd worden en kunnen de middelen gestuurd worden naar waar ze het meest effectief en efficiënt kunnen worden ingezet.

Krachtlijnen van het ontwerp van decreet

1) Het ontwerp van decreet opereert binnen een geïntegreerd omgevingsbeleid dat ruimte biedt voor eigen accenten bij maatschappelijke actoren.

Maatschappelijke vraagstukken die de leefomgeving aanbelangen worden gekenmerkt door een toenemende complexiteit. Om goede oplossingen te vinden, kunnen deze vraagstukken niet vanuit één oogpunt benaderd worden, maar wel vanuit een integrerend, coördinerend en verbindend omgevingsbeleid.

Dat omgevingsbeleid staat garant voor een kwaliteitsvolle leefomgeving met respect voor mens, dier en ecosysteem waarbij gestreefd wordt naar een duurzame omgang met diverse natuurlijke hulpbronnen in een koolstofarme, energiezuinige, klimaatintelligente samenleving.

Beleidsontwikkeling en -uitvoering gebeuren steeds meer samen met maatschappelijke actoren. Zeker in het omgevingsbeleid werkt een top-downbenadering niet. Het beantwoorden van alle uitdagingen vraagt:

- mobilisatie van multidisciplinaire kennis bij kennispartners;
- een stevig maatschappelijk draagvlak;
- besturen in partnerschap;
- verschillende vormen van participatie;
- een sterke en stabiele besluitvorming vanuit het algemeen belang in balans met de rechtmatige belangen van particulieren.

Burgers, bedrijven en heel wat maatschappelijke actoren realiseren eigen doelstellingen die vaak een deel van de omgevingsgebruiksruimte invullen. Om die doelstellingen te doen aansluiten op het omgevingsbeleid zijn er verschillende instrumenten die deze maatschappelijke ontwikkelingen ondersteunen, waaronder subsidies.

2) Het ontwerp van decreet opereert vanuit het respect voor de eigenheid en de civiele rol van omgevingsverenigingen en geeft zo invulling aan het Verdrag van Aarhus.

Omgevingsverenigingen zijn maatschappelijke actoren die vanuit hun missie en visie een eigen plaats innemen in het democratische proces: ze verbinden burgers en andere maatschappelijke actoren, versterken hun capaciteit om hun rol te spelen en geven ook een publieke stem aan hun noden en verzuchtingen.

Ze ontwikkelen op eigen initiatief en onder eigen verantwoordelijkheid praktijken die op kleine of grote schaal uitdagende of moeilijke maatschappelijke kwesties aanpakken en schuiven deze naar voren op de publieke agenda.

Omgevingsverenigingen worden in die rol erkend en krijgen dus ook ruimte en het vertrouwen om vanuit hun missie en visie vorm te geven aan hun rol zoals ze dat zelf wensen, en om van daaruit een (missiegedreven) werking te ontplooiën.

- 3) Het ontwerp van decreet erkent een gediversifieerd verenigingslandschap en een breed maatschappelijk actorveld, zowel op het lokale niveau als op het gewestelijke niveau.

Enerzijds erkent het ontwerp van decreet dat omgevingsverenigingen zowel gewestelijk als regionaal een maatschappelijk relevante rol hebben. Het ontwerp van decreet erkent daarom vier categorieën van omgevingsverenigingen:

- a) De gewestelijke verenigingen zijn actief in heel Vlaanderen.

Het zijn hoofdzakelijk kennis- en/of expertisecentra rond een bepaald thema of rond een geïntegreerde aanpak voor omgevingstransities, gericht op het realiseren van impact in een specifiek beleidsveld en/of bij specifieke doelgroepen.

Binnen deze groep zijn er grote verschillen in grootte van vereniging, bereik, impact en rol die ze opnemen in de maatschappij. Voor alle geldt wel dat ze kennis- en expertisecentra zijn binnen hun afgebakend werkingsgebied en via het aanreiken van oplossingen voor maatschappelijke omgevingsuitdagingen hun bijdrage leveren aan de Vlaamse omgevingsdoelstellingen. Hun doelgroepgerichte werking maakt dat ze dicht bij de verschillende maatschappelijke actoren (bv. bedrijven) staan dan de overheid. Om die reden zijn het wenselijke schakels tussen overheid en specifieke doelgroepen en dus waardevolle partners voor de Vlaamse overheid en voor de realisatie van Vlaamse omgevingsdoelstellingen.

- b) De regionale verenigingen zijn actief in een bepaalde regio en tonen hun maatschappelijke meerwaarde via hun sterke lokale maatschappelijke en beleidsmatige verankering.

Die lokale verankering is ook voor de realisatie van Vlaamse omgevingsdoelstellingen van belang. Ze zorgen via allerlei activiteiten voor een (boven)lokale mobilisatie van burgers en overheden en andere actoren, ze zorgen mee voor het lokale draagvlak voor Vlaamse omgevingsuitdagingen en triggeren het lokale beleid en bereiken via sensibilisering een breed publiek. Ze hebben ook een onmiskenbare kennis van de lokale (beleidsmatige) situatie en spelen een rol in de kwaliteitsbewaking van de lokale omgevingskwaliteit.

De diversiteit aan regionale verenigingen in de praktijk is breder dan de regionale verenigingen die momenteel erkend zijn. Ook verenigingen met een werking die zich focust op het verbinden en betrekken van actoren op een bovenlokaal niveau, al dan niet met een meer thematische invulling (bv. ruimte) ontplooiën of kunnen een regionale werking ontplooiën die een belangrijke bijdrage kan leveren aan het bevorderen van de omgevingskwaliteit en aan de realisatie van Vlaamse omgevingsdoelstellingen. Om die verenigingen ook toe laten, verlaat het nieuwe kader de kwantitatieve criteria inzake ledenaantallen en focust het nieuwe kader op een sterke bovenlokale werking, die burgers en actoren activeert, verbindt en betreft, voldoende vernieuwing inbrengt en Vlaamse omgevingsdoelstellingen lokaal verankert.

- c) Het ontwerp van decreet erkent de koepel- en netwerkversterkende rol voor een omgevingsvereniging in Vlaanderen.

Deze koepelrol kan enkel door één omgevingsvereniging vervuld worden. De gewestelijke koepelvereniging voor omgeving is de netwerkorganisatie die andere omgevingsverenigingen verenigt, mobiliseert, versterkt en professionaliseert. De koepelorganisatie is de vertegenwoordiger van de sector en ook het aanspreekpunt voor de Vlaamse overheid en vervult ook een belangrijke beleidsmatige rol in Vlaanderen.

- d) Gewestelijke ledenverenigingen voor omgeving hebben een brede verbindende en mobiliserende rol van tienduizenden vrijwilligers in het Vlaamse Gewest.

Een gewestelijke ledenvereniging voor omgeving is een 'beweging'-organisatie in Vlaanderen binnen het beleidsveld Omgeving. Ze vervult een beleidsmatige rol t.a.v. Vlaamse overheid. Ze staat in voor een brede maatschappelijke werking, het verenigen van tienduizenden burgers en het realiseren van burgerbetrokkenheid en concrete realisaties met vele vrijwilligers die georganiseerd zijn in lokale afdelingen (bewegingswerking).

Anderzijds erkent het ontwerp van decreet een breed maatschappelijk actorveld in de realisatie van de omgevingsprojecten. Bedrijven, kennisinstellingen, lokale overheden en andere organisaties zijn essentiële partners van het omgevingsbeleid. Het ontwerp van decreet stimuleert hen via gerichte projectoproepen een concrete bijdrage te leveren aan dat beleid.

- 4) Het ontwerp van decreet garandeert continuïteit en vernieuwing.

Alle verenigingen die vandaag erkend zijn, passen onder een van de hogervermelde vier categorieën. Dit geeft hun een garantie dat hun werking ook in een nieuw subsidiekader verder kan worden gesubsidieerd.

Continuïteit verwijst ook naar het cyclische karakter van het subsidiekader. Opeenvolgende subsidieperiodes worden beschouwd als een cyclisch gegeven, waarbij plannen, opvolgen, bijsturen en evalueren als een continuüm worden benaderd. Enerzijds verwacht het kader dat verenigingen in een nieuwe aanvraag zelf terugblikken op de voorgaande periode en deze evalueren en eventuele 'lessons learned' meenemen naar de volgende periode. Concrete resultaten uit een voorgaande periode kunnen bovendien een toekomstgericht verhaal (in het nieuwe meerjarenplan) meer geloofwaardigheid geven en dus versterken. Anderzijds wordt bij de beoordeling van de erkennings- en subsidiëersaanvraag, naast de elementen die in de aanvraag vervat zijn, ook rekening gehouden met de tussentijdse evaluatie van de voorbije periode.

Tegelijk zet het nieuwe subsidiekader in op vernieuwing op twee niveaus. Op het niveau van de omgevingsverenigingen bieden de startsubsidie en de in de tijd beperkte erkenning kansen voor vernieuwing.

Enerzijds voorziet het kader in een startsubsidie. Daarmee wil het kader vernieuwing en innovatie stimuleren binnen de sector van omgevingsverenigingen. Nieuwe, beloftevolle initiatieven die nog niet aan alle erkenningsvoorwaarden voldoen, krijgen kansen om zich verder te ontwikkelen, zowel op het gewestelijke als op het regionale niveau. Met een startsubsidie krijgen dergelijke nieuwe initiatieven een kans om een werking te ontwikkelen om vanaf de volgende periode te voldoen aan de voorwaarden voor erkenning. Een startsubsidie is eenmalig en loopt na toekenning tot het einde van een subsidieperiode. Het is de bedoeling dat een vereniging na een startsubsidie een aanvraag tot erkenning en subsidiëring indient. Elke subsidieperiode kunnen zo kansen gecreëerd worden voor nieuwe initiatieven. Een startsubsidie verloopt via een oproep.

Anderzijds wordt vernieuwing gegarandeerd door de erkenning en subsidiëring te beperken in de tijd tot maximaal vijf jaar. Met deze beperking in de tijd voldoet het nieuwe subsidiekader aan de nieuwe bepaling in de Vlaamse Codex Overheidsfinanciën die stelt dat elke subsidie elke vijf jaar beleidsmatig geëvalueerd moet worden vooraleer ze kan worden verdergezet. De verenigingen die erkend zijn, moeten een nieuwe erkennings- en subsidiëersaanvraag indienen voor een volgende subsidieperiode. Daarna volgt een kwalitatieve beoordeling van de werking van de verenigingen, die bepalend kan zijn voor het al dan niet toekennen van een

erkenning en subsidie. Zo krijgen alle verenigingen de kans om erkend en gesubsidieerd te worden en worden ze allemaal op gelijke voet behandeld.

Een vijfjaarlijkse erkenning en subsidie daagt verenigingen uit om het beste van zichzelf te geven en stimuleert dus vernieuwing.

Op het niveau van de projectsubsidies is vernieuwing gegarandeerd door de flexibiliteit die dit instrument biedt om in functie van noden en prioriteiten een specifieke oproep te kunnen lanceren, waarbij doelgroepen, doelstellingen en subsidiebedragen op maat van die noden en prioriteiten kunnen ingevuld worden.

Via de projectsubsidies wordt innovatie gestimuleerd vanuit de voorbeeld- en pilootwaarde die deze projecten moeten kunnen aantonen.

- 5) Het ontwerp van decreet stimuleert een kwaliteitsvolle, resultaatgerichte en impactgedreven werking van omgevingsverenigingen.

Dit ontwerp van decreet vertrekt vanuit het principe van 'subsidies in ruil voor kwaliteit' en gaat uit van de zelfsturende capaciteit van elke vereniging. Organisaties bepalen zelf in grote mate de kaders waarbinnen ze hun missie en visie willen waarmaken. Ze houden de vinger aan de maatschappelijke pols en ze bepalen zelf hun doelen en de bijbehorende strategie en aanpak. Het ontwerp van decreet legt daarom geen kwantitatieve of strikt vormelijke normen op met betrekking tot de werking. Bij het indienen van hun aanvraag tot erkenning en subsidiëring formuleren omgevingsverenigingen zelf (voldoende ambitieuze, maar realistische) doelstellingen, welke (eind- en tussentijdse) resultaten ze willen behalen en koppelen daaraan kwalitatieve indicatoren, waar mogelijk met een kwantitatieve invulling op het niveau van output, bereik en impact (de verandering die ze bij de doelgroep beogen of op vlak van omgevingskwaliteit) en volgen die doorheen de subsidieperiode bewust en onderbouwd op. Ze leggen daarbij ook de link naar Vlaamse omgevingsdoelstellingen. De te behalen doelstellingen kunnen onderdeel zijn van een onderhandeling tussen overheid en vereniging en worden opgenomen in een meerjarenverbintenis. De vereniging stelt in haar meerjarenverbintenis doelstellingen en daarbij horende resultaten voorop. De voortgang wordt getoetst aan de hand van indicatoren en de vooropgestelde mijlpalen. Als de vereniging aan het einde van de subsidieperiode de realisatie van de doelstellingen niet of onvoldoende kan aantonen, moet ze kunnen aantonen dat haar werking gericht was op het behalen van de resultaten, als verantwoording voor de subsidie. De verantwoordelijkheid voor het formuleren van SMART-doelstellingen ligt bij de verenigingen zelf. Dit verplicht hen om hun werking kritisch in vraag te stellen en na te gaan welke impact ze willen realiseren. Dit biedt hun ook meer 'eigen ruimte' om een missiegedreven werking te realiseren.

Deze aanpak verschilt grondig van de opvolging die in het huidige subsidiekader is voorzien. Er kan immers vastgesteld worden dat het kader van de activiteitenmodules met kwantitatieve prestatie-indicatoren (output) ervaren wordt als een keurslijf en te richtingbepalend is en de vrijheid voor eigen keuzes om doelstellingen te behalen beknót. De activiteitsnormen geven wel een indicatie van het bereik (in absolute aantallen), maar weinig informatie over de impact en de realisatie van de doelstellingen die de vereniging zelf vooropstelt. De beoordeling van de erkennings- en subsidieaanvraag is een kwalitatieve beoordeling die nagaat in welke mate de vereniging bijdraagt aan het doel van het ontwerp van decreet, de kernopdrachten, zoals bepaald voor elke categorie, vervult, en in welke mate ze op een professionele wijze werkt.

Naast de kwaliteit van de inhoudelijke werking schenkt het subsidiekader ook aandacht aan de kwaliteit van de zakelijke werking met het oog op een performante organisatie. Daarbij wordt er gekeken naar de financiële gezondheid van de

organisatie en het financieel beleid. De financiële draagkracht van de vereniging is belangrijk voor een stabiele toekomstgerichte werking. Op een zuinige en zorgvuldige manier omgaan met middelen is dus belangrijk.

Een performante werking hangt niet enkel af van financiële middelen, maar ook van het menselijk kapitaal. Aandacht gaat daarbij o.m. naar omkadering, ontwikkeling, welzijn van medewerkers, teamvorming, kennisborging- en deling. Ook de wijze waarop de vereniging goed wordt bestuurd is onderdeel van de zakelijke werking, met o.m. aandacht voor transparantie in de besluitvorming, duidelijkheid over de bevoegdheden van de bestuursorganen en diversiteit in de bestuursorganen.

Het streven naar meer kwaliteit wordt tevens ondersteund door het invoeren van een variabele subsidie. Binnen elke categorie van verenigingen zijn er wezenlijke verschillen tussen de verenigingen, wat betreft grootte, werking, bereik en ook kwaliteit. Het huidige subsidiekader biedt geen mogelijkheden om substantieel te differentiëren. Het nieuwe subsidiekader voorziet in de mogelijkheid om een variabele subsidie toe te kennen. Die vertrekt van een basisbedrag, dat per categorie wordt bepaald, en kan verlaagd of verhoogd worden in functie van de beoordeling van de kwaliteit van de werking. Deze variabele subsidie biedt ruimte om voldoende te kunnen differentiëren op basis van het resultaat van de beoordeling van de beoordelingscriteria.

Verenigingen die op basis van de beoordeling een hoger subsidiebedrag dan het basisbedrag krijgen worden gestimuleerd om ook in de volgende periode eenzelfde kwaliteit voorop te stellen. Verenigingen met een lager subsidiebedrag worden gestimuleerd tot een kwaliteitsverbetering om in de volgende periode een hoger subsidiebedrag te kunnen bekomen.

Tot slot is binnen het proces van de tussentijdse evaluatie een stimulans voorzien voor continue kwaliteitsverbetering. Zo worden er bij een negatieve tussentijdse evaluatie aanbevelingen geformuleerd. Bij een volgende erkenningsaanvraag wordt getoetst hoe er met de aanbevelingen werd omgegaan. Een onvoldoende opvolging leidt tot een negatieve beoordeling. Het systeem van aanbevelingen zorgt voor een permanente focus op kwaliteitsverbetering, omdat punten van aandacht binnen een erkenningsperiode doorwerken naar de volgende erkenningsperiode.

- 6) Proportionele planlast met het oog op een verdere administratieve lastenverlaging voor de omgevingsverenigingen.

Een van de verbetervoorstellen die opgenomen zijn in de conceptnota 'Subsidies in goede banen' is om de lasten die gepaard gaan met subsidieregelingen proportioneel te benaderen om de administratieve lasten en regeldruk beperkt te houden. Het subsidiekader voorziet in een gedifferentieerde aanpak voor het indienen van verantwoordingsstukken en voor de opvolging en evaluatie afhankelijk van de categorie waartoe men behoort. Voor de regionale verenigingen is zo een tweejaarlijkse inhoudelijke rapportering en opvolging voorzien en een risicogebaseerde evaluatie, terwijl voor de gewestelijke omgevingsverenigingen de rapportering en opvolging jaarlijks is en de evaluatie standaard voorzien is voor elke vereniging.

Impactanalyse

Maatschappelijke impact

Het ontwerp van decreet voorziet in de mogelijkheid dat het maatschappelijk middenveld zich ontwikkelt en verder professionaliseert rond omgevingsuitdagingen.

Armoedetoets

Het ontwerp van decreet is niet onderhevig aan de armoedetoets.

Impact op de grondrechten en het gelijkheidsbeginsel

Het ontwerp van decreet heeft geen specifieke impact op de grondrechten en het gelijkheidsbeginsel.

Budgettaire impact

Het ontwerp van decreet heeft op zichzelf geen budgettaire impact. Het maximale bedrag dat in het betreffende jaar kan worden aangewend voor de uitvoering van dit ontwerp van decreet wordt bepaald in de uitgavenbegroting van de Vlaamse Regering, die het Vlaams Parlement jaarlijks goedkeurt.

Kind- en jongereneffectrapport (JoKER)

Aangezien dit ontwerp van decreet geen maatregelen treft die impact hebben op kinderen en jongeren, werd er voor het voorliggend ontwerp geen kind- en jongereneffectrapport opgemaakt.

Bestuurlijke impact op de lokale en provinciale besturen en op Brussel

Dit ontwerp van decreet heeft geen bestuurlijke impact op de lokale en provinciale besturen of op Brussel.

Toets aan Europese staatssteunregels

De werkingssubsidie voor erkende omgevingsverenigingen en de startsubsidie voor omgevingsverenigingen vormen geen staatssteun in de zin van artikel 107, lid 1, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie. Staatssteun veronderstelt dat de overheid een voordeel verleent aan bepaalde ondernemingen. Omgevingsverenigingen zijn echter geen ondernemingen voor zover zij geen economische activiteiten verrichten. In die mate vallen zij buiten het staatssteuntoezicht.

Dit ontwerp van decreet sluit economische activiteiten uitdrukkelijk uit van de betoelaging.

Wat de werkingssubsidies betreft, voorziet het ontwerp van decreet enkel in een financiële ondersteuning van niet-economische activiteiten ter vervulling van de kernopdrachten van de omgevingsverenigingen. Deze activiteiten die de vereniging hoofdzakelijk ontplooiën om hun kernopdrachten op te nemen, worden niet door de markt aangeboden: zij houden verband met het verbeteren van de omgevingskwaliteit, onder meer door het versterken van burgerparticipatie en het opbouwen van kennis inzake omgevingsuitdagingen, en zijn daarmee van algemeen belang en niet-economisch van aard.

Wat de startsubsidie aangaat, beoogt het ontwerp van decreet enkel de ondersteuning van het opstarten van een verenigingswerking met het oog op een erkenning in een volgende subsidieperiode. Ook in dat geval worden alleen niet-economische activiteiten ondersteund die het mogelijk maken om de kernopdrachten van de desbetreffende categorieën van omgevingsverenigingen te vervullen.

Om te vermijden dat economische activiteiten onrechtstreeks worden gesubsidiëerd (kruissubsidiëring), verplicht dit ontwerp van decreet de verenigingen die ook economische activiteiten verrichten bij het vervullen van hun kernopdrachten,

om een gescheiden boekhouding bij te houden met het oog op de controle van de aanwending van de subsidies.

Bij projectsubsidies is het risico op een kwalificatie als staatssteun groter omdat de begunstigden geen omgevingsverenigingen hoeven te zijn. Het ontwerp van decreet laat toe om steun te verlenen aan ondernemingen. Hoewel dit ontwerp van decreet ook in dat geval alleen niet-economische activiteiten ondersteunt, is er een grotere kans dat onrechtstreeks ook economische activiteiten worden betoelaagd. De begunstigden van de projectsubsidie zijn namelijk niet verplicht een gescheiden boekhouding bij te houden. In het licht van deze omstandigheden zal per projectoproep aan de staatssteunregels worden getoetst.

Implementatie

Het departement staat in voor de uitvoering, de monitoring en evaluatie van het ontwerp van decreet. Het departement is tevens verantwoordelijk voor het toezicht op de aanwending van de subsidies die op basis van het ontwerp van decreet toegerekend worden.

De Vlaamse Regering kan de datum van inwerkingtreding bepalen, uiterlijk 1 juli 2024.

Verenigingen die erkend en gesubsidieerd worden op basis van het decreet van 1991, worden voor de lopende subsidiëringperiode (tot en met 2026) verder opgevolgd, geëvalueerd en gesubsidieerd op basis van de bepalingen van dat decreet.

C. Totstandkomingsprocedure

De voorstellen voor optimalisatie van het subsidiekader werden voorbereid door het departement. Voor het luik van de werkingssubsidies aan omgevingsverenigingen gebeurde dat in samenwerking met de Bond Beter Leefmilieu en Natuurpunt als vertegenwoordigers voor de sector.

Het wetgevingstechnisch en taalkundig advies (ref. 2022/415) werd geformuleerd op 25 november 2022.

Het advies van de Inspectie van Financiën (PvS/2022005042) werd uitgebracht op 23 december 2022. Het gunstige advies van de Inspectie van Financiën gaf geen aanleiding tot aanpassingen van het voorontwerp van decreet.

Op 29 maart 2023 werd het begrotingsakkoord verleend aan het voorontwerp van decreet (FA/2022005042) op voorwaarde dat:

- de budgettaire impact wordt opgevangen binnen de beschikbare refertekredieten en dit geen aanleiding geeft tot een meervraag in de toekomst;
- de inspanningsverbintenis wordt omgezet in een resultaatsverbintenis in de zin dat het niet behalen van de SMART-doelstellingen/performance-indicatoren kan leiden tot het inhouden of verminderen van de subsidie;
- het subsidiekader minstens alle elementen bevat als vermeld in artikel 76/2 van de Vlaamse Codex Overheidsfinanciën en per periode van vijf jaar minstens een keer wordt onderworpen aan een grondige beleidsevaluatie.

De eerste twee voorwaarden zijn in het ontwerp van decreet als volgt vervuld:

- de budgettaire impact werd opgevangen binnen de beschikbare refertekredieten. Het maximale bedrag dat in het betreffende jaar kan worden aangewend voor de uitvoering van dit ontwerp van decreet wordt bepaald in de uitgavenbegroting van de Vlaamse Regering, die het Vlaams Parlement jaarlijks goedkeurt, zoals bepaald in artikel 4 van dit ontwerp van decreet;

- het voorontwerp werd aangepast in de zin dat de verenigingen een meerjarenverbintenis aangaan. De meerjarenverbintenis bevat in uitvoering van het meerjarenplan een overzicht van de doelstellingen die de vereniging vooropstelt en de beoogde resultaten waartoe ze zich engageert, met vermelding van de interventies die ze zal leveren om de doelstellingen te realiseren en om resultaten te behalen. De meerjarenverbintenis bevat ook indicatoren en mijlpalen die de periodieke opvolging van de doelstellingen mogelijk maken. Het niet behalen van de door de vereniging vooropgestelde resultaten, die geformuleerd zijn in de meerjarenverbintenis, kan aanleiding geven tot het terugvorderen van (een deel van) de subsidie (artikel 21 en 24 van het ontwerp van decreet), als na afloop van de subsidieperiode, bij eindevaluatie het departement vaststelt dat de vereniging geen of onvoldoende inspanningen leverde om de vooropgestelde doelstellingen en daarbij horende resultaten te bereiken. De toegekende subsidie, of een deel ervan, is dan niet verantwoord omdat ze niet aangewend is voor het doel waarvoor ze werd toegekend, met name de realisatie van het meerjarenplan van de vereniging en daaraan gekoppelde meerjarenverbintenis. Hiermee wordt uitvoering gegeven aan artikel 76 van de Vlaamse Codex Overheidsfinanciën, alsook aan artikel 76 van het Besluit Vlaamse Codex Overheidsfinanciën.

De derde voorwaarde vergde geen aanpassing aan het voorontwerp van decreet. Het subsidiekader dat verder uitgewerkt zal worden in een besluit van de Vlaamse Regering zal alle elementen bevatten als vermeld in artikel 76/2 van de VCO en per periode van vijf jaar minstens een keer onderworpen worden aan een grondige beleidsevaluatie. Daarnaast voorziet het subsidiekader dat elke erkenning en de daaraan gekoppelde subsidie elke vijf jaar heroverwogen wordt. Hiervoor dient een vereniging een nieuw meerjarenplan met meerjarenverbintenis in te dienen, dat onderworpen wordt aan een grondige beoordeling.

De Vlaamse Toezichtcommissie (VTC) bracht advies uit op 16 mei 2023 (nr. 2023/053). De VTC besloot als volgt:

“III. BESLUIT 60. De VTC is van oordeel dat het voorgelegde voorontwerp voldoende waarborgen zou kunnen bieden wat de bescherming van de persoonsgegevens van de betrokkenen betreft, op voorwaarde dat daarin volgende elementen bijkomend worden geïmplementeerd, inzonderheid:

- de correcte rechtsgrond aangeven, eventueel in de memorie van toelichting (luik 1);
- de categorieën persoonsgegevens te preciseren/herbekijken (luik 5);
- rekening te houden met het subsidieregister (luik 5);
- de transparantiemaatregelen uitwerken (luik 7);
- eventueel beveiligingseisen op te leggen in het uitvoeringsbesluit (luik 8).”

Het advies gaf aanleiding tot verschillende aanpassingen aan het voorontwerp van decreet en de memorie van toelichting zoals toegelicht in onderstaande replek.

1) Kwaliteit van de regelgevende grondslag

De VTC adviseert de memorie aan te vullen met de rechtvaardigingsgrond, vermeld in het advies onder punt 14:

“Het ontwerp of de nota aan de Vlaamse Regering vermelden niet expliciet op grond van welke rechtvaardigingsgrond in de AVG de verwerking van persoonsgegevens zal plaatsvinden. De VTC gaat ervan uit dat de gegevens verwerkt worden op basis van de rechtvaardigingsgrond “noodzakelijk voor de vervulling van een taak van algemeen belang” voor de vzw’s die als overheden kunnen beschouwd worden en gerechtvaardigd belang voor verenigingen en actoren die niet als een overheid kunnen beschouwd worden.”

- De memorie van toelichting werd op dit punt aangepast.

2) De categorieën persoonsgegevens

De VTC adviseert het ontwerp te verduidelijken met precieze categorieën van persoonsgegevens als vermeld in het advies onder punt 33 en 34:

“33. De VTC stelt vast dat wat de voorliggende regeling betreft, de categorieën van persoonsgegevens niet voldoende zijn aangeduid:

- expertise voor zover niet gepreciseerd in een uitvoeringsbesluit;
- identificatiegegevens: deze worden enkel met voorbeelden aangeduid in de toelichting.

34. De VTC vraagt zich af waarom het gegeven gender verwerkt wordt in plaats van het geslacht. De VTC wijst erop dat de verwerking van persoonsgegevens met betrekking tot iemands seksueel gedrag of seksuele gerichtheid in principe verboden zijn op grond van artikel 9, 1, AVG.”

- Het voorontwerp van decreet en de memorie van toelichting werden op dit punt aangepast.
- Het begrip ‘expertise’ wordt verder uitgediept in het uitvoeringsbesluit.

3) Subsidieregister

De VTC wijst erop (punt 30) dat er een mededeling van persoonsgegevens zal moeten gebeuren in het kader van de subsidiedatabank van het Departement Financiën en Begroting (het subsidieregister) en stelt vast dat dit niet vermeld wordt in het voorontwerp van decreet of de memorie van toelichting.

Een subsidieontvanger moet uiterlijk bij de beslissing tot toekenning van de subsidie over de mededeling van zijn persoonsgegevens aan het subsidieregister geïnformeerd worden. Aan de subsidiebeslissing wordt een disclaimer gehecht waarmee de begunstigde van de subsidie hierover geïnformeerd wordt.

- De memorie van toelichting werd op dit punt aangepast.

4) Rechten van betrokkenen, transparantiebeginselen en juistheid

De VTC adviseert de transparantiebeginselen alsook de rechten van de betrokkenen onder punt 49 en 50 op te nemen in het voorontwerp van decreet. Ook is zij er voorstander van dat garantie met betrekking tot de juistheid van de persoonsgegevens opgenomen wordt in het voorontwerp zelf:

“6. Juistheid

47. Persoonsgegevens moeten juist zijn en zo nodig worden geactualiseerd (artikel 5, 1, d), AVG).

48. Het ontwerp bevat geen bepalingen hierover. De VTC beveelt aan dat de werkingsverantwoordelijken hiertoe de nodige maatregelen nemen.

7. Rechten van de betrokkenen en transparantie

49. Artikel 12 AVG bepaalt dat de werkingsverantwoordelijke passende maatregelen neemt opdat de betrokkene de in de artikelen 13 en 14, AVG bedoelde informatie en de in de artikelen 15 tot en met 22 en artikel 34, AVG bedoelde communicatie in verband met de verwerking in een beknopte, transparante, begrijpelijke en gemakkelijk toegankelijke vorm en in duidelijke en eenvoudige taal ontvangt.

50. De VTC is van oordeel dat het aanbevolen is om het ontwerp aan te vullen met de verplichting om de vermeldingen zoals bedoeld in randnummer 49, op te nemen in de communicatie met de burger zodat de betrokkenen goed geïnformeerd worden over de verwerking van hun persoonsgegevens en het voor de betrokkenen duidelijk is wat hun rechten zijn en tot wie zij zich moeten richten voor de uitoefening van hun rechten.”

- Het voorontwerp van decreet en de memorie van toelichting werden op deze punten aangepast.

5) Minimale gegevensverwerking

Met betrekking tot het beginsel van de minimale gegevensverwerking had de VTC in punt 39 de bemerking gemaakt dat de toegang tot de opgevraagde gegevens enkel kan opengesteld worden voor de taken en het werkgebied waar een bepaalde medewerker of expert voor bevoegd is.

Onder punt 43 en volgende vraagt de VTC om de bewaartermijnen bepaald in artikel 45 van het voorontwerp van decreet verder te bepalen, aangezien dit geen maximale bewaartermijnen bevat. De VTC kan dan ook niet nagaan of een en ander in overeenstemming is met de minimale gegevensverwerking en maakt voorbehoud wat dat betreft.

- Het voorontwerp van decreet werd aangepast wat betreft de opmerking in punt 39 van het advies.
- Wat betreft de opmerking in punt 43 inzake de maximumbewaartermijnen moet gewezen worden op het volgende.

Via een recente wijziging van het Bestuursdecreet werden er decretaal een aantal criteria vastgelegd aan de hand waarvan de selectiecommissies de bewaartermijnen per verwerking kan vastleggen. Dat biedt vanuit het oogpunt van de bescherming van de persoonsgegevens van de burger meer garanties. De selectiecommissies beslissen doordacht per verwerking welke de betreffende bewaringstermijn is. Die termijn wordt vijfjaarlijks door de selectiecommissie geëvalueerd. Dat biedt aldus meer garanties dan decretaal een (willekeurige) bewaringstermijn vast te leggen (terwijl op het ogenblik van het opstellen van het ontwerp van decreet niet altijd al duidelijk is welke die termijn zou kunnen zijn). Die selectieregels zijn publiek raadpleegbaar zoals bepaald in artikel III.87, §2, van het Bestuursdecreet.

6) Beveiligingsvereisten

In punt 52 van het advies wijst de VTC erop dat, aangezien het mogelijk delicate persoonsgegevens betreft (met name loongegevens en gender), een bijzondere aandacht vereist is inzake informatieveiligheid.

- In het ontwerp van decreet alsook in de memorie van toelichting werd het persoonsgegeven ‘gender’ aangepast naar het persoonsgegeven ‘geslacht’.
- Wat betreft het persoonsgegeven ‘loongegevens’: dit gegeven wordt louter opgevraagd bij projectsubsidiedossiers indien dit noodzakelijk blijkt, met name bij een doorgedreven controle. De nodige beveiligingsmaatregelen zullen worden genomen. In het ontwerp van decreet wordt rechtsgrond voorzien om de Vlaamse Regering toe te laten de gepaste beveiligingsmaatregelen te voorzien.

Het Kenniscentrum van de federale Gegevensbeschermingsautoriteit besliste in zitting van 17 mei 2023 om te verwijzen naar het standaardadvies nr. 65/2023 van 24 maart 2023 betreffende de redactie van normatieve teksten. Bij het aanpassen van de tekst van het voorontwerp van decreet en de memorie van toelichting aan de concrete bemerkingen van de VTC, werd het standaardadvies nr. 65/2023 van de GBA betrokken.

Het gezamenlijke advies van de Minaraad en de Strategische adviesraad Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed (SARO) werd gegeven op 17 mei 2023.

Het advies gaf aanleiding tot verschillende aanpassingen aan het voorontwerp van decreet en de memorie van toelichting zoals toegelicht in onderstaande repliek.

1) Omgevingsdoelstellingen

De raden vragen onder punt III.7 om in het voorontwerp van decreet de realisatie van Vlaamse omgevingsdoelstellingen te verduidelijken, zoals in de memorie van toelichting.

"Inzake de beoogde bijdrage van de omgevingsverenigingen aan de realisatie van de Vlaamse omgevingsdoelstellingen is het ontwerpdecreet eerder summier. Het ontwerpdecreet (artikel 2, 15°) omschrijft omgevingsdoelstellingen als 'doelstellingen die het bevorderen van de omgevingskwaliteit vooropstellen'.

De memorie van toelichting (pag. 15) geeft verdere duiding en legt de relatie met de diverse milieuthema's: "We beschouwen binnen de context van dit subsidiekader alle doelstellingen binnen de omgevingsthema's: klimaat, lucht, water, natuur, bodem en ondergrond, omgeving en gezondheid, ruimte en landschap, energie, afval en materialen." De raden vragen om deze bepaling ook op te nemen in het ontwerp van decreet (en dus niet alleen in de memorie van toelichting).

Dit geldt ook voor de aanvullende toelichting in de memorie van toelichting (pag. 15): "Wonen, dierenwelzijn en onroerend erfgoed beschouwen we niet binnen de context van dit subsidiekader." Ook hier is het de vraag in hoeverre dit – vanuit het oogpunt van eenduidigheid – best in het ontwerpdecreet wordt opgenomen."

- Deze opmerking leidde tot een aanpassing aan het voorontwerp van decreet: aan artikel 3 werd een extra lid (als derde lid) toegevoegd.

De raden vragen vervolgens om de formulering in artikel 3 en deze in artikel 6, 7, 8 en 9 met betrekking tot doelstellingen in lijn te brengen met elkaar.

"Ten slotte suggereren de raden om de bepaling van artikel 3 'bevorderen van Vlaamse omgevingsdoelstellingen' consistent door te trekken naar artikelen 6, 7, 8 en 9 waarin de doelstellingen per categorie van omgevingsvereniging vermeld worden. Hier dient ook het woord 'bevorderen van' gebruikt te worden i.p.v. 'realiseren van'."

- Deze opmerking leidde niet tot aanpassingen aan het voorontwerp van decreet en aan de memorie van toelichting. De vermelde artikelen zijn in lijn met de formulering in artikel 3, daar er in artikel 3 sprake is van bijdragen aan de 'realisatie' van Vlaamse omgevingsdoelstellingen en niet aan het 'bevorderen' van Vlaamse omgevingsdoelstellingen. Omgevingsverenigingen dragen bij aan de realisatie van Vlaamse omgevingsdoelstellingen, maar opereren zelf binnen een ruimer referentiekader met Europese en internationale omgevingsdoelstellingen, door omgevingsdoelstellingen in het Vlaamse Gewest te realiseren.

2) Omgevingsprojecten

De raden formuleren een aantal opmerkingen en vragen verduidelijking bij het onderdeel omgevingsprojecten.

Onder punt 8 vragen te raden te duiden waarom natuurlijke personen zijn uitgesloten van projectsubsidies.

“De raden vinden het positief dat de projectsubsidie aldus open staat voor een breed maatschappelijk actorveld, zowel op het lokale niveau als op het gewestelijke niveau. De memorie van toelichting (pag. 11) verduidelijkt: ‘De subsidieontvanger wordt ruim bepaald omdat de vooropgestelde doelstelling en de hieraan verbonden activiteiten kunnen opgenomen worden door diverse actoren in het maatschappelijk veld (lokale overheden, semipublieke instanties op lokaal niveau, organisaties, kennisinstellingen...)’. De raden vragen om verder te duiden waarom de natuurlijke personen worden uitgesloten terwijl de entiteiten zonder rechtspersoonlijkheid (van natuurlijke personen) niet uitgesloten zijn.”

- Deze opmerking leidde niet tot aanpassingen aan het voorontwerp van decreet. Aan de tekst van de memorie van toelichting wordt een verduidelijking toegevoegd bij de bespreking van artikel 3.

Onder punt 9 wijzen de raden op de “zeer brede range aan potentiële omgevingsprojecten” en de onduidelijkheid over welk type van omgevingsprojecten beoogd wordt, hoe deze in relatie staan met bestaande projectoproepen en welke subsidies geschrapt zullen worden en in hoeverre deze dan zullen worden opgenomen door deze nieuwe projectsubsidies.

- Deze opmerking leidde niet tot aanpassingen aan het voorontwerp van decreet en aan de memorie van toelichting. De range aan omgevingsprojecten is breed. Het kader biedt door deze brede scope net de ruimte om in te spelen op actuele omgevingsnoden. Er werd in de voorbije jaren succesvol ingezet op projectoproepen om snel te kunnen inspelen op omgevingsnoden of om bepaalde maatregelen te stimuleren of te versnellen. Dit gebeurde aan de hand van ad-hoc-projectoproepen, die enkel een rechtsgrond hadden in het uitgavendecreet.

De conceptnota ‘Subsidies in goede banen’ (VR 2021 1607 MED.0260/2TER) stelt dat het aantal subsidies dat hun rechtsgrond uitsluitend in de uitgavenbegroting heeft, voortdurend toeneemt. Door het jaarlijkse karakter van de begroting is het niet mogelijk dergelijke subsidies op een gestructureerde wijze uit te bouwen en op te volgen. Voor de subsidieontvangers creëert deze werkwijze rechtsonzekerheid, zeker bij subsidies die min of meer permanent worden toegekend of die als min of meer permanent worden ervaren. Een normatieve decretale basis (bij voorkeur via een sectorspecifiek decreet) is duidelijker en stabielere dan een bepaling in het uitgavendecreet maar moet nog verder worden uitgewerkt in een besluit van de Vlaamse Regering dat bepaalt wie onder welke voorwaarden voor welke activiteit of project een subsidie kan krijgen en wat het bedrag van de subsidie is.

Dit ontwerp van decreet voorziet in een rechtsgrond om deze projectoproepen op een meer structurele manier in te zetten als instrument, met een dynamische invulling in functie van beleidsprioriteiten en volgens een afgestemde agendering en procedure, wat tot efficiëntiewinsten kan leiden. Een meer structurele inzet van het instrument projectsubsidies gekoppeld aan projectoproepen, volgens een afgestemde procedure en agendering (subsidieagenda) biedt bovendien meer rechtszekerheid voor de subsidieontvanger en biedt de mogelijkheid om de planning van projecten af te stemmen op de mogelijkheid tot cofinanciering en om zo gericht in te spelen en bij te dragen aan actuele omgevingsnoden.

Voor projectoproepen die kaderen binnen bestaande reglementeringen zal bij de vijfjaarlijkse beleidsevaluatie (in uitvoering van artikel 76 van de Vlaamse Codex Overheidsfinanciën) nagegaan worden in welke mate er efficiëntiewinsten te boeken zijn.

3) Vernieuwing van het omgevingsverenigingslandschap

De raden vragen onder punt V aandacht voor de vernieuwing van het omgevingsverenigingslandschap en de opvolging ervan.

"V.11. De raden dringen erop aan om in de toekomst afdoende aandacht te hebben voor de noodzakelijke vernieuwing van het omgevingsverenigingslandschap. Het is belangrijk om op te volgen in hoeverre de in het decreet beoogde diversiteit inzake omgevingsverenigingen in de praktijk ook effectief wordt gerealiseerd (zie verder deel V)."

- Deze opmerking leidde niet tot aanpassingen aan het voorontwerp van decreet en aan de memorie van toelichting. Elke subsidie dient in uitvoering van de Vlaamse Codex Overheidsfinanciën vijfjaarlijks te worden geëvalueerd. Bij de evaluatie van voorliggend ontwerp van decreet, zal nagegaan worden in welke mate die vernieuwing zich in de praktijk realiseert.

De raden wijzen in dit kader op een inconsistentie tussen het voorontwerp van decreet en de memorie van toelichting wat betreft het aantal verenigingen dat kan erkend worden binnen de categorieën 'gewestelijke koepelvereniging voor omgeving' en 'gewestelijke ledenvereniging voor omgeving'.

"Een aandachtspunt betreft de vraag in hoeverre de vernieuwing zich in de praktijk kan doorzetten voor alle vier categorieën van omgevingsverenigingen. Voor een regionale omgevingsvereniging en een gewestelijke omgevingsvereniging biedt het ontwerpdecreet hiertoe de nodige opportuniteiten.

Voor een gewestelijke ledenvereniging voor omgeving en een gewestelijke koepelvereniging voor omgeving is dit minder evident. De raden wijzen immers op volgende inconsistentie tussen het ontwerpdecreet en de memorie van toelichting. De memorie van toelichting (pag. 12 en 13) stelt dat voor beide type vereniging de rol enkel door één omgevingsvereniging vervuld kan worden; terwijl het ontwerpdecreet hieromtrent geen beperking voorziet. De raden vragen om deze inconsistentie op te lossen en te toetsen aan de gangbare wettelijke vereisten. Meer concreet vragen ze schrapping van deze bemerking in de memorie van toelichting en een verduidelijking in het ontwerpdecreet dat er decretaal geen beperking wordt opgelegd aan het potentieel te erkennen gewestelijke ledenverenigingen voor omgeving of gewestelijke koepelverenigingen voor omgeving."

- De restrictie voor de gewestelijke koepelvereniging voor omgeving werd behouden, omdat maar één vereniging in Vlaanderen deze koepelrol en de daarbij horende kernopdrachten kan opnemen. Ook binnen andere sectoren zijn voorbeelden van dergelijke koepelorganisaties. Als voorbeeld wordt verwezen naar de erkenning en subsidiëring van één koepelorganisatie in het kader van het decreet houdende de erkenning en subsidiëring van de georganiseerde sportsector van 10 juni 2016.

Deze opmerking leidde tot volgende aanpassingen aan het voorontwerp van decreet en aan de memorie van toelichting:

- een toevoeging van een tweede lid aan artikel 5;
- "een gewestelijke koepelvereniging" wordt vervangen door "de gewestelijke koepelvereniging" en "koepelverenigingen" wordt vervangen door "koepelvereniging" in verschillende artikelen.

- De restrictie voor de gewestelijke ledenvereniging voor omgeving werd geschrapt in de memorie van toelichting, omdat meerdere verenigingen in Vlaanderen dergelijke kernopdrachten kunnen vervullen. De tekst onder titel 13.3.d in de memorie van toelichting werd aangepast.

De raden vragen in dit kader ook aandacht voor de inpasbaarheid van de verruiming van omgevingsverenigingen in de werking en organisatie van de koepelvereniging.

“Voor de koepelvereniging vragen de raden ook aandacht voor de verruiming van het bereik van de omgevingsverenigingen en de inpasbaarheid van nieuwe verenigingen. Een belangrijke uitdaging voor de toekomstige koepelverenigingen is alvast om hun werking en organisatie aan te passen aan de beoogde verscheidenheid inzake omgevingsverenigingen.”

- Deze opmerking leidde niet tot aanpassingen aan het voorontwerp van decreet en van de memorie van toelichting. Het doel en de kernopdrachten van de koepelvereniging voor omgeving, zoals geformuleerd in artikel 9 van de decreet-tekst, voorzien in een ruim bereik (alle omgevingsverenigingen, niet enkel de erkende) en in de inpasbaarheid van nieuwe verenigingen in het bijzonder (zie focus op startende omgevingsverenigingen).

Landelijk Vlaanderen vraagt tevens in dit kader om een extra evaluatiesysteem in te bouwen in geval van de subsidiëring van aanverwante regionale en ledenverenigingen. Een standpunt dat niet wordt gevolgd door Natuurpunt en Bond Beter Leefmilieu (BBL).

“Standpunt Landelijk Vlaanderen

In geval aanverwante regionale en ledenverenigingen gesubsidieerd worden is het gewenst een evaluatiesysteem in te bouwen van de optimalisatie van de subsidiëring en van de geconsolideerde werking ervan zoals het recent ad hoc is gebeurd.”

“Standpunt Natuurpunt en BBL

BBL en Natuurpunt onderschrijven de vraag naar zo’n geconsolideerde evaluatie niet. Een koepel, regionale en/of lokale verenigingen zijn (juridisch) afzonderlijke identiteiten, elk met hun eigen bestuur, missie en visie. Hun individuele werking wordt in het kader van het decreet terecht afzonderlijk erkend. Bij evaluatie kan de werking van de ene vereniging dan ook niet worden afgerekend op de werking van een andere vereniging. Uit een recente audit op initiatief van de Inspectie van Financiën zelf (casus Natuurpunt), en zoals uitvoerig besproken in de Commissie Leefmilieu van het Vlaamse Parlement (d.d. 18 april 2023), blijkt bovendien dat “de aanwending van de middelen effectief, efficiënt en zorgvuldig gebeurt”.

- Deze opmerking leidde niet tot aanpassingen aan het voorontwerp van decreet en aan de memorie van toelichting. Elke vereniging die erkend wordt, is een afzonderlijke vzw of stichting, dus een afzonderlijke juridische entiteit die op gelijke voet behandeld en geëvalueerd wordt. Een extra evaluatiesysteem voor een bepaalde groep verenigingen, is in strijd met de gelijke behandeling.

Hiermee samenhangend vragen de raden onder punt 12 meer aandacht voor de eigenheid en de brede scope van de ruimteverenigingen en voor hun integrale opdracht van omgevingsopgaven.

- Deze opmerking leidde niet tot aanpassingen aan de tekst van het voorontwerp van decreet en van de memorie van toelichting. Binnen elke categorie is de eigenheid en de brede scope van ruimteverenigingen gewaarborgd. Op geen enkele wijze wordt een integrale aanpak van omgevingsopgaven uitgesloten, verhinderd of benadeeld. In de definitie van “bevorderen van de omgevingskwaliteit” zit de brede scope vervat.

Onder punt 13 vragen de raden te verduidelijken wat bedoeld wordt met een ver-
tegenwoordiger van een overheidsinstantie.

- Deze opmerking leidde niet tot een aanpassing van de tekst van het vooront-
werp van decreet. Aan de memorie van toelichting werd een verduidelijking
toegevoegd bij de toelichting van artikel 13.

4) Europese staatssteunregels

Onder punt 16 wijzen de raden erop dat noch de nota aan de Vlaamse Regering,
noch de memorie, toelichting geven over de toetsing van de voorgestelde regelge-
ving aan de Europese staatssteunregels en vragen hierover verduidelijking.

In dit kader vragen de raden artikel 10 en de passage in de memorie van toelich-
ting “De subsidie levert hun de mogelijkheid om extra middelen te genereren via
andere inkomsten en deze in te zetten voor de realisatie van omgevingsdoelen” te
verduidelijken.

- Deze opmerking leidde niet tot een aanpassing aan het voorontwerp van de-
creet. In de memorie van toelichting werd onder de titel ‘Impactanalyse’ een
paragraaf toegevoegd over de toets aan de Europese staatssteunregels.
- Er werd een verduidelijking opgenomen in de tekst op pagina 10, waarnaar de
raden verwijzen en bij de bespreking van artikel 10.

5) Verwerking van persoonsgegevens

De raden vragen een aanpassing aan artikel 44.

“De raden vragen om dit artikel aan te passen en een duidelijk onderscheid te
maken tussen de professionele medewerkers en verantwoordelijken aan de ene
kant, en de vrijwilligers aan de andere kant. Het is geen goede zaak dat de ver-
enigingen voor hun groep van vrijwilligers gegevens moeten vragen en registreren
zoals expertise, loon, mandaten, opleiding.”

- Aan deze opmerking werd voldaan in die zin dat artikel 44 werd geconcretiseerd.
Een opsplitsing werd gemaakt tussen de categorieën van persoonsgegevens die
worden verwerkt naargelang de categorie van betrokkenen.

Het advies van de Raad van State, afdeling Wetgeving werd gegeven op 13 oktober
2023 (advies 74.015/1).

Het advies gaf aanleiding tot verschillende aanpassingen aan het voorontwerp van
decreet en de memorie van toelichting zoals toegelicht in onderstaande repliek.

Randnummer 3.1 tot en met 3.4

De Raad van State uit twijfels over de uitsluiting in de memorie van toelichting bij
het voorontwerp inzake de toepasselijkheid van de Europese staatssteunregels.
Met betrekking tot de jaarlijkse werkingssubsidie valt het volgens de Raad van
State niet uit te sluiten dat ook economische activiteiten van de vereniging zouden
betoelaagd worden.

Ook merkt de Raad van State op dat de startsubsidies niet worden belicht in de
memorie van toelichting waar de Europese staatssteunregels worden behandeld.

Voor de projectsubsidies valt het volgens de Raad van State niet uit te sluiten dat
er sprake zal zijn van staatssteun die moet aangemeld worden bij Europa.

Replik: het advies werd gevolgd. Er worden enkele bepalingen en verduidelijkingen toegevoegd aan het ontwerp van decreet en de memorie van toelichting die benadrukken dat enkel niet-economische activiteiten bij het vervullen van de kernopdrachten van de omgevingsverenigingen in aanmerking komen voor subsidiëring.

De aanpassingen zijn de volgende:

- bij de definitie van het begrip werkingssubsidie wordt uitdrukkelijk gesteld dat de subsidie enkel kosten kan dekken voor niet-economische activiteiten, die voortvloeien uit het uitvoeren van de kernopdrachten;
- in artikel 7, tweede lid, 2°, en artikel 9, laatste lid, 5°, wordt nu gesteld dat het ter beschikking stellen van expertise aan het brede publiek moet gericht worden (dus geen terbeschikkingstelling van expertise op verzoek en op maat);
- een wijziging van artikel 10: er wordt benadrukt dat de activiteiten die vermeld zijn in artikel 6 tot en met 9 niet-economische activiteiten zijn. Er wordt tevens gesteld dat verenigingen zowel economische als niet-economische activiteiten kunnen organiseren voor het vervullen van de kernopdrachten. Vervolgens wordt er geëxpliciteerd dat de vereniging hetzij de werkingssubsidie, hetzij de startsubsidie niet mag aanwenden voor die economische activiteiten. Daarom wordt aan de verenigingen die economische activiteiten zouden ontplooiën bij het opnemen van hun kerntaken opgelegd om een gescheiden boekhouding te voeren teneinde een grondige controle op de aanwending van de verleende subsidies mogelijk te maken aan de hand van screenings en periodieke doorlichtingen. Uit die boekhouding moet duidelijk blijken dat de subsidie enkel werd aangewend voor niet-economische activiteiten;
- artikel 18, 29 en 55 worden aangevuld in die zin dat nogmaals wordt benadrukt dat respectievelijk de jaarlijkse werkingssubsidie, de startsubsidie en de werkingssubsidie bij een kortlopende erkenning enkel kan dienen ter ondersteuning van niet-economische activiteiten;
- aan artikel 47, tweede lid, wordt een derde punt toegevoegd voor het specifieke toezicht met betrekking tot het uitsluiten van staatssteun;
- in deze memorie van toelichting wordt de toets aan de Europese staatssteunregels, vermeld bij randnummer 20, verduidelijkt en wordt er geëxpliciteerd dat economische activiteiten uitdrukkelijk uitgesloten worden van de betoelaging. Dit onderdeel behandelt ook de startsubsidie (zie boven);
- in deze memorie van toelichting wordt verder bij artikel 10 verduidelijkt dat het begrip 'economische activiteiten' voortvloeit uit het Unierecht (artikel 107, lid 1, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU)) en dat dit soort activiteiten niet in aanmerking komt voor subsidies, ook al worden zij verricht om kernopdrachten te realiseren;
- voor de projectsubsidies zal er bij de concrete oproepen telkens onderzocht worden of de projecten respectievelijk onder de Algemene Groepsvrijstellingsverordening gebracht kunnen worden of dat de steunmaatregelen onder de grenzen van de de-minimisverordeningen vallen.

Randnummer 4

De Raad van State wijst op enkele rechtstreekse delegaties aan het Departement Omgeving hetgeen problematisch wordt geacht in het licht van artikel 87, §1, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen.

Replik: het advies werd gevolgd. "Het departement" werd overal vervangen door "de bevoegde entiteit", die in artikel 2, 4°, gedefinieerd wordt als "de bevoegde entiteit van de Vlaamse administratie, zoals aangeduid door de Vlaamse Regering".

Randnummer 5

De Raad van State merkt op dat in bepaalde artikelen de delegatiebepalingen voor de Vlaamse Regering onvoldoende specifiek zijn of dat ze mogelijk kunnen geschrapt worden omwille van artikel 20 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980.

Replik: het advies werd niet geheel gevolgd. De delegatie, vermeld in artikel 16, vierde lid, wordt immers omstandig toegelicht in de toelichting bij artikel 15 en 16 van dit ontwerp van decreet. De delegatie, vermeld in artikel 17, derde lid, 1°, werd gespecificeerd. De delegatie, vermeld in artikel 20, zesde lid, 2°, werd gespecificeerd. De delegatie in artikel 27, tweede lid, betreft de uitwerking van de voorwaarden van de startsubsidie. Deze zijn omstandig toegelicht in de toelichting bij artikel 27. Tot slot wordt met betrekking tot de delegatie, vermeld in artikel 36, derde lid, verwezen naar de toelichting bij dit artikel, meer in het bijzonder de laatste alinea van de toelichting. De delegatie werd gespecificeerd. De uitwerking van deze delegatiebepalingen door de Vlaamse Regering zal geheel conform de toelichting in deze memorie en overeenkomstig de vermelde bepalingen in het ontwerp van decreet zijn.

Randnummer 6

De Raad van State wijst op het gebrek aan redactionele eenvormigheid met betrekking tot het begrip projectsubsidie, tussen artikel 2, 18°, en 33, eerste lid, van het voorontwerp en adviseert om in de omschrijving van het begrip projectsubsidie, in artikel 1, 18°, de vermelding met betrekking tot maximale looptijd te schrappen.

Replik: het advies werd gevolgd.

Randnummer 7

De Raad wijst op een onduidelijkheid met betrekking tot de verwijzing naar het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 voor de omschrijving van landschappelijke kwaliteit in de memorie van toelichting bij artikel 2, 19°. In artikel 3, §1, derde lid, van het voorontwerp wordt echter bepaald dat de doelstellingen voor onroerend erfgoed niet beschouwd worden als Vlaamse omgevingsdoelstellingen binnen de context van het voorontwerp. De Raad adviseert om in de memorie van toelichting de verwijzing naar het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 te schrappen, en in plaats daarvan te verwijzen naar de definitie van "landschapskwaliteit" in artikel 2, 12°, van het decreet van 9 juni 2023 houdende de Vlaamse Parken en algemene landschapszorg en om in artikel 2, 19°, van het voorontwerp, de term "landschappelijke kwaliteit" te vervangen door de term "landschapskwaliteit".

Replik: het advies werd gevolgd. Beide decreten geven dezelfde definitie voor 'landschap', maar enkel het decreet houdende de Vlaamse Parken en algemene landschapszorg geeft een definitie voor 'landschapskwaliteit', die een vollediger beschrijving geeft, dan deze die opgenomen was in de tekst van het voorontwerp van decreet.

Randnummer 8

De Raad adviseert dat ter wille van de rechtszekerheid in de tekst van artikel 7, eerste lid, van het voorontwerp, moet worden geëxpliciteerd dat een gewestelijke omgevingsvereniging een actieve werking heeft in elke provincie van het Vlaamse Gewest, zoals werd toegelicht in de memorie bij dit artikel.

Replik: het advies werd gevolgd.

Randnummer 9

De raad wijst erop dat de vereisten die in de toelichting bij artikel 11 van het voorontwerp zijn vermeld met betrekking tot de externe experts van de erkenningscommissie niet uit de beschrijving van de samenstelling van de erkenningscommissie in artikel 11, §2, van het voorontwerp vallen af te leiden.

Het betreft:

- a) externe experts zijn met een meerderheid vertegenwoordigd t.a.v. het departement in de erkenningscommissie;
- b) de erkenningscommissie bestaat uit een vertegenwoordiging van experts uit verschillende maatschappelijke geledingen.

De Raad adviseert deze vereisten in betrokken paragraaf in te schrijven.

Replik: aan betrokken paragraaf werd de vereiste, vermeld onder punt a), toegevoegd, waarbij departement werd vervangen door bevoegde entiteit. De vereiste, vermeld onder punt b), werd niet toegevoegd aan de tekst van het ontwerp van decreet. Het is de bedoeling dat een groep van mensen met diverse expertise wordt samengebracht, die in de maatschappij niet allemaal dezelfde rol opnemen. Dat kunnen vertegenwoordigers zijn van een overheid, van een vereniging, uit het bedrijfsleven, uit de media maar ook gepensioneerden met een expertise kunnen deel uitmaken van dergelijke commissie. Belangrijker is hun expertise eerder dan de groep waaruit ze komen. De toelichting werd dan ook aangepast als volgt: "maatschappelijke geledingen" werd vervangen door "expertisedomeinen". De vereiste met betrekking tot de expertise is vermeld in het tweede lid van betrokken paragraaf.

Randnummer 10

De Raad wijst op het gebrek aan redactionele eenvormigheid tussen artikel 12, §1, tweede lid, en artikel 20, tweede lid, van het voorontwerp met betrekking tot de tussentijdse evaluatie van respectievelijk "erkende verenigingen" en "erkende en gesubsidieerde omgevingsverenigingen".

Replik: daar het in beide gevallen de evaluatie van erkende en gesubsidieerde omgevingsverenigingen betreft, werd de tekst in artikel 12, §1, tweede lid, aangepast.

Randnummer 11

De Raad wijst erop dat ter wille van de duidelijkheid van de regelgeving en de rechtszekerheid de variabiliteit op de basissubsidiebedragen in artikel 18 op meer expliciete wijze dient te worden geregeld. Dit zou kunnen gebeuren door aan te geven binnen welke marges het basissubsidiebedrag kan stijgen of dalen. Verder adviseert de Raad om het ontwerp van decreet aan te vullen met substantiële procedurele voorschriften betreffende de wijze van toekenning van de werkingssubsidie per type erkende omgevingsvereniging.

Replik: wat betreft het expliciteren van de variabiliteit van de basissubsidiebedragen, werd het advies gevolgd en werd in artikel 18 een paragraaf toegevoegd. Wat betreft de procedurele voorschriften werd het advies niet gevolgd. Het volstaat hier te verwijzen naar de toelichting bij artikel 18, §3, 2°, waarin deze op een omstandige wijze zijn toegelicht.

Randnummer 12

De Raad wijst op de overbodige machtiging aan de Vlaamse Regering in verschillende artikelen om de "wijze van terugvordering van onterecht toegekende subsidies" te bepalen. Artikel 13 van de wet van 16 mei 2003 tot vaststelling van de algemene bepalingen die gelden voor de begrotingen, de controle op de subsidies en voor de boekhouding van de gemeenschappen en gewesten, alsook voor de organisatie van de controle door het Rekenhof bevat al een regeling inzake terugvordering van onterecht toegekende subsidies en de aan de Vlaamse Regering gedelegeerde bevoegdheid zou niet kunnen inhouden dat wordt afgeweken van die

regeling. De Raad adviseert deze overbodige bepaling te schrappen in artikel 21, derde lid, 3°, 24, derde lid, 3°, 32, derde lid, 3°, 42, vierde lid, 3°, en 56, derde lid, 4°, van het voorontwerp.

Replik: het advies werd gevolgd.

Randnummer 13

De Raad adviseert om het verschil in periodiciteit van opvolging van de meerjarenverbintenis van enerzijds de erkende en gesubsidieerde regionale omgevingsverenigingen en anderzijds de meerjarenverbintenis van de gewestelijke omgevingsverenigingen, de gewestelijke ledenverenigingen voor omgeving en de gewestelijke koepelvereniging voor omgeving te verduidelijken.

Replik: in de toelichting bij artikel 19 werd volgende tekst toegevoegd: "Hier wordt het principe van proportionaliteit toegepast zoals gesteld in de conceptnota 'Subsidies in goede banen' (VR 2021 1607 MED.0260/2TER). De jaarlijkse opvolging is proportioneel met de omvang en ook het belang van de opdracht van deze omgevingsverenigingen. Aangezien de gewestelijke omgevingsverenigingen, de gewestelijke ledenverenigingen voor omgeving en de gewestelijke koepelvereniging voor omgeving een grotere werking realiseren, zullen zij ook een meer nauwgezette opvolging kennen dan bij de regionale verenigingen met een kleinere werking."

In de toelichting bij artikel 22 werd volgende tekst toegevoegd: "Hier wordt het principe van proportionaliteit toegepast zoals gesteld in de conceptnota 'Subsidies in goede banen' (VR 2021 1607 MED.0260/2TER). De jaarlijkse opvolging is proportioneel met de omvang en ook het belang van de opdracht van deze omgevingsverenigingen. Aangezien de regionale omgevingsverenigingen een kleinere werking realiseren, is geen doorgedreven opvolging zoals bij de gewestelijke omgevingsverenigingen, de gewestelijke ledenverenigingen voor omgeving en de gewestelijke koepelvereniging voor omgeving, die een groter werking ontplooiën, noodzakelijk. De mate van opvolging is met andere woorden proportioneel aan de grootte van de beoogde werking."

Randnummer 14

De Raad adviseert om de toelichting bij artikel 25 waarin gesteld wordt dat de startsubsidie lager is dan de basissubsidie te expliciteren in artikel 29 van het voorontwerp.

Replik: het advies werd gevolgd. De startsubsidie is proportioneel aan de werking die verwacht wordt van verenigingen met een startsubsidie. De startsubsidie is bedoeld om tijdens de duur dat deze wordt toegekend, een verenigingswerking uit te bouwen, om tegen de volgende erkenningsperiode te kunnen voldoen aan de voorwaarden en kernopdrachten voor een erkenning. Een basissubsidie is de subsidie die een erkende vereniging ontvangt. Deze vereniging voldoet aan de erkenningsvoorwaarden en vervult alle kernopdrachten zoals deze bepaald zijn in dit ontwerp van decreet. Deze verduidelijking wordt toegevoegd in de memorie van toelichting bij artikel 25.

Randnummer 15

De Raad adviseert om in artikel 25, eerste lid, 27, eerste lid, 3°, 28, eerste lid, 2°, en 29, eerste lid, van het voorontwerp correct te verwijzen naar artikel 5, eerste lid, 1° en 2°.

Replik: het advies werd gevolgd.

Randnummer 16

De Raad adviseert om het artikel 28, derde lid, 3°, inzake de wijze van toekenning van de startsubsidie en wie hiertoe bevoegd is te verduidelijken.

Replik: het advies werd gevolgd.

Randnummer 17

De Raad wijst op een discordantie tussen de tekst in artikel 36, derde lid, van het voorontwerp (verder uitwerken van de beoordelingscriteria door de Vlaamse Regering) en de uitleg bij deze bepaling in de memorie van toelichting (verder uitwerken van de beoordelingsprocedure door de Vlaamse Regering) en adviseert deze discordantie weg te werken.

Replik: het advies werd gevolgd door in de tekst van het ontwerp van decreet "De Vlaamse Regering werkt de beoordelingscriteria verder uit" te vervangen door "De Vlaamse Regering bepaalt de beoordelingsprocedure".

Randnummers 18 en 19

De Raad wijst erop dat de doeleinden voor de verwerking van persoonsgegevens niet volledig is en wijst op een discordantie aangaande de vermelding van de betrokken verwerkingsverantwoordelijken. Een aanpassing van de relevante tekstbepalingen dringt zich op.

Replik: het advies werd gevolgd.

Randnummer 20

De Raad wijst erop dat de maximumbewaartermijn van de persoonsgegevens een essentieel element uitmaakt en in het ontwerp van decreet zelf moet worden bepaald. Een verwijzing naar de desbetreffende selectieregels, conform artikel III.87, §1, van het Bestuursdecreet van 7 december 2018, is derhalve niet afdoende.

Replik: het advies werd niet gevolgd. Het concept van selectieregels (met daarin opgenomen een bewaartermijn) werd al opgenomen in het Archiefdecreet van 9 juli 2010. De recente aanpassingen aan artikel III.87 zorgden voor een aantal verduidelijkingen, aangezien thans expliciet wordt verduidelijkt dat bij de bepaling van een bewaartermijn rekening moet worden gehouden met de toepasselijke wetgeving met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens. Om ervoor te zorgen dat persoonsgegevens niet langer worden bewaard dan noodzakelijk is, voegt overweging 39 van de algemene verordening gegevensbescherming (AVG) hieraan toe dat "de verwerkingsverantwoordelijke termijnen [dient] vast te stellen voor het wissen van gegevens of voor een periodieke toetsing ervan". Met andere woorden, de verwerkingsverantwoordelijke (in casu de overheidsinstantie die cf. artikel III.80 bestuurlijke verantwoordelijkheid draagt) dient bewaartermijnen vast te leggen gedurende dewelke hij de verwerking/bewaring van de documenten noodzakelijk acht in het kader van de operationele doeleinden van de verwerking".

Bovenstaande passage geeft duidelijk aan dat de maximale bewaartermijn die beoogd wordt, dezelfde is als de termijn voor archivering, aangezien bewaring (in casu archivering) een verwerking is.

De selectiecommissies leggen de bewaartermijnen per verwerking vast. Dat biedt vanuit het oogpunt van de bescherming van de persoonsgegevens van de burger meer garanties dan een statische maximale termijn, opgenomen op niveau van

een decreet. Immers beslissen de selectiecommissies na onderzoek doordacht per verwerking welke de betreffende bewaringstermijn is. Die termijn wordt vijfjaarlijks door de selectiecommissie geëvalueerd. De volledige tekst van artikel III.87, §2, luidt nu: "De selectieregels hebben uitwerking vanaf de bekendmaking ervan in het register, vermeld in artikel III.82, §2, dat publiek raadpleegbaar is."

Randnummer 21

De Raad wijst op een verschil in behandeling tussen, enerzijds, verenigingen die een werkingssubsidie kunnen ontvangen omdat zij voldoen aan de erkenningsvoorwaarden voor gewestelijke omgevingsverenigingen en regionale omgevingsverenigingen en, anderzijds, verenigingen die geen werkingssubsidie kunnen ontvangen maar wel al voldoen aan de erkenningsvoorwaarden voor een gewestelijke ledenvereniging voor omgeving of voor een gewestelijke koepelvereniging voor omgeving, die niet verenigbaar is met de grondwettelijke beginselen van gelijkheid en niet-discriminatie, omdat dat verschil niet op een objectief criterium berust en niet redelijk verantwoord is, zoals blijkt uit de uitleg die de gemachtigde hierover gaf aan de Raad van State. De Raad van State adviseert om ofwel het verschil in behandeling beter te onderbouwen en de onderbouwing op te nemen in de memorie van toelichting of indien geen dergelijke verantwoording valt te geven, het voorontwerp aan te passen.

Replik: het advies leidde tot een wijziging van artikel 55 van het voorontwerp: aan betrokken artikel werd in het tweede lid een derde punt toegevoegd dat het subsidiebedrag bepaalt voor gewestelijke ledenverenigingen voor omgeving na het bekomen van een kortlopende erkenning.

Er is geen subsidiebedrag bepaald voor een koepelvereniging voor omgeving omdat artikel 5, tweede lid, bepaalt dat er maar één gewestelijke koepelvereniging voor omgeving kan worden erkend. In het kader van het decreet van 1991 is er een gewestelijke koepelvereniging erkend. Dat betekent dat zolang die erkenning geldt (tot 31 december 2026) er geen andere vereniging kan worden erkend. Deze toelichting werd toegevoegd aan de memorie van toelichting.

Randnummer 22

De Raad adviseert de draagwijdte van het begrip 'verval' in artikel 57 van het voorontwerp toe te lichten in de memorie van toelichting en om in artikel 57 te preciseren dat een vereniging die een startsubsidie ontvangt, deze niet meer zal ontvangen vanaf het eerste jaar dat een kortlopende erkenning loopt door aan het einde van artikel te schrijven ", vervalt vanaf het eerste jaar dat de kortlopende erkenning geldt".

Replik: het advies werd gevolgd. Volgende tekst werd toegevoegd aan de toelichting bij artikel 57: "De startsubsidie wordt immers stopgezet. Er dient geen subsidie te worden terugbetaald. De subsidie is een jaarlijkse werkingssubsidie waar de vereniging recht op heeft per uitgevoerd jaar binnen die subsidie. Bijvoorbeeld als er een vereniging met een startsubsidie 2024-2026 een kortlopende erkenning krijgt vanaf 2025, start die subsidie voor kortlopende erkenning pas in 2025. De betrokken vereniging behoudt dan de startsubsidie in 2024, maar de startsubsidie voor 2025 en 2026 wordt niet meer toegekend. De toekenning van de subsidie gebeurt jaarlijks, telkens bij de start van het werkingsjaar."

D. Bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest

Dit ontwerp van decreet regelt een gewestaangelegenheid.

II. TOELICHTING BIJ DE ARTIKELEN

Hoofdstuk 1. Inleidende bepaling

Artikel 1

Dit artikel vergt geen verdere toelichting.

Hoofdstuk 2. Definities

Artikel 2

Punt 1° tot en met 13° vergen geen verdere toelichting.

Punt 14°: de meerjarenverbintenis is een concretisering van het meerjarenplan, dat omgevingsverenigingen moeten indienen voor de volledige erkenningsperiode. De meerjarenverbintenis bevat in uitvoering van dit meerjarenplan een overzicht van de doelstellingen die de vereniging vooropstelt en de beoogde resultaten waartoe ze zich engageert, met vermelding van de interventies die ze zal leveren om de doelstellingen te realiseren en resultaten te behalen. De meerjarenverbintenis bevat ook indicatoren en mijlpalen die de periodieke opvolging van de doelstellingen mogelijk maken

Punt 15° definieert omgevingsdoelstellingen als doelstellingen die het bevorderen van de omgevingskwaliteit vooropstellen. Het betreft doelstellingen die een bijdrage leveren aan het beschermen, het in stand houden of het verbeteren van de leefmilieukwaliteit, het bevorderen van de biodiversiteit, de landschapskwaliteit of de ruimtelijke kwaliteit of het bevorderen van de klimaatadaptie en -mitigatie of het circulaire gebruik van grondstoffen.

Punt 16°: de omgevingskwaliteit betreft de kwaliteit van de leefomgeving. Het overkoepelt verschillende onderdelen die bijdragen tot deze kwaliteit:

- de leefmilieukwaliteit is de kwaliteit van het milieu zoals gedefinieerd in artikel 1.1.2. §1, 1°, van het decreet houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid van 5 april 1995: de atmosfeer, de bodem, het water, de flora, de fauna en overige organismen andere dan de mens, de ecosystemen, de landschappen en het klimaat;
- de biodiversiteit in de zin van artikel 2, punt 15, van verordening (EU) 2020/852 van het Europees Parlement en de Raad van 18 juni 2020: de variabiliteit onder levende organismen van allerlei herkomst, met inbegrip van terrestrische, mariene en andere aquatische ecosystemen en de ecologische complexen waarvan zij deel uitmaken, hetgeen diversiteit binnen soorten, tussen soorten en van ecosystemen omvat;
- de landschapskwaliteit is het geheel van eigenschappen van een landschap dat bepaald wordt door de fysisch-geografische, ecologische, cultuurhistorische, culturele, economische en esthetische elementen, patronen, processen en kenmerken en hun onderlinge samenhang en de waarden en betekenissen die gemeenschappen eraan verbinden en door de mate waarin die eigenschappen tegemoetkomen aan de verwachtingen en denkbeelden van gemeenschappen, zoals gedefinieerd in artikel 2, 12°, van het decreet van 9 juni 2023 houdende Vlaamse Parken en algemene landschapszorg. Als landschap worden alle landschappen, ook de landschappen gelegen buiten de Vlaamse Parken, beschouwd;
- voor een begrip van de ruimtelijke kwaliteit wordt verwezen naar de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening, artikel 1.1.4 (01/09/2009-...) waarin gesteld wordt dat de ruimtelijke ordening gericht is op een duurzame ruimtelijke ontwikkeling waarbij de ruimte beheerd wordt ten behoeve van de huidige generatie, zonder dat de behoeften van de toekomstige generaties in het gedrang gebracht worden. Daarbij worden de ruimtelijke behoeften van de verschillende

- maatschappelijke activiteiten gelijktijdig tegen elkaar afgewogen. Er wordt rekening gehouden met de ruimtelijke draagkracht, de gevolgen voor het leefmilieu en de culturele, economische, esthetische en sociale gevolgen. Op deze manier wordt gestreefd naar ruimtelijke kwaliteit;
- de klimaatmitigatie en klimaatadaptatie in de zin van artikel 2, punt 5 en 6, van verordening (EU) 2020/852 van het Europees Parlement en de Raad van 18 juni 2020: “mitigatie van klimaatverandering”: het proces om de stijging van de gemiddelde mondiale temperatuur te beperken tot beduidend minder dan 2 °C en de inspanningen voort te zetten om de temperatuurstijging te beperken tot 1,5 °C boven het pre-industriële niveau, zoals vastgelegd in de Overeenkomst van Parijs;
 - “adaptatie aan klimaatverandering”: het proces van aanpassing aan de daadwerkelijke en verwachte klimaatverandering en de gevolgen daarvan;
 - het circulair gebruik van grondstoffen: wanneer nieuwe grondstoffen nodig zijn, wordt zoveel mogelijk gebruikgemaakt van duurzaam geproduceerde, hernieuwbare (onuitputtelijke) en algemeen beschikbare grondstoffen.

Punt 17° tot en met 22° vergen geen verdere toelichting.

Punt 23°: de subsidie is bedoeld als bijdrage voor de kosten die voortvloeien uit de niet-economische activiteiten die de vereniging ontplooit om tegemoet te komen aan de bepalingen van dit ontwerp van decreet en om de kernopdrachten die vermeld zijn in artikel 6 tot en met 9 te vervullen. Daarmee worden alle kosten bedoeld die de vereniging hiervoor maakt, zoals personeelskosten, werkingskosten, investeringskosten enzovoort.

Hoofdstuk 3. Doel, instrumenten en financiële bepalingen

Artikel 3

Dit artikel beschrijft het doel van het ontwerp van decreet. Dit doel is tweeledig.

Enerzijds heeft het ontwerp van decreet als doel om omgevingsverenigingen voor hun maatschappelijk rol te ondersteunen via een subsidie voor hun structurele werking. Met die subsidie kunnen enerzijds bestaande verenigingen hun werking bestendigen en professionaliseren (werkingssubsidie voor erkende omgevingsverenigingen). Anderzijds kunnen nieuwe omgevingsverenigingen een werking ontplooiën (startsubsidie). Het is de bedoeling dat omgevingsverenigingen die gesubsidieerd worden, vanuit hun werking een betekenisvolle bijdrage leveren aan het bevorderen van de omgevingskwaliteit en aan de realisatie van Vlaamse omgevingsdoelstellingen. Voor de Vlaamse omgevingsdoelstellingen moet verwezen worden naar verschillende beleidsdocumenten en plannen, waarin deze doelstellingen zijn opgenomen. Een overzicht werd gemaakt n.a.v. de Vlaamse Brede Heroverweging (VBH) en is te vinden in het VBH-eindrapport van het beleidsdomein Omgeving.¹⁰ Binnen de context van dit subsidiekader worden alle doelstellingen binnen de omgevingsthema's beschouwd: klimaat, lucht, water, natuur, bodem en ondergrond, omgeving en gezondheid, ruimte en landschap, energie, afval en materialen. Wonen, dierenwelzijn en onroerend erfgoed worden niet beschouwd binnen de context van dit subsidiekader. Omgevingsdoelstellingen zijn evolutief. Vlaamse omgevingsdoelstellingen kaderen binnen Europese omgevingsdoelstellingen. Bij gebrek aan Vlaamse kaders, kunnen verenigingen terugvallen op Europese beleidskaders voor omgeving.

Anderzijds heeft het ontwerp van decreet als doel om omgevingsprojecten, verbonden aan projectoproepen, te ondersteunen. Dat zijn projecten die bedoeld zijn

¹⁰ https://docs.vlaamsparlement.be/docs/begroting/brede-heroverweging/eindrapporten-projectgroepen/Eindrapport_OMG-1.pdf

om uitvoering te geven aan Vlaamse omgevingsdoelstellingen en om de omgevingskwaliteit te bevorderen in het Vlaamse Gewest. Deze projecten richten zich op samenwerking, uitvoering of lokale doorvertaling en kunnen bijdragen aan de Vlaamse beleidsontwikkeling, de kennisopbouw en kennisverspreiding over dat omgevingsbeleid stimuleren en het draagvlak voor het omgevingsbeleid en de gedragsverandering bevorderen. Het ontwerp van decreet biedt de rechtsgrond om in functie van beleidsprioriteiten projectoproepen te kunnen lanceren, waarmee bepaalde ontwikkelingen op het vlak van omgeving kunnen versneld worden, hetzij op beleidsmatig vlak, hetzij op het vlak van concrete terreinrealisatie, hetzij op kennisvlak, hetzij op innovatievlak, hetzij op het vlak van participatie, hetzij op het vlak van draagvlak of op het vlak van gedragsverandering. De projectsubsidie richt zich tot een breder actorenveld dan de omgevingsverenigingen. Het betreft in principe actoren uit de maatschappelijke vijfhoek die geen Vlaamse overheidsinstantie zijn of daar van afhangen. Per projectoproep kan de doelgroep voor de subsidie worden afgebakend. De projecten die beoogd worden met dit ontwerp van decreet hebben enige complexiteit en het schaalniveau dat beoogd wordt, overstijgt het niveau van een individu. Vandaar dat enige organisatievorm hetzij als feitelijke vereniging, hetzij als vzw of een andere ondernemingsvorm wordt gevraagd. Dit ook om samenwerking tussen actoren te bevorderen en zo ook een breder bereik te bekomen dat het individuele niveau overstijgt. Dergelijke projecten vervullen een belangrijke voorbeeldfunctie t.a.v. van andere maatschappelijke actoren. Daarom is het belangrijk om de resultaten uit deze projecten ook breed te delen.

De werkingssubsidie voor erkende omgevingsverenigingen en de startsubsidie kunnen gecombineerd worden met een projectsubsidie. De startsubsidie en de werkingssubsidie voor erkende omgevingsverenigingen sluiten elkaar uit.

Artikel 4

De kredieten voor de subsidiëring van de omgevingsverenigingen betreffen de kredieten voorzien op artikel QBX-3QCE2OC-WT, basisallocatie QBX 3QC019 3300 'ondersteuning milieu- en natuurverenigingen (erkenning en subsidiëring)' van het Minafonds. Voor de subsidiëring van omgevingsprojecten kunnen verschillende artikelen en basisallocaties aangewend worden, die verder bepaald zullen worden bij de jaarlijkse begrotingsopmaak.

Hoofdstuk 4. Categorieën van omgevingsverenigingen

Artikel 5

Dit artikel bepaalt dat een vereniging enkel in een van de vermelde categorieën kan erkend worden. De vereniging kiest bij haar aanvraag tot erkenning en subsidiëring voor welke categorie ze wil erkend worden.

Dit artikel bepaalt ook dat er maar een gewestelijke koepelvereniging voor omgeving kan erkend worden.

Artikel 6

Dit artikel beschrijft het doel, het werkingsgebied, de kernopdrachten en de invulling ervan, voor de regionale omgevingsverenigingen.

De realisatie van omgevingsdoelstellingen betreft zowel korte- als langetermijndoelstellingen. Uit haar statuten, haar missie en visie, haar doelstellingen en haar werking moet duidelijk blijken dat de vereniging de realisatie van omgevingsdoelstellingen vooropstelt. Het werkingsgebied situeert zich minstens in het Vlaamse Gewest. Het werkingsgebied mag zich ook daarbuiten bevinden, maar de werking

buiten het Vlaamse Gewest kan niet ingebracht worden als verantwoording voor de werking in het kader van dit ontwerp van decreet.

Een onderbouwde en organisatie-eigen visie betekent dat de vereniging vanuit haar bestaansreden en vanuit een omgevingsanalyse een toekomstbeeld formuleert en onderbouwt, dat richting geeft aan haar gehele werking.

De kernopdrachten betreffen de minimale opdrachten voor de erkende omgevingsverenigingen. Daarnaast kunnen zij ook op een andere manier bijdragen aan de realisatie van omgevingsdoelstellingen en het bevorderen van de omgevingskwaliteit.

Om de betrokkenheid van burgers of actoren te realiseren bij omgevingsuitdagingen en -behoeften kan een vereniging een breed palet aan instrumenten en methodieken inzetten. Dit kan gaan van het informeren op een kwaliteitsvolle manier, het consulteren, de inspraak stimuleren van tot het samenwerken met burgers of actoren aan bijvoorbeeld oplossingen voor omgevingsuitdagingen of samen de handen uit de mouwen steken voor een zwerfvuilopruimactie, paddenoverzetactie of zelf de bodemkwaliteit meten in de eigen tuin ('citizen science').

De participatie aan het beleid kent een ruime invulling en slaat op alle fasen van de beleidsvorming. Voor regionale verenigingen vertaalt zich dat vaak naar participatie in lokale raden of beleidsorganen met betrekking tot omgeving. Kritische duiding geven bij een lokale beslissing die genomen is op een toegankelijk manier naar de eigen achterban of het brede publiek is ook een vorm van beleidsparticipatie omdat men zo bijdraagt aan de beleidsuitvoering via communicatie.

Burgers, burgerinitiatieven, vrijwilligersnetwerken of andere lokale en regionale verenigingen verenigen en versterken, hen een stem geven en handelingsperspectieven bieden slaat enerzijds op het belang van 'community building', netwerking en samenwerking bij omgevingsuitdagingen vanuit het uitgangspunt dat men samen sterker staat. Anderzijds slaat dit punt op het versterken van die actoren in het aangaan van de omgevingsuitdagingen. Dat kan gaan over kennisversterking, competenties ontwikkelen, handelingsperspectieven aanbieden en het aanreiken van concrete oplossingen. Ook het faciliteren en het ondersteunen van initiatieven van deze actoren valt onder versterken.

Het vierde punt benadrukt dat de regionale verenigingen ontstaan vanuit een vrijwilligersengagement en daar ook op steunen. Die vrijwilligers participeren ofwel individueel (leden) ofwel georganiseerd in een lokale afdeling of in een andere vereniging (lidorganisaties), in de bestuursorganen van de regionale omgevingsvereniging.

Het vijfde punt stelt dat de regionale omgevingsvereniging die steunt op individuele vrijwilligers een vrijwilligersbeleid voert; de regionale omgevingsvereniging die steunt op lidorganisaties voert een ondersteuningsbeleid t.a.v. die organisaties.

Het tweede lid bepaalt het werkingsgebied waaraan regionale verenigingen moeten voldoen. Op het moment dat een omgevingsvereniging een aanvraag tot erkenning en subsidiëring als regionale omgevingsvereniging indient, moet ze kunnen aantonen dat ze een werking ontplooit in minimaal tien aansluitende gemeenten. Indien er tussen de inwerkingtreding van het ontwerp van decreet en de datum van indiening van de aanvraag fusies plaatsvinden tussen gemeenten, worden de gemeenten die deel uitmaken van de fusie, als afzonderlijke gemeenten beschouwd voor het bepalen van het werkingsgebied.

Het aantal gemeenten kan minder zijn dan tien, variërend van een tot negen, als het inwonersaantal van 200.000 is bereikt.

Het werkingsgebied moet blijken uit de actieve werking. Daarmee worden volgende activiteiten bedoeld: een ledenwerking of vrijwilligerswerking, publieks- of netwerkactiviteiten, beleidswerking (overlegorganen, beleidsdossiers) of gerichte communicatie (bv. verspreiding van publicatie aan abonnees). De actieve deelname of het effectieve bereik moet kunnen aangetoond worden aan de hand van zelf georganiseerde initiatieven of aan de hand van initiatieven die de vereniging organiseert samen met andere actoren. Het maakt niet uit wie het initiatief neemt. Het feit dat de vereniging in een bepaalde regio actief is, toont haar bredere bereik aan.

Het werkingsgebied moet de vereniging kunnen aantonen op het moment van indiening van haar aanvraag op basis van een overzicht van lopende activiteiten of activiteiten uit de voorbije twee jaar.

Het derde lid concretiseert de kernopdrachten.

Artikel 7

Dit artikel beschrijft het doel, het werkingsgebied, de kernopdrachten en de invulling ervan voor de gewestelijke omgevingsverenigingen. Er wordt verwezen naar de toelichting van artikel 6 voor de gemeenschappelijke onderdelen met de regionale verenigingen. Het werkingsgebied van een gewestelijke vereniging situeert zich in het Vlaamse Gewest. Het werkingsgebied mag zich ook daarbuiten bevinden, maar de werking buiten het Vlaamse Gewest kan niet ingebracht worden als verantwoording voor de werking in het kader van dit ontwerp van decreet. De werking heeft een bereik verspreid over het Vlaamse Gewest. Daarmee wordt bedoeld dat deze verenigingen een actieve werking hebben in elke provincie van het Vlaamse Gewest die het brede publiek of specifieke actoren bereikt.

Met een actieve werking worden bedoeld: een ledenwerking of vrijwilligerswerking, publieks- of netwerkactiviteiten, beleidswerking (overlegorganen, beleidsdossiers), gerichte communicatie (bv. verspreiding van publicatie aan abonnees), kenniswerking (proefprojecten, studieopdrachten), samenwerkingen, begeleidingen, workshops, terreinacties. De actieve deelname of het effectieve bereik moet kunnen aangetoond worden aan de hand van zelf georganiseerde initiatieven of aan de hand van initiatieven die de vereniging organiseert samen met andere actoren. Het maakt niet uit wie initiatief neemt. Het feit dat de vereniging in een bepaalde provincie actief is, toont haar bredere bereik aan.

Het werkingsgebied moet de vereniging kunnen aantonen op het moment van indiening van haar aanvraag op basis van een overzicht van lopende activiteiten of activiteiten uit de voorbije twee jaar.

De kernopdrachten voor deze verenigingen staan opgesomd in het eerste lid onder punt 1° tot en met 5°. Gewestelijke verenigingen richten zich tot burgers en een bredere groep van actoren dan de regionale verenigingen. Dat kunnen ook marktspelers zijn zoals bedrijven. Deze verenigingen zijn vooral kennis- en expertisecentra voor omgevingsuitdagingen en -behoeften. Ze doen aan kennisopbouw en -verspreiding, ze stellen hun expertise ter beschikking van de maatschappij en brengen burgers en actoren samen rond omgevingsuitdagingen die tot hun expertiseveld behoren. Vanuit hun expertise spelen ze een vooraanstaande rol in het zoeken naar innovatieve oplossingen. Deze verenigingen participeren ook aan het beleid vanuit hun kennis- en expertiserol door bijvoorbeeld innovatieve oplossingen aan te reiken voor de beleidsuitvoering of vanuit onderzoekopdrachten bij te dragen aan de beleidsonderbouwing.

Het tweede lid concretiseert de kernopdrachten.

Artikel 8

Dit artikel beschrijft het doel, het werkingsgebied, de kernopdrachten en de invulling ervan, van gewestelijke ledenverenigingen voor omgeving. Voor de gemeenschappelijke elementen wordt verwezen naar de toelichting bij artikel 6.

Een gewestelijke ledenvereniging voor omgeving heeft een leden- en vrijwilligerswerking die aan de basis ligt van de verenigingswerking en die een beweging op gang brengt.

In het eerste lid worden de kernopdrachten beschreven.

Om de betrokkenheid van burgers en actoren te realiseren bij omgevingsuitdagingen en -behoeften kan een vereniging een breed palet aan instrumenten en methodieken inzetten. Dit kan gaan van het informeren op een kwaliteitsvolle manier, het consulteren, de inspraak stimuleren van tot het samenwerken met burgers of actoren aan bijvoorbeeld oplossingen voor omgevingsuitdagingen of het opzetten van 'citizen science'-projecten.

Een gewestelijke ledenvereniging voor omgeving heeft een belangrijke rol in de beleidsparticipatie op het gewestelijke niveau. Dit betreft de deelname aan beleidsmatige overlegorganen en adviesraden op het gewestelijke niveau.

Een gewestelijke ledenvereniging voor omgeving brengt mensen samen rond omgevingsuitdagingen en versterkt hen in het aangaan van die uitdagingen. Dat kan gaan over kennisversterking, competenties ontwikkelen, handelingsperspectieven aanbieden en het aanreiken van concrete oplossingen. Ook het faciliteren en het ondersteunen van initiatieven van deze actoren valt onder versterken.

Een gewestelijke ledenvereniging voor omgeving heeft minstens 50.000 leden in het Vlaamse Gewest, die georganiseerd zijn in minstens honderd lokale afdelingen, met een evenwichtige spreiding van minstens tien lokale afdelingen in elke Vlaamse provincie. De werking van deze lokale afdelingen steunt op vrijwilligers die zich actief inzetten in de organisatie.

Belangrijk is de voorbeeldrol die deze categorie vervult op het vlak van goed bestuur voor de andere omgevingsverenigingen.

Een gewestelijke ledenvereniging voor omgeving heeft door een sterke verankering in de maatschappij een enorm draagvlak en potentieel om talloze vrijwilligers (via de lokale afdelingen) te mobiliseren en levert zo een waardevolle hefboom voor de realisatie van Vlaamse omgevingsdoelstellingen.

Het tweede lid concretiseert de kernopdrachten.

Artikel 9

Dit artikel beschrijft het doel, het werkingsgebied, de kernopdrachten en de invulling ervan voor de gewestelijke koepelvereniging voor omgeving. Voor de gemeenschappelijke elementen wordt verwezen naar de toelichting bij artikel 6.

De gewestelijke koepelvereniging voor omgeving vervult naast haar maatschappelijke rol als omgevingsvereniging als vermeld in punt 1° tot en met 4° ook een ondersteunende rol naar andere omgevingsverenigingen. Daartoe vervult ze de kernopdrachten, vermeld in punt 5° tot en met 9°.

Om de betrokkenheid van burgers en actoren te realiseren bij omgevingsuitdagingen en -behoeften kan een vereniging een breed palet aan instrumenten en

methodieken inzetten. Dit kan gaan van het informeren op een kwaliteitsvolle manier, het consulteren, de inspraak stimuleren van tot het samenwerken met burgers of actoren aan bijvoorbeeld oplossingen voor omgevingsuitdagingen of het opzetten van 'citizen science'-projecten.

De gewestelijke koepelvereniging voor omgeving heeft een belangrijke rol in de beleidsparticipatie op het gewestelijke niveau. Dit betreft de deelname aan beleidsmatige overlegorganen en adviesraden op het gewestelijke niveau.

De gewestelijke koepelvereniging voor omgeving brengt burgers en actoren samen rond omgevingsuitdagingen en versterkt hen in het aangaan van die uitdagingen. Dat kan gaan over kennisversterking, competenties ontwikkelen, handelingsperspectieven aanbieden en het aanreiken van concrete oplossingen. Ook het faciliteren en het ondersteunen van initiatieven van deze actoren valt onder versterken.

De gewestelijke koepelvereniging voor omgeving is bovendien een kenniscentrum voor omgevingstransities. Ze bouwt kennis op en verspreidt die naar burgers en actoren, en zet deze in bij de onderbouwing voor beleidsmatige initiatieven en acties.

De gewestelijke koepelvereniging zet in op de netwerkversterking tussen de omgevingsverenigingen. Ze verenigt minstens 75% van de erkende omgevingsverenigingen als lidvereniging en zet activiteiten op die deze verenigingen versterken in hun opdracht. Ze treedt op als vertegenwoordiger van de omgevingsverenigingen t.a.v. de Vlaamse overheid, maar ook als vertegenwoordiger in diverse organen. Ze bevordert de professionalisering van de omgevingsverenigingen en neemt de rol op van kennis- en informatiecentrum met betrekking tot de omkadering en de werking van de omgevingsverenigingen. Ze organiseert daartoe allerlei activiteiten die de kennis, competentie, de impact van de omgevingsverenigingen kunnen verbeteren, zowel op inhoudelijk vlak als op administratief en bestuurlijk vlak. Ze ondersteunt in het bijzonder startende omgevingsverenigingen bij hun aanvraag voor een startsubsidie. Belangrijk is de voorbeeldrol die deze categorie vervult op het vlak van goed bestuur voor de andere omgevingsverenigingen.

Het tweede lid definieert omgevingstransities als veranderingen die in het Vlaamse Gewest noodzakelijk zijn om een gezonde, veerkrachtige en leefbare omgeving te creëren voor mensen, dieren en planten. Via omgevingsdoelstellingen zet de Vlaamse overheid in op een klimaatneutrale samenleving, het circulair gebruik van grondstoffen (water, biomassa, metalen enzovoort), een robuuste biodiverse open ruimte, kwaliteitsvolle groen-blauwe dooradering en ontharding in het bebouwde gebied, kwalitatieve, innovatieve verdichtingen, multifunctioneel ruimtegebruik, hergebruik van gebouwen, tijdelijk ruimtegebruik en opwaardering van onderbenutte terreinen en een leefbare gezonde omgeving waarin de omgevingshinder beperkt wordt tot een niveau onder de gezondheidsnormen van de Wereldgezondheidsorganisatie voor vervuiling en hinder. Om deze omgevingsdoelstellingen te kunnen bereiken, zijn transitieën noodzakelijk in de onderliggende systemen die de uitkomst van deze doelen beïnvloeden zoals industrie, energie, transport, ruimte en gebouwen, landbouw en voeding, toerisme enzovoort.

Het derde lid concretiseert de kernopdrachten.

Artikel 10

Dit artikel benadrukt dat de activiteiten die de vereniging verrichten voor het vervullen van hun kernopdrachten, niet-economische activiteiten zijn. Het zijn activiteiten die het algemeen belang dienen. De markt is niet in staat om deze activiteiten aan te bieden of te organiseren, minstens niet in dezelfde mate. Zij houden verband met het verbeteren van de omgevingskwaliteit, onder meer door het

versterken van burgerparticipatie en het opbouwen van kennis inzake omgevingsuitdagingen, en zijn daarmee van algemeen belang en niet-economisch van aard. Steun voor deze activiteiten zal in beginsel dan ook geen staatssteun uitmaken.

Een omgevingsvereniging kan daarnaast ook economische activiteiten verrichten om haar kernopdrachten te vervullen. De vereniging mag echter die werkingssubsidie niet aanwenden voor die economische activiteiten. Daarom wordt aan de verenigingen die economische activiteiten zouden ontplooien bij het opnemen van hun kerntaken opgelegd om een gescheiden boekhouding te voeren teneinde een grondige controle op de aanwending van de verleende subsidies mogelijk te maken aan de hand van screenings en periodieke doorlichtingen. Uit die boekhouding moet immers duidelijk blijken dat de subsidie enkel werd aangewend voor niet-economische activiteiten. Het begrip 'economische activiteiten' vloeit voort uit het Unierecht (artikel 107, lid 1, van het VWEU). De invulling van het begrip kan variëren naargelang de context, de jurisprudentie en de richtsnoeren van het Europese Hof van Justitie en de Europese Commissie. Globaal gezien worden daarmee activiteiten bedoeld die bestaan in het aanbieden van goederen of diensten op een markt die commercieel zijn van aard. Deze economische activiteiten worden aangeboden met een winst oogmerk en omvatten de productie, distributie en de verkoop van goederen, alsook het verlenen van diensten. Als dergelijke activiteiten ingezet worden voor het vervullen van kernopdrachten dan komen ze niet in aanmerking voor subsidiëring. Dit geldt voor alle omgevingsverenigingen die gesubsidieerd worden in het ontwerp van decreet. Aangezien dit ontwerp van decreet economische activiteiten uitsluit van subsidiëring, is er geen sprake van staatssteun.

Hoofdstuk 5. De erkenningscommissie en de begeleidingscommissie

Afdeling 1. De erkenningscommissie

Artikel 11

Dit artikel beschrijft in de eerste paragraaf de oprichting en de taakstelling van de erkenningscommissie en in de tweede paragraaf de samenstelling ervan en de onverenigbaarheden van de commissieleden.

In de eerste paragraaf wordt de adviserende rol van de erkenningscommissie geduid. Ze formuleert haar advies op basis van het toetsen van de erkenningsvoorwaarden en de beoordeling van de werking van de omgevingsverenigingen aan de beoordelingscriteria. De erkenningscommissie baseert zich hiervoor op de dossierstukken die de vereniging indient en op de informatie die publiek beschikbaar is via de communicatiekanalen van de vereniging.

In de tweede paragraaf wordt bepaald dat naast vertegenwoordigers van de bevoegde entiteit, externe experts deelnemen aan de erkenningscommissie. De tussenkomst van externe experts met een meerderheid t.a.v. de bevoegde entiteit in de erkenningscommissie, is een belangrijk gegeven in het ontwerp van decreet. De Vlaamse overheid verwacht van omgevingsverenigingen dat ze een brede maatschappelijke werking ontplooien en zich richten tot verschillende doelgroepen in de maatschappij. De tussenkomst in de erkenningsprocedure van een erkenningscommissie, die bestaat uit een zorgvuldig gekozen vertegenwoordiging van experts uit verschillende expertisedomeinen, betekent dan ook een meerwaarde bij de beoordeling van de kwaliteit van de werking van de omgevingsverenigingen.

Er wordt van deze externe experts verwacht dat ze een expertise hebben die gelinkt is aan het doel van dit ontwerp van decreet.

De onverenigbaarheden vermeld in het derde en vierde lid in deze paragraaf vergen geen verdere toelichting.

In de derde paragraaf wordt delegatie verleend aan de Vlaamse Regering om de wijze van de samenstelling en de werking van de erkenningscommissie, en wijze van aanstelling en het ontslag en de vergoeding van de commissieleden te bepalen.

Afdeling 2. De begeleidingscommissie

Artikel 12

Dit artikel beschrijft in de eerste paragraaf de oprichting en de taakstelling van de begeleidingscommissie en in de tweede paragraaf de samenstelling ervan en de onverenigbaarheden van de externe commissieleden.

In de eerste paragraaf wordt de rol van de begeleidingscommissie geduid. Ze komt tussen in de tussentijdse evaluatie van de erkende en gesubsidieerde gewestelijke omgevingsverenigingen, gewestelijke koepelvereniging voor omgeving en gewestelijke ledenverenigingen voor omgeving. De erkenningscommissie baseert zich hiervoor op de dossierstukken die de vereniging indient en op de informatie die publiek beschikbaar is via de communicatiekanalen van de vereniging.

In de tweede paragraaf wordt de samenstelling van een begeleidingscommissie bepaald. Per vereniging die geëvalueerd wordt, wordt een begeleidingscommissie samengesteld, die uit minstens één vertegenwoordiger van de bevoegde entiteit en minstens twee externe experts bestaat. De externe experts worden gekozen uit een pool van experts, die door de Vlaamse Regering wordt benoemd. Dit betekent dat de begeleidingscommissie voor een bepaalde vereniging een andere samenstelling kan hebben dan voor een andere vereniging. Om eenzelfde kwalitatieve werking te garanderen worden de externe commissieleden begeleid in hun rol door de bevoegde entiteit, die handleidingen en toelichtingen voorziet voor duiding bij de evaluaties.

Zoals bij de erkenningscommissie wordt ook bij de begeleidingscommissie de externe blik als waardevol beschouwd en wordt eenzelfde expertise verwacht als de externe experts van de erkenningscommissie en gelden dezelfde onverenigbaarheden.

De derde paragraaf delegeert de Vlaamse Regering voor het bepalen van de wijze van samenstelling en de werking van de begeleidingscommissie en de wijze van aanstelling en het ontslag en de vergoeding van de externe commissieleden.

Hoofdstuk 6. Erkenning van omgevingsverenigingen

Afdeling 1. Ontvankelijkheidsvoorwaarden

Artikel 13

Dit artikel bepaalt de ontvankelijkheidsvoorwaarden. De bevoegde entiteit toetst de aanvragen tot erkenning en subsidiëring aan deze voorwaarden. Naast de tijdigheid en volledigheid van de aanvraag, zijn er voorwaarden waaraan de omgevingsvereniging moet voldoen. Enkel verenigingen met rechtsvorm vzw of stichting kunnen een aanvraag indienen. De oprichtingsvorm garandeert een transparante en legitieme handeling en besluitvorming en het nastreven van een belangeloos doel. Voor beide organisatievormen zijn er wettelijke regels opgelegd met betrekking tot boekhouding.

Door te stellen dat de vereniging dient opgericht te zijn op particulier initiatief wordt gewezen op het belang dat het moet gaan over maatschappelijk middenveldorganisaties. Dat betekent dat overheden geen stichtende leden kunnen zijn. Vertegenwoordigers van overheidsinstanties kunnen ook niet in de bestuursorganen participeren als stemgerechtigde leden. Met een vertegenwoordiger van een

overheidsinstantie wordt bedoeld de persoon die door zijn overheidsinstantie afgevaardigd is, om te zetelen in de raad van bestuur van de omgevingsvereniging en aldaar zetelt in naam van die overheidsinstantie en de standpunten van die overheidsinstantie inneemt. Een aangestelde van een overheidsinstantie die omwille van zijn expertise zetelt in een bestuursorgaan en ten persoonlijke titel participeert, wordt niet beschouwd als een vertegenwoordiger van een overheidsinstantie. Als in de statuten van een vereniging vermeld wordt dat er een afvaardiging is van een overheid, dan wordt dit wel beschouwd als vertegenwoordiging van een overheidsinstantie.

Vertegenwoordigers van overheidsinstanties kunnen wel als raadgevende leden deel uitmaken van het bestuursorgaan.

Niet ontvankelijke aanvragen worden niet beoordeeld op het voldoen aan de erkenningsvoorwaarden en zullen dus ook niet beoordeeld worden door de erkenningscommissie.

Het derde lid verleent delegatie aan de Vlaamse Regering om de modaliteiten voor het indienen van de aanvraag en het ontvankelijkheidsonderzoek te bepalen.

Afdeling 2. Beoordeling van de aanvraag en duur van de erkenning

Artikel 14

Voor de toelichting over de taak van erkenningscommissie wordt verwezen naar artikel 11. Dit artikel bepaalt dat enkel ontvankelijke aanvragen worden getoetst aan de erkenningsvoorwaarden. De onontvankelijke aanvragen krijgen een negatief advies voor erkenning van de erkenningscommissie.

Artikel 15

Dit artikel beschrijft de erkenningsvoorwaarden.

De erkenningsvoorwaarden zijn minimale instapdrempels. Ze moeten de overheid de garantie geven dat ze een vereniging subsidieert die vanuit haar bestaansreden inzet op het doel van het ontwerp van decreet, in een financiële gezonde toestand verkeert, op zichzelf bestaat en dit ook kan aantonen met een zelfstandige en onafhankelijk werking en haar doel, kernopdrachten en werkingsgebied overeenstemmen met één van de categorieën van verenigingen die beschreven zijn in hoofdstuk 4. De erkenningsvoorwaarden moeten vervuld zijn op het moment van de aanvraag tot erkenning. Ze gelden als uitsluitingscriteria: als een vereniging niet voldoet aan één van de voorwaarden, kan ze niet worden erkend.

Het eerste punt stelt dat omgevingsverenigingen het bevorderen van de omgevingskwaliteit in het Vlaamse Gewest voorop moeten stellen als maatschappelijk hoofddoel. Deze voorwaarde is gekoppeld aan de bestaansreden van de vereniging. Deze moet duidelijk blijken uit haar statuten, haar missie en/of visie en haar gehele werking. Uit de formulering in de statuten van het belangeloos doel dat de vereniging nastreeft en van de activiteiten die ze tot voorwerp heeft, moet duidelijk blijken dat de vereniging zich hoofdzakelijk inzet voor het bevorderen van de omgevingskwaliteit. Daarnaast moet ook uit haar missie en/of visie alsook uit de werking die de vereniging ontplooit, duidelijk blijken dat deze hoofdzakelijk de bevordering van de omgevingskwaliteit vooropstellen. Organisaties die opgericht zijn en als hoofddoel hoofdzakelijk het verdedigen van de belangen van hun (beroeps)leden en hun sector vooropstellen of hoofdzakelijk inzetten op het ondersteunen en versterken van hun achterban zonder daarbij specifiek en expliciet te stellen dat dit met oog is op het bevorderen van de omgevingskwaliteit, worden niet beoogd met dit ontwerp van decreet. Dergelijke verenigingen kunnen wel een

bijdrage leveren tot omgevingsdoelstellingen vanuit hun werking. Zij kunnen wel een beroep doen op projectsubsidies n.a.v. een projectoproep die zich tot deze doelgroep richt.

Het werkingsgebied moet minstens gelegen zijn in het Vlaamse Gewest. Het werkingsgebied mag ruimer zijn.

Het tweede punt bepaalt dat de vereniging al meer dan twee jaar moet bestaan en moet kunnen aantonen dat ze in de voorbije twee kalenderjaren een werking realiseerde die gericht was op het bevorderen van de omgevingskwaliteit.

Het derde punt bepaalt dat een vereniging financieel draagkrachtig moet zijn en niet in financiële moeilijkheden mag verkeren. De financiële draagkracht van de vereniging is belangrijk voor een stabiele toekomstgerichte werking. Op een zuinige en zorgvuldige manier omgaan met middelen is dus belangrijk; dat is ook een principe van goed bestuur. Een organisatie wordt beschouwd als financieel draagkrachtig als ze naast de beoogde werkingssubsidie in het kader van dit ontwerp van decreet 20% eigen inkomsten genereert. Dat betekent dat het subsidiebedrag niet meer dan 80% van de ontvangsten mag bedragen. De 20% andere ontvangsten kunnen afkomstig zijn van verschillende bronnen zoals lidgelden, subsidies, inkomsten uit deelname aan activiteiten, sponsoring enzovoort.

Een organisatie mag niet in financiële moeilijkheden verkeren. Dat betekent dat ze op korte en langere termijn aan haar financiële verplichtingen kan voldoen.

Het vierde punt bepaalt dat de vereniging een zelfstandige en onafhankelijke werking moet kunnen aantonen. Dit betekent dat ze op zelfstandige wijze haar financiën beheert, haar eigen personeelsbeleid voert en zelf werkgever en opdrachtgever is van het personeel, een eigen onafhankelijk beleid voert en een onafhankelijk management en bestuur heeft.

Het vijfde punt verwijst naar het doel, de kernopdrachten en het werkingsgebied van de vereniging, die in overeenstemming moeten zijn met de beschrijving van één van de categorieën van omgevingsverenigingen, vermeld in hoofdstuk 4.

Artikel 16

Dit artikel bepaalt dat een erkenning maximaal voor een periode van vijf jaar geldt. Om ook voor een volgende periode een erkenning te kunnen ontvangen en dus ook de daaraan gekoppeld subsidie, moet een erkende omgevingsvereniging een nieuwe aanvraag tot erkenning en subsidiëring indienen. Deze bepaling is in lijn met artikel 76/1, §1, van de VCO waarin staat dat elke subsidie elke vijf jaar aan een beleidsevaluatie moet worden onderworpen. Dit artikel bepaalt ook dat de eerste erkenningsperiode volgens dit ontwerp van decreet start op 1 januari 2027. Deze datum is gekozen om de erkenning en subsidiëring volgens het nieuwe decreet te laten aansluiten op de subsidiëringsperiode volgens het bestaande decreet, die tot 31 december 2026 loopt. Het derde lid delegeert de verdere uitwerking van de erkenningsvoorwaarden aan de Vlaamse Regering. De erkenningsvoorwaarden zijn toegelicht bij artikel 15.

Artikel 17

Dit artikel beschrijft de wijze van beoordeling door de erkenningscommissie. De erkenningscommissie beoordeelt de werking van de omgevingsverenigingen die voldoen aan de erkenningsvoorwaarden. Ze doet dat op basis van de dossierstukken die de vereniging moet indienen en op basis van publiek beschikbare informatie over de vereniging via haar communicatiekanalen en aan de hand van de

beoordelingscriteria. Deze beoordeling is een kwalitatieve (beschrijvende) beoordeling van de werking.

Punt 1° tot en met 4° betreffen de vier beoordelingscriteria die geen verdere toelichting vergen.

Het vijfde criterium is enkel van toepassing als de begeleidingscommissie of de bevoegde entiteit aanbevelingen formuleerde voor de vereniging in de voorbije erkenningsperiode bij de tussentijdse evaluatie.

Deze criteria zullen door de Vlaamse Regering verder worden uitgewerkt.

In het tweede lid wordt de uitkomst van de beoordeling bepaald; die kan negatief of positief zijn. De Vlaamse Regering zal bepalen welke de voorwaarden zijn voor een positieve en een negatieve beoordeling. Een negatieve beoordeling betekent dat de kwaliteit van de werking van de vereniging niet aan de minimale kwaliteits-eisen voldoet.

De erkenningscommissie geeft op basis van die beoordeling een advies aan de Vlaamse Regering over de erkenning van de omgevingsverenigingen die voldoen aan de erkenningsvoorwaarden.

De Vlaamse Regering zal bepalen hoe dit advies tot stand komt.

De Vlaamse Regering zal ook de wijze van toekenning van de erkenning bepalen en beslissen wie daartoe bevoegd is.

Hoofdstuk 7. Subsidiëring van erkende omgevingsverenigingen

Artikel 18

Dit artikel bepaalt in de eerste paragraaf dat een vereniging na het bekomen van haar erkenning door de Vlaamse Regering een jaarlijkse werkingssubsidie kan ontvangen, die de vereniging enkel kan gebruiken om de werkingskosten te dekken die voortvloeien uit niet-economische activiteiten voor het vervullen van de kernopdrachten. De werkingssubsidie kan enkel toegekend worden als daartoe voldoende middelen voorzien zijn.

Het tweede lid bepaalt dat per categorie van omgevingsverenigingen een basis-subsidiebedrag zal worden bepaald door de Vlaamse Regering. Dit subsidiebedrag houdt rekening met de omvang en reikwijdte van de kernopdrachten. De werkingssubsidie kan niet aangewend worden voor juridische kosten, waaronder kosten voor advocaten, voor het aanspannen van procedures tegen het Vlaamse Gewest.

De tweede paragraaf bepaalt per categorie de variabiliteit die op de basissubsidie kan toegepast worden om de werkingssubsidie te berekenen. Voor elke begunstigde wordt een werkingssubsidie bepaald op basis van de beoordeling van de kwaliteit van de werking.

De derde paragraaf stelt in het eerste lid dat de Vlaamse Regering zal bepalen op welke wijze de hoogte van de werkingssubsidie per begunstigde wordt bepaald en op welke wijze de werkingssubsidie zal worden toegekend. De hoogte van de werkingssubsidie hangt af van de beoordeling van de kwaliteit van de werking. De erkenningscommissie zal de Vlaamse Regering adviseren over het al dan niet toepassen van een verhoging of een verlaging op de basissubsidie op basis van de beoordeling van de werking. De werkingssubsidie wordt, eens deze is bepaald, jaarlijks toegekend gedurende de erkenningsperiode. De Vlaamse Regering bepaalt hiervoor de modaliteiten.

Het tweede lid bepaalt dat de jaarlijkse werkingssubsidie, eens bepaald, kan worden aangepast aan de evolutie van de gezondheidsindex.

Het derde lid sluit dubbele subsidiëring uit.

Het vierde lid bepaalt dat er geen reserves kunnen worden aangelegd ten laste van de toegekende subsidies. Hiermee wordt afgeweken van artikel 72, §1, van het besluit van de Vlaamse Regering van 17 mei 2019 ter uitvoering van de Vlaamse Codex Overheidsfinanciën van 29 maart 2019. Verenigingen kunnen wel reserves aanleggen ten laste van andere inkomsten.

Het vijfde lid vergt geen toelichting.

Hoofdstuk 8. De opvolging en de evaluatie van de erkende en gesubsidieerde omgevingsvereniging

Afdeling 1. De tussentijdse opvolging en evaluatie van de erkende en gesubsidieerde gewestelijke omgevingsverenigingen, gewestelijke ledenverenigingen voor omgeving en gewestelijke koepelvereniging voor omgeving

Artikel 19

Dit artikel bepaalt dat de erkende en gesubsidieerde gewestelijke omgevingsverenigingen, gewestelijke ledenverenigingen voor omgeving en de gewestelijke koepelvereniging voor omgeving jaarlijks opgevolgd worden door de bevoegde entiteit. De bevoegde entiteit gaat daarbij de voortgang na van de meerjarenverbintenis. De meerjarenverbintenis bevat indicatoren met mijlpalen die deze opvolging mogelijk maken. Hier wordt het principe van proportionaliteit toegepast zoals gesteld in de conceptnota 'Subsidies in goede banen' (VR 2021 1607 MED.0260/2TER). De jaarlijkse opvolging is proportioneel met de omvang en ook het belang van de opdracht van deze omgevingsverenigingen. Aangezien de gewestelijke omgevingsverenigingen, de gewestelijke ledenverenigingen voor omgeving en de gewestelijke koepelvereniging voor omgeving een grotere werking realiseren, zullen zij ook een meer nauwgezette opvolging kennen dan bij de regionale verenigingen met een kleinere werking.

Het tweede lid bepaalt welke verantwoording de verenigingen moeten indienen om deze jaarlijkse opvolging mogelijk te maken. Naast een functionele rapportering om de voortgang te beoordelen, dienen de verenigingen ook jaarlijks een financiële rapportering in met oog op het uitoefenen van het toezicht.

Het derde lid geeft delegatie aan de Vlaamse Regering om de modaliteiten voor de verantwoordingsstukken en de opvolging te bepalen.

Artikel 20

Dit artikel bepaalt dat de erkende en gesubsidieerde gewestelijke omgevingsverenigingen, gewestelijke koepelvereniging voor omgeving en gewestelijke ledenverenigingen voor omgeving tussentijds, in het derde jaar van de erkenningsperiode geëvalueerd worden. Dat gebeurt door de begeleidingscommissie. De omgevingsverenigingen dienen hiervoor een voortgangsverslag op te stellen dat de omvang en de resultaten van de werking van de voorbije twee jaren schetst. Dit voortgangsverslag geeft een uitgebreide duiding bij de jaarlijkse rapportering.

Het tweede lid stelt dat de begeleidingscommissie de werking evalueert van de omgevingsverenigingen. Dat gebeurt aan de hand van vier evaluatiecriteria die elk een aspect van die werking evalueren.

Het derde lid geeft de mogelijke uitkomst weer van de evaluatie.

Het vierde en vijfde lid stellen dat bij een negatieve evaluatie de begeleidingscommissie aanbevelingen formuleert die bedoeld zijn om de vastgestelde tekortkomingen, die aan de basis lagen voor de negatieve evaluatie, bij te werken in de komende periode tot aan een nieuwe erkenningsaanvraag.

Een vereniging die de tekortkomingen niet of onvoldoende wegwerkt, zal bij de beoordeling van de nieuwe erkenningsaanvraag een negatieve evaluatie krijgen.

De aanbevelingen hebben dus een dwingend karakter.

Het zesde lid bepaalt dat de Vlaamse Regering de modaliteiten voor opmaak en indiening van het voortgangsverslag en de wijze van evaluatie zal bepalen. Dit lid bepaalt ook dat de Vlaamse Regering de evaluatiecriteria verder zal uitwerken.

Artikel 21

Dit artikel stelt dat de bevoegde entiteit de werking van de erkende en gesubsidieerde omgevingsverenigingen na afloop van de erkenningsperiode evalueert. De vereniging dient hiervoor een eindverslag in. Het eindverslag beschrijft de omvang en de resultaten van de werking van de voorbije erkenningsperiode.

De bevoegde entiteit beoordeelt de vereniging voor de voorbije erkenningsperiode op basis van dit eindverslag. Zij gaat na of de meerjarenverbintenis werd uitgevoerd. Als de vereniging bepaalde doelstellingen uit de meerjarenverbintenis niet of onvoldoende realiseerde, gaat de bevoegde entiteit na of de werking van de vereniging gericht was op het realiseren van die doelstellingen en het behalen van de resultaten. Deze beoordeling kan aanleiding geven tot het terugvorderen van een deel van de subsidie als de vereniging niet kan verantwoorden, bijvoorbeeld aan de hand van de activiteiten die ze ondernam, waarom bepaalde doelstellingen niet of onvoldoende werden gerealiseerd. De terugvordering staat in verhouding tot het ontbreken van de verantwoording voor niet of onvoldoende gerealiseerde doelstellingen.

Het derde lid delegeert de Vlaamse Regering om de modaliteiten van de eind-evaluatie te bepalen.

Afdeling 2. De tussentijdse opvolging en evaluatie van de erkende en gesubsidieerde regionale omgevingsverenigingen

Artikel 22

Dit artikel bepaalt dat de erkende en gesubsidieerde regionale omgevingsverenigingen na het eerste en het derde jaar van een erkenningsperiode opgevolgd worden door de bevoegde entiteit. De bevoegde entiteit gaat daarbij de voortgang na van de meerjarenverbintenis. De meerjarenverbintenis bevat indicatoren met mijlpalen die deze opvolging mogelijk maken. Hier wordt het principe van proportionaliteit toegepast zoals gesteld in de conceptnota 'Subsidies in goede banen' (VR 2021 1607 MED.0260/2TER). De jaarlijkse opvolging is proportioneel met de omvang en ook het belang van de opdracht van de regionale omgevingsverenigingen. Aangezien de regionale omgevingsverenigingen een kleinere werking realiseren zullen zij ook minder opgevolgd worden dan de gewestelijke omgevingsverenigingen, de gewestelijke ledenverenigingen voor omgeving en de gewestelijke koepelvereniging voor omgeving, die een grotere werking ontplooien.

Het tweede lid bepaalt dat de vereniging in het tweede en in het vierde werkingsjaar een functionele verantwoording moet indienen om de opvolging mogelijk te

maken en stelt ook dat verenigingen jaarlijks een financiële rapportering moeten indienen met oog op het toezicht.

Het derde lid bepaalt dat de bevoegde entiteit een voortgangsverslag kan opvragen als ze bij de opvolging na het eerste jaar en het derde jaar, vaststelt dat de vereniging te weinig voortgang boekt. Het voortgangsverslag schetst de omvang en de resultaten van de werking van de periode waarop het verslag betrekking heeft en geeft dus een duiding bij de functionele rapportering aan de hand van indicatoren. Het voortgangsverslag dient ter evaluatie van de werking van de vereniging. Deze evaluatie is een kwalitatieve evaluatie.

Het vierde lid delegeert de Vlaamse Regering om de modaliteiten van de tussentijdse opvolging en evaluatie te bepalen.

Artikel 23

Dit artikel geeft de mogelijke uitkomst weer van de evaluatie en stelt in het tweede en derde lid dat bij een negatieve evaluatie de bevoegde entiteit aanbevelingen formuleert die bedoeld zijn om de vastgestelde tekortkomingen, die aan de basis lagen voor de negatieve evaluatie, bij te werken in de komende periode tot aan een nieuwe erkenningsaanvraag.

Een vereniging die de tekortkomingen niet of onvoldoende wegwerkt, zal bij de beoordeling van de nieuwe erkenningsaanvraag een negatieve evaluatie krijgen.

De aanbevelingen hebben dus een dwingend karakter.

Artikel 24

Dit artikel stelt dat de bevoegde entiteit de werking van de erkende en gesubsidieerde omgevingsverenigingen na afloop van de erkenningsperiode evalueert. De vereniging dient hiervoor een eindverslag in. Het eindverslag beschrijft de omvang en de resultaten van de werking van de voorbije erkenningsperiode.

De bevoegde entiteit beoordeelt de vereniging voor de voorbije erkenningsperiode op basis van dit eindverslag. Zij gaat na of de meerjarenverbintenis werd uitgevoerd. Als de vereniging bepaalde doelstellingen uit de meerjarenverbintenis niet of onvoldoende realiseerde, gaat de bevoegde entiteit na of de werking van de vereniging gericht was op het realiseren van die doelstellingen en het behalen van de resultaten. Deze beoordeling kan aanleiding geven tot het terugvorderen van een deel van de subsidie als de vereniging niet kan verantwoorden, bijvoorbeeld aan de hand van de activiteiten die ze ondernam, waarom bepaalde doelstellingen niet of onvoldoende werden gerealiseerd. De terugvordering staat in verhouding tot het ontbreken van de verantwoording voor niet of onvoldoende gerealiseerde doelstellingen.

Het derde lid delegeert de Vlaamse Regering om de modaliteiten van de eind-evaluatie te bepalen.

Hoofdstuk 9. De startsubsidie

Artikel 25

Dit artikel voorziet in de mogelijkheid om een startsubsidie te bekomen voor nog niet erkende omgevingsverenigingen. Deze subsidie geeft omgevingsverenigingen die nog niet voldoen aan al de erkenningsvoorwaarden en kwalitatieve vereisten de kans om hun organisatie en hun werking verder te ontwikkelen naar een volgende

erkenningperiode toe. De subsidie stelt hen in staat om een deel van de kosten die hiervoor nodig zijn, te financieren.

Een startsubsidie kan maar worden aangevraagd als de Vlaamse Regering daartoe een oproep deed. Een omgevingsvereniging kan maar één keer een startsubsidie bekomen en enkel voor de categorieën van de gewestelijke en regionale omgevingsverenigingen. De startsubsidie geldt voor maximaal drie jaar.

Per categorie van verenigingen wordt een startsubsidie bepaald door de Vlaamse Regering.

Artikel 26

Dit artikel bepaalt de ontvankelijkheidsvoorwaarden voor de aanvragen voor een startsubsidie. Punt 1° en 2° vergen geen toelichting. Voor de toelichting van punt 3°, a) tot en met d), wordt verwezen naar de toelichting bij artikel 13. Punt 4° en 5° bepalen dat verenigingen die een startsubsidie ontvingen hetzij in een eerdere erkenningperiode in uitvoering van dit ontwerp van decreet (4°), hetzij in één van de twee periodes van subsidiëring in uitvoering van het decreet van 29 april 1991 tot vaststelling van de algemene regelen inzake de erkenning en de subsidiëring van de milieu-, natuur-, en ruimteverenigingen en zijn uitvoeringsbesluit (5°), niet in aanmerking komen voor een nieuwe startsubsidie. Deze omgevingsverenigingen, kunnen met het oog op een verdere subsidiëring, na een startsubsidie een aanvraag tot erkenning en subsidiëring indienen.

Het tweede lid vergt geen toelichting.

Artikel 27

Dit artikel bepaalt dat de bevoegde entiteit de voorwaarden toetst waaraan de omgevingsvereniging die een startsubsidie aanvraagt, moet voldoen om een startsubsidie te bekomen. Voor de voorwaarden vermeld onder punt 1° wordt verwezen naar de toelichting bij artikel 15, 1°. De onder punt 2° vermelde voorwaarde betekent dat de vereniging zelf haar eigen werking bepaalt en niet afhangt van de werking van een andere organisatie. Punt 3° bepaalt dat omgevingsverenigingen die een startsubsidie aanvragen moeten kunnen aantonen dat ze een werking opzetten die hen in staat stelt om tegen een volgende erkenningperiode te voldoen aan de omschrijving en de kernopdrachten van ofwel een regionale omgevingsvereniging ofwel een gewestelijke omgevingsvereniging. De omgevingsvereniging kiest bij haar aanvraag voor welke categorie ze een startsubsidie aanvraagt.

Het tweede lid vergt geen verdere toelichting.

Artikel 28

Dit artikel bepaalt in het eerste lid dat de bevoegde entiteit de aanvragen voor een startsubsidie zal beoordelen op de kwaliteit van de werking aan de hand van de vermelde beoordelingscriteria. Het tweede lid geeft de mogelijke uitkomst van die beoordeling, die de bevoegde entiteit als advies aan de Vlaamse Regering bezorgt. Het derde lid vergt geen verdere toelichting.

Artikel 29

Het eerste lid bepaalt dat de Vlaamse Regering per categorie van omgevingsvereniging een bedrag zal bepalen voor de startsubsidie. De startsubsidie is lager dan de basissubsidie. De startsubsidie is proportioneel aan de werking die verwacht wordt van verenigingen met een startsubsidie. De startsubsidie is bedoeld om tijdens de duur dat deze wordt toegekend, een verenigingswerking uit te bouwen, om tegen

de volgende erkenningsperiode te kunnen voldoen aan de voorwaarden en kernopdrachten voor een erkenning. Een basissubsidie is de subsidie die een erkende vereniging ontvangt. Deze vereniging voldoet aan de erkenningsvoorwaarden en vervult alle kernopdrachten zoals deze bepaald zijn in dit ontwerp van decreet. De startsubsidie kan enkel aangewend worden voor niet-economische activiteiten die de vereniging ontplooit om een werking uit te bouwen om te kunnen voldoen aan de kernopdrachten, hetzij van een regionale omgevingsvereniging, hetzij van een gewestelijke omgevingsvereniging. Het tweede tot en met vijfde lid vergen geen verdere toelichting.

Artikel 30

Dit artikel bepaalt dat de bevoegde entiteit de kwaliteit van de werking na het eerste werkingsjaar zal evalueren op basis van een voortgangsverslag. Het voortgangsverslag schetst een globale beschrijvende voortgang van de doelstellingen, de vooropgestelde resultaten en de eventuele bijstelling ervan; het beschrijft ook hoever de vereniging staat in de realisatie van het streefbeeld en de scenario's voor de verdere uitbouw van de vereniging.

De evaluatie van de bevoegde entiteit is een advies aan de vereniging met oog op een eventuele erkenningsaanvraag.

Artikel 31

Dit artikel vergt geen verdere toelichting.

Artikel 32

Dit artikel bepaalt dat de bevoegde entiteit na afloop van de startsubsidie de werking van de omgevingsvereniging evalueert op basis van het eindverslag. Deze evaluatie gaat na in welke mate de vereniging de vooropgestelde doelstellingen behaalde en in welke mate ze het streefbeeld en de scenario's die ze vooropgesteld heeft, kon realiseren.

Het tweede lid bepaalt dat als de bevoegde entiteit van oordeel is dat de vereniging een deel van wat vooropgesteld werd niet kon realiseren en dit niet kan verantwoorden, dan een deel van de toegekende subsidie kan worden teruggevorderd in verhouding tot het niet verantwoorde deel.

Het derde lid vergt geen toelichting.

Hoofdstuk 10. Projectsubsidies

Artikel 33

Met dit artikel wordt een basis gelegd om omgevingsprojecten verbonden aan projectoproepen, te subsidiëren.

Projectsubsidies vallend onder deze bepaling hebben als doel:

- uitvoering geven aan Vlaamse omgevingsdoelstellingen en de kwaliteit van de omgeving bevorderen. Een voorbeeld zijn projecten die concrete terreinrengrepen beogen, waarmee de omgevingskwaliteit verbetert, zoals onthardingsingrepen die de doorlaatbaarheid van de bodem verbeteren;
- voeden van Vlaamse beleidsontwikkeling. Voorbeelden zijn pilootprojecten waarbij bepaalde beleidslijnen die nog in ontwikkeling zijn, uitgetest kunnen worden. Uit dergelijke projecten kunnen er lessen worden geleerd die de beleidsontwikkeling verder kunnen voeden en optimaliseren;

- stimuleren van kennisopbouw over het omgevingsbeleid en de verspreiding ervan. De omgevingsprojecten zijn interessante cases die als voorbeeld kunnen dienen voor andere actoren en zo een multiplicatoreffect kunnen bekomen. Een voorbeeld zijn projecten die informatie (beleidstools, leidraden enzovoort) ontwikkelen en ontsluiten om de aanpak van uitdagingen in het omgevingsbeleid (lokaal en Vlaams) te verankeren;
- ondersteunen en stimuleren van het draagvlak voor omgevingsmaatregelen of van de maatschappelijke gedragsverandering die nodig is om de omgevingsuitdagingen te kunnen aangaan. Een voorbeeld zijn de green deals, waarbij verschillende actoren engagementen aangaan om bijvoorbeeld bepaalde werkmethoden te veranderen om samen een of meerdere uitdagingen aan te gaan.

De subsidieontvanger wordt ruim bepaald omdat de vooropgestelde doelstelling en de hieraan verbonden activiteiten kunnen opgenomen worden door diverse actoren in het maatschappelijk veld (lokale overheden, semipublieke instanties op lokaal niveau, organisaties, kennisinstellingen enzovoort).

Per oproepmoment wordt nader omschreven welke types projecten in aanmerking komen voor subsidiëring. Waar projectoproepen in het verleden op verschillende momenten verspreid doorheen het jaar werden gelanceerd, is het de bedoeling om projectoproepen te bundelen in een beperkt aantal momenten per jaar. Een oproepmoment kan betrekking hebben op één thematiek of kan een 'menu' bevatten van meerdere thematieken of types van projectvoorstellen, waaruit kan gekozen worden. Per oproepmoment kunnen dus meerdere projectoproepen gelanceerd worden, die normaliter elk een eigen reglement hebben.

De maximale looptijd voor deze projectsubsidies wordt bepaald op vijf jaar. Dit is langer dan projectsubsidies bij andere beleidsdomeinen, maar wordt verantwoord omdat ingrepen in de fysieke omgeving niet steeds binnen een termijn van bijvoorbeeld drie jaar gerealiseerd raken. Wanneer een oproepmoment uitnodigt tot het indienen van verschillende types van projectvoorstellen, kan de looptijd per type project nader worden gespecificeerd.

De wijze van bekendmaking, die de Vlaamse Regering nader bepaalt, kan ook betrekking hebben op de timing van oproepmomenten, de wijze waarop de lancering van een oproep kan worden gedelegeerd en wijze waarop de oproepmomenten worden gecommuniceerd.

Artikel 34

Dit artikel omschrijft de ontvankelijkheidsvoorwaarden voor projectsubsidieaanvragen. Deze voorwaarden houden een feitelijk meetbare toets in en gelden bij alle projectoproepen. De datum van indiening en de documenten die bij de aanvraag voor een projectsubsidie moeten gevoegd worden, zullen worden bepaald in de projectoproep.

De doelgroep, vermeld in het vierde punt, wordt per projectoproep bepaald en hangt samen met de specifieke inhoud van de projectoproep.

Het vijfde punt bepaalt dat de projecten uitvoering moeten geven aan het doel van het ontwerp van decreet en moeten voldoen aan de beschrijving van artikel 3, §1, vierde lid. Voor de toelichting wordt verwezen naar de toelichting van artikel 3. De algemene doelstellingen van projectoproepen zoals omschreven in artikel 3, §1, vierde lid, worden verder verfijnd per projectoproep. Daarbij kan worden gespecificeerd:

- aan welke Vlaamse omgevingsdoelstellingen men uitvoering wenst te geven;
- op welke wijze men de Vlaamse beleidsontwikkeling wil (laten voeden);
- voor welke aspecten men kennisopbouw en verspreiding wil stimuleren;

- voor welke beleidsmaatregelen men draagvlak wil ontwikkelen of gedragsverandering wil stimuleren.

De overige punten vergen geen verdere toelichting.

Artikel 35

Dit artikel bepaalt dat projecten door een jury worden beoordeeld, waaraan externe experts kunnen participeren. Of er externe experts in de jury zullen zetelen, zal per projectoproep specifiek worden bepaald. Dit artikel bepaalt verder de kenmerken en onverenigbaarheden voor deze juryleden en dat de externe experts een vergoeding kunnen ontvangen.

De Vlaamse Regering bepaalt of deze externe experts desgevallend kunnen aangesteld worden vanuit een pool of lijst van experts, hoe de jury wordt aangeduid en hoe de werking ervan verloopt.

Artikel 36

Het eerste lid bepaalt de beoordelingscriteria, zijnde de algemene inhoudelijke en zakelijke criteria, op basis waarvan de jury de projecten beoordeelt en de Vlaamse Regering adviseert over het al dan niet toekennen van een projectsubsidie. Deze beoordelingscriteria kunnen bij elke projectoproep worden verfijnd in subcriteria of beoordelingselementen.

Het tweede lid bepaalt dat bijkomende beoordelingscriteria van toepassing kunnen zijn als er te veel projecten positief worden beoordeeld voor een projectsubsidie en het beschikbare budget, dat per projectoproep wordt bepaald, ontoereikend is om alle positief beoordeelde projecten te kunnen subsidiëren. Afhankelijk van de projectoproep kunnen één of beide extra criteria van toepassing zijn.

De beoordelingsprocedure wordt verder uitgewerkt, hetzij voor de generieke aspecten ervan door de Vlaamse Regering, hetzij voor oproepspecifieke elementen in een reglement bij de projectoproep.

Artikel 37

Steeds wordt een advies bij een jury ingewonnen over de mate waarin subsidieaanvragen beantwoorden aan de beoordelingscriteria. Op basis van die beoordeling adviseert de jury de Vlaamse Regering over het al dan niet toekennen van de projectsubsidie. Dit advies is een niet-bindend advies.

De Vlaamse Regering kan nader bepalen wanneer het volstaat om het advies van de jury enkel aan de bevoegde minister over te maken.

Artikel 38

Dit artikel bepaalt de uiterlijke termijn voor de beslissing over subsidieaanvragen. Een termijn van zes maanden is een redelijke termijn waarbinnen de nodige evaluatie moet kunnen plaatsvinden en waarbinnen de subsidieontvanger een beslissing kan verwachten over zijn project. Dit is een termijn van orde.

De Vlaamse Regering bepaalt de wijze waarop een beslissing over subsidieaanvragen wordt genomen en de wijze waarop het subsidiebedrag wordt bepaald en uitbetaald.

Artikel 39

Dit artikel bepaalt dat ten laste van de projectsubsidie geen reserves kunnen worden opgebouwd. De projectsubsidie moet volledig worden aangewend om de projectkosten te dekken. Als na uitvoering van het project uit de financiële verantwoording blijkt dat het in aanmerking komend deel (bijvoorbeeld 75%) van de projectkosten lager is dan het toegekende subsidiebedrag, zal het verschil teruggevorderd worden.

Artikel 40

Met dit artikel wordt een delegatie verleend aan de Vlaamse Regering om aspecten die niet worden geregeld via voorliggend ontwerp van decreet, te regelen.

Artikel 41

Dit artikel bepaalt dat projecten tussentijds worden opgevolgd. De bevoegde entiteit kan hiervoor een beroep doen op externe experts. Een verdere uitwerking van de modaliteiten hiervan is gedelegeerd aan de Vlaamse Regering.

Artikel 42

Dit artikel bepaalt dat na afloop er een eindevaluatie plaatsvindt over de uitvoering van het project en dat de vereniging hiertoe een financiële en functionele verantwoording moet indienen. Dit komt neer op een overzicht van de inkomsten en uitgaven van het project en een inhoudelijk verslag over de uitvoering van het project en het behalen van de vooropgestelde resultaten. De bevoegde entiteit kan zich hierbij laten bijstaan door externe experts.

Een verdere uitwerking van de modaliteiten hiervan is gedelegeerd aan de Vlaamse Regering.

Hoofdstuk 11. Bepalingen over de gegevensverwerking

Artikel 43

De bevoegde entiteit treedt op als de verwerkingsverantwoordelijke van persoonsgegevens, vermeld in artikel 4, 7), van de algemene verordening gegevensbescherming, voor de verwerking van persoonsgegevens in het kader van de uitvoering van dit ontwerp van decreet om de doelstellingen, vermeld in artikel 3 van dit ontwerp van decreet, te kunnen bereiken.

Voor zover omgevingsverenigingen en actoren die in het kader van dit ontwerp van decreet een subsidie aanvragen persoonsgegevens moeten verwerken om te voldoen aan de voorwaarden gesteld in dit ontwerp van, worden ook zij aangeduid als verwerkingsverantwoordelijke.

De volgende categorieën van personen hebben toegang tot de verwerkte persoonsgegevens, in het kader van de uitvoering van dit ontwerp van decreet:

- 1° de personeelsleden van de bevoegde entiteit;
- 2° de externe experts, vermeld in artikel 11,12 en 40.

De verwerkingsverantwoordelijken verwerken de persoonsgegevens voor een taak van algemeen belang, in de zin van artikel 6, lid 1, e), van de AVG in het kader van het beheer en het opvolgen van de betrokken subsidiedossiers. De omgevingsverenigingen en actoren, vzw's zijnde, kunnen als overheid beschouwd worden en verwerken de persoonsgegevens in het kader van de uitvoering van dit ontwerp van decreet op grond van een taak van algemeen belang, in de zin van artikel 6,

lid 1, e), van de AVG. De verenigingen en actoren die niet als een overheid kunnen beschouwd worden, verwerken de persoonsgegevens in het kader van de uitvoering van dit ontwerp van decreet overeenkomstig een gerechtvaardigd belang, in de zin van artikel 6, lid 1, f), van de AVG.

Paragraaf 3 van dit artikel preciseert onder welke voorwaarden de verwerkingsverantwoordelijken de persoonsgegevens kunnen verwerken overeenkomstig de AVG en dat die verantwoordelijk zijn voor de naleving ervan en dit ook kunnen aantonen.

De voorwaarden waaronder de verwerkingsverantwoordelijke persoonsgegevens kan verwerken zijn:

- 1° de persoonsgegevens worden verwerkt op een wijze die ten aanzien van de betrokkene rechtmatig, behoorlijk en transparant is;
- 2° de persoonsgegevens worden verzameld voor welbepaalde, uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigde doeleinden, en mogen vervolgens niet verder op een met die doeleinden onverenigbare wijze worden verwerkt;
- 3° de persoonsgegevens worden verwerkt op een wijze die toereikend is, ter zake dienend en beperkt tot wat noodzakelijk is voor de doeleinden waarvoor ze worden verwerkt;
- 4° de persoonsgegevens zijn juist en als dat nodig is worden ze geactualiseerd;
- 5° alle redelijke maatregelen worden genomen om de persoonsgegevens die, gelet op de doeleinden waarvoor ze worden verwerkt, onjuist zijn, onmiddellijk te wissen of te rectificeren;
- 6° de persoonsgegevens worden bewaard in een vorm die het mogelijk maakt de betrokkenen niet langer te identificeren dan noodzakelijk is voor de doeleinden waarvoor de persoonsgegevens worden verwerkt;
- 7° de persoonsgegevens worden, door passende technische of organisatorische maatregelen te nemen op een dusdanige manier verwerkt dat een passende beveiliging ervan gewaarborgd is, zodat ze onder meer beschermd zijn tegen ongeoorloofde of onrechtmatige verwerking en tegen onopzettelijk verlies, vernietiging of beschadiging.

Verder dient de verwerkingsverantwoordelijke te beantwoorden aan de informatieverplichting aan de burger overeenkomstig de AVG, zo dient hij de betrokkenen vooraf te informeren over de verwerking van hun persoonsgegevens conform artikel 13 en 14 van de algemene verordening gegevensbescherming en te informeren over hun rechten op basis van artikel 15 tot en met 22 van de algemene verordening gegevensbescherming.

De paragraaf bepaalt ook dat de Vlaamse Regering de nadere regels kan vaststellen over de verwerking van de persoonsgegevens evenals de categorieën van betrokkenen, vermeld in artikel 44. De delegatie aan de Vlaamse Regering is beperkt en mag niet de essentiële elementen die decretaal zijn vastgelegd aantasten.

Artikel 44

In dit artikel wordt uiteengezet welke categorieën van persoonsgegevens verwerkt kunnen worden, en op welke betrokkenen deze gegevens betrekking kunnen hebben.

Expertise en opleidingsgegevens kunnen worden opgevraagd om te kunnen komen tot een professioneel en afgewogen samengestelde begeleidings- of erkenningscommissie of jury naargelang het geval.

Verenigingen kunnen het geslacht en de leeftijd verwerken om te rapporteren over de man/vrouwverhouding en de leeftijdsverdeling van bestuursorganen of van de vrijwilligerspool. Het geslacht wordt opgevraagd om een jury evenwichtig en paritair te kunnen samenstellen.

Expertise wordt ook opgevraagd om de kwaliteit van een project te kunnen beoordelen. Identificatiegegevens, zoals naam en voornaam, adresgegevens, gsm-nummer of huidige functie worden verwerkt door de bevoegde entiteit bij behandeling van de subsidiedossiers. Het verwerken van loongegevens kan nodig zijn als bij een projectsubsidie de personeelskosten moeten verantwoord worden bij een doorgedreven controle. Bij het nagaan of een kandidaat-expert geen onverenigbare mandaten en/of functies uitoefent, volstaat het dat de bevoegde entiteit nagaat of een kandidaat-expert dergelijke mandaten of functies opneemt, niet welk mandaat en/of welke functie. Er wordt niet nagegaan voor welke parlementaire fractie of kabinet of voor welke partij een mandaat wordt opgenomen.

Er zal tevens een mededeling van persoonsgegevens gebeuren in het kader van het subsidieregister. De subsidieontvanger zal uiterlijk bij de beslissing tot toekenning van de subsidie hierover geïnformeerd worden middels een disclaimer die gevoegd wordt bij deze subsidiebeslissing.

Artikel 45 en 46

Conform de algemene verordening gegevensbescherming mogen persoonsgegevens niet langer worden bewaard dan strikt noodzakelijk.

Voor wat betreft bestuursdocumenten van de Vlaamse overheid wordt via artikel III.87 en volgende van het Bestuursdecreet van 7 december 2018 bepaald dat voor elke categorie van bestuursdocumenten een selectieregel moet worden opgesteld. Elke selectieregel bevat minimaal volgende gegevens, met name een betekenisvolle naam en omschrijving, een gemotiveerde administratieve en/of wettelijke bewaartermijn alsook een gemotiveerde bestemming, namelijk bewaren of vernietigen of het bewaren van een (bij voorkeur mathematische) steekproef. Artikel III.87, §2, van het Bestuursdecreet bepaalt dat deze selectieregels in het centrale register van de Vlaamse overheid worden gepubliceerd (serieregister) waarna zij uitwerking hebben. Ook wordt in een delegatie voorzien aan de Vlaamse Regering om te voorzien in passende beveiliging van de betrokken gegevens en waarborgen ter bescherming van de rechten en vrijheden van betrokkenen.

Hoofdstuk 12. Toezicht

Artikel 47

Dit artikel regelt het toezicht. De bevoegde entiteit oefent het toezicht uit op de aanwending van de subsidies. Dit toezicht houdt de controle in van de subsidievereisten, die in artikel 48 bepaald worden, de toetsing of de subsidie werd aangewend waarvoor ze werd verleend en de toetsing om na te gaan of de subsidie enkel werd aangewend voor niet-economische activiteiten, om staatssteun te kunnen uitsluiten.

Artikel 48

Dit artikel bepaalt de subsidievereisten waaraan de subsidieontvanger moet voldoen na het ontvangen van de subsidie.

Het eerste punt betreft de verplichting om te vermelden dat de Vlaamse overheid steun verleende voor de werking of het project in alle openbare communicatie die de subsidieontvanger voert over de werking of het project.

Het tweede en derde punt vergen geen verdere toelichting.

Artikel 49

Dit artikel vergt geen verdere toelichting.

Hoofdstuk 13. Slotbepalingen

Afdeling 1. Opheffingsbepaling

Artikel 50

Dit artikel vergt geen verdere toelichting.

Afdeling 2. Overgangsmaatregelen

Artikel 51

Dit artikel voorziet in de mogelijkheid om in aanloop naar een eerste erkenningsperiode volgens dit ontwerp van decreet, meer bepaald de periode 2027-2031, een erkenning voor maximaal twee jaar te kunnen aanvragen na een oproep door de Vlaamse Regering. Deze maatregel is voorzien voor niet erkende omgevingsverenigingen om sneller een erkenning en subsidiëring te kunnen ontvangen in aanloop naar die eerste erkenningsperiode.

Het tweede lid vergt geen toelichting.

Artikel 52

Dit artikel vergt geen verdere toelichting.

Artikel 53

De kortlopende erkenning is een erkenning en daarom moeten de verenigingen voldoen aan de erkenningsvoorwaarden, vermeld in artikel 15. Aangezien het een erkenningsaanvraag betreft, zal ook bij de kortlopende erkenning de toetsing gebeuren door een erkenningscommissie als vermeld in artikel 11.

Artikel 54

Aangezien het een erkenningsaanvraag betreft, zal ook bij de kortlopende erkenning de beoordeling door een erkenningscommissie gebeuren.

De beoordeling gebeurt aan de hand van de drie vermelde beoordelingscriteria, die verder zullen uitgewerkt worden door de Vlaamse Regering. Voor de toelichting van die criteria wordt verwezen naar de toelichting van artikel 17.

De erkenningscommissie adviseert de Vlaamse Regering over de kortlopende erkenning.

Het derde lid vergt geen toelichting.

Artikel 55

Dit artikel stelt in het eerste lid dat na het toekennen van een erkenning, de vereniging een jaarlijkse werkingssubsidie kan ontvangen. Deze subsidie kan enkel aangewend worden voor niet-economische activiteiten voor de realisatie van de kernopdrachten.

Het tweede lid bepaalt dat de subsidiebedragen voor een kortlopende erkenning worden bepaald aan de hand van de subsidiebedragen die erkende verenigingen in het kader van het decreet van 1991 en zijn uitvoeringsbesluit ontvangen, voor de overeenkomende categorie. Zo wordt ongelijkheid vermeden tussen de verenigingen die vanuit een verschillend subsidiekader worden erkend en gesubsidieerd. Het betreft voor de gewestelijke thematische verenigingen het subsidiebedrag van de verenigingen die geen bijkomende subsidie ontvangen. Het betreft ook de geïndexeerde subsidiebedragen. Er is geen kortlopende erkenning voorzien voor de gewestelijke koepelvereniging voor omgeving, daar er maar één gewestelijke koepelvereniging voor omgeving kan erkend worden als vermeld in artikel 5, tweede lid. In het kader van het decreet van 1991 is er een gewestelijke koepelvereniging omgeving erkend. Dat betekent dat zolang die erkenning geldt (tot 31 december 2026) er geen andere vereniging kan worden erkend.

Artikel 56

Dit artikel beschrijft de rapportering en de eindevaluatie van de kortlopende erkenning. Er is geen afzonderlijke tussentijdse evaluatie voorzien door de bevoegde entiteit. Na het eerst jaar van de kortlopende erkenning wordt van deze verenigingen verwacht dat ze een erkenningsaanvraag voor de eerste erkenningsperiode van vijf jaar volgens dit ontwerp van decreet, zullen indienen. Bij hun aanvraag moeten zij een tussentijdse evaluatie maken van hun kortlopende erkenning en worden ze beoordeeld op de (toekomstige) werking, waarbij er ook naar de voorbije werking wordt gekeken. Een afzonderlijke tussentijdse evaluatie na het eerste jaar van de kortlopende erkenning door de bevoegde entiteit is dan ook niet nodig en creëert administratieve (over)last.

Bij de eindevaluatie gaat de bevoegde entiteit na of de vereniging de vooropgestelde doelstellingen bij haar aanvraag tot kortlopende erkenning heeft gerealiseerd. Als bepaalde doelstellingen niet of onvoldoende werden gerealiseerd, dan moet de vereniging kunnen verantwoorden waarom dat zo is en dat haar werking gericht was op het behalen van de doelstellingen. Als die verantwoording ontoereikend is dan kan een deel van de subsidie worden teruggevorderd in verhouding tot de ontoereikende verantwoording.

Het derde lid vergt geen toelichting.

Artikel 57

Dit artikel bepaalt dat een vereniging die een startsubsidie heeft ontvangen op basis van het decreet van 29 april 1991 tot vaststelling van de algemene regelen inzake de erkenning en de subsidiëring van de milieu-, natuur-, en ruimteverenigingen, zoals van kracht op de dag voor de datum van de inwerkingtreding van dit decreet en de uitvoeringsbesluiten ervan, deze subsidie niet meer zal ontvangen vanaf het eerste jaar dat een kortlopende erkenning loopt. De startsubsidie wordt immers stopgezet. Er dient geen subsidie te worden terugbetaald. De subsidie is een jaarlijkse werkingssubsidie waar de vereniging recht op heeft per uitgevoerd jaar binnen die subsidie. Bijvoorbeeld als een vereniging met een startsubsidie 2024-2026 een kortlopende erkenning krijgt vanaf 2025, start die subsidie voor kortlopende erkenning pas in 2025. De betrokken vereniging behoudt dan de startsubsidie in 2024, maar de startsubsidie voor 2025 en 2026 wordt niet meer toegekend. De toekenning van de subsidie gebeurt jaarlijks, telkens bij de start van het werkingsjaar.

Artikel 58

Dit artikel bepaalt dat de erkenningen van onbepaalde duur in het kader van het ontwerp van decreet van 1991 en zijn uitvoeringsbesluit stopgezet worden op 31 december 2026. Dit artikel bepaalt ook dat de tussentijdse opvolging, de rapportering, de uitbetaling van de subsidie voor de verenigingen die erkend zijn volgens het decreet van 1991, zullen gebeuren volgens dat decreet en zijn uitvoeringsbesluit voor de volledige werkingsperiode 2022-2026. Voor het laatste jaar van de werking vindt de rapportering, evaluatie en uitbetaling plaats in de loop van 2027.

Dit artikel bepaalt ook dat als er gemeentefusies plaatsvinden binnen de subsidiëeringsperiode die nog loopt tot en met 31 december 2026, de fusionerende gemeenten afzonderlijk meetellen voor de vereisten in verband met het minimumaantal gemeenten van het werkingsgebied en voor de ratioberekening van het werkingsgebied van regionale verenigingen van type 1 en type 2 als vermeld in artikel 5, §2, 1° en 2°, van het besluit van 18 december 2015 houdende de erkenning en subsidiëring van milieu- en natuurverenigingen.

Afdeling 3. Inwerkingtreding**Artikel 59**

Dit artikel vergt geen verdere toelichting.

Brussel, 1 december 2023.

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Jan JAMBON

De Vlaamse minister van Justitie en Handhaving,
Omgeving, Energie en Toerisme,

Zuhal DEMIR

VOORONTWERP VAN DECREET
van 28 april 2023

Voorontwerp van decreet tot ondersteuning van omgevingsverenigingen en omgevingsprojecten

Op voorstel van de Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme;

Na beraadslaging,

DE VLAAMSE REGERING BESLUIT:

De Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme is ermee belast, in naam van de Vlaamse Regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt:

Hoofdstuk 1. Inleidende bepaling

Artikel 1. Dit decreet regelt een gewestaangelegenheid.

Hoofdstuk 2. Definities

Art. 2. In dit decreet wordt verstaan onder:

- 1° actor: een feitelijke vereniging of een entiteit zonder rechtspersoonlijkheid, of een rechtspersoon, met uitsluiting van natuurlijke personen;
- 2° departement: het Departement Omgeving, vermeld in artikel 29, §1, van het besluit van de Vlaamse Regering van 3 juni 2005 met betrekking tot de organisatie van de Vlaamse administratie;
- 3° algemene verordening gegevensbescherming: verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van richtlijn 95/46/EG (algemene verordening gegevensbescherming);
- 4° begeleidingscommissie: een commissie als vermeld in artikel 12;
- 5° erkenningscommissie: een commissie als vermeld in artikel 11;
- 6° erkenningsperiode: de erkenningsperiode, vermeld in artikel 16;
- 7° gewestelijke koepelvereniging voor omgeving: een gewestelijke koepelvereniging voor omgeving als vermeld in artikel 9;
- 8° gewestelijke ledenvereniging voor omgeving: een gewestelijke ledenvereniging voor omgeving als vermeld in artikel 8;

- 9° gewestelijke omgevingsvereniging: een gewestelijke omgevingsvereniging als vermeld in artikel 7;
- 10° gezondheidsindex: de afgevlakte gezondheidsindex, vermeld in artikel 2, §2, van het koninklijk besluit van 24 december 1993 ter uitvoering van de wet van 6 januari 1989 tot vrijwaring van 's lands concurrentievermogen;
- 11° kernopdracht: opdrachten die een erkende vereniging minimaal moet vervullen;
- 12° leden: de natuurlijke personen die aan al de volgende voorwaarden voldoen:
 - a) domicilie hebben in het Vlaamse Gewest;
 - b) aangesloten zijn bij een omgevingsvereniging;
 - c) een jaarlijkse lidmaatschapsbijdrage betalen;
 - d) ze kunnen participeren in de werking en het beheer van de vereniging;
- 13° lokale afdeling: een groep leden die ressorteert onder een gewestelijke ledenvereniging en zelfstandig activiteiten voor burgers over belangrijke omgevingsgerelateerde uitdagingen en behoeften organiseert, en die ook aangesloten kan zijn bij een regionale omgevingsvereniging;
- 14° meerjarenverbintenis: het overzicht van de doelstellingen, interventies en resultaten waartoe de omgevingsvereniging zich gedurende een erkenningsperiode engageert, met vermelding van de indicatoren en mijlpalen die de periodieke opvolging mogelijk maken;
- 15° omgevingsdoelstellingen: doelstellingen die het bevorderen van de omgevingskwaliteit vooropstellen;
- 16° omgevingsprojecten: projecten die het bevorderen van de omgevingskwaliteit in het Vlaamse Gewest tot doel hebben;
- 17° omgevingsverenigingen: feitelijke verenigingen, vzw's en stichtingen die de bevordering van de omgevingskwaliteit als maatschappelijk hoofddoel hebben;
- 18° projectsubsidie: een subsidie om een deel van de specifieke kosten te dekken die voortvloeien uit een activiteit die in tijd en in doelstelling beperkt is. Een projectsubsidie heeft een maximale looptijd van vijf opeenvolgende kalenderjaren;
- 19° omgevingskwaliteit: de leefmilieukwaliteit, de biodiversiteit, de landschappelijke kwaliteit, de ruimtelijke kwaliteit, de klimaatadaptatie en -mitigatie of het circulaire gebruik van grondstoffen;
- 20° regionale omgevingsvereniging: een regionale omgevingsvereniging als vermeld in artikel 6;
- 21° startsubsidie: een subsidie als vermeld in artikel 25;
- 22° Vlaamse overheid: de Vlaamse overheid zoals bedoeld in artikel I.3, 1° van het Bestuursdecreet van 7 december 2018;
- 23° werkingssubsidie: een subsidie om een deel van de kosten te dekken, die voortvloeien uit de werking die de vereniging ontplooit in uitvoering van dit decreet.

Hoofdstuk 3. Doel, instrumenten en financiële bepalingen

Art. 3. Dit decreet heeft tot doel omgevingsverenigingen die een structurele werking ontplooiën, bestendigen en professionaliseren en hiermee een betekenisvolle bijdrage leveren aan het bevorderen van de omgevingskwaliteit in

het Vlaamse Gewest en aan de realisatie van Vlaamse omgevingsdoelstellingen, te ondersteunen.

Het bevorderen van de omgevingskwaliteit houdt het beschermen, het in stand houden of het verbeteren van de leefmilieukwaliteit, het bevorderen van de biodiversiteit, de landschappelijke kwaliteit of de ruimtelijke kwaliteit of het bevorderen van de klimaatadaptie en -mitigatie of het circulaire gebruik van grondstoffen.

Daarnaast heeft het decreet tot doel omgevingsprojecten die uitvoering geven aan de Vlaamse omgevingsdoelstellingen en die de omgevingskwaliteit bevorderen te ondersteunen. Deze projecten richten zich op samenwerking, uitvoering of lokale doorvertaling en kunnen bijdragen aan de Vlaamse beleidsontwikkeling, de kennisopbouw- en verspreiding inzake omgevingsbeleid stimuleren en het draagvlak voor omgevingsmaatregelen of de gedragsverandering ondersteunen en stimuleren.

Met het oog op het realiseren van het doel, vermeld in het eerste lid, worden de volgende subsidie-instrumenten gebruikt:

- 1° werkingssubsidie voor erkende omgevingsverenigingen;
- 2° startsubsidie voor omgevingsverenigingen.

De subsidie-instrumenten, vermeld in het vierde lid, kunnen onderling niet gecombineerd worden.

Met het oog op het realiseren van het doel, vermeld in het derde lid, kan de Vlaamse Regering projectsubsidies toekennen aan actoren in het kader van projectoproepen.

Art. 4. Het maximale bedrag dat in het jaar in kwestie kan worden aangewend voor de subsidie-instrumenten, vermeld in artikel 3, vierde lid, en voor de projectsubsidies, vermeld in artikel 3, zesde lid, wordt bepaald binnen de perken van de beschikbare jaarlijkse begrotingskredieten.

Hoofdstuk 4. Categorieën van omgevingsverenigingen

Art. 5. De Vlaamse Regering kan een omgevingsvereniging erkennen in een van de volgende categorieën:

- 1° een regionale omgevingsvereniging;
- 2° een gewestelijke omgevingsvereniging;
- 3° een gewestelijke ledenvereniging voor omgeving;
- 4° een gewestelijke koepelvereniging voor omgeving.

Art. 6. Een regionale omgevingsvereniging heeft als doel omgevingsdoelstellingen in het Vlaamse Gewest op het bovenlokale niveau te realiseren. Een regionale omgevingsvereniging realiseert deze omgevingsdoelstellingen vanuit een onderbouwde en organisatie-eigen visie. Een regionale omgevingsvereniging vervult in haar werkingsgebied de volgende kernopdrachten:

- 1° de betrokkenheid realiseren van burgers of actoren bij omgevingsuitdagingen en -behoeften;

- 2° participeren aan het beleid voor omgeving;
- 3° burgers, burgerinitiatieven, vrijwilligersnetwerken of andere lokale of regionale verenigingen rond omgevingsuitdagingen verenigen en versterken, hun een stem geven en handelingsperspectieven bieden;
- 4° steunen op de inzet van vrijwilligers die hetzij individueel, hetzij via lokale afdelingen of andere verenigingen participeren in het beleid en beheer van de omgevingsvereniging;
- 5° voeren van een vrijwilligersbeleid voor de vrijwilligers van de regionale omgevingsvereniging of van een ondersteuningsbeleid voor de lokale afdelingen of andere verenigingen die aangesloten zijn bij de regionale omgevingsvereniging.

In het eerste lid wordt verstaan onder bovenlokaal niveau: een werkingsgebied van minstens tien aansluitende gemeenten, die op datum van de inwerkingtreding van dit decreet geen deel uitmaken van een onderlinge gemeentelijke fusie, of een werkingsgebied van een of meer aansluitende gemeenten met minstens 200.000 inwoners in totaal.

Om de kernopdrachten, vermeld in het eerste lid, te realiseren, zet een regionale omgevingsvereniging in op:

- 1° het informeren, sensibiliseren en mobiliseren van burgers of lokale en bovenlokale actoren;
- 2° de ondersteuning van lokale burgerinitiatieven, vrijwilligersnetwerken of andere lokale of regionale verenigingen;
- 3° de bovenlokale netwerking en samenwerking tussen vrijwilligersnetwerken, burgerinitiatieven, andere verenigingen of lokale en bovenlokale bestuurlijke, sociale of economische actoren in het aangaan van omgevingsuitdagingen en -behoeften en het zoeken naar innovatieve oplossingen ervoor;
- 4° de deelname aan bovenlokale of lokale netwerken, overlegorganen of adviesraden.

Art. 7. Een gewestelijke omgevingsvereniging heeft als doel omgevingsdoelstellingen te realiseren met een bereik dat verspreid is over het Vlaamse Gewest. Een gewestelijke omgevingsvereniging realiseert deze omgevingsdoelstellingen vanuit een onderbouwde en organisatie-eigen visie. Een gewestelijke omgevingsvereniging vervult in het Vlaamse Gewest de volgende kernopdrachten:

- 1° de betrokkenheid realiseren van burgers of actoren bij omgevingsuitdagingen en -behoeften;
- 2° participeren aan het beleid voor omgeving;
- 3° burgers of actoren rond omgevingsuitdagingen verenigen en versterken;
- 4° een Vlaams kennis- en expertisecentrum zijn voor omgevingsuitdagingen en -behoeften die relevant zijn voor het Vlaamse Gewest;
- 5° naar innovatieve oplossingen zoeken voor omgevingsuitdagingen en -behoeften.

Om de kernopdrachten, vermeld in het eerste lid, te realiseren, zet een gewestelijke omgevingsvereniging in op:

- 1° de netwerking en samenwerking rond omgevingsuitdagingen en -behoeften;

- 2° het ter beschikking stellen van expertise op verzoek en op maat;
- 3° de kennisopbouw en de kennisverspreiding naar de doelgroepen;
- 4° het informeren, sensibiliseren en mobiliseren van burgers of actoren.

Art. 8. Een gewestelijke ledenvereniging voor omgeving heeft als doel omgevingsdoelstellingen in het Vlaamse Gewest vanuit een onderbouwde en organisatie-eigen visie te realiseren. Een gewestelijke ledenvereniging voor omgeving heeft ook als doel om een brede vrijwilligersbeweging rond omgevingsuitdagingen en -behoeften in het Vlaamse Gewest te realiseren. Een gewestelijke ledenvereniging voor omgeving vervult de volgende kernopdrachten voor de voormelde doelstellingen:

- 1° de betrokkenheid realiseren van burgers en actoren bij omgevingsuitdagingen en -behoeften;
- 2° participeren aan het beleid voor omgeving;
- 3° minstens 50.000 leden rond omgevingsuitdagingen verenigen, versterken en vertegenwoordigen;
- 4° minstens 100 lokale afdelingen, waarvan minstens tien in elke Vlaamse provincie, waarvan de werking steunt op actieve vrijwilligers, verenigen, versterken en vertegenwoordigen;
- 5° een voorbeeldrol vervullen door in de eigen werking de principes van goed bestuur toe te passen.

Om de kernopdrachten, vermeld in het eerste lid, te realiseren, zet een gewestelijke ledenvereniging voor omgeving in op:

- 1° de coördinatie, netwerking en samenwerking tussen de lokale afdelingen en de regionale afdelingen;
- 2° het aanbieden van vorming, begeleiding, ondersteuning, producten en methodieken aan de lokale afdelingen en de regionale omgevingsverenigingen;
- 3° het informeren, sensibiliseren en mobiliseren van inwoners en actoren in het Vlaamse Gewest;
- 4° overleg met en adviesverlening aan de Vlaamse overheid en de actieve deelname aan Vlaamse adviesorganen of andere overlegfora van de Vlaamse overheid;
- 5° beleids- of terreinacties.

Art. 9. Een gewestelijke koepelvereniging voor omgeving heeft als doel omgevingsdoelstellingen in het Vlaamse Gewest vanuit een onderbouwde en organisatie-eigen visie te realiseren. Een gewestelijke koepelvereniging heeft ook als doel om de professionalisering en netwerkversterking van de omgevingsverenigingen in het Vlaamse Gewest te bevorderen. Een gewestelijke koepelvereniging voor omgeving vervult de volgende kernopdrachten voor de voormelde doelstellingen:

- 1° de betrokkenheid realiseren van burgers en actoren bij omgevingsuitdagingen en -behoeften;
- 2° participeren aan het beleid voor omgeving;
- 3° burgers en actoren rond omgevingsuitdagingen verenigen en versterken;
- 4° een kenniscentrum zijn voor omgevingstransities;
- 5° omgevingsverenigingen verenigen, versterken en vertegenwoordigen, waarbij minimaal 75 % van de erkende omgevingsverenigingen lid zijn van de gewestelijke koepelvereniging voor omgeving;

- 6° een kennis- en informatiecentrum zijn voor de omkadering en de werking van omgevingsverenigingen;
- 7° initiatieven opzetten om een duurzame kwaliteitsverbetering en professionalisering te realiseren op het vlak van administratieve, bestuurlijke en doelgroepenwerking van de omgevingsverenigingen;
- 8° startende omgevingsverenigingen ondersteunen;
- 9° een voorbeeldrol vervullen door in de eigen werking de principes van goed bestuur toe te passen.

In het eerste lid, 4°, wordt verstaan onder omgevingstransities: veranderingen die in het Vlaamse Gewest noodzakelijk zijn om een gezonde, veerkrachtige en leefbare omgeving te creëren voor mensen, dieren en planten.

Om de kernopdrachten, vermeld in het eerste lid, te realiseren, zet een gewestelijke koepelvereniging voor omgeving in op:

- 1° de coördinatie, de netwerking en de samenwerking tussen de omgevingsverenigingen die aangesloten zijn bij de gewestelijke koepelvereniging voor omgeving;
- 2° het aanbieden van vorming, begeleiding, ondersteuning, producten en methodieken aan de erkende omgevingsverenigingen en aan de omgevingsverenigingen met een startsubsidie;
- 3° informeren, sensibiliseren en mobiliseren van inwoners en actoren in het Vlaamse Gewest;
- 4° overleg met en adviesverlening aan de Vlaamse overheid en de actieve deelname aan Vlaamse adviesorganen of andere overlegfora van de Vlaamse overheid;
- 5° het ter beschikking stellen van expertise op verzoek en op maat;
- 6° onderzoek, monitoring of het opzetten van proefprojecten;
- 7° beleids- of terreinacties.

Art. 10. De omgevingsverenigingen ontwikkelen diensten en producten die de markt niet of onvoldoende performant kan aanbieden. De eventuele vermarkting van producten en diensten is volledig ondergeschikt aan en functioneel voor het vervullen van hun kernopdrachten.

Hoofdstuk 5. De erkenningscommissie en de begeleidingscommissie

Afdeling 1. De erkenningscommissie

Art. 11. §1. De Vlaamse Regering richt een erkenningscommissie op.

De erkenningscommissie heeft de volgende taken:

- 1° ze onderzoekt of de omgevingsverenigingen voldoen aan de erkenningsvoorwaarden, vermeld in artikel 15;
- 2° ze beoordeelt de kwaliteit van de werking van de omgevingsverenigingen die aan de erkenningsvoorwaarden, vermeld in artikel 15, voldoen, aan de hand van de beoordelingscriteria, vermeld in artikel 17;
- 3° op basis van het onderzoek, vermeld in punt 1°, en de beoordeling, vermeld in punt 2°, verleent de erkenningscommissie een advies aan de Vlaamse Regering over de toekenning van een erkenning.

§2. De erkenningscommissie bestaat uit minimaal drie externe experts, alsook uit minimaal één vertegenwoordiger van het departement.

De externe experts, vermeld in het eerste lid, zijn onafhankelijke deskundigen die worden aangewezen omdat ze kennis, ervaring en deskundigheid hebben op minimaal een van volgende gebieden:

- 1° omgevingsthema's of omgevingsdoelstellingen van de Vlaamse overheid;
- 2° zakelijke aspecten van de verenigingswerking;
- 3° organisatieontwikkeling;
- 4° vrijwilligerswerking;
- 5° het bereiken van impact bij maatschappelijke doelgroepen;
- 6° het inzetten van een doel- en doelgroepgerichte aanpak bij maatschappelijke doelgroepen.

De externe experts, vermeld in het eerste lid, voldoen aan al de volgende voorwaarden:

- 1° ze hebben geen bestuurlijke band met de omgevingsverenigingen die ze beoordelen;
- 2° ze zijn geen personeelslid van de omgevingsverenigingen die ze beoordelen;
- 3° ze voeren geen bezoldigde of onbezoldigde opdracht uit voor de omgevingsverenigingen die ze beoordelen;
- 4° ze oefenen geen politiek mandaat uit.

De vertegenwoordigers van het departement, vermeld in het eerste lid, voldoen aan al de volgende voorwaarden:

- 1° ze hebben geen bestuurlijke band met de omgevingsverenigingen die ze beoordelen;
- 2° ze voeren geen bezoldigde of onbezoldigde opdracht uit voor de omgevingsverenigingen die ze beoordelen;
- 3° ze oefenen geen politiek mandaat uit.

§3. De Vlaamse Regering bepaalt de wijze van samenstelling en de werking van de erkenningscommissie en de wijze van aanstelling en het ontslag van de commissieleden.

De externe experts van de erkenningscommissie, vermeld in paragraaf 2, hebben voor hun werkzaamheden recht op een vergoeding die de Vlaamse Regering bepaalt.

Afdeling 2. De begeleidingscommissie

Art. 12. §1. De Vlaamse Regering richt een begeleidingscommissie op.

De begeleidingscommissie evalueert tussentijds de werking van de volgende erkende verenigingen:

- 1° de gewestelijke omgevingsverenigingen;
- 2° de gewestelijke koepelverenigingen voor omgeving;
- 3° de gewestelijke ledenverenigingen voor omgeving.

De begeleidingscommissie voert de evaluatie, vermeld in het tweede lid, uit aan de hand van de evaluatiecriteria, vermeld in artikel 20, tweede lid.

§2. De begeleidingscommissie bestaat uit minimaal twee externe experts en minimaal één vertegenwoordiger van het departement.

De externe experts, vermeld in het eerste lid, worden gekozen uit een pool die de Vlaamse Regering benoemt.

De externe experts, vermeld in het eerste lid, zijn onafhankelijke deskundigen die worden aangewezen omdat ze kennis, ervaring en deskundigheid hebben op minimaal een van volgende gebieden:

- 1° omgevingsthema's of omgevingsdoelstellingen van de Vlaamse overheid;
- 2° zakelijke aspecten van de verenigingswerking;
- 3° organisatieontwikkeling;
- 4° vrijwilligerswerking;
- 5° het bereiken van impact bij maatschappelijke doelgroepen;
- 6° het inzetten van een doel- en doelgroepgerichte aanpak bij maatschappelijke doelgroepen.

De externe experts, vermeld in het eerste lid, voldoen aan al de volgende voorwaarden:

- 1° ze hebben geen bestuurlijke band met de omgevingsverenigingen die ze evalueren;
- 2° ze zijn geen personeelslid of vrijwilliger van de omgevingsverenigingen die ze evalueren;
- 3° ze voeren geen bezoldigde of onbezoldigde opdracht uit voor de omgevingsverenigingen die ze evalueren;
- 4° ze oefenen geen politiek mandaat uit.

De vertegenwoordigers van het departement, vermeld in het eerste lid, voldoen aan al de volgende voorwaarden:

- 1° ze hebben geen bestuurlijke band met de omgevingsverenigingen die ze evalueren;
- 2° ze voeren geen bezoldigde of onbezoldigde opdracht uit voor de omgevingsverenigingen die ze evalueren;
- 3° ze oefenen geen politiek mandaat uit.

§3. De Vlaamse Regering bepaalt de wijze van samenstelling en de werking van de begeleidingscommissie en de wijze van aanstelling en het ontslag van de commissieleden.

De externe experts van de begeleidingscommissie, vermeld in paragraaf 2, hebben voor hun werkzaamheden recht op een vergoeding die de Vlaamse Regering bepaalt.

Hoofdstuk 6. Erkenning van de omgevingsverenigingen

Afdeling 1. Ontvankelijkheidsvoorwaarden

Art. 13. Omgevingsverenigingen kunnen bij het departement een aanvraag indienen om een erkenning en subsidiëring te verkrijgen. Het departement onderzoekt of de aanvraag ontvankelijk is conform het tweede lid.

Een aanvraag is ontvankelijk als al de volgende voorwaarden zijn vervuld:

- 1° de aanvraag is tijdig ingediend;
- 2° de aanvraag is volledig;
- 3° de omgevingsvereniging voldoet aan al de volgende voorwaarden:
 - a) ze is opgericht onder de rechtsvorm van een vzw of een stichting conform het Wetboek van vennootschappen en verenigingen;
 - b) ze is opgericht op particulier initiatief;
 - c) vertegenwoordigers van overheidsinstanties maken van de omgevingsvereniging geen deel uit als stemgerechtigd lid van de bestuursorganen;
 - d) ze heeft haar maatschappelijke zetel in het Vlaamse Gewest of het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest.

De Vlaamse Regering bepaalt:

- 1° de datum van indiening van de aanvraag om als tijdig beschouwd te worden, als vermeld in het tweede lid, 1°;
- 2° de documenten die bij de aanvraag moeten ingediend worden om als volledig beschouwd te worden, als vermeld in het tweede lid, 2°;
- 3° de wijze van indiening van de aanvraag;
- 4° de wijze waarop het ontvankelijkheidsonderzoek wordt gevoerd.

Afdeling 2. Beoordeling van de aanvraag en duur van de erkenning

Art. 14. De erkenningscommissie, vermeld in artikel 11, toetst of de vereniging die conform artikel 13, tweede lid, een ontvankelijke aanvraag heeft ingediend, voldoet aan de erkenningsvoorwaarden, vermeld in artikel 15.

Art. 15. Verenigingen kunnen erkend worden als omgevingsvereniging als ze conform artikel 13, tweede lid, een ontvankelijke aanvraag indienen en cumulatief aan de volgende erkenningsvoorwaarden voldoen:

- 1° ze stellen de bevordering van de omgevingskwaliteit in het Vlaamse Gewest voorop als maatschappelijk hoofddoel;
- 2° ze bestaan al meer dan twee jaar en kunnen aantonen dat ze in voorbije twee kalenderjaren activiteiten ontplooiden die voldoen aan de eerste erkenningsvoorwaarde;
- 3° ze zijn financieel draagkrachtig en verkeren niet in financiële moeilijkheden;
- 4° ze tonen een zelfstandige en onafhankelijke werking aan;
- 5° ze voldoen aan de omschrijvingen van een van de categorieën van omgevingsverenigingen, vermeld in artikel 5.

Art. 16. De erkenning als omgevingsvereniging geldt voor een volledige erkenningsperiode van vijf jaar. De erkenningsperiode start op 1 januari van het eerste jaar en neemt een einde op 31 december van het vijfde jaar.

De eerste erkenningsperiode start op 1 januari 2027 en eindigt op 31 december 2031.

Als de erkenningsperiode afloopt, wordt de volledige procedure, vermeld in artikel 13 tot en met artikel 18, doorlopen om voor een volgende periode in aanmerking te komen voor een erkenning en subsidiëring.

De Vlaamse Regering werkt de erkenningsvoorwaarden, vermeld in artikel 15, en de procedure voor de erkenning, vermeld in artikel 13 tot en met 17, verder uit.

Art. 17. Nadat de erkenningscommissie, vermeld in artikel 11, een positieve beoordeling van de erkenningsvoorwaarden heeft gegeven, beoordeelt de erkenningscommissie de kwaliteit van de werking van de omgevingsverenigingen aan de hand van de volgende criteria:

- 1° de mate waarin de omgevingsvereniging bijdraagt aan de verbetering van de omgevingskwaliteit;
- 2° de mate waarin de omgevingsvereniging de kernopdrachten vervult die voor haar categorie van toepassing zijn;
- 3° de kwaliteit en performantie van de zakelijke werking;
- 4° de kwaliteit van de meerjarenverbintenis;
- 5° als dat van toepassing is, de mate van opvolging van de aanbevelingen die de begeleidingscommissie conform artikel 20, vierde lid of het departement conform artikel 23, tweede lid heeft geformuleerd bij de tussentijdse evaluatie van de vorige erkenningsperiode.

De erkenningscommissie kan tot de volgende beoordeling komen over de kwaliteit van de werking van de omgevingsverenigingen en die beoordeling als advies aan de Vlaamse Regering bezorgen:

- 1° een positieve beoordeling;
- 2° een negatieve beoordeling.

De Vlaamse Regering:

- 1° werkt de beoordelingscriteria, vermeld in het eerste lid verder uit;
- 2° bepaalt de wijze van beoordeling van de kwaliteit van de werking van de omgevingsverenigingen;
- 3° bepaalt de wijze en inhoud van de advisering aan de Vlaamse Regering, vermeld in het tweede lid;
- 4° bepaalt de wijze van toekenning van de erkenning en beslist wie hiertoe bevoegd is.

Hoofdstuk 7. Subsidiëring van erkende omgevingsverenigingen

Art. 18. Nadat de Vlaamse Regering de omgevingsvereniging heeft erkend, kan de erkende omgevingsvereniging een jaarlijkse werkingssubsidie ontvangen.

De Vlaamse Regering bepaalt per categorie van omgevingsvereniging, vermeld in artikel 5, een basissubsidiebedrag en de variabiliteit die daarop kan worden toegepast.

De Vlaamse Regering bepaalt:

- 1° de wijze waarop de hoogte van de werkingssubsidie per erkende omgevingsvereniging kan variëren;

- 2° de wijze van toekenning van de werkingssubsidie per erkende omgevingsvereniging.

De hoogte van de jaarlijkse werkingssubsidie kan worden aangepast aan de evolutie van de gezondheidsindex.

De subsidie mag niet verleend worden voor werkingskosten die al gedekt zijn door een andere vorm van subsidiëring.

Erkende omgevingsverenigingen waaraan een werkingssubsidie is toegekend, kunnen daarmee geen reserves aanleggen.

De Vlaamse Regering bepaalt de wijze van uitbetaling van de werkingssubsidie.

Hoofdstuk 8. De opvolging en de evaluatie van de erkende en gesubsidieerde omgevingsverenigingen

Afdeling 1. De tussentijdse opvolging en evaluatie van de erkende en gesubsidieerde gewestelijke omgevingsverenigingen, gewestelijke ledenverenigingen voor omgeving en gewestelijke koepelverenigingen voor omgeving

Art. 19. Het departement volgt jaarlijks de voortgang van de meerjarenverbintenis van de volgende erkende en gesubsidieerde omgevingsverenigingen op:

- 1° de gewestelijke omgevingsverenigingen;
- 2° de gewestelijke ledenverenigingen voor omgeving;
- 3° de gewestelijke koepelverenigingen voor omgeving.

Voor de opvolging, vermeld in het eerste lid, dienen de omgevingsverenigingen jaarlijks de volgende rapportering in:

- 1° een functionele rapportering;
- 2° een financiële rapportering.

De Vlaamse Regering bepaalt:

- 1° de vorm, de inhoud en de datum en wijze van indiening van de functionele rapportering, vermeld in het tweede lid, 1°;
- 2° de vorm, de inhoud en de datum en wijze van indiening van de financiële rapportering, vermeld in het tweede lid, 2°;
- 3° de wijze van opvolging, vermeld in het eerste lid.

Art. 20. De erkende en gesubsidieerde gewestelijke omgevingsverenigingen, gewestelijke ledenverenigingen voor omgeving en gewestelijke koepelverenigingen voor omgeving zijn onderworpen aan een tussentijdse evaluatie in het derde jaar van de erkenning. Voor de voormelde tussentijdse evaluatie dienen de omgevingsverenigingen een voortgangsverslag in bij het departement ter voorbereiding van het gesprek met de begeleidingscommissie, vermeld in artikel 12.

De begeleidingscommissie evalueert de werking van de erkende en gesubsidieerde omgevingsverenigingen aan de hand van de volgende evaluatiecriteria:

- 1° de voortgang van het meerjarenplan en de meerjarenverbintenis;
- 2° de mate waarin de vereniging heeft bijgedragen aan de verbetering van de omgevingskwaliteit;
- 3° de mate waarin de vereniging haar opdrachten vervult;
- 4° de kwaliteit en performantie van de zakelijke werking.

De tussentijdse evaluatie geeft aanleiding tot een van de volgende beslissingen:

- 1° een positieve evaluatie;
- 2° een negatieve evaluatie.

Bij een negatieve evaluatie formuleert de begeleidingscommissie aanbevelingen. De gewestelijke omgevingsvereniging kan op verzoek gehoord worden door de begeleidingscommissie.

Bij een negatieve evaluatie worden tekortkomingen gedetecteerd en gesignaleerd zodat de erkende en gesubsidieerde omgevingsvereniging tijdig haar werking kan bijsturen met het oog op een nieuwe aanvraag tot erkenning en subsidiëring voor de volgende erkenningsperiode en om de terugvordering van subsidies te vermijden na afloop van de huidige erkenningsperiode.

De Vlaamse Regering:

- 1° bepaalt de vorm en inhoud en de datum en wijze van indiening van het voortgangsverslag, vermeld in het eerste lid;
- 2° werkt de evaluatiecriteria, vermeld in het tweede lid, verder uit;
- 3° bepaalt de wijze van evaluatie.

Art. 21. Het departement evalueert na afloop van de erkenningsperiode de werking van de erkende en gesubsidieerde gewestelijke omgevingsverenigingen, gewestelijke ledenverenigingen voor omgeving en gewestelijke koepelverenigingen voor omgeving. Voor de voormelde evaluatie dient de omgevingsvereniging een eindverslag in bij het departement.

Een negatieve evaluatie kan aanleiding geven tot terugvordering van een deel van de toegekende subsidie in verhouding tot het ontbreken van de verantwoording in de functionele rapportering voor niet of onvoldoende gerealiseerde doelstellingen, vermeld in de meerjarenverbintenis.

De Vlaamse Regering bepaalt:

- 1° de vorm en inhoud en de datum en wijze van indiening van het eindverslag;
- 2° de wijze van eindevaluatie;
- 3° de wijze van terugvordering van onterecht toegekend subsidies.

Afdeling 2. De tussentijdse opvolging en evaluatie van de erkende en gesubsidieerde regionale omgevingsverenigingen

Art. 22. Het departement volgt tweejaarlijks de voortgang van de meerjarenverbintenis van de erkende en gesubsidieerde regionale omgevingsverenigingen op.

Voor de opvolging, vermeld in het eerste lid, dienen de omgevingsverenigingen de volgende rapportering in:

- 1° een functionele rapportering in het tweede en het vierde jaar van de erkenningsperiode;
- 2° jaarlijks een financiële rapportering.

Met het oog op een evaluatie kan het departement, als ze vaststelt dat de voortgang van de meerjarenverbintenis ontoereikend is, aan de erkende en gesubsidieerde regionale omgevingsvereniging vragen om een voortgangsverslag in te dienen waarin de voortgang wordt verantwoord.

De Vlaamse Regering bepaalt:

- 1° de vorm en inhoud en de datum en wijze van indiening van de functionele en financiële rapportering, vermeld in het tweede lid;
- 2° de wijze van opvolging, vermeld in het eerste lid;
- 3° de vorm en inhoud en de datum en wijze van indiening van het voortgangsverslag, vermeld in het derde lid;
- 4° de wijze van evaluatie, vermeld in het derde lid.

Art. 23. De evaluatie, vermeld in artikel 22, derde lid, geeft aanleiding tot een van de volgende beslissingen:

- 1° een positieve evaluatie;
- 2° een negatieve evaluatie.

Bij een negatieve evaluatie formuleert het departement aanbevelingen. De regionale omgevingsvereniging kan op verzoek gehoord worden door het departement.

Bij een negatieve evaluatie worden tekortkomingen gedetecteerd enesignaleerd zodat de erkende en gesubsidieerde omgevingsvereniging tijdig haar werking kan bijsturen met het oog op een nieuwe aanvraag tot erkenning en subsidiëring voor een volgende erkenningsperiode en om de terugvordering van subsidies te vermijden na afloop van de huidige erkenningsperiode.

Art. 24. Het departement evalueert na afloop van de erkenningsperiode de werking van de erkende en gesubsidieerde omgevingsvereniging. Voor de voormelde evaluatie dient de omgevingsvereniging een eindverslag in bij het departement.

Een negatieve evaluatie kan aanleiding geven tot terugvordering van een deel van de toegekende subsidie in verhouding tot het ontbreken van de verantwoording in de functionele rapportering voor niet of onvoldoende gerealiseerde doelstellingen, vermeld in de meerjarenverbintenis.

De Vlaamse Regering bepaalt:

- 1° de vorm en inhoud en de datum en wijze van indiening van het eindverslag, vermeld in het eerste lid;

- 2° de wijze van eindevaluatie, vermeld in het eerste lid;
- 3° de wijze van terugvordering van onterecht toegekend subsidies, vermeld in het tweede lid.

Hoofdstuk 9. De startsubsidie

Art. 25. Niet-erkende omgevingsverenigingen kunnen na een oproep door de Vlaamse Regering een startsubsidie aanvragen om een werking te ontwikkelen waarmee ze vanaf een volgende erkenningsperiode kunnen deelnemen aan de erkennings- en subsidiëeringsprocedure voor een van de categorieën van omgevingsverenigingen, vermeld in artikel 5, 1° en 2°.

De startsubsidie kan per omgevingsvereniging maar één keer toegekend worden en geldt voor een periode van maximaal drie jaar.

Art. 26. Een aanvraag van een startsubsidie is ontvankelijk als al de volgende voorwaarden zijn vervuld:

- 1° de aanvraag is tijdig ingediend;
- 2° de aanvraag is volledig;
- 3° de vereniging voldoet aan al de volgende voorwaarden:
 - a) ze is opgericht onder de rechtsvorm van een vzw of een stichting conform het Wetboek van vennootschappen en verenigingen;
 - b) ze is opgericht op particulier initiatief;
 - c) vertegenwoordigers van overheidsinstanties maken van de vereniging geen deel uit als stemgerechtigd lid van de bestuursorganen;
 - d) ze heeft haar maatschappelijke zetel in het Vlaamse Gewest of het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest;
- 4° de omgevingsvereniging heeft met toepassing van dit decreet geen startsubsidie ontvangen;
- 5° de omgevingsvereniging heeft geen startsubsidie ontvangen in het kader van het decreet van 29 april 1991 tot vaststelling van de algemene regelen inzake de erkenning en de subsidiëring van de milieu-, natuur-, en ruimteverenigingen, zoals van kracht op de dag vóór de datum van de inwerkingtreding van dit decreet, en de uitvoeringsbesluiten ervan.

De Vlaamse Regering bepaalt:

- 1° de datum van indiening van de aanvraag om als tijdig beschouwd te worden, als vermeld in het eerste lid, 1°;
- 2° de documenten die bij de aanvraag moeten ingediend worden om als volledig beschouwd te worden, als vermeld in het eerste lid, 2°;
- 3° de wijze van indiening van de aanvraag;
- 4° de wijze waarop het ontvankelijkheidsonderzoek wordt gevoerd.

Art. 27. Het departement gaat na of de omgevingsvereniging die een startsubsidie aanvraagt, vermeld in artikel 25, voldoet aan de volgende voorwaarden voor een startsubsidie:

- 1° ze stelt de bevordering van de omgevingskwaliteit in het Vlaamse Gewest voorop als maatschappelijk hoofddoel;
- 2° ze toont een zelfstandige en onafhankelijke werking aan;

- 3° ze bouwt een werking uit om te kunnen voldoen aan de omschrijvingen van een van de categorieën van omgevingsverenigingen, vermeld in artikel 5, 1° en 2°, tegen een volgende erkenningsperiode.

De Vlaamse Regering werkt de voorwaarden voor een startsubsidie, vermeld in het eerste lid, verder uit.

Art. 28. Na een positieve beoordeling van de voorwaarden voor een startsubsidie, vermeld in artikel 27, beoordeelt het departement de kwaliteit van de werking van de omgevingsverenigingen aan de hand van al de volgende criteria:

- 1° de kwaliteit en coherentie van de geformuleerde visie, missie, doelstellingen en de mate waarin de doelstellingen bijdragen aan de verbetering van de omgevingskwaliteit;
- 2° de kwaliteit en haalbaarheid van het streefbeeld en scenario voor de verdere uitbouw van de vereniging om aan de omschrijving van de gekozen categorie, vermeld in artikel 5, 1° en 2° te voldoen;
- 3° de kwaliteit van de beslissingsstructuren, van de organisatie van de dagelijkse werking en van de personeelsstructuur;
- 4° de kwaliteit van het financiële plan.

Het departement kan tot een van de volgende beoordelingen komen over de kwaliteit van de werking van de omgevingsvereniging die een startsubsidie aanvraagt, vermeld in artikel 25, en die beoordeling als advies aan de Vlaamse Regering bezorgen:

- 1° een positieve beoordeling;
- 2° een negatieve beoordeling.

De Vlaamse Regering bepaalt:

- 1° de wijze van beoordeling van de kwaliteit van de werking van de omgevingsverenigingen die een startsubsidie aanvragen;
- 2° de wijze en inhoud van advisering aan de Vlaamse Regering, vermeld in het tweede lid;
- 3° de wijze van toekenning van de startsubsidie en beslist wie hiertoe bevoegd is.

Art. 29. De Vlaamse Regering bepaalt per categorie van omgevingsverenigingen, vermeld in artikel 5, 1° en 2°, een startsubsidie.

De hoogte van de jaarlijkse startsubsidie kan worden aangepast aan de evolutie van de gezondheidsindex.

De startsubsidie mag niet verleend worden voor werkingskosten die al gedekt zijn door een andere vorm van subsidiëring.

Omgevingsverenigingen waaraan een startsubsidie is toegekend, kunnen daarmee geen reserves aanleggen.

De Vlaamse Regering regelt de wijze van uitbetaling van de startsubsidie.

Art. 30. Het departement evalueert de kwaliteit van de werking van de omgevingsverenigingen met een startsubsidie na het eerste werkingsjaar.

De omgevingsverenigingen dienen voor de evaluatie een voortgangsverslag in bij het departement.

Het departement bezorgt haar evaluatie aan de vereniging.

De Vlaamse Regering bepaalt:

- 1° de inhoud en vorm en de datum en de wijze van indiening van het voortgangsverslag, vermeld in het tweede lid;
- 2° de wijze van evaluatie van de kwaliteit van de werking van de omgevingsverenigingen met een startsubsidie, vermeld in het eerste lid.

Art. 31. De omgevingsverenigingen met een startsubsidie dienen jaarlijks een financiële verantwoording in.

De Vlaamse Regering bepaalt de inhoud en vorm en de datum en de wijze van indiening van de financiële verantwoording.

Art. 32. Het departement evalueert na afloop van de subsidiëringsperiode de werking van de omgevingsvereniging met een startsubsidie. Voor de voormelde evaluatie dient de omgevingsvereniging een eindverslag in bij het departement.

Een negatieve evaluatie kan aanleiding geven tot terugvordering van een deel van de toegekende subsidie in verhouding tot het ontbreken van de verantwoording voor niet of onvoldoende gerealiseerde doelstellingen.

De Vlaamse Regering bepaalt:

- 1° de inhoud en vorm en de datum en de wijze van indiening van het eindverslag, vermeld in het eerste lid;
- 2° de wijze van eindevaluatie, vermeld in het eerste lid;
- 3° de wijze van terugvordering van onterecht toegekende subsidies, vermeld in het tweede lid.

Hoofdstuk 10. Projectsubsidies

Art. 33. De Vlaamse Regering kan na het lanceren van een projectoproep aan actoren een subsidie toekennen om omgevingsprojecten uit te werken in het Vlaamse Gewest voor een looptijd van maximaal vijf jaar.

De Vlaamse Regering kan meerdere oproepmomenten voor omgevingsprojecten per jaar organiseren. De Vlaamse Regering bepaalt per projectoproep de looptijd.

De Vlaamse Regering bepaalt de jaarlijkse frequentie van de projectoproepen, de elementen die elke projectoproep moet bevatten en de wijze van bekendmaking van de projectoproepen.

Art. 34. Een aanvraag van een projectsubsidie, vermeld in artikel 33, is ontvankelijk als ze aan de volgende voorwaarden voldoet:

- 1° de aanvraag is ingediend na een oproep voor omgevingsprojecten;
- 2° de aanvraag is tijdig ingediend, conform de indieningsdatum vermeld in de projectoproep;
- 3° de aanvraag is volledig, zoals bepaald in de projectoproep;
- 4° de aanvrager behoort tot de doelgroep die met de projectoproep wordt beoogd;
- 5° het ingediende project is een project dat beantwoordt aan de omschrijving van projecten, vermeld in artikel 3, derde lid;
- 6° voor het project wordt maar één aanvraag ingediend per indiendatum in het kader van dit decreet, ongeacht wie de aanvrager is;
- 7° het project heeft een duidelijke begin- en einddatum;
- 8° het project overschrijdt de maximale projecttermijn, vermeld in de projectoproep, niet.

Art. 35. Omgevingsprojecten, vermeld in artikel 33, worden beoordeeld door een jury aan de hand van de beoordelingscriteria, vermeld in artikel 36.

Aan de jury kunnen naast vertegenwoordigers van het departement externe experts participeren.

De externe experts, vermeld in het tweede lid, zijn onafhankelijke deskundigen die worden aangewezen omdat ze kennis, ervaring en deskundigheid hebben in minimaal een van de volgende gebieden:

- 1° omgevingsthema's of omgevingsdoelstellingen van de Vlaamse overheid;
- 2° zaken die verband houden met het voorwerp van de projectoproep.

De externe experts, vermeld in het tweede lid, voldoen aan al de volgende voorwaarden:

- 1° ze hebben geen bestuurlijke band met de subsidieaanvrager;
- 2° ze zijn geen personeelslid van de subsidieaanvrager;
- 3° ze voeren geen bezoldigde of onbezoldigde opdracht uit voor de subsidieaanvrager;
- 4° ze oefenen geen politiek mandaat uit.

De vertegenwoordigers van het departement, vermeld in het tweede lid, voldoen aan al de volgende voorwaarden:

- 1° ze hebben geen bestuurlijke band met de subsidieaanvrager;
- 2° ze voeren geen bezoldigde of onbezoldigde opdracht uit voor de subsidieaanvrager;
- 3° ze oefenen geen politiek mandaat uit.

De Vlaamse Regering bepaalt de wijze van samenstelling en de werking van jury en de wijze van aanstelling en het ontslag van de leden.

De Vlaamse Regering kan bepalen dat de externe experts van de jury voor hun werkzaamheden recht hebben op een vergoeding die ze bepaalt.

Art. 36. Voor een projectsubsidie, vermeld in artikel 33, zijn de volgende beoordelingscriteria van toepassing:

- 1° de kwaliteit van het projectvoorstel;

- 2° de mate waarin het projectvoorstel bijdraagt aan de doelstellingen van de projectoproep;
- 3° de piloot- of voorbeeldwaarde van het projectvoorstel.

Voor een projectsubsidie, vermeld in artikel 33, kunnen de volgende bijkomende beoordelingscriteria van toepassing zijn als er meer projecten positief beoordeeld zijn op basis van de beoordelingscriteria, vermeld in het eerste lid, dan het beschikbare budget toelaat:

- 1° de spreiding van de ingediende projecten over het Vlaamse Gewest;
- 2° de diversiteit van de ingediende projecten.

De Vlaamse Regering werkt de beoordelingscriteria, vermeld in het eerste en tweede lid, verder uit.

Art. 37. De jury, vermeld in artikel 35, bezorgt op basis van haar beoordeling een advies aan de Vlaamse Regering.

De Vlaamse Regering bepaalt de wijze en inhoud van de advisering van de jury over de beoordeling van de omgevingsprojecten, vermeld in artikel 33.

Art. 38. De Vlaamse Regering beslist over de toekenning van de projectsubsidie, vermeld in artikel 33 en bepaalt het subsidiebedrag.

De beslissing over de toekenning van de projectsubsidie wordt binnen zes maanden na het einde van de termijn voor de projectindiening genomen.

Art. 39. De subsidieontvanger waaraan een projectsubsidie, vermeld in artikel 33, is toegekend, kan daarmee geen reserves aanleggen.

Art. 40. De Vlaamse Regering regelt de toekenning en uitbetaling van de projectsubsidies, vermeld in artikel 33.

Art. 41. Het departement volgt de voortgang van de omgevingsprojecten, vermeld in artikel 33, tussentijds op. De subsidieontvanger dient daarvoor de nodige tussentijdse rapportering in bij het departement.

Het departement kan zich bij de tussentijdse opvolging, vermeld in het eerste lid, laten bijstaan door externe experts die voldoen aan de voorwaarden, vermeld in artikel 35, derde en vierde lid.

De Vlaamse regering bepaalt:

- 1° de inhoud en vorm en de datum en wijze van indiening van de tussentijdse rapportering, vermeld in het eerste lid;
- 2° de wijze van tussentijdse opvolging, vermeld in het eerste lid.

Art. 42. Na afloop van het omgevingsproject, vermeld in artikel 33, evalueert het departement de uitvoering van het omgevingsproject. Daarvoor dient de aanvrager een functionele en financiële eindrapportering in bij het departement.

Een negatieve evaluatie kan aanleiding geven tot terugvordering van een deel van de toegekende subsidie in verhouding tot het ontbreken van de verantwoording voor niet-behaalde resultaten.

Het departement kan zich bij de eindevaluatie laten bijstaan door externe experts die voldoen aan de voorwaarden, vermeld in artikel 35, derde en vierde lid.

De Vlaamse Regering bepaalt:

- 1° de vorm en inhoud en de wijze en datum van indiening van de functionele en financiële eindrapportering, vermeld in het eerste lid;
- 2° de wijze van eindevaluatie, vermeld in het eerste lid;
- 3° de wijze van terugvordering van onterecht toegekend subsidies, vermeld in het tweede lid.

Hoofdstuk 11. Bepalingen over de gegevensverwerking

Art. 43. Het departement treedt op als verwerkingsverantwoordelijke als vermeld in artikel 4, 7), van de algemene verordening gegevensbescherming, voor de verwerking van persoonsgegevens in het kader van de uitvoering van dit decreet.

De volgende categorieën van personen hebben toegang tot de verwerkte persoonsgegevens in het kader van de uitvoering van dit decreet:

- 1° de personeelsleden van het departement;
- 2° de externe experts, vermeld in artikel 11, 12 en 35.

De omgevingsverenigingen en actoren die in het kader van dit decreet een subsidie, vermeld in artikel 3 van dit decreet, aanvragen of ontvangen, mogen persoonsgegevens verwerken in het kader van de indiening en verantwoording van hun dossier bij het departement, en bij de uitvoering van hun taken, vermeld in dit decreet. De voormelde omgevingsverenigingen en actoren treden in het voormelde geval op als verwerkingsverantwoordelijke als vermeld in artikel 4, 7), van de algemene verordening gegevensbescherming, van de voormelde persoonsgegevens.

Art. 44. De verwerking van persoonsgegevens in het kader van dit decreet heeft betrekking op de volgende categorieën van betrokkenen:

- 1° externe experts en kandidaat-experts;
- 2° medewerkers, vrijwilligers en verantwoordelijken van de omgevingsverenigingen en van de actoren;
- 3° personen die vermeld worden in de aanvragen en de bijlagen ervan.

De verwerking van persoonsgegevens in het kader van dit decreet heeft betrekking op de volgende categorieën van persoonsgegevens:

- 1° de expertise;
- 2° gender;
- 3° de identificatiegegevens;
- 4° de leeftijd;
- 5° de loongegevens;
- 6° de mandaten;

7° de opleidingsgegevens.

Art. 45. De bewaartermijnen voor persoonsgegevens die op basis van dit decreet worden bewaard conform artikel 5, lid 1, e), van de algemene verordening gegevensbescherming, worden vastgelegd in selectieregels conform artikel III.87, §1, van het Bestuursdecreet van 7 december 2018. Deze selectieregels bevatten een bewaartermijn met bijbehorende motivering.

Art. 46. De Vlaamse Regering kan de nadere regels bepalen voor de verwerking van de persoonsgegevens, de beveiliging van die gegevens en de passende waarborgen voor de rechten en vrijheden van de betrokkenen.

Hoofdstuk 12. Toezicht

Art. 47. Omgevingsverenigingen en actoren die in het kader van dit decreet een subsidie ontvangen, leggen daarover verantwoording af bij het departement. Het departement oefent toezicht uit op de aanwending van de subsidies die op basis van dit decreet worden toegekend.

Tijdens het toezicht, vermeld in het eerste lid, controleert het departement of voldaan is aan al de volgende voorwaarden:

- 1° de subsidieontvanger voldoet aan de subsidievereisten, vermeld in artikel 48;
- 2° de subsidie is gebruikt voor het doel waarvoor ze is verleend conform artikel 11 van de wet van 16 mei 2003 tot vaststelling van de algemene bepalingen die gelden voor de begrotingen, de controle op de subsidies en voor de boekhouding van de gemeenschappen en de gewesten, alsook voor de organisatie van de controle door het Rekenhof.

Art. 48. De subsidieontvanger voldoet aan al de volgende subsidievereisten:

- 1° bij alle publieke communicatie in het kader van de gesubsidieerde werking de steun van de Vlaamse overheid vermelden, door de standaardlogo's en de bijbehorende tekst en baselines te gebruiken die de Vlaamse Regering vaststelt;
- 2° het belang erkennen van het Nederlands bij de uitvoering van de gesubsidieerde activiteiten;
- 3° een boekhouding voeren die de financiële controle op de aanwending van de subsidies mogelijk maakt.

Art. 49. Het departement kan op elk moment de werking en de boekhouding van een subsidieontvanger onderzoeken. De subsidieontvanger stelt alle gegevens in het Nederlands ter beschikking die noodzakelijk zijn voor het toezicht en staat het departement toe om ter plaatse de naleving van de bepalingen van dit decreet en de uitvoeringsbesluiten ervan te verifiëren.

Hoofdstuk 13. Slotbepalingen

Afdeling 1. Opheffingsbepaling

Art. 50. Het decreet van 29 april 1991 tot vaststelling van de algemene regelen inzake de erkenning en de subsidiëring van de milieu-, natuur-, en

ruimteverenigingen, gewijzigd bij de decreten van 30 april 2004, 18 december 2015 en 18 december 2020, wordt opgeheven.

Afdeling 2. Overgangsmaatregelen

Art. 51. In aanloop naar de eerste erkenningsperiode 2027-2031 kunnen omgevingsverenigingen die niet erkend zijn conform het decreet van 29 april 1991 tot vaststelling van de algemene regelen inzake de erkenning en subsidiëring van de milieu-, natuur-, en ruimteverenigingen, zoals van kracht op de dag vóór de datum van de inwerkingtreding van dit decreet, een aanvraag indienen voor een kortlopende erkenning na een oproep daarvoor door de Vlaamse Regering. De voormelde kortlopende erkenning geldt voor twee kalenderjaren en loopt van 1 januari 2025 tot en met 31 december 2026.

De Vlaamse Regering bepaalt de documenten die bij de kortlopende erkenningsaanvraag gevoegd moeten worden, en ook de datum en de wijze van de indiening van de aanvraag voor een kortlopende erkenning, vermeld in het eerste lid.

Art. 52. Verenigingen die in aanmerking willen komen voor een kortlopende erkenning, vermeld in artikel 51, voldoen aan de ontvankelijkheidsvoorwaarden, vermeld in hoofdstuk 6, afdeling 1.

Het departement onderzoekt de ontvankelijkheid van de kortlopende erkenningsaanvraag, vermeld in artikel 51.

De Vlaamse Regering bepaalt de wijze van het ontvankelijkheidsonderzoek.

Art. 53. Het departement bezorgt de ontvankelijke aanvragen aan de erkenningscommissie, vermeld in artikel 11, die de erkenningsvoorwaarden, vermeld in artikel 15, onderzoekt.

Art. 54. Na een positieve beoordeling van de erkenningsvoorwaarden, vermeld in artikel 15, in het kader van een kortlopende erkenningsaanvraag, vermeld in artikel 51, beoordeelt de erkenningscommissie de kwaliteit van de werking van de omgevingsverenigingen aan de hand van de criteria, vermeld in artikel 17, eerste lid, 1° tot en met 3°.

Het onderzoek door de erkenningscommissie leidt tot een beoordeling die voor advies aan de Vlaamse Regering wordt bezorgd, als vermeld in artikel 17, tweede lid.

De Vlaamse Regering bepaalt:

- 1° de wijze van beoordeling van de kwaliteit van de werking van de omgevingsverenigingen, vermeld in het eerste lid;
- 2° de wijze en inhoud van de advisering van de erkenningscommissie over de kwaliteit van de werking van de omgevingsverenigingen aan de Vlaamse Regering, vermeld in het tweede lid;
- 3° de wijze van toekenning van de kortlopende erkenning en beslist wie hiertoe bevoegd is.

Art. 55. Nadat de Vlaamse Regering de kortlopende erkenning, vermeld in artikel 51, heeft toegekend, kunnen de omgevingsverenigingen een jaarlijkse werkingssubsidie ontvangen.

Het subsidiebedrag van de jaarlijkse werkingssubsidie aan omgevingsverenigingen met een kortlopende erkenning, vermeld in artikel 51, wordt op de volgende wijze bepaald door het geïndexeerde subsidiebedrag dat erkende milieu- en natuurverenigingen conform het decreet van 29 april 1991 tot vaststelling van de algemene regelen inzake de erkenning en de subsidiëring van de milieu-, natuur-, en ruimteverenigingen, zoals van kracht op de dag vóór de datum van de inwerkingtreding van dit decreet, en de uitvoeringsbesluiten ervan, in 2025 ontvangen:

- 1° het subsidiebedrag voor gewestelijke omgevingsverenigingen is het subsidiebedrag, vermeld in artikel 13, tweede lid, van het besluit van 18 december 2015 houdende de erkenning en subsidiëring van milieu- en natuurverenigingen dat gewestelijke thematische verenigingen zonder bijkomende subsidie ontvangen;
- 2° het subsidiebedrag voor regionale omgevingsverenigingen is het subsidiebedrag, vermeld in artikel 7, derde lid, van het besluit van 18 december 2015 houdende de erkenning en subsidiëring van milieu- en natuurverenigingen dat regionale verenigingen van type 2 ontvangen.

Art. 56. De omgevingsvereniging met een kortlopende erkenning, vermeld in artikel 51, bezorgt het departement jaarlijks een financiële rapportering.

Na afloop van de kortlopende erkenningsperiode bezorgt de omgevingsvereniging een eindverslag aan het departement met het oog op een eindevaluatie van de werking. Een negatieve evaluatie van het eindverslag van de werking kan aanleiding geven tot de terugvordering van verleende subsidies in verhouding tot het ontbreken van de verantwoording voor niet of onvoldoendegerealiseerde doelstellingen.

De Vlaamse Regering bepaalt:

- 1° de vorm en inhoud en de wijze en datum van indiening van de financiële rapportering, vermeld in het eerste lid;
- 2° de vorm en inhoud en de wijze van indiening van het eindverslag, vermeld in het tweede lid;
- 3° de wijze van eindevaluatie;
- 4° de wijze van terugvordering van onterecht toegekende subsidies, vermeld in het tweede lid.

Art. 57. De startsubsidie die verleend is op grond van het decreet van 29 april 1991 tot vaststelling van de algemene regelen inzake de erkenning en de subsidiëring van de milieu-, natuur-, en ruimteverenigingen, zoals van kracht op de dag vóór de datum van de inwerkingtreding van dit decreet, en de uitvoeringsbesluiten ervan vervalt als de kortlopende erkenning wordt toegekend.

Art. 58. De erkenning van verenigingen die verleend is in het kader van het decreet van 29 april 1991 tot vaststelling van de algemene regelen inzake de erkenning en de subsidiëring van de milieu-, natuur-, en ruimteverenigingen, zoals van kracht op de dag vóór de datum van de inwerkingtreding van dit

decreet, blijft doorlopen tot en met 31 december 2026. De voormelde verenigingen worden voor de opvolging en de evaluatie van de werking en voor de uitbetaling van de subsidie verder beoordeeld conform het decreet van 29 april 1991 tot vaststelling van de algemene regelen inzake de erkenning en de subsidiëring van de milieu-, natuur-, en ruimteverenigingen, zoals van kracht op de dag vóór de datum van de inwerkingtreding van dit decreet, en de uitvoeringbesluiten ervan.

In afwijking van het eerste lid tellen bij gemeentelijke fusies binnen de subsidiëriingsperiode die loopt tot en met 31 december 2026, de fusionerende gemeenten afzonderlijk mee voor de vereisten in verband met het minimumaantal gemeenten van het werkingsgebied en voor de ratioberekening van het werkingsgebied van regionale verenigingen van type 1 en type 2, zoals vermeld in artikel 5, paragraaf 2, 1° en 2° van het besluit van 18 december 2015 houdende de erkenning en subsidiëring van milieu-en natuurverenigingen.

Afdeling 3. Inwerkingtreding

Art. 59. Dit decreet treedt in werking op een datum die de Vlaamse Regering vaststelt en uiterlijk op 1 juli 2024.

Brussel, ... (datum).

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Jan JAMBON

De Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme,

Zuhal DEMIR

ADVIES VAN DE VLAAMSE TOEZICHTCOMMISSIE
VOOR DE VERWERKING VAN PERSOONSGEGEVENS

Vlaamse Toezichtcommissie voor de verwerking van persoonsgegevens

Advies wetgeving VTC nr. 2023/053 van 16 mei 2023

over

tekst	voorstel van decreet
van	van de Vlaamse Regering
titel	tot ondersteuning van omgevingsverenigingen en omgevingsprojecten
roepnaam	(decreet omgevingsverenigingen en omgevingsprojecten)
datum	zoals principieel goedgekeurd op 28 april 2023

De Vlaamse Toezichtcommissie (hierna "de VTC");

Gelet op het decreet van 18 juli 2008 betreffende het elektronische bestuurlijke gegevensverkeer (hierna: "het e-govdecreet"), inzonderheid artikel 10/4, §1;

Gelet op de Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (hierna AVG), inzonderheid artikel 36, 4, artikel 57, 1, c) en artikel 58, 3;

Gelet op de wet van 30 juli 2018 betreffende de bescherming van natuurlijke personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens (hierna "WVG");

Gelet op het verzoek om advies van de mevrouw Zuhel Demir, Vlaams minister van justitie en handhaving, omgeving, energie en toerisme van 28 april 2023, ontvangen door de VTC op 28 april 2023;

Gelet op de behandeling op de zitting van 16 mei 2023 en de beslissing om het dossier af te werken in een schriftelijke procedure;

Brengt op 16 mei 2023 het volgende advies uit:

I. VOORWERP VAN DE ADVIESAANVRAAG

1. De Vlaamse minister bevoegd voor omgeving (hierna "de adviesvrager") verzocht om het advies van de Vlaamse Toezichtcommissie (hierna "VTC") over het voorontwerp van decreet *tot ondersteuning van omgevingsverenigingen en omgevingsprojecten* (hierna "het Ontwerp"), zonder aanduiding van specifieke artikelen.
2. Aangezien de adviesbevoegdheid van de VTC op grond van artikel 10/4, § 1 van het e-govdecreet betrekking heeft op de verwerkingen van persoonsgegevens, is haar adviesverlening hiertoe beperkt.

Vlaamse Toezichtcommissie voor de verwerking van persoonsgegevens, autonome dienst met rechtspersoonlijkheid

Context

3. Het Ontwerp voorziet in een decretale basis voor een **nieuw subsidiekader** voor de erkenning en subsidiëring van omgevingsverenigingen. Het ontwerpdecreet voorziet ook in de decretale basis voor een nieuw subsidiekader voor omgevingsprojecten.
4. Het nieuwe subsidiekader voor omgevingsverenigingen en voor omgevingsprojecten bevat verschillende elementen die een rechtsgrond vergen in een decreet. Het van toepassing zijnde decreet van 1991 is een overblijfsel, na vele wijzigingen, van losstaande bepalingen en biedt onvoldoende rechtsgrond voor al die elementen. Het werd aangewezen geacht het decreet van 1991 te vervangen door een nieuw inhoudelijk en specifiek 'subsidiedecreet' voor de ondersteuning van omgevingsverenigingen en van omgevingsprojecten.
5. De nadere uitwerking van de artikelen 11, 12, 15 en 16 van het decreet van 1991 vinden we in het van toepassing zijnde besluit van 2015. Uit het advies van de Raad van State op dit besluit blijkt dat een aantal elementen een decretale verankering hadden moeten krijgen, deze zijn:
 - de oprichting, samenstelling en opdrachten van de adviescommissie en de erkenningscommissie die de verschillende aanvragen tot erkenning en/of subsidiëring evalueren;
 - de oprichting, samenstelling en opdrachten van de begeleidingscommissie die de algemene werking van de verenigingen evalueert;
 - de mogelijkheid om een startsubsidie toe te kennen.
6. Dit Ontwerp heeft tot doel omgevingsverenigingen te ondersteunen die een structurele werking ontplooiën, bestendigen en professionaliseren en hiermee een betekenisvolle bijdrage leveren aan het bevorderen van de omgevingskwaliteit in het Vlaamse Gewest en aan de realisatie van Vlaamse omgevingsdoelstellingen.
7. Daarnaast heeft het Ontwerp tot doel omgevingsprojecten die uitvoering geven aan de Vlaamse omgevingsdoelstellingen en die de omgevingskwaliteit bevorderen, te ondersteunen. Deze projecten richten zich op samenwerking, uitvoering of lokale doorvertaling en kunnen bijdragen aan de Vlaamse beleidsontwikkeling, de kennisopbouw- en verspreiding inzake omgevingsbeleid stimuleren en het draagvlak voor omgevingsmaatregelen of de gedragsverandering ondersteunen en stimuleren.
8. De Vlaamse Regering kan een omgevingsvereniging erkennen in een van de volgende categorieën:
 - een regionale omgevingsvereniging;
 - een gewestelijke omgevingsvereniging;
 - een gewestelijke ledenvereniging voor omgeving;
 - een gewestelijke koepelvereniging voor omgeving.
9. De volgende bepalingen van het Ontwerp hebben betrekking op de verwerking van persoonsgegevens:

"Art.2

(…)

12° *leden: de natuurlijke personen die aan al de volgende voorwaarden voldoen:*

- a) *domicilie hebben in het Vlaamse Gewest;*
- b) *aangesloten zijn bij een omgevingsvereniging;*
- c) *een jaarlijkse lidmaatschapsbijdrage betalen;*
- d) *ze kunnen participeren in de werking en het beheer van de vereniging;*

(…)

Art. 11

§1. De Vlaamse Regering richt een erkenningscommissie op.

De erkenningscommissie heeft de volgende taken:

- 1° ze onderzoekt of de omgevingsverenigingen voldoen aan de erkenningsvoorwaarden, vermeld in artikel 15;*
- 2° ze beoordeelt de kwaliteit van de werking van de omgevingsverenigingen die aan de erkenningsvoorwaarden, vermeld in artikel 15, voldoen, aan de hand van de beoordelingscriteria, vermeld in artikel 17;*
- 3° op basis van het onderzoek, vermeld in punt 1°, en de beoordeling, vermeld in punt 2°, verleent de erkenningscommissie een advies aan de Vlaamse Regering over de toekenning van een erkenning.*

§2. De erkenningscommissie bestaat uit minimaal drie externe experts, alsook uit minimaal één vertegenwoordiger van het departement.

De externe experts, vermeld in het eerste lid, zijn onafhankelijke deskundigen die worden aangewezen omdat ze kennis, ervaring en deskundigheid hebben op minimaal een van volgende gebieden:

- 1° omgevingsthema's of omgevingsdoelstellingen van de Vlaamse overheid;*
- 2° zakelijke aspecten van de verenigingswerking;*
- 3° organisatieontwikkeling;*
- 4° vrijwilligerswerking;*
- 5° het bereiken van impact bij maatschappelijke doelgroepen;*
- 6° het inzetten van een doel- en doelgroepgerichte aanpak bij maatschappelijke doelgroepen.*

De externe experts, vermeld in het eerste lid, voldoen aan al de volgende voorwaarden:

- 1° ze hebben geen bestuurlijke band met de omgevingsverenigingen die ze beoordelen;*
- 2° ze zijn geen personeelslid van de omgevingsverenigingen die ze beoordelen;*
- 3° ze voeren geen bezoldigde of onbezoldigde opdracht uit voor de omgevingsverenigingen die ze beoordelen;*
- 4° ze oefenen geen politiek mandaat uit.*

De vertegenwoordigers van het departement, vermeld in het eerste lid, voldoen aan al de volgende voorwaarden:

- 1° ze hebben geen bestuurlijke band met de omgevingsverenigingen die ze beoordelen;*
- 2° ze voeren geen bezoldigde of onbezoldigde opdracht uit voor de omgevingsverenigingen die ze beoordelen;*
- 3° ze oefenen geen politiek mandaat uit.*

Art. 12

§1. De Vlaamse Regering richt een begeleidingscommissie op.

De begeleidingscommissie evalueert tussentijds de werking van de volgende erkende verenigingen:

- 1° de gewestelijke omgevingsverenigingen;*
- 2° de gewestelijke koepelverenigingen voor omgeving;*
- 3° de gewestelijke ledenverenigingen voor omgeving.*

De begeleidingscommissie voert de evaluatie, vermeld in het tweede lid, uit aan de hand van de evaluatiecriteria, vermeld in artikel 20, tweede lid.

§2. De begeleidingscommissie bestaat uit minimaal twee externe experts en minimaal één vertegenwoordiger van het departement.

De externe experts, vermeld in het eerste lid, worden gekozen uit een pool die de Vlaamse Regering benoemt.

De externe experts, vermeld in het eerste lid, zijn onafhankelijke deskundigen die worden aangewezen omdat ze kennis, ervaring en deskundigheid hebben op minimaal een van volgende gebieden:

- 1° omgevingsthema's of omgevingsdoelstellingen van de Vlaamse overheid;*

- 2° zakelijke aspecten van de verenigingswerking;
- 3° organisatieontwikkeling;
- 4° vrijwilligerswerking;
- 5° het bereiken van impact bij maatschappelijke doelgroepen;
- 6° het inzetten van een doel- en doelgroepgerichte aanpak bij maatschappelijke doelgroepen.

De externe experts, vermeld in het eerste lid, voldoen aan al de volgende voorwaarden:

- 1° ze hebben geen bestuurlijke band met de omgevingsverenigingen die ze evalueren;
- 2° ze zijn geen personeelslid of vrijwilliger van de omgevingsverenigingen die ze evalueren;
- 3° ze voeren geen bezoldigde of onbezoldigde opdracht uit voor de omgevingsverenigingen die ze evalueren;
- 4° ze oefenen geen politiek mandaat uit.

De vertegenwoordigers van het departement, vermeld in het eerste lid, voldoen aan al de volgende voorwaarden:

- 1° ze hebben geen bestuurlijke band met de omgevingsverenigingen die ze evalueren;
- 2° ze voeren geen bezoldigde of onbezoldigde opdracht uit voor de omgevingsverenigingen die ze evalueren;
- 3° ze oefenen geen politiek mandaat uit.

Art. 35

Omgevingsprojecten, vermeld in artikel 33, worden beoordeeld door een jury aan de hand van de beoordelingscriteria, vermeld in artikel 36.

Aan de jury kunnen naast vertegenwoordigers van het departement externe experts participeren.

De externe experts, vermeld in het tweede lid, zijn onafhankelijke deskundigen die worden aangewezen omdat ze kennis, ervaring en deskundigheid hebben in minimaal een van de volgende gebieden:

- 1° omgevings thema's of omgevingsdoelstellingen van de Vlaamse overheid;
- 2° zaken die verband houden met het voorwerp van de projectoproep.

De externe experts, vermeld in het tweede lid, voldoen aan al de volgende voorwaarden:

- 1° ze hebben geen bestuurlijke band met de subsidieaanvrager;
- 2° ze zijn geen personeelslid van de subsidieaanvrager;
- 3° ze voeren geen bezoldigde of onbezoldigde opdracht uit voor de subsidieaanvrager;
- 4° ze oefenen geen politiek mandaat uit.

De vertegenwoordigers van het departement, vermeld in het tweede lid, voldoen aan al de volgende voorwaarden:

- 1° ze hebben geen bestuurlijke band met de subsidieaanvrager;
- 2° ze voeren geen bezoldigde of onbezoldigde opdracht uit voor de subsidieaanvrager;
- 3° ze oefenen geen politiek mandaat uit.

Art. 43

Het departement treedt op als verwerkingsverantwoordelijke als vermeld in artikel 4, 7), van de algemene verordening gegevensbescherming, voor de verwerking van persoonsgegevens in het kader van de uitvoering van dit decreet.

De volgende categorieën van personen hebben toegang tot de verwerkte persoonsgegevens in het kader van de uitvoering van dit decreet:

- 1° de personeelsleden van het departement;
- 2° de externe experts, vermeld in artikel 11, 12 en 35.

De omgevingsverenigingen en actoren die in het kader van dit decreet een subsidie, vermeld in artikel 3 van dit decreet, aanvragen of ontvangen, mogen persoonsgegevens verwerken in het kader van de indiening en verantwoording van hun dossier bij het departement, en bij de uitvoering van hun taken, vermeld in dit decreet. De

voormelde omgevingsverenigingen en actoren treden in het voormelde geval op als verwerkingsverantwoordelijke als vermeld in artikel 4, 7), van de algemene verordening gegevensbescherming, van de voormelde persoonsgegevens.

Art. 44.

De verwerking van persoonsgegevens in het kader van dit decreet heeft betrekking op de volgende categorieën van betrokkenen:

- 1° externe experts en kandidaat-experten;
- 2° medewerkers, vrijwilligers en verantwoordelijken van de omgevingsverenigingen en van de actoren;
- 3° personen die vermeld worden in de aanvragen en de bijlagen ervan.

De verwerking van persoonsgegevens in het kader van dit decreet heeft betrekking op de volgende categorieën van persoonsgegevens:

- 1° de expertise;
- 2° gender;
- 3° de identificatiegegevens;
- 4° de leeftijd;
- 5° de loongegevens;
- 6° de mandaten;
- 7° de opleidingsgegevens.

Art. 45.

De bewaartermijnen voor persoonsgegevens die op basis van dit decreet worden bewaard conform artikel 5, lid 1, e), van de algemene verordening gegevensbescherming, worden vastgelegd in selectieregels conform artikel III.87, §1, van het Bestuursdecreet van 7 december 2018. Deze selectieregels bevatten een bewaartermijn met bijbehorende motivering.

Art. 46.

De Vlaamse Regering kan de nadere regels bepalen voor de verwerking van de persoonsgegevens, de beveiliging van die gegevens en de passende waarborgen voor de rechten en vrijheden van de betrokkenen.”

II. ONDERZOEK VAN DE ADVIESAANVRAAG

1. Voorafgaande toelichting

10. De VTC stelt vast dat de personen van wie gegevens worden verzameld en uitgewisseld de volgende zijn:

- externe experts en kandidaat-experts van de erkennings- en begeleidingscommissie;
- vertegenwoordiger en kandidaat-vertegenwoordiger van het departement;
- medewerkers, vrijwilligers en verantwoordelijken van de omgevingsverenigingen en van de actoren;
- personen die vermeld worden in de aanvragen en de bijlagen ervan;

en dat het minstens de volgende gegevens betreft:

- 1° de expertise;
- 2° gender;
- 3° de identificatiegegevens;
- 4° de leeftijd;
- 5° de loongegevens;
- 6° de mandaten;

7° de opleidingsgegevens.

11. Het betreft informatie over natuurlijke personen met onder meer identificatiegegevens en dus gaat het om de verwerking van informatie over geïdentificeerde natuurlijke personen, zijnde persoonsgegevens zoals bedoeld in de AVG. De VTC gaat daarom na in hoeverre het Ontwerp en de bestaande decreten in lijn liggen met de principes van het gegevensbeschermingsrecht.

2. Kwaliteit van de regelgevende grondslag

12. Het Ontwerp is de wettelijke basis voor de verwerking van persoonsgegevens en bevat bepalingen inzake de bescherming van persoonsgegevens.
13. Het komt de stellers van het Ontwerp toe om erover te waken dat – en dit ook voor de bestaande wet- en regelgeving – elke verwerking die in onderhavige context zal plaatsvinden een rechtvaardigingsgrond vindt in artikel 6 AVG.
14. Het Ontwerp of de nota aan de Vlaamse Regering vermelden niet expliciet op grond van welke rechtvaardigingsgrond in de AVG de verwerking van persoonsgegevens zal plaatsvinden. De VTC gaat er van uit dat de gegevens verwerkt worden op basis van de rechtvaardigingsgrond “noodzakelijk voor de vervulling van een taak van algemeen belang” voor de vzw’s die als overheden kunnen beschouwd worden en gerechtvaardigd belang¹ voor verenigingen en actoren die niet als een overheid kunnen beschouwd worden.
15. De VTC wenst in herinnering te brengen dat elke overheidsinmenging in de bescherming van de persoonlijke levenssfeer zoals gewaarborgd door artikel 8 van het EVRM², artikel 7 van het Handvest van de Grondrechten van de Europese Unie samengelezen met artikel 52.1 van het Handvest en artikel 22 van de Grondwet moet worden voorgeschreven in een ‘voldoende precieze wettelijke bepaling’ die beantwoordt aan een dwingende maatschappelijke behoefte en evenredig is met de nagestreefde doelstelling. In een dergelijke precieze wettelijke bepaling moeten de essentiële elementen³ van de met de overheidsinmenging gepaard gaande verwerkingen van persoonsgegevens omschreven zijn⁴.
16. Voor verwerkingen op basis van artikel 6, lid 1, e), AVG, die niet zozeer betrekking hebben op het privé-leven, maar eerder enkel op de bescherming van persoonsgegevens, moet het doeleinde voldoende duidelijk blijken uit de taak van algemeen belang of voor de uitoefening van het openbaar gezag dat aan de verwerkingsverantwoordelijke is verleend door unierecht of lidstatelijk recht. Andere elementen van de verwerking die al duidelijk (eventueel impliciet) blijken uit de bestaande wetgeving moeten niet per se herhaald worden. De VTC vindt het niettemin een

¹ (en voor bepaalde gegevens eventueel toestemming)

² Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden.

³ Artikel 6, AVG vermeldt de volgende elementen:

- het doel van de verwerking;
- de types of categorieën van te verwerken persoonsgegevens; Deze gegevens moeten bovendien beperkt zijn tot wat noodzakelijk is voor de doeleinden waarvoor zij worden verwerkt („minimale gegevensverwerking”);
- de betrokkenen;
- de entiteiten waaraan en doeleinden waarvoor de persoonsgegevens mogen worden verstrekt;
- de opslagperioden;
- de aanduiding van de verwerkingsverantwoordelijke(n).

⁴ EHRM, arrest *Rotaru c. Roumania*, 4 mei 2000; GWH 23 april 2015, arrest nr. 44/2015, 63; GWH 5 oktober 2017, arrest nr. 100/2017, 17; GWH 15 maart 2018, arrest nr. 29/2018, 26; GwH 14 januari 2021, arrest nr. 2/2021, overw. B.22.1.e.e.; GwH 18 november 2021, arrest nr. 158/2021, overw. B.6; GwH 9 december 2021, B.53.1-B.53.2; R.v.St, adv. 68.936/AV van 7 april 2021 over een voorontwerp van wet *betreffende maatregelen van bestuurlijke politie tijdens een epidemische noodsituatie*, Parl.St. Kamer, 2020-2021, doc. nr. 551951/001, 94-98; SCHRAM, F., *Privacy & persoonsgegevens. Handboek*, Brussel, Politeia, 2019, 75-98, 111-116; DEGRAVE, E., *"L'é-gouvernement et la protection de la vie privée – Légalité, transparence et contrôle"*, Collection du CRIDS, Larcier, Brussel, 2014, p. 161 e.v.

goede praktijk om dat wel te doen om een uniform kader te creëren waarop verschillende uitvoeringsbesluiten kunnen steunen. Bovendien maakt dit het veel gemakkelijker om de verwerkingen van persoonsgegevens te toetsen aan de AVG, zowel voor de toezichthouder als voor de betrokkenen. Er is dus een onderscheid te maken tussen de legaliteitstoets (eisen waaraan de wettelijke basis moet voldoen om geldig te zijn) en de conformiteitstoets aan de AVG.

17. Aangezien met de vermelding van de essentiële elementen ook minstens gedeeltelijk tegemoetgekomen wordt aan artikel 5, 1, a), AVG, dat bepaalt dat persoonsgegevens moeten worden verwerkt op een wijze die ten aanzien van de betrokkene behoorlijk en transparant is, zal het ontbreken van deze elementen zwaardere transparantiemaatregelen vragen. Er zal immers niet naar wetgeving waarin de verwerking uitdrukkelijk geregeld is, kunnen verwezen worden.
18. De opstellers van de wettelijke en reglementaire teksten zullen moeten inschatten of de beoogde verwerking een meer uitgewerkte rechtsgrond nodig heeft. Daarbij moet in eerste instantie gekeken worden naar de graad van inmenging van de overheid in het privé-leven.
19. Hierbij moet er op gelet worden dat in het uitvoeringsbesluit verdere modaliteiten kunnen worden bepaald, maar dat de essentie in het decreet zelf moet worden opgenomen, wat hier wordt gedaan. De machtiging aan de Vlaamse Regering moet voldoende nauwkeurig omschreven zijn en betrekking hebben op de tenuitvoerlegging van de maatregelen waarvan de essentiële elementen voorafgaandelijk door de decreetgever zijn vastgesteld. De VTC verwijst naar de rechtspraak van het Grondwettelijk Hof inzake delegatie door de wetgever⁵.

3. Doelbinding

20. Persoonsgegevens moeten voor welbepaalde, uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigde doeleinden worden verzameld en mogen vervolgens niet verder op een met die doeleinden onverenigbare wijze worden verwerkt (artikel 5, 1, b), AVG).
21. De volgende doeleinden worden in de memorie van toelichting vermeld:
 - expertise en opleidingsgegevens kunnen worden opgevraagd om te kunnen komen tot een professioneel en afgewogen samengestelde begeleidings- of erkenningscommissie of jury al naar gelang het geval.
 - verenigingen kunnen gendergegevens en leeftijdsgegevens verwerken om bijvoorbeeld te rapporteren over de gendersamenstelling en leeftijdsverdeling van bestuursorganen of van de vrijwilligerspool;
 - gendergegevens kunnen bijvoorbeeld opgevraagd worden om een jury evenwichtig te kunnen samenstellen
 - expertise kan bijvoorbeeld worden opgevraagd om de kwaliteit van een project te kunnen beoordelen;
 - identificatiegegevens, zoals naam, contactgegevens, functie worden bijvoorbeeld verwerkt door het departement als ze een lijst van experts samenstelt;
 - het verwerken van loongegevens kan bijvoorbeeld nodig zijn als bij een projectsubsidie de personeelskosten moeten verantwoord worden.
 - bij het nagaan of een kandidaat-expert geen onverenigbare mandaten en/of functies uitoefent, volstaat het dat het departement nagaat of een kandidaat-expert dergelijke mandaten of functies opneemt, niet welk mandaat en/of functie. Er wordt niet nagegaan voor welke parlementaire fractie of kabinet of voor welke partij een mandaat wordt opgenomen.
22. De doeleinden zijn dan ook welbepaald en transparant. De VTC maakt wel een voorbehoud bij de herhaaldelijk gebruikte formulering “bijvoorbeeld”: ofwel moet er een ruimere omschrijving worden opgenomen, ofwel moet “bijvoorbeeld” worden geschrapt.

⁵ bv. GwH nr. 166/2011, 10 november 2011, overw. B.43.3 e.v., GwH nr. 158/2021, 18 november 2021, overw. B.8.4.2., GwH nr. 26/2023, 16 februari 2023, overw. B.74.1.

23. Wat het doeleinde “verwerken om bijvoorbeeld te rapporteren over de gendersamenstelling en leeftijdsverdeling van bestuursorganen of van de vrijwilligerspool” betreft, wijst de VTC erop dat dit enkel geoorloofd is als er voor deze doeleinden een wettelijke of reglementaire verplichting bestaat.
24. Verder zijn de doeleinden die worden nagestreefd nuttig en noodzakelijk, rekening houdend met het algemeen belang. Er is een evenwicht tussen het belang van de betrokkenen om hun rechten en vrijheden te vrijwaren en het algemeen belang om tot een verwerking van gegevens over te gaan.

4. Verantwoordelijkheid

25. Artikel 4.7) AVG bepaalt dat voor de verwerkingen waarvan de regelgeving het doel en de middelen vastlegt, de **verwerkingsverantwoordelijke** diegene is die daarin als dusdanig wordt aangewezen.

26. In artikel 43 van het Ontwerp worden de verwerkingsverantwoordelijken bepaald:

“Het departement treedt op als verwerkingsverantwoordelijke als vermeld in artikel 4, 7), van de algemene verordening gegevensbescherming, voor de verwerking van persoonsgegevens in het kader van de uitvoering van dit decreet.

(...)

De omgevingsverenigingen en actoren die in het kader van dit decreet een subsidie, vermeld in artikel 3 van dit decreet, aanvragen of ontvangen, mogen persoonsgegevens verwerken in het kader van de indiening en verantwoording van hun dossier bij het departement, en bij de uitvoering van hun taken, vermeld in dit decreet. De voormelde omgevingsverenigingen en actoren treden in het voormelde geval op als verwerkingsverantwoordelijke als vermeld in artikel 4, 7), van de algemene verordening gegevensbescherming, van de voormelde persoonsgegevens.”

27. De decreetgever, de Vlaamse Regering en de verwerkingsverantwoordelijken moeten nagaan of het uitvoeren van een **gegevensbeschermingseffectenbeoordeling** (GEB - artikel 35 AVG)⁶ voor de verschillende gegevensstromen al dan niet noodzakelijk is.
28. De VTC meent alvast dat het uitvoeren van een GEB verplicht zal zijn gelet op **de lijst van de VTC**⁷ met verwerkingen waarvoor een Vlaamse instantie een GEB moet uitvoeren conform artikel 35.4 van de AVG. De VTC verwijst in dit kader naar het volgende punt in de mate dat er systematisch loongegevens worden uitgewisseld en het gegeven “gender” zou worden uitgewisseld (zie onder punt 5):

3) wanneer er op systematische wijze bijzondere categorieën van persoonsgegevens in de zin van artikel 9 van de AVG⁸, evenals persoonsgegevens met betrekking tot strafrechtelijke veroordelingen of strafbare feiten zoals

⁶ Voor meer uitleg over en model van GEB, zie:

- <https://overheid.vlaanderen.be/vlaamse-toezichtcommissie-dpia>

- Info op website van de federale Gegevensbeschermingsautoriteit:

<https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/professioneel/avg/effectbeoordeling-geb>

- Aanbeveling CBPL nr. 01/2018 (<https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/publications/aanbeveling-nr.-01-2018.pdf>)

- Richtlijnen Groep 29 (WP 248) (<https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/publications/handleiding-gegevensbeschermingseffectbeoordeling.pdf>)

⁷ Beslissing VTC nr. O/2020/01 van 14 januari 2020 betreffende Aannee van de lijst met verwerkingen waarvoor een Gegevensbeschermingseffectbeoordeling dient te worden uitgevoerd conform artikel 35.4 van de Algemene Verordening Gegevensbescherming door Vlaamse bestuursinstanties

https://overheid.vlaanderen.be/sites/default/files/media/VTC/VTC_O_2020_01_DPIA_lijsten_v1_voor_web.pdf

⁸ De bijzondere categorieën gegevens omvatten, overeenkomstig artikel 9 van de AVG, in het bijzonder persoonsgegevens over ras of etnische afkomst, politieke opvattingen, religieuze of levensbeschouwelijke overtuigingen, lidmaatschap van een vakbond, alsook de verwerking van genetische gegevens, biometrische gegevens met het oog op de unieke identificatie van een natuurlijke persoon, gegevens over de gezondheid of gegevens met betrekking tot iemands seksueel gedrag of seksuele gerichtheid.

omschreven in artikel 10 van de AVG of gegevens van zeer persoonlijke aard (zoals financiële gegevens en gegevens over inkomen en vermogen, werkloosheid, betrokkenheid van jeugdzorg of maatschappelijk werk, gegevens omtrent huishoudelijke en privé-activiteiten, locatiegegevens) worden uitgewisseld⁹ tussen meerdere verwerkingsverantwoordelijken. GEVOELIGE GEGEVENS [criteria 4 en 5]¹⁰;

29. De VTC wijst erop dat een GEB aan de VTC kan worden voorgelegd voor advies. Bij een hoog risico is de consultatie van de VTC verplicht¹¹.
30. De VTC wijst op de mededeling van persoonsgegevens die zal gebeuren in het kader van de subsidiedatabank van het Departement Financiën en Begroting en die niet vermeld wordt in het Ontwerp of de toelichting. Een adviesvraag over deze databank werd al door de VTC behandeld (VTC/A/W/2021/43).

5. Minimale gegevensverwerking

31. Conform artikel 5.1, c), AVG, moeten de persoonsgegevens toereikend, ter zake dienend en beperkt zijn tot wat noodzakelijk is voor de doeleinden waarvoor zij worden verwerkt.
32. De **categorieën betrokkenen** zijn:
 - externe experts en kandidaat-experten;
 - vertegenwoordiger en kandidaat-vertegenwoordiger van het departement;
 - medewerkers, vrijwilligers en verantwoordelijken van de omgevingsverenigingen en van de actoren;
 - personen die vermeld worden in de aanvragen en de bijlagen ervan;
33. De VTC stelt vast dat wat de voorliggende regeling betreft, de **categorieën van persoonsgegevens** niet voldoende zijn aangeduid:
 - expertise voor zover niet gepreciseerd in een uitvoeringsbesluit;
 - identificatiegegevens: deze worden enkel met voorbeelden aangeduid in de toelichting.
34. De VTC vraagt zich af waarom het gegeven gender¹² verwerkt wordt in plaats van het geslacht. De VTC wijst erop dat de verwerking van persoonsgegevens met betrekking tot iemands seksueel gedrag of seksuele gerichtheid in principe verboden zijn op grond van artikel 9, 1, AVG:

“Artikel 9

Verwerking van bijzondere categorieën van persoonsgegevens

1. Verwerking van persoonsgegevens waaruit ras of etnische afkomst, politieke opvattingen, religieuze of levensbeschouwelijke overtuigingen, of het lidmaatschap van een vakbond blijken, en verwerking van genetische gegevens, biometrische gegevens met het oog op de unieke identificatie

⁹ Doorgifte door een Vlaamse instantie zonder persoonsgegevens terug te krijgen valt hier ook onder. Dit geldt voor alle punten.

¹⁰ Hieronder vallen ook het delen van persoonsgegevens in of door samenwerkingsverbanden waarin gemeenten of andere overheden met andere publieke of private partijen bijzondere persoonsgegevens of persoonsgegevens van gevoelige aard (zoals gegevens over gezondheid, verslaving, armoede, problematische schulden, werkloosheid, sociale problematiek, strafrechtelijke gegevens, betrokkenheid van jeugdzorg of maatschappelijk werk) met elkaar uitwisselen.

¹¹ Artikel 36, AVG bepaalt dit als volgt: “Wanneer uit een gegevensbeschermingseffectbeoordeling krachtens artikel 35 blijkt dat de verwerking een hoog risico zou opleveren indien de verwerkingsverantwoordelijke geen maatregelen neemt om het risico te beperken, raadpleegt de verwerkingsverantwoordelijke voorafgaand aan de verwerking de toezichthoudende autoriteit.”

¹² Betekenis volgens Van Dale (online versie): 1. geslacht, sekse

2. geslacht waarvan iem. het gevoel heeft deel uit te maken

3. alles wat bij het man- of vrouw-zijn hoort, alle seksegebonden eigenschappen

van een persoon, of gegevens over gezondheid, of gegevens met betrekking tot iemands seksueel gedrag of seksuele gerichtheid zijn verboden.”

35. De VTC ziet niet in waarom omgevingsverenigingen of actoren dergelijke gevoelige informatie zouden moeten verwerken.

36. In artikel 43 van het Ontwerp staat volgende bepaling (onderlijning door VTC):

“De omgevingsverenigingen en actoren die in het kader van dit decreet een subsidie, vermeld in artikel 3 van dit decreet, aanvragen of ontvangen, mogen persoonsgegevens verwerken in het kader van de indiening en verantwoording van hun dossier bij het departement, en bij de uitvoering van hun taken, vermeld in dit decreet. De voormelde omgevingsverenigingen en actoren treden in het voormelde geval op als verwerkingsverantwoordelijke als vermeld in artikel 4, 7), van de algemene verordening gegevensbescherming, van de voormelde persoonsgegevens.”

37. De VTC stelt dat het begrip “persoonsgegevens” hier veel te ruim is en er niet verwezen wordt of het al dan niet gaat om de persoonsgegevens uit artikel 2, 12° of artikel 44 van het Ontwerp.

38. Wat de **ontvangers** betreft staat dit vermeld in artikel 43 van het Ontwerp:

De volgende categorieën van personen hebben toegang tot de verwerkte persoonsgegevens in het kader van de uitvoering van dit decreet:

- *de personeelsleden van het departement;*
- *de externe experts, vermeld in artikel 11, 12 en 35.*

39. De VTC benadrukt dat de toegang tot de gevraagde gegevens enkel kan open gesteld worden voor de taken en het werkgebied waar een bepaalde medewerker of expert voor bevoegd is.

40. De VTC is van oordeel dat er onder voorbehoud van de punten hiervoor vermeld voldaan wordt aan het principe van minimale gegevensverwerking.

41. In het Ontwerp wordt specifiek de **mededeling** geregeld van gegevens. Er zal rekening moeten gehouden worden met artikel 8 van het Vlaams e-govdecreet van 18 juli 2008, dat aan Vlaamse instanties de verplichting oplegt om protocollen af te sluiten voor de mededeling van persoonsgegevens aan andere overheden.

42. De VTC wijst erop dat optioneel advies aan haar kan gevraagd worden over een ontwerpprotocol.

43. Krachtens artikel 5.1, e) AVG mogen persoonsgegevens niet langer worden bewaard, in een vorm die het mogelijk maakt de betrokkenen te identificeren, dan noodzakelijk voor de verwezenlijking van de doeleinden waarvoor zij worden verwerkt.

44. Het Ontwerp bevat hiervoor volgende bepaling:

“Art. 45. De bewaartermijnen voor persoonsgegevens die op basis van dit decreet worden bewaard conform artikel 5, lid 1, e), van de algemene verordening gegevensbescherming, worden vastgelegd in selectieregels conform artikel III.87, §1, van het Bestuursdecreet van 7 december 2018. Deze selectieregels bevatten een bewaartermijn met bijbehorende motivering.”

45. De selectieregels van het Bestuursdecreet betreffen geen maximale termijnen.

46. In het licht van artikel 6.3 van de AVG, adviseert de VTC om in het Ontwerp de maximale bewaartermijn(en) van de met het oog op de onderscheiden doeleinden voor deze verwerking van persoonsgegevens te voorzien, of toch minstens criteria op te nemen die toelaten deze bewaartermijn(en) te bepalen.

6. Juistheid

47. Persoonsgegevens moeten juist zijn en zo nodig worden geactualiseerd (artikel 5, 1, d), AVG).
48. Het Ontwerp bevat geen bepalingen hierover. De VTC beveelt aan dat de verwerkingsverantwoordelijken hiertoe de nodige maatregelen nemen.

7. Rechten van de betrokkenen en transparantie

49. Artikel 12 AVG bepaalt dat de verwerkingsverantwoordelijke passende maatregelen neemt opdat de betrokkene de in de artikelen 13 en 14, AVG bedoelde informatie en de in de artikelen 15 tot en met 22 en artikel 34, AVG bedoelde communicatie in verband met de verwerking in een beknopte, transparante, begrijpelijke en gemakkelijk toegankelijke vorm en in duidelijke en eenvoudige taal ontvangt.
50. De VTC is van oordeel dat het aanbevolen is om het Ontwerp aan te vullen met de verplichting om de **vermeldingen** zoals bedoeld in randnummer 49, op te nemen in de communicatie met de burger zodat de betrokkenen goed geïnformeerd worden over de verwerking van hun persoonsgegevens en het voor de betrokkenen duidelijk is wat hun rechten zijn en tot wie zij zich moeten richten voor de uitoefening van hun rechten.

8. Beveiligingsmaatregelen

51. Artikel 32 AVG verplicht de verwerkingsverantwoordelijke om gepaste technische en organisatorische maatregelen te treffen die nodig zijn voor de bescherming van de persoonsgegevens. Deze maatregelen moeten een passend beveiligingsniveau verzekeren rekening houdend, enerzijds, met de stand van de techniek ter zake en de kosten voor het toepassen van de maatregelen en, anderzijds, met de aard van de te beveiligen gegevens en de potentiële risico's.
52. De VTC wijst erop dat aangezien het mogelijk delicate persoonsgegevens betreft (bv. loongegevens en gender) een bijzondere aandacht vereist is inzake informatieveiligheid.
53. Artikel 32, AVG wijst op een aantal voorbeeldmaatregelen om, waar passend, een op het risico afgestemd beveiligingsniveau te waarborgen:
- de pseudonimisering en versleuteling van persoonsgegevens;
 - het vermogen om op permanente basis de vertrouwelijkheid, integriteit, beschikbaarheid en veerkracht van de verwerkingssystemen te garanderen;
 - het vermogen om bij een fysiek of technisch incident de beschikbaarheid van en de toegang tot de persoonsgegevens tijdig te herstellen;
 - een procedure voor het op gezette tijdstippen testen, beoordelen en evalueren van de doeltreffendheid van de technische en organisatorische maatregelen ter beveiliging van de verwerking.
54. Voor de concrete uitwerking hiervan wijst de VTC op de aanbeveling¹³ ter voorkoming van gegevenslekken en op de referentiemaatregelen¹⁴ die bij elke verwerking van persoonsgegevens in acht zouden moeten worden genomen. De VTC benadrukt ook het belang van een behoorlijk gebruikers- en toegangsbeheer¹⁵ en een logging van de toegangen

¹³ Aanbeveling CBPL nr. 01/2013

(<https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/publications/aanbeveling-nr.-01-2013.pdf>)

¹⁴ Referentiemaatregelen CBPL voor de beveiliging van elke verwerking van persoonsgegevens, Versie 1.0 (<https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/publications/nota-inzake-de-beveiliging-van-persoonsgegevens.pdf>)

¹⁵ Zie ook Aanbeveling CBPL nr. 01/2008

(<https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/publications/aanbeveling-nr.-01-2008.pdf>)

Verschiede instanties kunnen hiervoor aangepaste technologische oplossingen bieden (zoals bijvoorbeeld de Kruispuntbank van de Sociale zekerheid).

zodat de functionaris en de toezichthouders kunnen controleren wie wanneer toegang had tot welke gegevens, wat zijn/haar acties waren en waarom¹⁶.

55. Voor zover er gedacht wordt aan het gebruik van cloudtoepassingen, verwijst de VTC naar haar adviezen en aanbevelingen daarover¹⁷.

56. In geval beroep wordt gedaan op een verwerker dan wijst de VTC op volgende vereisten:

- sluiten van een verwerkersovereenkomst;
- aanstellen van een DPO door de verwerker;
- aanwijzen van categorieën personen die toegang hebben en lijst bijhouden.

57. In principe moet de specificering van maatregelen niet in de wetgeving worden opgenomen. Wanneer de decreetgever of in een later stadium (mits delegatie), de Vlaamse Regering echter vermoedt dat de gepaste maatregelen niet gerealiseerd zullen worden zonder dit aan de betrokken instanties expliciet op te leggen, dan moet dat wel gebeuren¹⁸.

58. Artikel 46 van het Ontwerp bevat hierover volgende bepaling:

“De Vlaamse Regering kan de nadere regels bepalen voor de verwerking van de persoonsgegevens, de beveiliging van die gegevens en de passende waarborgen voor de rechten en vrijheden van de betrokkenen.”

59. Afhankelijk van de gevoeligheid van de persoonsgegevens adviseert de VTC om te overwegen om beveiligingseisen op te leggen aan de omgevingsverenigingen en actoren.

III. BESLUIT

60. De VTC is van oordeel dat het voorgelegde voorontwerp voldoende waarborgen zou kunnen bieden wat de bescherming van de persoonsgegevens van de betrokkenen betreft, op voorwaarde dat daarin volgende elementen bijkomend worden geïmplementeerd, inzonderheid:

- de correcte rechtsgrond aangeven, eventueel in de Memorie van Toelichting (luik 1);
- de categorieën persoonsgegevens te preciseren/herbekijken (luik 5);
- rekening te houden met het subsidieregister (luik 5);
- de transparantiemaatregelen uitwerken (luik 7);
- eventueel beveiligingseisen op te leggen in het uitvoeringsbesluit (luik 8).

Hans Graux,
Voorzitter VTC

Getekend door: Hans Graux (Signature)
Getekend op: 2023-06-02 12:34:59 +02:0
Reden: Ik keur dit document goed

¹⁶ Audit trailing of beveiligd controlespoor.

¹⁷ <https://overheid.vlaanderen.be/vlaamse-toezichtcommissie-cloud>

¹⁸ Dit kan eventueel ook in een ministerieel besluit of een omzendbrief.

ADVIES VAN DE GEGEVENSBE SCHERMINGSAUTORITEIT

Autorité de protection des données
Gegevensbeschermingsautoriteit

Standaardadvies 65/2023 van 24 maart 2023

Betreft: Standaardadvies betreffende de redactie van normatieve teksten

Het Kenniscentrum van de Gegevensbeschermingsautoriteit (hierna "de Autoriteit"),
aanwezig: de dames Cédrine Morlière, Nathalie Raghenon en Griet Verhenneman, en de heren Yves-Alexandre de Montjoye, Bart Preneel en Gert Vermeulen;

Gelet op de wet van 3 december 2017 *tot oprichting van de Gegevensbeschermingsautoriteit*, met name de artikelen 23 en 26 (hierna "WOG");

Gelet op artikel 25, lid 3, WOG volgens hetwelk de beslissingen van het Kenniscentrum bij meerderheid van stemmen worden aangenomen;

Gelet op Verordening (EU) 2016/679 *van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG* (hierna "AVG");

Gelet op de wet van 30 juli 2018 *betreffende de bescherming van natuurlijke personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens* (hierna "WVG");

Brengt op 24 maart 2023 het volgend standaardadvies uit.

I. TOEPASSINGSGEBIED EN CONTEXT VAN DIT ADVIES

1. Gezien het uitzonderlijk grote aantal adviesaanvragen dat momenteel bij de Autoriteit wordt ingediend en bij gebrek aan voldoende personele middelen, is de Autoriteit niet in staat om alle adviesaanvragen die zij ontvangt, te behandelen. Wanneer de aanvrager niet aangeeft dat het voorgelegde ontwerp aanleiding kan geven tot hoge risico's voor de rechten en vrijheden van de betrokkenen, en wanneer uit zijn antwoorden in het formulier ook niet kan worden afgeleid dat dergelijke risico's aanwezig zijn, kan de Autoriteit beslissen om te verwijzen naar voorliggend standaardadvies betreffende de redactie van normatieve teksten¹.
2. In dit algemene advies wordt gewezen op de belangrijkste eisen waaraan elke norm die de verwerking van persoonsgegevens regelt, moet voldoen. Het blijft dus geldig bij elke redactie van normatieve teksten. Het is de verantwoordelijkheid van de auteur van een ontwerpnorm om ervoor te zorgen dat deze daadwerkelijk voldoet aan de kwaliteitseisen van een wet, opgelegd op grond van de AVG en gelezen in samenhang met de Grondwet, het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie en het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens (hierna "het EVRM").

II. REDACTIE VAN NORMATIEVE TEKSTEN EN GEGEVENSBESCHERMING

A. Wat betreft de vereiste van noodzakelijkheid en evenredigheid van de gegevensverwerkingen die door het ontwerp worden geregeld

3. De Autoriteit herinnert eraan dat elke verwerking van persoonsgegevens een inmenging vormt in het recht op eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer en het recht op bescherming van persoonsgegevens van de betrokkenen. Een dergelijke inmenging is enkel toelaatbaar als zij noodzakelijk is en evenredig met het nagestreefde gerechtvaardigde doel.
4. Ter herinnering: de verwerking van persoonsgegevens wordt als noodzakelijk beschouwd als zij de minst ingrijpende maatregel vormt om het ermee nagestreefde gerechtvaardigde doel te

¹ De Autoriteit dient strategische keuzes te maken, rekening houdend met de nieuwe taken die haar krachtens de AVG zijn opgelegd, de middelen waarover zij beschikt en de beginselen die in de AVG zijn vervat (zoals het beginsel van de risico-gebaseerde benadering en het beginsel van de 'verantwoordingsplicht'). Daarom onderzoekt zij de adviesaanvragen die haar op grond van artikel 23 van de WOG en/of artikel 36, lid 4, van de AVG worden voorgelegd eerst uitsluitend op basis van het formulier.

Alleen in gevallen waarin de antwoorden in het formulier ernstige aanwijzingen bevatten dat het ontwerp van normatieve tekst een hoog risico inhoudt, gaat de Autoriteit over tot een systematische analyse van het ontwerp van normatieve tekst zelf en brengt zij een concreet advies uit.

In de andere gevallen en gezien de toevloed aan dossiers, gaat de Autoriteit niet over tot een analyse van de tekst van het ontwerp van normatieve tekst en geeft zij voorliggende algemene richtlijnen. Het is aan de aanvrager om er in de praktijk voor te zorgen dat het ontwerp dat hij redigeert, daadwerkelijk voldoet aan de kwaliteitsvereisten van de wet die door de AVG, de Grondwet, het Handvest van de grondrechten en het EVRM, worden opgelegd.

- bereiken. De auteur van een normatieve tekst moet daarom nagaan of er geen andere maatregelen zijn die minder ingrijpend zijn voor de rechten en vrijheden van de betrokkenen, en waarmee het nagestreefde doel kan worden bereikt. De beoogde gegevensverwerking moet dus toelaten het nagestreefde doel te bereiken (criterium van doeltreffendheid), maar moet tevens de maatregel zijn die het minst ingrijpt in de rechten en vrijheden van de betrokkenen (criterium van noodzakelijkheid in strikte zin). Concreet betekent dit dat als het mogelijk is het beoogde doel te bereiken met een maatregel die minder ingrijpt in het recht op eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer of het recht op bescherming van persoonsgegevens, de oorspronkelijk beoogde gegevensverwerking niet ingevoerd mag worden.
5. Wanneer de noodzaak van de verwerking van persoonsgegevens vaststaat, moet de auteur van de normatieve tekst er zich nog van vergewissen dat de verwerking evenredig is (in strikte zin) met het beoogde doel, d.w.z. dat er een juist evenwicht moet worden gevonden tussen de verschillende belangen die op het spel staan en de rechten en vrijheden van de betrokkenen. Met andere woorden, er moet een evenwicht zijn tussen de inmenging in het recht op eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer en op bescherming van persoonsgegevens, en het doel dat met die verwerking wordt beoogt en dat daadwerkelijk kan worden bereikt. De voordelen die voortvloeien uit de gegevensverwerking in kwestie moeten dus opwegen tegen de nadelen ervan voor de betrokkenen (criterium van evenredigheid in strikte zin).
6. De Autoriteit vestigt de aandacht van de auteurs van normatieve teksten op de verplichting ervoor te zorgen dat de verwerkingen van persoonsgegevens die door het ontwerp worden geregeld of in uitvoering daarvan zullen worden geregeld, werkelijk noodzakelijk zijn en evenredig met het nagestreefde doel.

B. Wat betreft de vereiste van voorzienbaarheid van de verwerking van persoonsgegevens

7. Verder herinnert de Autoriteit eraan dat elke verwerking van persoonsgegevens een rechtsgrond of een rechtmatigheidsgrond moet hebben, zoals bepaald in artikel 6, lid 1, van de AVG. Gegevensverwerkingen die bij een normatieve maatregel zijn ingevoerd, zijn bijna altijd gebaseerd op artikel 6, lid 1, punt c) of e), van de AVG².

²Artikel 6, lid 1, van de AVG: "De verwerking is alleen rechtmatig indien en voor zover aan ten minste een van de onderstaande voorwaarden is voldaan: (...)

c) de verwerking is noodzakelijk om te voldoen aan een wettelijke verplichting die op de verwerkingsverantwoordelijke rust; (...)

e) de verwerking is noodzakelijk voor de vervulling van een taak van algemeen belang of van een taak in het kader van de uitoefening van het openbaar gezag dat aan de verwerkingsverantwoordelijke is opgedragen; (...)"

8. Krachtens artikel 22 van de Grondwet, artikel 8 van het EVRM en artikel 6, lid 3, van de AVG, moet voor dergelijke verwerkingen duidelijke en nauwkeurige regelgeving gelden, waarvan de toepassing voor de betrokkenen voorzienbaar moet zijn³. Met andere woorden, de regelgeving die de gegevensverwerking regelt of waarvan de toepassing een gegevensverwerking met zich meebrengt, moet voldoen aan de vereisten van voorzienbaarheid en nauwkeurigheid, zodat bij lezing ervan, de betrokkenen duidelijk kunnen begrijpen welke verwerkingen met hun gegevens zullen worden verricht en onder welke omstandigheden deze verwerkingen zijn toegestaan.
9. Dit betekent echter niet dat voor elke gegevensverwerking een *specifieke* norm moet gelden die uitdrukkelijk alle gegevensbeschermingskwesties in de betrokken context regelt. In bepaalde gevallen kan de voorzienbaarheid van een verwerking van persoonsgegevens die noodzakelijk is voor de vervulling van een taak van algemeen belang immers worden gewaarborgd door de norm die deze taak toekent aan de verwerkingsverantwoordelijke, en de AVG (in voorkomend geval gelezen in combinatie met andere normen die eveneens van toepassing zijn).
10. De vraag rijst dan wanneer en in welke mate een *specifiek* normatief kader noodzakelijk is. Aangezien er geen absolute regel of mathematische formule is om met zekerheid te bepalen wanneer een specifieke norm nodig is om een verwerking van persoonsgegevens te regelen die noodzakelijk is voor de vervulling van een taak van algemeen belang, en om de voorzienbaarheid ervan te waarborgen, geeft de Autoriteit hieronder richtsnoeren.
11. Artikel 6, lid 2, van de AVG bepaalt: *"De lidstaten kunnen specifiekere bepalingen handhaven of invoeren ter aanpassing van de manier waarop de regels van deze verordening met betrekking tot de verwerking met het oog op de naleving van lid 1, punten c) en e), worden toegepast; hiertoe kunnen zij een nadere omschrijving geven van specifieke voorschriften voor de verwerking en andere maatregelen om een rechtmatige en behoorlijke verwerking te waarborgen, ook voor andere specifieke verwerkingssituaties als bedoeld in hoofdstuk IX."*
12. Overweging 10 van de AVG, die betrekking heeft op artikel 6, lid 2, van de AVG, bepaalt: *"In samenhang met de algemene en horizontale wetgeving inzake gegevensbescherming ter uitvoering van Richtlijn 95/46/EG beschikken de lidstaten over verscheidene sectorgebonden wetten op gebieden waar behoefte is aan meer specifieke bepalingen. Deze verordening biedt de lidstaten ook ruimte om eigen regels voor de toepassing vast te stellen, onder meer wat de verwerking van bijzondere persoonsgegevenscategorieën ("gevoelige gegevens") betreft. In zoverre staat deze verordening niet in de weg aan lidstatelijk recht waarin specifieke situaties op het gebied van gegevensverwerking nader worden omschreven, meer bepaald door nauwkeuriger*

³ Zie ook overweging 41 van de AVG.

*te bepalen in welke gevallen verwerking van persoonsgegevens rechtmatig geschied".
(onderstreept door de Autoriteit)*

13. Bovendien verwijst de AVG ook meermaals naar het nationale recht, hetzij om een specifiek kader voor bepaalde verwerkingen van persoonsgegevens te eisen, hetzij om het treffen van passende en specifieke maatregelen ter bescherming van de grondrechten en de belangen van de betrokkenen, op te leggen.⁴
14. De Autoriteit stelt met name drie situaties vast waarin een nationale norm de verwerking van persoonsgegevens specifiek moet regelen:
- wanneer het nodig is de voorzienbaarheid van een verwerking van persoonsgegevens die noodzakelijk is voor de vervulling van een publieke taak, beter te waarborgen dan door louter te verwijzen naar de formulering van de norm waarbij de publieke taak wordt toegekend, en specifieke waarborgen moeten worden geboden om de rechten en vrijheden van de betrokkenen te beschermen;
 - wanneer het noodzakelijk is het bindende karakter van een wettelijke verplichting tot verwerking van persoonsgegevens te verzekeren (artikel 6, lid 1, punt c), van de AVG). In dat verband wijst de Autoriteit erop dat de norm die de wettelijke verplichting oplegt, enerzijds het concrete doel moet specificeren waarvoor de verplichte gegevensverwerking moet worden uitgevoerd, en anderzijds duidelijk en nauwkeurig moet zijn, zodat de verwerkingsverantwoordelijke in principe geen beoordelingsmarge heeft met betrekking tot de manier waarop de verwerking van persoonsgegevens die nodig is om aan zijn wettelijke verplichting te voldoen, wordt uitgevoerd⁵.
 - wanneer de AVG of de WVG de vaststelling van een dergelijke specifieke norm voor de verwerking van persoonsgegevens oplegt, om bijvoorbeeld te voorzien in specifieke beschermingsmaatregelen voor de rechten en vrijheden van de betrokkenen⁶.

⁴ Dat is bijvoorbeeld het geval voor verwerkingen betreffende bijzondere categorieën van persoonsgegevens in de zin van artikel 9 van de AVG (gegevens over ras, gegevens over de gezondheid,...) die nodig zijn voor de uitvoering van de verplichtingen van verwerkingsverantwoordelijken op het gebied van arbeidsrecht, of voor verwerkingen betreffende deze gegevens die nodig zijn om redenen van zwaarwegend algemeen belang.

⁵ Groep Artikel 29, advies 06/2014 van over het begrip "gerechtvaardigd belang van de voor de verwerking verantwoordelijke" in artikel 7 van Richtlijn 95/46/EG, blz. 22. De Autoriteit herinnert eraan dat, ondanks een dergelijk gebrek aan beoordelingsmarge, het hoe dan ook aan de verwerkingsverantwoordelijke is om ervoor te zorgen dat de betrokken verwerking in overeenstemming is met de verplichting in kwestie en met de AVG.

⁶ Wanneer bijvoorbeeld een verwerking van bijzondere categorieën van persoonsgegevens in de zin van artikel 9 van de AVG of artikel 10 van de AVG via normatieve weg moet worden geregeld, en in dat verband in passende en specifieke maatregelen ter bescherming van de grondrechten en de belangen van de betrokkenen (artikel 9, lid 2, punt g), van de AVG, artikel 10 van de WVG) moet worden voorzien, of wanneer het recht van het publiek op toegang tot officiële documenten en het recht op bescherming van persoonsgegevens met elkaar in overeenstemming moeten worden gebracht (artikel 86 van de AVG)...

15. In deze context, ook al vormt elke verwerking van persoonsgegevens een inmenging in het recht op eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer en op bescherming van persoonsgegevens, toch moet niet elke verwerking (en dus elke inmenging in het recht op privacy) noodzakelijkerwijs specifiek geregeld worden door een norm van nationaal recht, bijvoorbeeld door een *specifiek* hoofdstuk dat aan de verwerking van persoonsgegevens is gewijd. Voor gegevensverwerkingen die noodzakelijk zijn voor de vervulling van een taak van algemeen belang, merkt de Autoriteit op dat, voor zover de publieke taken (waarvoor de verwerking van persoonsgegevens nodig is) door de wetgever op zodanige wijze zijn omschreven en afgebakend dat de doeleinden van deze verwerkingen als welbepaald en uitdrukkelijk kunnen worden beschouwd en men zich niet in een van de hierboven beschreven situaties bevindt, het niet systematisch nodig is een specifiek kader voor *deze* gegevensverwerkingen te bieden. Onder deze voorwaarde kan de AVG immers in bepaalde gevallen volstaan om de genoemde gegevensverwerkingen te regelen, met name wanneer er geen specifiek risico voor de rechten en vrijheden van de betrokkenen bestaat.
16. De Autoriteit verzoekt de auteur van de normatieve tekst derhalve om ervoor te zorgen dat zijn ontwerp voldoet aan de vereiste van voorzienbaarheid, zodat bij de lezing ervan, eventueel in combinatie met de lezing van het relevante normatieve kader, de betrokkenen duidelijk kunnen begrijpen welke verwerkingen met hun gegevens zullen worden uitgevoerd en onder welke omstandigheden die verwerkingen zijn toegestaan.

Voor het Kenniscentrum,
(get.) Cédrine Morlière, Directeur

GEZAMENLIJK ADVIES
VAN DE MINARAAD EN DE STRATEGISCHE ADVIESRAAD
RUIMTELIJKE ORDENING – ONROEREND ERFGOED

ADVIES
VAN 17 MEI 2023
OVER HET ONTWERPDECREET TOT ONDERSTEUNING VAN
OMGEVINGSVERENIGINGEN EN OMGEVINGSPROJECTEN

SARO | HAVENLAAN 88 BUS 23 | 1000 BRUSSEL

SAR MINARAAD | HAVENLAAN 88 BUS 15 | 1000 BRUSSEL

I. SITUERING

1. SARO en Minaraad ontvingen op 2 mei 2023 een adviesvraag van minister Zuhail Demir over het voorontwerp van decreet tot ondersteuning van omgevingsverenigingen en omgevingsprojecten¹. Het advies wordt gevraagd binnen een termijn van dertig dagen.

Voorliggend advies betreft een gezamenlijk advies van SARO en Minaraad (verder ‘de raden’), zoals goedgekeurd door de raden op 17 mei 2023.

2. De Vlaamse Regering hechtte op 28 april 2023 haar principiële goedkeuring aan het voorontwerp van decreet tot ondersteuning van omgevingsverenigingen en omgevingsprojecten. Dit decreet zorgt voor de rechtsgrond voor het toekennen van werkingssubsidies aan omgevingsverenigingen en voor het toekennen van projectsubsidies aan actoren voor omgevingsprojecten. Met het decreet wil de Vlaamse Regering enerzijds actoren stimuleren om bij te dragen aan het bevorderen van de omgevingskwaliteit via het beschermen, in stand houden of verbeteren van de leefmilieukwaliteit, de biodiversiteit of de ruimtelijke kwaliteit en aan het bevorderen van de klimaatadaptatie en -mitigatie of van het circulaire gebruik van grondstoffen.

Anderzijds wil het decreet het draagvlak voor omgevingsmaatregelen vergroten en de participatie bij omgevingsuitdagingen stimuleren. Daarnaast voorziet het voorontwerp van decreet in de mogelijkheid om in functie van omgevingsdoelstellingen en beleidsprioriteiten, projectoproepen te lanceren en projectsubsidies toe te kennen.

3. Het voorontwerp van decreet vervangt het decreet van 29 april 1991 tot vaststelling van de algemene regelen inzake de erkenning en de subsidiëring van de milieu-, natuur-, en ruimteverenigingen. Voor de periode 2022-2026 zijn 36 milieu- en natuurverenigingen erkend.² Met het programmadecreet 2021 werd het toepassingsgebied van dit decreet van 1991 verruimd met de ruimteverenigingen. SARO bracht hierover op 21 oktober 2020 advies uit.³

II. ALGEMENE BEOORDELING

4. De raden formuleren volgende strategische bemerkingen bij het ontwerpdecreet tot ondersteuning van omgevingsverenigingen en omgevingsprojecten:

- a. De raden vinden het positief dat het ontwerpdecreet de basis legt voor het toekennen van werkingssubsidies aan omgevingsverenigingen. Omgevingsverenigingen worden in het ontwerpdecreet zeer ruim omschreven waardoor de erkenning en ondersteuning van een ruim en divers scala aan omgevingsverenigingen mogelijk wordt (zie verder deel III).

¹ <https://beslissingenvlaamse regering.vlaanderen.be/document-view/644AA4DFCA1CB15B58CF54E5>

² <https://omgeving.vlaanderen.be/sites/default/files/2022-06/overzicht%20erkende%20milieu-%20en%20natuurverenigingen%202022-2026.pdf>

³ <https://www.sarovlaanderen.be/briefadvies-programmadecreet-2021-1>

- b. Het ontwerpdecreet (artikel 33) biedt tevens de rechtsgrond voor het toekennen – na een projectoproep – van een subsidie aan actoren voor het uitwerken van omgevingsprojecten in het Vlaamse Gewest. De raden vinden het positief dat de projectsubsidie open staat voor een breed maatschappelijk actorveld, zowel op het lokale niveau als op het gewestelijke niveau (zie verder deel IV).
- c. De raden vinden het positief dat het ontwerpdecreet - bijkomend aan het verruimd toepassingsgebied - effectieve voorstellen bevat om de beoogde vernieuwing te stimuleren. Zo voorziet het ontwerpdecreet (artikel 25 e.v.) in een startsubsidie voor nieuwe omgevingsverenigingen. Ook de in de tijd beperkte erkenning (vijf jaar) moet opportuniteiten creëren voor vernieuwing. De raden dringen erop aan om in de toekomst afdoende aandacht te hebben voor de noodzakelijke vernieuwing van het omgevingsverenigingslandschap. Het is belangrijk om op te volgen in hoeverre de in het decreet beoogde diversiteit inzake omgevingsverenigingen in de praktijk ook effectief wordt gerealiseerd (zie verder deel V).
- d. Ten slotte formuleren de raden ook enkele aandachtspunten ten aanzien van de afstemming van voorliggend subsidiekader met de Vlaamse Codex Overheidsfinanciën. In het ontwerpdecreet wordt daartoe het principe van een meerjarenverbintenis ingevoerd en wordt tevens voorzien in een vijfjaarlijkse evaluatie. De raden stellen ook een aanpassing voor aan artikel 44 van het ontwerpdecreet inzake de verwerking van persoonsgegevens (zie deel VI).

III. OMGEVINGSVERENIGINGEN: RUIM EN DIVERS VERENIGINGSLANDSCHAP

- 5. Het ontwerpdecreet legt de rechtsgrond vast voor het erkennen van en het toekennen van werkingssubsidies aan omgevingsverenigingen. Het ontwerpdecreet (artikel 2, 17°) omschrijft omgevingsverenigingen als *‘feitelijke verenigingen, vzw’s en stichtingen die de bevordering van de omgevingskwaliteit als maatschappelijk hoofddoel hebben’*.

De raden vinden het positief dat de omgevingsverenigingen in het ontwerpdecreet zeer ruim worden omschreven en het ontwerpdecreet aldus de decretale basis legt voor de toekomstige erkenning en ondersteuning van een ruim en divers scala aan omgevingsverenigingen. Doel van het ontwerpdecreet (artikel 3) is om omgevingsverenigingen die een structurele werking ontplooiën, bestendigen en professionaliseren en hiermee een betekenisvolle bijdrage leveren aan het bevorderen van de omgevingskwaliteit in het Vlaamse Gewest en aan de realisatie van Vlaamse omgevingsdoelstellingen, te ondersteunen.

- 6. Bovendien is het positief dat het ontwerpdecreet (artikel 3, tweede lid) duidelijk omschrijft en afbakt wat onder het bevorderen van de omgevingskwaliteit wordt verstaan: *‘het bevorderen van de omgevingskwaliteit houdt het beschermen, het in stand houden of het verbeteren van de leefmilieukwaliteit, het bevorderen van de biodiversiteit, de landschappelijke kwaliteit of de ruimtelijke kwaliteit of het bevorderen van de klimaatadaptatie en -mitigatie of het circulaire gebruik van grondstoffen’*.⁴ In de Memorie van Toelichting wordt verwezen naar de diverse decretale grondslagen voor deze kwaliteitsdoelstellingen (met name DABM, VCRO, enz). Dit maakt dat er een duidelijk en robuust juridisch kader is ter onderbouwing van de verschillende aspecten van omgevingskwaliteit.

⁴ Onder artikel 2,19° wordt een gelijkaardige definitie opgenomen van omgevingskwaliteit met name: *‘de leefmilieukwaliteit, de biodiversiteit, de landschappelijke kwaliteit, de ruimtelijke kwaliteit, de klimaatadaptatie en -mitigatie of het circulaire gebruik van grondstoffen’*

7. Inzake de beoogde bijdrage van de omgevingsverenigingen aan de realisatie van de Vlaamse omgevingsdoelstellingen is het ontwerpdecreet eerder summier. Het ontwerpdecreet (artikel 2, 15°) omschrijft omgevingsdoelstellingen als *‘doelstellingen die het bevorderen van de omgevingskwaliteit vooropstellen’*.

De Memorie van Toelichting (pag. 15) geeft verdere duiding en legt de relatie met de diverse milieuthema's: *‘We beschouwen binnen de context van dit subsidiekader alle doelstellingen binnen de omgevingsthema's: klimaat, lucht, water, natuur, bodem en ondergrond, omgeving en gezondheid, ruimte en landschap, energie, afval en materialen.’* De raden vragen om deze bepaling ook op te nemen in het ontwerpdecreet (en dus niet alleen in de Memorie van Toelichting).

Dit geldt ook voor de aanvullende toelichting in de Memorie van Toelichting (pag. 15): *‘Wonen, dierenwelzijn en onroerend erfgoed beschouwen we niet binnen de context van dit subsidiekader.’* Ook hier is het de vraag in hoeverre dit – vanuit het oogpunt van eenduidigheid – best in het ontwerpdecreet wordt opgenomen.

Ten slotte suggereren de raden om de bepaling van artikel 3 *‘bevorderen van Vlaamse omgevingsdoelstellingen’* consistent door te trekken naar artikelen 6, 7, 8 en 9 waarin de doelstellingen per categorie van omgevingsvereniging vermeld worden. Hier dient ook het woord *‘bevorderen van’* gebruikt te worden i.p.v. *‘realiseren van’*.

IV. OMGEVINGSPROJECTEN: BREED MAATSCHAPPELIJK ACTORVELD

8. Het ontwerpdecreet (artikel 33) biedt tevens de rechtsgrond voor het toekennen – na een projectoproep – van een subsidie aan actoren voor het uitwerken van omgevingsprojecten in het Vlaamse Gewest.

Het ontwerpdecreet (artikel 2, 1°) omschrijft wat onder een actor wordt verstaan, met name: *‘een feitelijke vereniging of een entiteit zonder rechtspersoonlijkheid, of een rechtspersoon, met uitsluiting van natuurlijke personen’*. De raden vinden het positief dat de projectsubsidie aldus open staat voor een breed maatschappelijk actorveld, zowel op het lokale niveau als op het gewestelijke niveau. De Memorie van Toelichting (pag. 11) verduidelijkt: *‘De subsidieontvanger wordt ruim bepaald omdat de vooropgestelde doelstelling en de hieraan verbonden activiteiten kunnen opgenomen worden door diverse actoren in het maatschappelijk veld (lokale overheden, semipublieke instanties op lokaal niveau, organisaties, kennisinstellingen...).’* De raden vragen om verder te duiden waarom de natuurlijke personen worden uitgesloten terwijl de entiteiten zonder rechtspersoonlijkheid (van natuurlijke personen) niet uitgesloten zijn.

9. De aard van het omgevingsproject wordt niet vastgelegd in het ontwerpdecreet. Volgens de Memorie van Toelichting (pag. 19) is het doel om ontwikkelingen op vlak van omgeving te kunnen versnellen, *‘hetzij op beleidsmatig vlak, hetzij op vlak van concrete terreinrealisatie, hetzij op kennisvlak, hetzij op innovatievlak, hetzij op vlak van participatie, hetzij op vlak van draagvlak of op vlak van gedragsverandering.’*

Het betreft aldus een zeer brede range aan potentiële omgevingsprojecten. Het is nog onduidelijk wat voor type omgevingsprojecten de Vlaamse overheid concreet zal willen ondersteunen en hoe deze in relatie staan met bestaande projectoproepen uit het ruimtelijk beleid en natuurbeleid (bv. Strategische Projecten,...). Het is evident dat de geselecteerde projecten moeten kaderen binnen de geldende beleidsdoelstellingen en beleidskaders.

Bovendien moet deze nieuwe projectsubsidie voor omgevingsprojecten worden gekaderd binnen

de geplande rationalisering van het volledige subsidiekader. De Memorie van Toelichting (pag.6) verwijst hieromtrent naar de volgende passage in de beleidsnota omgeving 2019-2024: *‘De minister stelde bovendien in haar beleidsnota Omgeving 2019-2024 dat ze de bestaande steunmaatregelen en subsidies zal evalueren en in lijn zal brengen met de omgevingsprioriteiten met aandacht voor een gerichtere inzet van middelen in functie van de meest prioritaire maatschappelijke noden, kwalitatieve realisaties, toegang tot expertise, administratieve vereenvoudiging, en kostenefficiëntie. Door kritisch te evalueren welke subsidies prioritair zijn voor de realisatie van de omgevingsdoelstellingen, wordt uitvoering gegeven aan de vooropgestelde rationalisering op het vlak van subsidies.’* Het is onduidelijk welke subsidies geschrapt zullen worden en in hoeverre deze opgevangen zullen worden door de nieuwe projectsubsidies.

V. AANDACHT VOOR VERNIEUWING

10. De nota aan de Vlaamse Regering (pag. 4) verduidelijkt dat de huidige regelgeving geen ruimte biedt om nieuwe verenigingen te erkennen: *‘Heden zijn 36 milieu- en natuurverenigingen erkend. Deze verenigingen zijn erkend voor onbepaalde duur, waardoor hun subsidie gegarandeerd is (...). Doordat de maximale subsidie-enveloppe werd verankerd in het besluit en voorrang wordt gegeven aan erkende verenigingen, is er geen ruimte om nieuwe verenigingen te erkennen en te subsidiëren.’*

De raden vinden het in die zin positief dat het ontwerpdecreet – bijkomend aan het verruimd toepassingsgebied (zie deel III van dit advies) – effectieve voorstellen bevat om de beoogde vernieuwing te stimuleren.

Zo voorziet het ontwerpdecreet (artikel 25 e.v.) in een startsubsidie voor nieuwe omgevingsverenigingen. Niet-erkende omgevingsverenigingen kunnen na een oproep door de Vlaamse Regering een startsubsidie aanvragen om een werking te ontwikkelen waarmee ze vanaf een volgende erkenningsperiode kunnen deelnemen aan de erkennings- en subsidiëeringsprocedure voor omgevingsverenigingen. De startsubsidie geldt voor een periode van maximaal drie jaar

Ook de in de tijd beperkte erkenning (vijf jaar) moet opportuniteiten creëren voor vernieuwing.

11. De raden dringen erop aan om in de toekomst afdoende aandacht te hebben voor de noodzakelijke vernieuwing van het omgevingsverenigingslandschap. Het is belangrijk om op te volgen in hoeverre de in het decreet beoogde diversiteit inzake omgevingsverenigingen in de praktijk ook effectief wordt gerealiseerd.

Een aandachtspunt betreft de vraag in hoeverre de vernieuwing zich in de praktijk kan doorzetten voor alle vier categorieën van omgevingsverenigingen. Voor een regionale omgevingsvereniging en een gewestelijke omgevingsvereniging biedt het ontwerpdecreet hiertoe de nodige opportuniteiten.

Voor een gewestelijke ledenvereniging voor omgeving en een gewestelijke koepelvereniging voor omgeving is dit minder evident. De raden wijzen immers op volgende inconsistentie tussen het ontwerpdecreet en de Memorie van Toelichting. De Memorie van Toelichting (pag. 12 en 13) stelt dat voor beide type vereniging de rol enkel door één omgevingsvereniging vervuld kan worden; terwijl het ontwerpdecreet hieromtrent geen beperking voorziet. De raden vragen om deze inconsistentie op te lossen en te toetsen aan de gangbare wettelijke vereisten. Meer concreet vragen ze schrapping van deze bemerking in de Memorie van Toelichting en een verduidelijking in het ontwerpdecreet dat er decretaal geen beperking wordt opgelegd aan het potentieel te

erkennen gewestelijke ledenverenigingen voor omgeving of gewestelijke koepelverenigingen voor omgeving.

Voor de koepelvereniging vragen de raden ook aandacht voor de verruiming van het bereik van de omgevingsverenigingen en de inpasbaarheid van nieuwe verenigingen. Een belangrijke uitdaging voor de toekomstige koepelverenigingen is alvast om hun werking en organisatie aan te passen aan de beoogde verscheidenheid inzake omgevingsverenigingen.

Standpunt Landelijk Vlaanderen

In geval aanverwante regionale en ledenverenigingen gesubsidieerd worden is het gewenst een evaluatiesysteem in te bouwen van de optimalisatie van de subsidiering en van de geconsolideerde werking ervan zoals het recent ad hoc is gebeurd.

Standpunt Natuurpunt en BBL

BBL en Natuurpunt onderschrijven de vraag naar zo'n geconsolideerde evaluatie niet. Een koepel, regionale en/of lokale verenigingen zijn (juridisch) afzonderlijke identiteiten, elk met hun eigen bestuur, missie en visie. Hun individuele werking wordt in het kader van het decreet terecht afzonderlijk erkend. Bij evaluatie kan de werking van de ene vereniging dan ook niet worden afgerekend op de werking van een andere vereniging. Uit een recente audit op initiatief van de Inspectie van Financiën zelf (casus Natuurpunt), en zoals uitvoerig besproken in de Commissie Leefmilieu van het Vlaamse Parlement (d.d. 18 april 2023)⁵, blijkt bovendien dat "de aanwending van de middelen effectief, efficiënt en zorgvuldig gebeurt".

12. Samenhangend met voorgaande bemerking vragen de raden meer aandacht voor de eigenheid en de brede scope van de ruimteverenigingen. De werking van deze ruimteverenigingen is nu reeds in belangrijke mate gericht op de integrale aanpak van omgevingsopgaven (o.a. wonen, onroerend erfgoed, mobiliteit, economische ontwikkelingen, zorg).

Vanuit de onduidelijkheid die er is over het feit in hoeverre meer dan één gewestelijke ledenvereniging voor omgeving en meer dan één gewestelijke koepelvereniging voor omgeving kan erkend worden (zie par. 11) is het zeer de vraag in hoeverre de integrale aanpak van de huidige ruimteverenigingen gegarandeerd (gehonoreerd) blijft.

13. Ten slotte merken de raden op dat het ontwerpdecreet (artikel 13, tweede alinea, 3° c) bepaalt dat vertegenwoordigers van overheidsinstanties geen deel mogen uitmaken van de omgevingsvereniging als stemgerechtigd lid van de bestuursorganen. De raden vragen verdere verduidelijking van deze bepaling en meer specifiek van wat onder 'een vertegenwoordiger van een overheidsinstantie' concreet wordt bedoeld.

VI. SUBSIDIEKADER: VLAAMSE CODEX OVERHEIDSFINANCIËN

14. De Memorie van Toelichting (pag. 17) verduidelijkt dat op 29 maart 2023 het begrotingsakkoord werd verleend aan het voorontwerp van decreet op voorwaarde dat: *'de budgettaire impact wordt opgevangen binnen de beschikbare refertekredieten en dit geen aanleiding geeft tot een meervraag in de toekomst; de inspanningsverbintenis wordt omgezet in een resultaatsverbintenis in de zin dat het niet behalen van de SMART-doelstellingen/performanceindicators kan leiden tot het inhouden of verminderen van de subsidie; het subsidiekader minstens alle elementen bevat*

⁵ <https://www.vlaamsparlement.be/nl/parlementair-werk/commissies/commissievergaderingen/1725470/verslag/1726295>

zoals vermeld in artikel 76/2 van de Vlaamse Codex Overheidsfinanciën en per periode van vijf jaar minstens een keer wordt onderworpen aan een grondige beleidsevaluatie.'

De Memorie van Toelichting verduidelijkt verder dat *'het voorontwerp werd aangepast in de zin dat de verenigingen een meerjarenverbintenis aangaan. De meerjarenverbintenis bevat in uitvoering van het meerjarenplan een overzicht van de doelstellingen die de vereniging vooropstelt en de beoogde resultaten waartoe ze zich engageert, met vermelding van de interventies die ze zal leveren om de doelstellingen te realiseren en resultaten te behalen. De meerjarenverbintenis bevat ook indicatoren en mijlpalen die de periodieke opvolging van de doelstellingen mogelijk maken'*. De raden ondersteunen deze aanpassing.

15. De raden vinden het een goede zaak dat het ontwerpdecreet (artikel 16) bepaalt dat een erkenning maximaal voor een periode van vijf jaar geldt. Om ook voor een volgende periode een erkenning te kunnen ontvangen en dus ook de daaraan gekoppeld subsidie, moet een erkende omgevingsvereniging een nieuwe aanvraag tot erkenning en subsidiëring indienen. De Memorie van Toelichting (pag. 26-27) verduidelijkt dat deze bepaling in lijn is met artikel 76/1, §1, van de VCO waarin staat dat elke subsidie elke vijf jaar aan een beleidsevaluatie moet worden onderworpen.⁶

Inspectie van Financien merkte op: *'Het gebrek aan gegevens over de impact van de subsidies en van de activiteiten die met deze subsidies gefinancierd worden, laat niet toe op dit ogenblik stellig te besluiten dat de subsidieregeling zoals zij nu bestaat een effectief of doeltreffend beleidsinstrument is. (...)'*. Ten aanzien van voorliggend ontwerpdecreet staat IF wel positief: *'Deze werkwijze creëert een kader dat toelaat de effectiviteit en efficiëntie van de subsidieregeling daadwerkelijk op te volgen. Dit is een belangrijke stap voorwaarts. Het komt hierbij de Vlaamse minister en de administratie toe om te waken over een kwaliteitsvolle en zorgvuldige invulling van dit kader. Op grond van deze gegevens zal op het einde van de eerste erkenningsperiode van vijf jaar onder de nieuwe regeling, werkelijk kunnen geëvalueerd worden of deze subsidieregeling inderdaad een efficiënt en effectief beleidsinstrument is.'*

16. De raden vragen te verduidelijken in hoeverre de voorgestelde regelgeving reeds is getoetst aan de Europese staatssteunregels. Noch de nota aan de Vlaamse Regering, noch de Memorie van Toelichting geven hieromtrent enige toelichting.

Standpunt Natuurpunt en BBL

Voor BBL en Natuurpunt ligt het voor de hand dat het voorontwerp van decreet niet in strijd is met de regels inzake staatssteun. De definitie staatssteun vereist vijf voorwaarden waaraan simultaan dient voldaan [link in voetnoot]. Behoudens aan het criterium 'steun door staatsmiddelen', wordt minstens aan drie criteria niet voldaan (i.e. selectiviteit, non-marktconformiteit, en ongunstige beïnvloeding van het Europees handelsverkeer). Artikel 10 laat niets anders toe. Er stelt zich dan ook geen probleem.

Een specifiek aandachtspunt betreft artikel 10 van het ontwerpdecreet dat stelt: *'De omgevingsverenigingen ontwikkelen diensten en producten die de markt niet of onvoldoende performant kan aanbieden. De eventuele vermarkting van producten en diensten is volledig ondergeschikt aan en functioneel voor het vervullen van hun kernopdrachten.'*

De Memorie van Toelichting (pag. 24) verduidelijkt dat dit artikel duidt dat de eventuele vermarkting van producten en diensten, die omgevingsverenigingen in uitvoering van hun

⁶ <https://repertorium.vlaanderen.be/vlaamse-codex-overheidsfinancien-vco/>

kernopdrachten ontwikkelen, ondergeschikt is aan het vervullen van die kernopdrachten: *‘De verenigingen worden gesubsidieerd voor het vervullen van de kernopdrachten, die activiteiten van algemeen belang inhouden. Met deze bepaling wordt bedoeld dat omgevingsverenigingen zoveel als mogelijk moeten vermijden om met hun activiteiten de interne markt te verstoren’*.

De raden merken op dat dit een vrij theoretisch uitgangspunt is en het onduidelijk is hoe dit artikel ook effectief zal worden gecontroleerd. In dat opzicht verwijzen de raden tevens naar volgende zin in de Memorie van Toelichting (pag. 10): *‘De subsidie levert hun de mogelijkheid om extra middelen te genereren via andere inkomsten en deze in te zetten voor de realisatie van omgevingsdoelen’*. Dit is verwarrend. Verdere verduidelijking van artikel 10 is noodzakelijk.

17. Het ontwerpdecreet (artikel 44) bepaalt dat de verwerking van persoonsgegevens betrekking heeft op 1° externe experts en kandidaat-experts; 2° medewerkers, vrijwilligers en verantwoordelijken van de omgevingsverenigingen en van de actoren; en 3° personen die vermeld worden in de aanvragen en de bijlagen ervan. Het ontwerpdecreet bepaalt verder dat de verwerking van persoonsgegevens in het kader van dit decreet betrekking kan hebben op de volgende categorieën van persoonsgegevens: 1° de expertise; 2° gender; 3° de identificatiegegevens; 4° de leeftijd; 5° de loongegevens; 6° de mandaten; 7° de opleidingsgegevens.

De raden vragen om dit artikel aan te passen en een duidelijk onderscheid te maken tussen de professionele medewerkers en verantwoordelijken aan de ene kant, en de vrijwilligers aan de andere kant. Het is geen goede zaak dat de verenigingen voor hun groep van vrijwilligers gegevens moeten vragen en registreren zoals expertise, loon, mandaten, opleiding.

VOORONTWERP VAN DECREET
van 30 juni 2023

Voorontwerp van decreet tot ondersteuning van omgevingsverenigingen en omgevingsprojecten

Op voorstel van de Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme;

Na beraadslaging,

DE VLAAMSE REGERING BESLUIT:

De Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme is ermee belast, in naam van de Vlaamse Regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt:

Hoofdstuk 1. Inleidende bepaling

Artikel 1. Dit decreet regelt een gewestaangelegenheid.

Hoofdstuk 2. Definities

Art. 2. In dit decreet wordt verstaan onder:

- 1° actor: een feitelijke vereniging of een entiteit zonder rechtspersoonlijkheid, of een rechtspersoon, met uitsluiting van natuurlijke personen;
- 2° departement: het Departement Omgeving, vermeld in artikel 29, §1, van het besluit van de Vlaamse Regering van 3 juni 2005 met betrekking tot de organisatie van de Vlaamse administratie;
- 3° algemene verordening gegevensbescherming: verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van richtlijn 95/46/EG (algemene verordening gegevensbescherming);
- 4° begeleidingscommissie: een commissie als vermeld in artikel 12;
- 5° erkenningscommissie: een commissie als vermeld in artikel 11;
- 6° erkenningsperiode: de erkenningsperiode, vermeld in artikel 16;
- 7° gewestelijke koepelvereniging voor omgeving: de gewestelijke koepelvereniging voor omgeving als vermeld in artikel 9;
- 8° gewestelijke ledenvereniging voor omgeving: een gewestelijke ledenvereniging voor omgeving als vermeld in artikel 8;

- 9° gewestelijke omgevingsvereniging: een gewestelijke omgevingsvereniging als vermeld in artikel 7;
- 10° gezondheidsindex: de afgevlakte gezondheidsindex, vermeld in artikel 2, §2, van het koninklijk besluit van 24 december 1993 ter uitvoering van de wet van 6 januari 1989 tot vrijwaring van 's lands concurrentievermogen;
- 11° kernopdracht: opdrachten die een erkende vereniging minimaal moet vervullen;
- 12° leden: de natuurlijke personen die aan al de volgende voorwaarden voldoen:
 - a) domicilie hebben in het Vlaamse Gewest;
 - b) aangesloten zijn bij een omgevingsvereniging;
 - c) een jaarlijkse lidmaatschapsbijdrage betalen;
 - d) ze kunnen participeren in de werking en het beheer van de vereniging;
- 13° lokale afdeling: een groep leden die ressorteert onder een gewestelijke ledenvereniging en zelfstandig activiteiten voor burgers over belangrijke omgevingsgerelateerde uitdagingen en behoeften organiseert, en die ook aangesloten kan zijn bij een regionale omgevingsvereniging;
- 14° meerjarenverbintenis: het overzicht van de doelstellingen, interventies en resultaten waartoe de omgevingsvereniging zich gedurende een erkenningsperiode engageert, met vermelding van de indicatoren en mijlpalen die de periodieke opvolging mogelijk maken;
- 15° omgevingsdoelstellingen: doelstellingen die het bevorderen van de omgevingskwaliteit vooropstellen;
- 16° omgevingsprojecten: projecten die het bevorderen van de omgevingskwaliteit in het Vlaamse Gewest tot doel hebben;
- 17° omgevingsverenigingen: feitelijke verenigingen, vzw's en stichtingen die de bevordering van de omgevingskwaliteit als maatschappelijk hoofddoel hebben;
- 18° projectsubsidie: een subsidie om een deel van de specifieke kosten te dekken die voortvloeien uit een activiteit die in tijd en in doelstelling beperkt is. Een projectsubsidie heeft een maximale looptijd van vijf opeenvolgende kalenderjaren;
- 19° omgevingskwaliteit: de leefmilieukwaliteit, de biodiversiteit, de landschappelijke kwaliteit, de ruimtelijke kwaliteit, de klimaatadaptatie en -mitigatie of het circulaire gebruik van grondstoffen;
- 20° regionale omgevingsvereniging: een regionale omgevingsvereniging als vermeld in artikel 6;
- 21° startsubsidie: een subsidie als vermeld in artikel 25;
- 22° Vlaamse overheid: de Vlaamse overheid zoals bedoeld in artikel I.3, 1° van het Bestuursdecreet van 7 december 2018;
- 23° werkingssubsidie: een subsidie om een deel van de kosten te dekken, die voortvloeien uit de werking die de vereniging ontplooit in uitvoering van dit decreet.

Hoofdstuk 3. Doel, instrumenten en financiële bepalingen

Art. 3. § 1. Dit decreet heeft tot doel omgevingsverenigingen die een structurele werking ontplooiën, bestendigen en professionaliseren en hiermee een betekenisvolle bijdrage leveren aan het bevorderen van de omgevingskwaliteit in

het Vlaamse Gewest en aan de realisatie van Vlaamse omgevingsdoelstellingen, te ondersteunen.

Het bevorderen van de omgevingskwaliteit houdt het beschermen, het in stand houden of het verbeteren van de leefmilieukwaliteit, het bevorderen van de biodiversiteit, de landschappelijke kwaliteit of de ruimtelijke kwaliteit of het bevorderen van de klimaatadaptie en -mitigatie of het circulaire gebruik van grondstoffen in.

Binnen de context van dit decreet worden alle doelstellingen binnen de omgevingsthema's klimaat, lucht, water, natuur, bodem en ondergrond, omgeving en gezondheid, ruimte en landschap, energie, afval en materialen als Vlaamse omgevingsdoelstellingen beschouwd. Doelstellingen met betrekking tot wonen, dierenwelzijn en onroerend erfgoed worden niet beschouwd als Vlaamse omgevingsdoelstellingen binnen de context van dit decreet.

Daarnaast heeft het decreet tot doel omgevingsprojecten die uitvoering geven aan de Vlaamse omgevingsdoelstellingen en die de omgevingskwaliteit bevorderen te ondersteunen. Deze projecten richten zich op samenwerking, uitvoering of lokale doorvertaling en kunnen bijdragen aan de Vlaamse beleidsontwikkeling, de kennisopbouw- en verspreiding inzake omgevingsbeleid stimuleren en het draagvlak voor omgevingsmaatregelen of de gedragsverandering ondersteunen en stimuleren.

§ 2. Met het oog op het realiseren van het doel, vermeld in de eerste paragraaf, worden de volgende subsidie-instrumenten gebruikt:

- 1° werkingssubsidie voor erkende omgevingsverenigingen;
- 2° startsubsidie voor omgevingsverenigingen.

De subsidie-instrumenten, vermeld in het eerste lid, kunnen onderling niet gecombineerd worden.

Met het oog op het realiseren van het doel, vermeld in §1, vierde lid, kan de Vlaamse Regering projectsubsidies toekennen aan actoren in het kader van projectoproepen.

Art. 4. Het maximale bedrag dat in het jaar in kwestie kan worden aangewend voor de subsidie-instrumenten, vermeld in artikel 3, §2, eerste lid, en voor de projectsubsidies, vermeld in artikel 3, §2, derde lid, wordt bepaald binnen de perken van de beschikbare jaarlijkse begrotingskredieten.

Hoofdstuk 4. Categorieën van omgevingsverenigingen

Art. 5. De Vlaamse Regering kan een omgevingsvereniging erkennen in een van de volgende categorieën:

- 1° een regionale omgevingsvereniging;
- 2° een gewestelijke omgevingsvereniging;
- 3° een gewestelijke ledenvereniging voor omgeving;
- 4° een gewestelijke koepelvereniging voor omgeving.

Er kan maar één gewestelijke koepelvereniging voor omgeving worden erkend.

Art. 6. Een regionale omgevingsvereniging heeft als doel omgevingsdoelstellingen in het Vlaamse Gewest op het bovenlokale niveau te realiseren. Een regionale omgevingsvereniging realiseert deze omgevingsdoelstellingen vanuit een onderbouwde en organisatie-eigen visie. Een regionale omgevingsvereniging vervult in haar werkingsgebied de volgende kernopdrachten:

- 1° de betrokkenheid realiseren van burgers of actoren bij omgevingsuitdagingen en -behoeften;
- 2° participeren aan het beleid voor omgeving;
- 3° burgers, burgerinitiatieven, vrijwilligersnetwerken of andere lokale of regionale verenigingen rond omgevingsuitdagingen verenigen en versterken, hun een stem geven en handelingsperspectieven bieden;
- 4° steunen op de inzet van vrijwilligers die hetzij individueel, hetzij via lokale afdelingen of andere verenigingen participeren in het beleid en beheer van de omgevingsvereniging;
- 5° voeren van een vrijwilligersbeleid voor de vrijwilligers van de regionale omgevingsvereniging of van een ondersteuningsbeleid voor de lokale afdelingen of andere verenigingen die aangesloten zijn bij de regionale omgevingsvereniging.

In het eerste lid wordt verstaan onder bovenlokaal niveau: een werkingsgebied van minstens tien aansluitende gemeenten, die op datum van de inwerkingtreding van dit decreet geen deel uitmaken van een onderlinge gemeentelijke fusie, of een werkingsgebied van een of meer aansluitende gemeenten met minstens 200.000 inwoners in totaal.

Om de kernopdrachten, vermeld in het eerste lid, te realiseren, zet een regionale omgevingsvereniging in op:

- 1° het informeren, sensibiliseren en mobiliseren van burgers of lokale en bovenlokale actoren;
- 2° de ondersteuning van lokale burgerinitiatieven, vrijwilligersnetwerken of andere lokale of regionale verenigingen;
- 3° de bovenlokale netwerking en samenwerking tussen vrijwilligersnetwerken, burgerinitiatieven, andere verenigingen of lokale en bovenlokale bestuurlijke, sociale of economische actoren in het aangaan van omgevingsuitdagingen en -behoeften en het zoeken naar innovatieve oplossingen ervoor;
- 4° de deelname aan bovenlokale of lokale netwerken, overlegorganen of adviesraden.

Art. 7. Een gewestelijke omgevingsvereniging heeft als doel omgevingsdoelstellingen te realiseren met een bereik dat verspreid is over het Vlaamse Gewest. Een gewestelijke omgevingsvereniging realiseert deze omgevingsdoelstellingen vanuit een onderbouwde en organisatie-eigen visie. Een gewestelijke omgevingsvereniging vervult in het Vlaamse Gewest de volgende kernopdrachten:

- 1° de betrokkenheid realiseren van burgers of actoren bij omgevingsuitdagingen en -behoeften;

- 2° participeren aan het beleid voor omgeving;
- 3° burgers of actoren rond omgevingsuitdagingen verenigen en versterken;
- 4° een Vlaams kennis- en expertisecentrum zijn voor omgevingsuitdagingen en -behoeften die relevant zijn voor het Vlaamse Gewest;
- 5° naar innovatieve oplossingen zoeken voor omgevingsuitdagingen en -behoeften.

Om de kernopdrachten, vermeld in het eerste lid, te realiseren, zet een gewestelijke omgevingsvereniging in op:

- 1° de netwerking en samenwerking rond omgevingsuitdagingen en -behoeften;
- 2° het ter beschikking stellen van expertise op verzoek en op maat;
- 3° de kennisopbouw en de kennisverspreiding naar de doelgroepen;
- 4° het informeren, sensibiliseren en mobiliseren van burgers of actoren.

Art. 8. Een gewestelijke ledenvereniging voor omgeving heeft als doel omgevingsdoelstellingen in het Vlaamse Gewest vanuit een onderbouwde en organisatie-eigen visie te realiseren. Een gewestelijke ledenvereniging voor omgeving heeft ook als doel om een brede vrijwilligersbeweging rond omgevingsuitdagingen en -behoeften in het Vlaamse Gewest te realiseren. Een gewestelijke ledenvereniging voor omgeving vervult de volgende kernopdrachten voor de voormelde doelstellingen:

- 1° de betrokkenheid realiseren van burgers en actoren bij omgevingsuitdagingen en -behoeften;
- 2° participeren aan het beleid voor omgeving;
- 3° minstens 50.000 leden rond omgevingsuitdagingen verenigen, versterken en vertegenwoordigen;
- 4° minstens 100 lokale afdelingen, waarvan minstens tien in elke Vlaamse provincie, waarvan de werking steunt op actieve vrijwilligers, verenigen, versterken en vertegenwoordigen;
- 5° een voorbeeldrol vervullen door in de eigen werking de principes van goed bestuur toe te passen.

Om de kernopdrachten, vermeld in het eerste lid, te realiseren, zet een gewestelijke ledenvereniging voor omgeving in op:

- 1° de coördinatie, netwerking en samenwerking tussen de lokale afdelingen en de regionale afdelingen;
- 2° het aanbieden van vorming, begeleiding, ondersteuning, producten en methodieken aan de lokale afdelingen en de regionale omgevingsverenigingen;
- 3° het informeren, sensibiliseren en mobiliseren van inwoners en actoren in het Vlaamse Gewest;
- 4° overleg met en adviesverlening aan de Vlaamse overheid en de actieve deelname aan Vlaamse adviesorganen of andere overlegfora van de Vlaamse overheid;
- 5° beleids- of terreinacties.

Art. 9. De gewestelijke koepelvereniging voor omgeving heeft als doel omgevingsdoelstellingen in het Vlaamse Gewest vanuit een onderbouwde en organisatie-eigen visie te realiseren. De gewestelijke koepelvereniging heeft ook als doel om de professionalisering en netwerkversterking van de

omgevingsverenigingen in het Vlaamse Gewest te bevorderen. De gewestelijke koepelvereniging voor omgeving vervult de volgende kernopdrachten voor de voormelde doelstellingen:

- 1° de betrokkenheid realiseren van burgers en actoren bij omgevingsuitdagingen en -behoeften;
- 2° participeren aan het beleid voor omgeving;
- 3° burgers en actoren rond omgevingsuitdagingen verenigen en versterken;
- 4° een kenniscentrum zijn voor omgevingstransities;
- 5° omgevingsverenigingen verenigen, versterken en vertegenwoordigen, waarbij minimaal 75 % van de erkende omgevingsverenigingen lid zijn van de gewestelijke koepelvereniging voor omgeving;
- 6° een kennis- en informatiecentrum zijn voor de omkadering en de werking van omgevingsverenigingen;
- 7° initiatieven opzetten om een duurzame kwaliteitsverbetering en professionalisering te realiseren op het vlak van administratieve, bestuurlijke en doelgroepenwerking van de omgevingsverenigingen;
- 8° startende omgevingsverenigingen ondersteunen;
- 9° een voorbeeldrol vervullen door in de eigen werking de principes van goed bestuur toe te passen.

In het eerste lid, 4°, wordt verstaan onder omgevingstransities: veranderingen die in het Vlaamse Gewest noodzakelijk zijn om een gezonde, veerkrachtige en leefbare omgeving te creëren voor mensen, dieren en planten.

Om de kernopdrachten, vermeld in het eerste lid, te realiseren, zet de gewestelijke koepelvereniging voor omgeving in op:

- 1° de coördinatie, de netwerking en de samenwerking tussen de omgevingsverenigingen die aangesloten zijn bij de gewestelijke koepelvereniging voor omgeving;
- 2° het aanbieden van vorming, begeleiding, ondersteuning, producten en methodieken aan de erkende omgevingsverenigingen en aan de omgevingsverenigingen met een startsubsidie;
- 3° informeren, sensibiliseren en mobiliseren van inwoners en actoren in het Vlaamse Gewest;
- 4° overleg met en adviesverlening aan de Vlaamse overheid en de actieve deelname aan Vlaamse adviesorganen of andere overlegfora van de Vlaamse overheid;
- 5° het ter beschikking stellen van expertise op verzoek en op maat;
- 6° onderzoek, monitoring of het opzetten van proefprojecten;
- 7° beleids- of terreinacties.

Art. 10. De omgevingsverenigingen ontwikkelen diensten en producten die de markt niet of onvoldoende performant kan aanbieden. De eventuele vermarkting van producten en diensten is volledig ondergeschikt aan en functioneel voor het vervullen van hun kernopdrachten.

Hoofdstuk 5. De erkenningscommissie en de begeleidingscommissie

Afdeling 1. De erkenningscommissie

Art. 11. §1. De Vlaamse Regering richt een erkenningscommissie op.

De erkenningscommissie heeft de volgende taken:

- 1° ze onderzoekt of de omgevingsverenigingen voldoen aan de erkenningsvoorwaarden, vermeld in artikel 15;
- 2° ze beoordeelt de kwaliteit van de werking van de omgevingsverenigingen die aan de erkenningsvoorwaarden, vermeld in artikel 15, voldoen, aan de hand van de beoordelingscriteria, vermeld in artikel 17;
- 3° op basis van het onderzoek, vermeld in punt 1°, en de beoordeling, vermeld in punt 2°, verleent de erkenningscommissie een advies aan de Vlaamse Regering over de toekenning van een erkenning.

§2. De erkenningscommissie bestaat uit minimaal drie externe experts, alsook uit minimaal één vertegenwoordiger van het departement.

De externe experts, vermeld in het eerste lid, zijn onafhankelijke deskundigen die worden aangewezen omdat ze kennis, ervaring en deskundigheid hebben op minimaal een van volgende gebieden:

- 1° omgevingsthema's of omgevingsdoelstellingen van de Vlaamse overheid;
- 2° zakelijke aspecten van de verenigingswerking;
- 3° organisatieontwikkeling;
- 4° vrijwilligerswerking;
- 5° het bereiken van impact bij maatschappelijke doelgroepen;
- 6° het inzetten van een doel- en doelgroepgerichte aanpak bij maatschappelijke doelgroepen.

De externe experts, vermeld in het eerste lid, voldoen aan al de volgende voorwaarden:

- 1° ze hebben geen bestuurlijke band met de omgevingsverenigingen die ze beoordelen;
- 2° ze zijn geen personeelslid van de omgevingsverenigingen die ze beoordelen;
- 3° ze voeren geen bezoldigde of onbezoldigde opdracht uit voor de omgevingsverenigingen die ze beoordelen;
- 4° ze oefenen geen politiek mandaat uit.

De vertegenwoordigers van het departement, vermeld in het eerste lid, voldoen aan al de volgende voorwaarden:

- 1° ze hebben geen bestuurlijke band met de omgevingsverenigingen die ze beoordelen;
- 2° ze voeren geen bezoldigde of onbezoldigde opdracht uit voor de omgevingsverenigingen die ze beoordelen;
- 3° ze oefenen geen politiek mandaat uit.

§3. De Vlaamse Regering bepaalt de wijze van samenstelling en de werking van de erkenningscommissie en de wijze van aanstelling en het ontslag van de commissieleden.

De externe experts van de erkenningscommissie, vermeld in paragraaf 2, hebben voor hun werkzaamheden recht op een vergoeding die de Vlaamse Regering bepaalt.

Afdeling 2. De begeleidingscommissie

Art. 12. §1. De Vlaamse Regering richt een begeleidingscommissie op.

De begeleidingscommissie evalueert tussentijds de werking van de volgende erkende verenigingen:

- 1° de gewestelijke omgevingsverenigingen;
- 2° de gewestelijke koepelvereniging voor omgeving;
- 3° de gewestelijke ledenverenigingen voor omgeving.

De begeleidingscommissie voert de evaluatie, vermeld in het tweede lid, uit aan de hand van de evaluatiecriteria, vermeld in artikel 20, tweede lid.

§2. De begeleidingscommissie bestaat uit minimaal twee externe experts en minimaal één vertegenwoordiger van het departement.

De externe experts, vermeld in het eerste lid, worden gekozen uit een pool die de Vlaamse Regering benoemt.

De externe experts, vermeld in het eerste lid, zijn onafhankelijke deskundigen die worden aangewezen omdat ze kennis, ervaring en deskundigheid hebben op minimaal een van volgende gebieden:

- 1° omgevingsthema's of omgevingsdoelstellingen van de Vlaamse overheid;
- 2° zakelijke aspecten van de verenigingswerking;
- 3° organisatieontwikkeling;
- 4° vrijwilligerswerking;
- 5° het bereiken van impact bij maatschappelijke doelgroepen;
- 6° het inzetten van een doel- en doelgroepgerichte aanpak bij maatschappelijke doelgroepen.

De externe experts, vermeld in het eerste lid, voldoen aan al de volgende voorwaarden:

- 1° ze hebben geen bestuurlijke band met de omgevingsverenigingen die ze evalueren;
- 2° ze zijn geen personeelslid of vrijwilliger van de omgevingsverenigingen die ze evalueren;
- 3° ze voeren geen bezoldigde of onbezoldigde opdracht uit voor de omgevingsverenigingen die ze evalueren;
- 4° ze oefenen geen politiek mandaat uit.

De vertegenwoordigers van het departement, vermeld in het eerste lid, voldoen aan al de volgende voorwaarden:

- 1° ze hebben geen bestuurlijke band met de omgevingsverenigingen die ze evalueren;
- 2° ze voeren geen bezoldigde of onbezoldigde opdracht uit voor de omgevingsverenigingen die ze evalueren;
- 3° ze oefenen geen politiek mandaat uit.

§3. De Vlaamse Regering bepaalt de wijze van samenstelling en de werking van de begeleidingscommissie en de wijze van aanstelling en het ontslag van de commissieleden.

De externe experts van de begeleidingscommissie, vermeld in paragraaf 2, hebben voor hun werkzaamheden recht op een vergoeding die de Vlaamse Regering bepaalt.

Hoofdstuk 6. Erkenning van de omgevingsverenigingen

Afdeling 1. Ontvankelijkheidsvoorwaarden

Art. 13. Omgevingsverenigingen kunnen bij het departement een aanvraag indienen om een erkenning en subsidiëring te verkrijgen. Het departement onderzoekt of de aanvraag ontvankelijk is conform het tweede lid.

Een aanvraag is ontvankelijk als al de volgende voorwaarden zijn vervuld:

- 1° de aanvraag is tijdig ingediend;
- 2° de aanvraag is volledig;
- 3° de omgevingsvereniging voldoet aan al de volgende voorwaarden:
 - a) ze is opgericht onder de rechtsvorm van een vzw of een stichting conform het Wetboek van vennootschappen en verenigingen;
 - b) ze is opgericht op particulier initiatief;
 - c) vertegenwoordigers van overheidsinstanties maken van de omgevingsvereniging geen deel uit als stemgerechtigd lid van de bestuursorganen;
 - d) ze heeft haar maatschappelijke zetel in het Vlaamse Gewest of het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest.

De Vlaamse Regering bepaalt:

- 1° de datum van indiening van de aanvraag om als tijdig beschouwd te worden, als vermeld in het tweede lid, 1°;
- 2° de documenten die bij de aanvraag moeten ingediend worden om als volledig beschouwd te worden, als vermeld in het tweede lid, 2°;
- 3° de wijze van indiening van de aanvraag;
- 4° de wijze waarop het ontvankelijkheidsonderzoek wordt gevoerd.

Afdeling 2. Beoordeling van de aanvraag en duur van de erkenning

Art. 14. De erkenningscommissie, vermeld in artikel 11, toetst of de vereniging die conform artikel 13, tweede lid, een ontvankelijke aanvraag heeft ingediend, voldoet aan de erkenningsvoorwaarden, vermeld in artikel 15.

Art. 15. Verenigingen kunnen erkend worden als omgevingsvereniging als ze conform artikel 13, tweede lid, een ontvankelijke aanvraag indienen en cumulatief aan de volgende erkenningsvoorwaarden voldoen:

- 1° ze stellen de bevordering van de omgevingskwaliteit in het Vlaamse Gewest voorop als maatschappelijk hoofddoel;
- 2° ze bestaan al meer dan twee jaar en kunnen aantonen dat ze in voorbije twee kalenderjaren activiteiten ontplooiden die voldoen aan de eerste erkenningsvoorwaarde;
- 3° ze zijn financieel draagkrachtig en verkeren niet in financiële moeilijkheden;
- 4° ze tonen een zelfstandige en onafhankelijke werking aan;

- 5° ze voldoen aan de omschrijvingen van een van de categorieën van omgevingsverenigingen, vermeld in artikel 5.

Art. 16. De erkenning als omgevingsvereniging geldt voor een volledige erkenningsperiode van vijf jaar. De erkenningsperiode start op 1 januari van het eerste jaar en neemt een einde op 31 december van het vijfde jaar.

De eerste erkenningsperiode start op 1 januari 2027 en eindigt op 31 december 2031.

Als de erkenningsperiode afloopt, wordt de volledige procedure, vermeld in artikel 13 tot en met artikel 18, doorlopen om voor een volgende periode in aanmerking te komen voor een erkenning en subsidiëring.

De Vlaamse Regering werkt de erkenningsvoorwaarden, vermeld in artikel 15, en de procedure voor de erkenning, vermeld in artikel 13 tot en met 17, verder uit.

Art. 17. Nadat de erkenningscommissie, vermeld in artikel 11, een positieve beoordeling van de erkenningsvoorwaarden heeft gegeven, beoordeelt de erkenningscommissie de kwaliteit van de werking van de omgevingsverenigingen aan de hand van de volgende criteria:

- 1° de mate waarin de omgevingsvereniging bijdraagt aan de verbetering van de omgevingskwaliteit;
- 2° de mate waarin de omgevingsvereniging de kernopdrachten vervult die voor haar categorie van toepassing zijn;
- 3° de kwaliteit en performantie van de zakelijke werking;
- 4° de kwaliteit van de meerjarenverbintenissen;
- 5° als dat van toepassing is, de mate van opvolging van de aanbevelingen die de begeleidingscommissie conform artikel 20, vierde lid of het departement conform artikel 23, tweede lid heeft geformuleerd bij de tussentijdse evaluatie van de vorige erkenningsperiode.

De erkenningscommissie kan tot de volgende beoordeling komen over de kwaliteit van de werking van de omgevingsverenigingen en die beoordeling als advies aan de Vlaamse Regering bezorgen:

- 1° een positieve beoordeling;
- 2° een negatieve beoordeling.

De Vlaamse Regering:

- 1° werkt de beoordelingscriteria, vermeld in het eerste lid verder uit;
- 2° bepaalt de wijze van beoordeling van de kwaliteit van de werking van de omgevingsverenigingen;
- 3° bepaalt de wijze en inhoud van de advisering aan de Vlaamse Regering, vermeld in het tweede lid;
- 4° bepaalt de wijze van toekenning van de erkenning en beslist wie hiertoe bevoegd is.

Hoofdstuk 7. Subsidiëring van erkende omgevingsverenigingen

Art. 18. Nadat de Vlaamse Regering de omgevingsvereniging heeft erkend, kan de erkende omgevingsvereniging een jaarlijkse werkingssubsidie ontvangen.

De Vlaamse Regering bepaalt per categorie van omgevingsvereniging, vermeld in artikel 5, een basissubsidiebedrag en de variabiliteit die daarop kan worden toegepast.

De Vlaamse Regering bepaalt:

- 1° de wijze waarop de hoogte van de werkingssubsidie per erkende omgevingsvereniging kan variëren;
- 2° de wijze van toekenning van de werkingssubsidie per erkende omgevingsvereniging.

De hoogte van de jaarlijkse werkingssubsidie kan worden aangepast aan de evolutie van de gezondheidsindex.

De subsidie mag niet verleend worden voor werkingskosten die al gedekt zijn door een andere vorm van subsidiëring.

Erkende omgevingsverenigingen waaraan een werkingssubsidie is toegekend, kunnen daarmee geen reserves aanleggen.

De Vlaamse Regering bepaalt de wijze van uitbetaling van de werkingssubsidie.

Hoofdstuk 8. De opvolging en de evaluatie van de erkende en gesubsidieerde omgevingsverenigingen

Afdeling 1. De tussentijdse opvolging en evaluatie van de erkende en gesubsidieerde gewestelijke omgevingsverenigingen, gewestelijke ledenverenigingen voor omgeving en de gewestelijke koepelvereniging voor omgeving

Art. 19. Het departement volgt jaarlijks de voortgang van de meerjarenverbintenis van de volgende erkende en gesubsidieerde omgevingsverenigingen op:

- 1° de gewestelijke omgevingsverenigingen;
- 2° de gewestelijke ledenverenigingen voor omgeving;
- 3° de gewestelijke koepelvereniging voor omgeving.

Voor de opvolging, vermeld in het eerste lid, dienen de omgevingsverenigingen jaarlijks de volgende rapportering in:

- 1° een functionele rapportering;
- 2° een financiële rapportering.

De Vlaamse Regering bepaalt:

- 1° de vorm, de inhoud en de datum en wijze van indiening van de functionele rapportering, vermeld in het tweede lid, 1°;
- 2° de vorm, de inhoud en de datum en wijze van indiening van de financiële rapportering, vermeld in het tweede lid, 2°;
- 3° de wijze van opvolging, vermeld in het eerste lid.

Art. 20. De erkende en gesubsidieerde gewestelijke omgevingsverenigingen, gewestelijke ledenverenigingen voor omgeving en gewestelijke koepelvereniging voor omgeving zijn onderworpen aan een tussentijdse evaluatie in het derde jaar van de erkenning. Voor de voormelde tussentijdse evaluatie dienen de omgevingsverenigingen een voortgangsverslag in bij het departement ter voorbereiding van het gesprek met de begeleidingscommissie, vermeld in artikel 12.

De begeleidingscommissie evalueert de werking van de erkende en gesubsidieerde omgevingsverenigingen aan de hand van de volgende evaluatiecriteria:

- 1° de voortgang van het meerjarenplan en de meerjarenverbintenis;
- 2° de mate waarin de vereniging heeft bijgedragen aan de verbetering van de omgevingskwaliteit;
- 3° de mate waarin de vereniging haar opdrachten vervult;
- 4° de kwaliteit en performantie van de zakelijke werking.

De tussentijdse evaluatie geeft aanleiding tot een van de volgende beslissingen:

- 1° een positieve evaluatie;
- 2° een negatieve evaluatie.

Bij een negatieve evaluatie formuleert de begeleidingscommissie aanbevelingen. De gewestelijke omgevingsvereniging kan op verzoek gehoord worden door de begeleidingscommissie.

Bij een negatieve evaluatie worden tekortkomingen gedetecteerd en gesignaleerd zodat de erkende en gesubsidieerde omgevingsvereniging tijdig haar werking kan bijsturen met het oog op een nieuwe aanvraag tot erkenning en subsidiëring voor de volgende erkenningsperiode en om de terugvordering van subsidies te vermijden na afloop van de huidige erkenningsperiode.

De Vlaamse Regering:

- 1° bepaalt de vorm en inhoud en de datum en wijze van indiening van het voortgangsverslag, vermeld in het eerste lid;
- 2° werkt de evaluatiecriteria, vermeld in het tweede lid, verder uit;
- 3° bepaalt de wijze van evaluatie.

Art. 21. Het departement evalueert na afloop van de erkenningsperiode de werking van de erkende en gesubsidieerde gewestelijke omgevingsverenigingen, gewestelijke ledenverenigingen voor omgeving en gewestelijke koepelvereniging voor omgeving. Voor de voormelde evaluatie dient de omgevingsvereniging een eindverslag in bij het departement.

Een negatieve evaluatie kan aanleiding geven tot terugvordering van een deel van de toegekende subsidie in verhouding tot het ontbreken van de verantwoording in de functionele rapportering voor niet of onvoldoende gerealiseerde doelstellingen, vermeld in de meerjarenverbintenis.

De Vlaamse Regering bepaalt:

- 1° de vorm en inhoud en de datum en wijze van indiening van het eindverslag;
- 2° de wijze van eindevaluatie;
- 3° de wijze van terugvordering van onterecht toegekend subsidies.

Afdeling 2. De tussentijdse opvolging en evaluatie van de erkende en gesubsidieerde regionale omgevingsverenigingen

Art. 22. Het departement volgt tweejaarlijks de voortgang van de meerjarenverbintenis van de erkende en gesubsidieerde regionale omgevingsverenigingen op.

Voor de opvolging, vermeld in het eerste lid, dienen de omgevingsverenigingen de volgende rapportering in:

- 1° een functionele rapportering in het tweede en het vierde jaar van de erkenningsperiode;
- 2° jaarlijks een financiële rapportering.

Met het oog op een evaluatie kan het departement, als ze vaststelt dat de voortgang van de meerjarenverbintenis ontoereikend is, aan de erkende en gesubsidieerde regionale omgevingsvereniging vragen om een voortgangsverslag in te dienen waarin de voortgang wordt verantwoord.

De Vlaamse Regering bepaalt:

- 1° de vorm en inhoud en de datum en wijze van indiening van de functionele en financiële rapportering, vermeld in het tweede lid;
- 2° de wijze van opvolging, vermeld in het eerste lid;
- 3° de vorm en inhoud en de datum en wijze van indiening van het voortgangsverslag, vermeld in het derde lid;
- 4° de wijze van evaluatie, vermeld in het derde lid.

Art. 23. De evaluatie, vermeld in artikel 22, derde lid, geeft aanleiding tot een van de volgende beslissingen:

- 1° een positieve evaluatie;
- 2° een negatieve evaluatie.

Bij een negatieve evaluatie formuleert het departement aanbevelingen. De regionale omgevingsvereniging kan op verzoek gehoord worden door het departement.

Bij een negatieve evaluatie worden tekortkomingen gedetecteerd en signaleerd zodat de erkende en gesubsidieerde omgevingsvereniging tijdig haar werking kan bijsturen met het oog op een nieuwe aanvraag tot erkenning en subsidiëring voor een volgende erkenningsperiode en om de terugvordering van subsidies te vermijden na afloop van de huidige erkenningsperiode.

Art. 24. Het departement evalueert na afloop van de erkenningsperiode de werking van de erkende en gesubsidieerde omgevingsvereniging. Voor de voormelde evaluatie dient de omgevingsvereniging een eindverslag in bij het departement.

Een negatieve evaluatie kan aanleiding geven tot terugvordering van een deel van de toegekende subsidie in verhouding tot het ontbreken van de verantwoording in de functionele rapportering voor niet of onvoldoende gerealiseerde doelstellingen, vermeld in de meerjarenverbintenis.

De Vlaamse Regering bepaalt:

- 1° de vorm en inhoud en de datum en wijze van indiening van het eindverslag, vermeld in het eerste lid;
- 2° de wijze van eindevaluatie, vermeld in het eerste lid;
- 3° de wijze van terugvordering van onterecht toegekend subsidies, vermeld in het tweede lid.

Hoofdstuk 9. De startsubsidie

Art. 25. Niet-erkende omgevingsverenigingen kunnen na een oproep door de Vlaamse Regering een startsubsidie aanvragen om een werking te ontwikkelen waarmee ze vanaf een volgende erkenningsperiode kunnen deelnemen aan de erkennings- en subsidiëeringsprocedure voor een van de categorieën van omgevingsverenigingen, vermeld in artikel 5, 1° en 2°.

De startsubsidie kan per omgevingsvereniging maar één keer toegekend worden en geldt voor een periode van maximaal drie jaar.

Art. 26. Een aanvraag van een startsubsidie is ontvankelijk als al de volgende voorwaarden zijn vervuld:

- 1° de aanvraag is tijdig ingediend;
- 2° de aanvraag is volledig;
- 3° de vereniging voldoet aan al de volgende voorwaarden:
 - a) ze is opgericht onder de rechtsvorm van een vzw of een stichting conform het Wetboek van vennootschappen en verenigingen;
 - b) ze is opgericht op particulier initiatief;
 - c) vertegenwoordigers van overheidsinstanties maken van de vereniging geen deel uit als stemgerechtigd lid van de bestuursorganen;
 - d) ze heeft haar maatschappelijke zetel in het Vlaamse Gewest of het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest;
- 4° de omgevingsvereniging heeft met toepassing van dit decreet geen startsubsidie ontvangen;
- 5° de omgevingsvereniging heeft geen startsubsidie ontvangen in het kader van het decreet van 29 april 1991 tot vaststelling van de algemene regelen inzake de erkenning en de subsidiëring van de milieu-, natuur-, en ruimteverenigingen, zoals van kracht op de dag vóór de datum van de inwerkingtreding van dit decreet, en de uitvoeringsbesluiten ervan.

De Vlaamse Regering bepaalt:

- 1° de datum van indiening van de aanvraag om als tijdig beschouwd te worden, als vermeld in het eerste lid, 1°;
- 2° de documenten die bij de aanvraag moeten ingediend worden om als volledig beschouwd te worden, als vermeld in het eerste lid, 2°;
- 3° de wijze van indiening van de aanvraag;
- 4° de wijze waarop het ontvankelijkheidsonderzoek wordt gevoerd.

Art. 27. Het departement gaat na of de omgevingsvereniging die een startsubsidie aanvraagt, vermeld in artikel 25, voldoet aan de volgende voorwaarden voor een startsubsidie:

- 1° ze stelt de bevordering van de omgevingskwaliteit in het Vlaamse Gewest voorop als maatschappelijk hoofddoel;
- 2° ze toont een zelfstandige en onafhankelijke werking aan;
- 3° ze bouwt een werking uit om te kunnen voldoen aan de omschrijvingen van een van de categorieën van omgevingsverenigingen, vermeld in artikel 5, 1° en 2°, tegen een volgende erkenningsperiode.

De Vlaamse Regering werkt de voorwaarden voor een startsubsidie, vermeld in het eerste lid, verder uit.

Art. 28. Na een positieve beoordeling van de voorwaarden voor een startsubsidie, vermeld in artikel 27, beoordeelt het departement de kwaliteit van de werking van de omgevingsverenigingen aan de hand van al de volgende criteria:

- 1° de kwaliteit en coherentie van de geformuleerde visie, missie, doelstellingen en de mate waarin de doelstellingen bijdragen aan de verbetering van de omgevingskwaliteit;
- 2° de kwaliteit en haalbaarheid van het streefbeeld en scenario voor de verdere uitbouw van de vereniging om aan de omschrijving van de gekozen categorie, vermeld in artikel 5, 1° en 2° te voldoen;
- 3° de kwaliteit van de beslissingsstructuren, van de organisatie van de dagelijkse werking en van de personeelsstructuur;
- 4° de kwaliteit van het financiële plan.

Het departement kan tot een van de volgende beoordelingen komen over de kwaliteit van de werking van de omgevingsvereniging die een startsubsidie aanvraagt, vermeld in artikel 25, en die beoordeling als advies aan de Vlaamse Regering bezorgen:

- 1° een positieve beoordeling;
- 2° een negatieve beoordeling.

De Vlaamse Regering bepaalt:

- 1° de wijze van beoordeling van de kwaliteit van de werking van de omgevingsverenigingen die een startsubsidie aanvragen;
- 2° de wijze en inhoud van advisering aan de Vlaamse Regering, vermeld in het tweede lid;
- 3° de wijze van toekenning van de startsubsidie en beslist wie hiertoe bevoegd is.

Art. 29. De Vlaamse Regering bepaalt per categorie van omgevingsverenigingen, vermeld in artikel 5, 1° en 2°, een startsubsidie.

De hoogte van de jaarlijkse startsubsidie kan worden aangepast aan de evolutie van de gezondheidsindex.

De startsubsidie mag niet verleend worden voor werkingskosten die al gedekt zijn door een andere vorm van subsidiëring.

Omgevingsverenigingen waaraan een startsubsidie is toegekend, kunnen daarmee geen reserves aanleggen.

De Vlaamse Regering regelt de wijze van uitbetaling van de startsubsidie.

Art. 30. Het departement evalueert de kwaliteit van de werking van de omgevingsverenigingen met een startsubsidie na het eerste werkingsjaar.

De omgevingsverenigingen dienen voor de evaluatie een voortgangsverslag in bij het departement.

Het departement bezorgt haar evaluatie aan de vereniging.

De Vlaamse Regering bepaalt:

- 1° de inhoud en vorm en de datum en de wijze van indiening van het voortgangsverslag, vermeld in het tweede lid;
- 2° de wijze van evaluatie van de kwaliteit van de werking van de omgevingsverenigingen met een startsubsidie, vermeld in het eerste lid.

Art. 31. De omgevingsverenigingen met een startsubsidie dienen jaarlijks een financiële verantwoording in.

De Vlaamse Regering bepaalt de inhoud en vorm en de datum en de wijze van indiening van de financiële verantwoording.

Art. 32. Het departement evalueert na afloop van de subsidiëringsperiode de werking van de omgevingsvereniging met een startsubsidie. Voor de voormelde evaluatie dient de omgevingsvereniging een eindverslag in bij het departement.

Een negatieve evaluatie kan aanleiding geven tot terugvordering van een deel van de toegekende subsidie in verhouding tot het ontbreken van de verantwoording voor niet of onvoldoende gerealiseerde doelstellingen.

De Vlaamse Regering bepaalt:

- 1° de inhoud en vorm en de datum en de wijze van indiening van het eindverslag, vermeld in het eerste lid;
- 2° de wijze van eindevaluatie, vermeld in het eerste lid;
- 3° de wijze van terugvordering van onterecht toegekende subsidies, vermeld in het tweede lid.

Hoofdstuk 10. Projectsubsidies

Art. 33. De Vlaamse Regering kan na het lanceren van een projectoproep aan actoren een subsidie toekennen om omgevingsprojecten uit te werken in het Vlaamse Gewest voor een looptijd van maximaal vijf jaar.

De Vlaamse Regering kan meerdere oproepmomenten voor omgevingsprojecten per jaar organiseren. De Vlaamse Regering bepaalt per projectoproep de looptijd.

De Vlaamse Regering bepaalt de jaarlijkse frequentie van de projectoproepen, de elementen die elke projectoproep moet bevatten en de wijze van bekendmaking van de projectoproepen.

Art. 34. Een aanvraag van een projectsubsidie, vermeld in artikel 33, is ontvankelijk als ze aan de volgende voorwaarden voldoet:

- 1° de aanvraag is ingediend na een oproep voor omgevingsprojecten;
- 2° de aanvraag is tijdig ingediend, conform de indieningsdatum vermeld in de projectoproep;
- 3° de aanvraag is volledig, zoals bepaald in de projectoproep;
- 4° de aanvrager behoort tot de doelgroep die met de projectoproep wordt beoogd;
- 5° het ingediende project is een project dat beantwoordt aan de omschrijving van projecten, vermeld in artikel 3, §1, vierde lid;
- 6° voor het project wordt maar één aanvraag ingediend per indiendatum in het kader van dit decreet, ongeacht wie de aanvrager is;
- 7° het project heeft een duidelijke begin- en einddatum;
- 8° het project overschrijdt de maximale projecttermijn, vermeld in de projectoproep, niet.

Art. 35. Omgevingsprojecten, vermeld in artikel 33, worden beoordeeld door een jury aan de hand van de beoordelingscriteria, vermeld in artikel 36.

Aan de jury kunnen naast vertegenwoordigers van het departement externe experts participeren.

De externe experts, vermeld in het tweede lid, zijn onafhankelijke deskundigen die worden aangewezen omdat ze kennis, ervaring en deskundigheid hebben in minimaal een van de volgende gebieden:

- 1° omgevingsthema's of omgevingsdoelstellingen van de Vlaamse overheid;
- 2° zaken die verband houden met het voorwerp van de projectoproep.

De externe experts, vermeld in het tweede lid, voldoen aan al de volgende voorwaarden:

- 1° ze hebben geen bestuurlijke band met de subsidieaanvrager;
- 2° ze zijn geen personeelslid van de subsidieaanvrager;
- 3° ze voeren geen bezoldigde of onbezoldigde opdracht uit voor de subsidieaanvrager;
- 4° ze oefenen geen politiek mandaat uit.

De vertegenwoordigers van het departement, vermeld in het tweede lid, voldoen aan al de volgende voorwaarden:

- 1° ze hebben geen bestuurlijke band met de subsidieaanvrager;
- 2° ze voeren geen bezoldigde of onbezoldigde opdracht uit voor de subsidieaanvrager;
- 3° ze oefenen geen politiek mandaat uit.

De Vlaamse Regering bepaalt de wijze van samenstelling en de werking van jury en de wijze van aanstelling en het ontslag van de leden.

De Vlaamse Regering kan bepalen dat de externe experts van de jury voor hun werkzaamheden recht hebben op een vergoeding die ze bepaalt.

Art. 36. Voor een projectsubsidie, vermeld in artikel 33, zijn de volgende beoordelingscriteria van toepassing:

- 1° de kwaliteit van het projectvoorstel;
- 2° de mate waarin het projectvoorstel bijdraagt aan de doelstellingen van de projectoproep;
- 3° de piloot- of voorbeeldwaarde van het projectvoorstel.

Voor een projectsubsidie, vermeld in artikel 33, kunnen de volgende bijkomende beoordelingscriteria van toepassing zijn als er meer projecten positief beoordeeld zijn op basis van de beoordelingscriteria, vermeld in het eerste lid, dan het beschikbare budget toelaat:

- 1° de spreiding van de ingediende projecten over het Vlaamse Gewest;
- 2° de diversiteit van de ingediende projecten.

De Vlaamse Regering werkt de beoordelingscriteria, vermeld in het eerste en tweede lid, verder uit.

Art. 37. De jury, vermeld in artikel 35, bezorgt op basis van haar beoordeling een advies aan de Vlaamse Regering.

De Vlaamse Regering bepaalt de wijze en inhoud van de advisering van de jury over de beoordeling van de omgevingsprojecten, vermeld in artikel 33.

Art. 38. De Vlaamse Regering beslist over de toekenning van de projectsubsidie, vermeld in artikel 33 en bepaalt het subsidiebedrag.

De beslissing over de toekenning van de projectsubsidie wordt binnen zes maanden na het einde van de termijn voor de projectindiening genomen.

Art. 39. De subsidieontvanger waaraan een projectsubsidie, vermeld in artikel 33, is toegekend, kan daarmee geen reserves aanleggen.

Art. 40. De Vlaamse Regering regelt de toekenning en uitbetaling van de projectsubsidies, vermeld in artikel 33.

Art. 41. Het departement volgt de voortgang van de omgevingsprojecten, vermeld in artikel 33, tussentijds op. De subsidieontvanger dient daarvoor de nodige tussentijdse rapportering in bij het departement.

Het departement kan zich bij de tussentijdse opvolging, vermeld in het eerste lid, laten bijstaan door externe experts die voldoen aan de voorwaarden, vermeld in artikel 35, derde en vierde lid.

De Vlaamse regering bepaalt:

- 1° de inhoud en vorm en de datum en wijze van indiening van de tussentijdse rapportering, vermeld in het eerste lid;
- 2° de wijze van tussentijdse opvolging, vermeld in het eerste lid.

Art. 42. Na afloop van het omgevingsproject, vermeld in artikel 33, evalueert het departement de uitvoering van het omgevingsproject. Daarvoor dient de aanvrager een functionele en financiële eindrapportering in bij het departement.

Een negatieve evaluatie kan aanleiding geven tot terugvordering van een deel van de toegekende subsidie in verhouding tot het ontbreken van de verantwoording voor niet-behaalde resultaten.

Het departement kan zich bij de eindevaluatie laten bijstaan door externe experts die voldoen aan de voorwaarden, vermeld in artikel 35, derde en vierde lid.

De Vlaamse Regering bepaalt:

- 1° de vorm en inhoud en de wijze en datum van indiening van de functionele en financiële eindrapportering, vermeld in het eerste lid;
- 2° de wijze van eindevaluatie, vermeld in het eerste lid;
- 3° de wijze van terugvordering van onterecht toegekend subsidies, vermeld in het tweede lid.

Hoofdstuk 11. Bepalingen over de gegevensverwerking

Art. 43. §1. Het departement treedt op als verwerkingsverantwoordelijke als vermeld in artikel 4, 7), van de algemene verordening gegevensbescherming, voor de verwerking van persoonsgegevens in het kader van de uitvoering van dit decreet.

§2. De volgende categorieën van personen hebben toegang tot de verwerkte persoonsgegevens in het kader van de uitvoering van dit decreet en beperkt voor de taken en het werkgebied waarvoor zij bevoegd zijn:

- 1° de personeelsleden van het departement;
- 2° de externe experts, vermeld in artikel 11, 12 en 35.

De omgevingsverenigingen en actoren die in het kader van dit decreet een subsidie, vermeld in artikel 3 van dit decreet, aanvragen of ontvangen, mogen persoonsgegevens, vermeld in artikel 44, tweede en derde lid, verwerken in het kader van de indiening en verantwoording van hun dossier bij het departement, en bij de uitvoering van hun taken, vermeld in dit decreet. De voormelde omgevingsverenigingen en actoren treden in het voormelde geval op als verwerkingsverantwoordelijke als vermeld in artikel 4, 7), van de algemene verordening gegevensbescherming, van de voormelde persoonsgegevens.

§3. De verwerkingsverantwoordelijken verwerken de persoonsgegevens onder de volgende voorwaarden:

- 1° de persoonsgegevens worden verwerkt op een wijze die ten aanzien van de betrokkene rechtmatig, behoorlijk en transparant is;
- 2° de persoonsgegevens worden verzameld voor welbepaalde, uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigde doeleinden als vermeld in artikel 26, en mogen vervolgens niet verder op een met die doeleinden onverenigbare wijze worden verwerkt;

- 3° de persoonsgegevens worden verwerkt op een wijze die toereikend is, ter zake dienend en beperkt tot wat noodzakelijk is voor de doeleinden waarvoor ze worden verwerkt;
- 4° de persoonsgegevens zijn juist en als dat nodig is worden ze geactualiseerd;
- 5° alle redelijke maatregelen worden genomen om de persoonsgegevens die, gelet op de doeleinden waarvoor ze worden verwerkt, onjuist zijn, onmiddellijk te wissen of te rectificeren;
- 6° de persoonsgegevens worden bewaard in een vorm die het mogelijk maakt de betrokkenen niet langer te identificeren dan noodzakelijk is voor de doeleinden waarvoor de persoonsgegevens worden verwerkt;
- 7° de persoonsgegevens worden, door passende technische of organisatorische maatregelen te nemen op een dusdanige manier verwerkt dat een passende beveiliging ervan gewaarborgd is, zodat ze onder meer beschermd zijn tegen ongeoorloofde of onrechtmatige verwerking en tegen onopzettelijk verlies, vernietiging of beschadiging.

De verwerkingsverantwoordelijke is verantwoordelijk voor de naleving van de voorwaarden, vermeld in het eerste lid, en kan dat aantonen.

De verwerkingsverantwoordelijke informeert de betrokkenen vooraf over de verwerking van hun persoonsgegevens conform artikel 13 en 14 van de algemene verordening gegevensbescherming en informeert hen over hun rechten op basis van artikel 15 tot en met 22 van de algemene verordening gegevensbescherming.

De Vlaamse Regering kan de nadere regels over de verwerking van de persoonsgegevens, vermeld in het eerste lid, vaststellen evenals over de categorieën van betrokkenen, vermeld in artikel 44 alsook beveiligingseisen vaststellen voor de verschillende categorieën van persoonsgegevens, vermeld in artikel 44.

Art. 44. De verwerking van persoonsgegevens in het kader van dit decreet heeft betrekking op de volgende categorieën van betrokkenen:

- 1° externe experts en kandidaat-experts;
- 2° medewerkers, vrijwilligers en verantwoordelijken van de omgevingsverenigingen en van de actoren;
- 3° natuurlijke personen die vermeld worden in de aanvragen en de bijlagen ervan.

De verwerking van persoonsgegevens van omgevingsverenigingen in het kader van dit decreet heeft betrekking op de volgende categorieën van persoonsgegevens:

- 1° de expertise;
- 2° het geslacht;
- 3° de identificatiegegevens;
- 4° de leeftijd;
- 5° de mandaten;
- 6° de opleidingsgegevens.

Met betrekking tot de vrijwilligers van omgevingsverenigingen, vermeld in het eerste lid, 2° en de natuurlijke personen, vermeld in het eerste lid, 3°, worden enkel de volgende categorieën van persoonsgegevens verwerkt:

- 1° de identificatiegegevens;
- 2° het geslacht;
- 3° de leeftijd.

De verwerking van persoonsgegevens van actoren in het kader van dit decreet, heeft betrekking op de volgende categorieën van persoonsgegevens:

- 1° de expertise;
- 2° het geslacht;
- 3° de identificatiegegevens;
- 4° de leeftijd;
- 5° de loongegevens;
- 6° de mandaten;
- 7° de opleidingsgegevens.

Art. 45. De bewaartermijnen voor persoonsgegevens die op basis van dit decreet worden bewaard conform artikel 5, lid 1, e), van de algemene verordening gegevensbescherming, worden vastgelegd in selectieregels conform artikel III.87, §1, van het Bestuursdecreet van 7 december 2018. Deze selectieregels bevatten een bewaartermijn met bijbehorende motivering.

Art. 46. De Vlaamse Regering kan de nadere regels bepalen voor de verwerking van de persoonsgegevens, de beveiliging van die gegevens en de passende waarborgen voor de rechten en vrijheden van de betrokkenen.

Hoofdstuk 12. Toezicht

Art. 47. Omgevingsverenigingen en actoren die in het kader van dit decreet een subsidie ontvangen, leggen daarover verantwoording af bij het departement. Het departement oefent toezicht uit op de aanwending van de subsidies die op basis van dit decreet worden toegekend.

Tijdens het toezicht, vermeld in het eerste lid, controleert het departement of voldaan is aan al de volgende voorwaarden:

- 1° de subsidieontvanger voldoet aan de subsidievereisten, vermeld in artikel 48;
- 2° de subsidie is gebruikt voor het doel waarvoor ze is verleend conform artikel 11 van de wet van 16 mei 2003 tot vaststelling van de algemene bepalingen die gelden voor de begrotingen, de controle op de subsidies en voor de boekhouding van de gemeenschappen en de gewesten, alsook voor de organisatie van de controle door het Rekenhof.

Art. 48. De subsidieontvanger voldoet aan al de volgende subsidievereisten:

- 1° bij alle publieke communicatie in het kader van de gesubsidieerde werking de steun van de Vlaamse overheid vermelden, door de standaardlogo's en de bijbehorende tekst en baselines te gebruiken die de Vlaamse Regering vaststelt;

- 2° het belang erkennen van het Nederlands bij de uitvoering van de gesubsidieerde activiteiten;
- 3° een boekhouding voeren die de financiële controle op de aanwending van de subsidies mogelijk maakt.

Art. 49. Het departement kan op elk moment de werking en de boekhouding van een subsidieontvanger onderzoeken. De subsidieontvanger stelt alle gegevens in het Nederlands ter beschikking die noodzakelijk zijn voor het toezicht en staat het departement toe om ter plaatse de naleving van de bepalingen van dit decreet en de uitvoeringsbesluiten ervan te verifiëren.

Hoofdstuk 13. Slotbepalingen

Afdeling 1. Opheffingsbepaling

Art. 50. Het decreet van 29 april 1991 tot vaststelling van de algemene regelen inzake de erkenning en de subsidiëring van de milieu-, natuur-, en ruimteverenigingen, gewijzigd bij de decreten van 30 april 2004, 18 december 2015 en 18 december 2020, wordt opgeheven.

Afdeling 2. Overgangsmaatregelen

Art. 51. In aanloop naar de eerste erkenningsperiode 2027-2031 kunnen omgevingsverenigingen die niet erkend zijn conform het decreet van 29 april 1991 tot vaststelling van de algemene regelen inzake de erkenning en subsidiëring van de milieu-, natuur-, en ruimteverenigingen, zoals van kracht op de dag vóór de datum van de inwerkingtreding van dit decreet, een aanvraag indienen voor een kortlopende erkenning na een oproep daarvoor door de Vlaamse Regering. De voormelde kortlopende erkenning geldt voor twee kalenderjaren en loopt van 1 januari 2025 tot en met 31 december 2026.

De Vlaamse Regering bepaalt de documenten die bij de kortlopende erkenningsaanvraag gevoegd moeten worden, en ook de datum en de wijze van de indiening van de aanvraag voor een kortlopende erkenning, vermeld in het eerste lid.

Art. 52. Verenigingen die in aanmerking willen komen voor een kortlopende erkenning, vermeld in artikel 51, voldoen aan de ontvankelijkheidsvoorwaarden, vermeld in hoofdstuk 6, afdeling 1.

Het departement onderzoekt de ontvankelijkheid van de kortlopende erkenningsaanvraag, vermeld in artikel 51.

De Vlaamse Regering bepaalt de wijze van het ontvankelijkheidsonderzoek.

Art. 53. Het departement bezorgt de ontvankelijke aanvragen aan de erkenningscommissie, vermeld in artikel 11, die de erkenningsvoorwaarden, vermeld in artikel 15, onderzoekt.

Art. 54. Na een positieve beoordeling van de erkenningsvoorwaarden, vermeld in artikel 15, in het kader van een kortlopende erkenningsaanvraag, vermeld in

artikel 51, beoordeelt de erkenningscommissie de kwaliteit van de werking van de omgevingsverenigingen aan de hand van de criteria, vermeld in artikel 17, eerste lid, 1° tot en met 3°.

Het onderzoek door de erkenningscommissie leidt tot een beoordeling die voor advies aan de Vlaamse Regering wordt bezorgd, als vermeld in artikel 17, tweede lid.

De Vlaamse Regering bepaalt:

- 1° de wijze van beoordeling van de kwaliteit van de werking van de omgevingsverenigingen, vermeld in het eerste lid;
- 2° de wijze en inhoud van de advisering van de erkenningscommissie over de kwaliteit van de werking van de omgevingsverenigingen aan de Vlaamse Regering, vermeld in het tweede lid;
- 3° de wijze van toekenning van de kortlopende erkenning en beslist wie hiertoe bevoegd is.

Art. 55. Nadat de Vlaamse Regering de kortlopende erkenning, vermeld in artikel 51, heeft toegekend, kunnen de omgevingsverenigingen een jaarlijkse werkingssubsidie ontvangen.

Het subsidiebedrag van de jaarlijkse werkingssubsidie aan omgevingsverenigingen met een kortlopende erkenning, vermeld in artikel 51, wordt op de volgende wijze bepaald door het geïndexeerde subsidiebedrag dat erkende milieu- en natuurverenigingen conform het decreet van 29 april 1991 tot vaststelling van de algemene regelen inzake de erkenning en de subsidiëring van de milieu-, natuur-, en ruimteverenigingen, zoals van kracht op de dag vóór de datum van de inwerkingtreding van dit decreet, en de uitvoeringsbesluiten ervan, in 2025 ontvangen:

- 1° het subsidiebedrag voor gewestelijke omgevingsverenigingen is het subsidiebedrag, vermeld in artikel 13, tweede lid, van het besluit van 18 december 2015 houdende de erkenning en subsidiëring van milieu- en natuurverenigingen dat gewestelijke thematische verenigingen zonder bijkomende subsidie ontvangen;
- 2° het subsidiebedrag voor regionale omgevingsverenigingen is het subsidiebedrag, vermeld in artikel 7, derde lid, van het besluit van 18 december 2015 houdende de erkenning en subsidiëring van milieu- en natuurverenigingen dat regionale verenigingen van type 2 ontvangen.

Art. 56. De omgevingsvereniging met een kortlopende erkenning, vermeld in artikel 51, bezorgt het departement jaarlijks een financiële rapportering.

Na afloop van de kortlopende erkenningsperiode bezorgt de omgevingsvereniging een eindverslag aan het departement met het oog op een eindevaluatie van de werking. Een negatieve evaluatie van het eindverslag van de werking kan aanleiding geven tot de terugvordering van verleende subsidies in verhouding tot het ontbreken van de verantwoording voor niet of onvoldoende gerealiseerde doelstellingen.

De Vlaamse Regering bepaalt:

- 1° de vorm en inhoud en de wijze en datum van indiening van de financiële rapportering, vermeld in het eerste lid;
- 2° de vorm en inhoud en de wijze van indiening van het eindverslag, vermeld in het tweede lid;
- 3° de wijze van eindevaluatie;
- 4° de wijze van terugvordering van onterecht toegekende subsidies, vermeld in het tweede lid.

Art. 57. De startsubsidie die verleend is op grond van het decreet van 29 april 1991 tot vaststelling van de algemene regelen inzake de erkenning en de subsidiëring van de milieu-, natuur-, en ruimteverenigingen, zoals van kracht op de dag vóór de datum van de inwerkingtreding van dit decreet, en de uitvoeringsbesluiten ervan vervalt als de kortlopende erkenning wordt toegekend.

Art. 58. De erkenning van verenigingen die verleend is in het kader van het decreet van 29 april 1991 tot vaststelling van de algemene regelen inzake de erkenning en de subsidiëring van de milieu-, natuur-, en ruimteverenigingen, zoals van kracht op de dag vóór de datum van de inwerkingtreding van dit decreet, blijft doorlopen tot en met 31 december 2026. De voormelde verenigingen worden voor de opvolging en de evaluatie van de werking en voor de uitbetaling van de subsidie verder beoordeeld conform het decreet van 29 april 1991 tot vaststelling van de algemene regelen inzake de erkenning en de subsidiëring van de milieu-, natuur-, en ruimteverenigingen, zoals van kracht op de dag vóór de datum van de inwerkingtreding van dit decreet, en de uitvoeringbesluiten ervan.

In afwijking van het eerste lid tellen bij gemeentelijke fusies binnen de subsidiëriingsperiode die loopt tot en met 31 december 2026, de fusionerende gemeenten afzonderlijk mee voor de vereisten in verband met het minimumaantal gemeenten van het werkingsgebied en voor de ratioberekening van het werkingsgebied van regionale verenigingen van type 1 en type 2, zoals vermeld in artikel 5, paragraaf 2, 1° en 2° van het besluit van 18 december 2015 houdende de erkenning en subsidiëring van milieu-en natuurverenigingen.

Afdeling 3. Inwerkingtreding

Art. 59. Dit decreet treedt in werking op een datum die de Vlaamse Regering vaststelt en uiterlijk op 1 juli 2024.

Brussel, ... (datum).

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Jan JAMBON

De Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en
Toerisme,

Zuhal DEMIR

ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE

RAAD VAN STATE afdeling Wetgeving

advies 74.015/1
van 13 oktober 2023

over

een voorontwerp van decreet ‘tot ondersteuning van
omgevingsverenigingen en omgevingsprojecten’

Op 5 juli 2023 is de Raad van State, afdeling Wetgeving, door de Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme verzocht binnen een termijn van dertig dagen, verlengd tot 21 augustus 2023,^(*) een advies te verstrekken over een voorontwerp van decreet ‘tot ondersteuning van omgevingsverenigingen en omgevingsprojecten’.

Het voorontwerp is door de eerste kamer onderzocht op 5 oktober 2023. De kamer was samengesteld uit Marnix VAN DAMME, kamervoorzitter, Brecht STEEN en Tim CORTHAUT, staatsraden, Michel TISON en Johan PUT, assessoren, en Wim GEURTS, griffier.

Het verslag is uitgebracht door Wouter DE COCK, eerste auditeur.

Het advies, waarvan de tekst hierna volgt, is gegeven op 13 oktober 2023.

*

^(*) Deze verlenging vloeit voort uit artikel 84, § 1, eerste lid, 2°, *in fine*, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, waarin wordt bepaald dat deze termijn van rechtswege wordt verlengd met vijftien dagen wanneer hij begint te lopen tussen 15 juli en 31 juli of wanneer hij verstrijkt tussen 15 juli en 15 augustus.

1. Met toepassing van artikel 84, § 3, eerste lid, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, heeft de afdeling Wetgeving zich toegespitst op het onderzoek van de bevoegdheid van de steller van de handeling, van de rechtsgrond¹, alsmede van de vraag of aan de te vervullen vormvereisten is voldaan.

*

STREKKING VAN HET VOORONTWERP

2.1. Het om advies voorgelegde voorontwerp van decreet bevat vooreerst een regeling betreffende de erkenning en subsidiëring van omgevingsvergunningen, zijnde “feitelijke verenigingen, vzw’s en stichtingen die de bevordering van de omgevingskwaliteit als maatschappelijk hoofddoel hebben”.² Om dat doel te bereiken voorziet het voorontwerp in een erkenning en een ondersteunende subsidie voor dergelijke verenigingen.

2.1.1. Een omgevingsvereniging kan worden erkend als regionale omgevingsvereniging, gewestelijke omgevingsvereniging, gewestelijke ledenvereniging voor omgeving, dan wel gewestelijke koepelvereniging voor omgeving. De erkenning gebeurt door de Vlaamse Regering op basis van een advies door een erkenningscommissie. Om erkend te kunnen worden moet een omgevingsvergunning voldoen aan bepaalde erkenningscriteria en kwaliteitscriteria.

Er wordt een begeleidingscommissie opgericht om de werking van erkende gewestelijke omgevingsverenigingen, gewestelijke ledenverenigingen en gewestelijke koepelverenigingen voor omgeving tussentijds te evalueren. Het in artikel 2, 2°, van het voorontwerp omschreven departement evalueert na afloop van de erkenningsperiode de werking van de erkende en gesubsidieerde gewestelijke omgevingsverenigingen, gewestelijke ledenverenigingen voor omgeving en gewestelijke koepelverenigingen voor omgeving, op basis van een daartoe door de omgevingsvereniging ingediend eindverslag.

Wat de subsidiëring van de omgevingsverenigingen betreft, wordt in het voorontwerp een onderscheid gemaakt tussen de startsubsidie voor (nog) niet-erkende omgevingsverenigingen en de structurele werkingssubsidie voor erkende omgevingsverenigingen. Een werkingssubsidie bestaat uit een basissubsidiebedrag en een variabel bedrag, door de Vlaamse Regering te bepalen per categorie van omgevingsvereniging.

2.1.2. Daarnaast bevat het voorontwerp een regeling inzake het toekennen van subsidies met het oog op de realisatie van omgevingsprojecten die het bevorderen van de omgevingskwaliteit in het Vlaamse Gewest tot doel hebben³ en waarmee beoogd wordt om snel in te kunnen spelen op beleidsprioriteiten binnen een bepaalde beleidsperiode. Omgevingsprojecten worden beoordeeld door een jury. De Vlaamse Regering beslist over de toekenning van een projectsubsidie op basis

¹ Aangezien het gaat om een voorontwerp van decreet wordt onder “rechtsgrond” de overeenstemming met de hogere rechtsnormen verstaan.

² Artikel 2, 17°, van het voorontwerp.

³ Artikel 2, 16°, van het voorontwerp.

van het advies van de jury. Het reeds genoemde departement oefent toezicht uit op de aanwending van de toegekende subsidies.

2.2. De verwerking van persoonsgegevens in het kader van de ontworpen regeling vormt het voorwerp van een afzonderlijk hoofdstuk waarbij onder meer het voornoemde departement wordt aangeduid als verwerkingsverantwoordelijke.

2.3. De ontworpen regeling is bestemd om in de plaats te komen van de regeling die tot op heden is vervat in het decreet van 29 april 1991 ‘tot vaststelling van de algemene regelen inzake de erkenning en de subsidiëring van de milieu-, natuur- en ruimteverenigingen’, waarvan artikel 50 van het voorontwerp de opheffing beoogt.

VORMVEREISTEN

3.1. De memorie van toelichting bevat een “Toets aan Europese Staatssteunregels” ten aanzien van diverse categorieën subsidies die in het voorontwerp worden geregeld.⁴ Vraag is of de conclusies die op basis van de betrokken toets door de stellers van het voorontwerp worden gemaakt op het vlak van de toepasselijkheid van de Europese staatssteunregels zonder meer kunnen worden bijgetreden.

3.2. Ten aanzien van de jaarlijkse *werkingssubsidie* voor erkende omgevingsverenigingen wordt er in de memorie van toelichting van uitgegaan dat “[d]e werkingssubsidie aan omgevingsverenigingen (...) geen staatssteun [is] omdat niet aan alle 5 de criteria voor staatssteun is voldaan” waarbij er onder meer wordt op gewezen dat “[d]e werkingssubsidie [niet] voldoet aan ‘de maatregel vervalst de mededinging (in potentie) en (dreigt te) leiden tot een ongunstige beïnvloeding van het handelsverkeer in de EU’” en dat “[d]e steunmaatregel (...) een zuiver maatschappelijke doelstelling [dient] die niet-economisch van aard is”.

Aan de gemachtigde werd gevraagd of er zonder meer kan van worden uitgegaan dat de activiteiten die worden omschreven in de artikelen 6 tot 9 van het voorontwerp buiten het economisch verkeer vallen en niet kunnen worden gesitueerd in sectoren waar er wel degelijk concurrentie kan voorkomen, des te meer daar uit de samenhang van de betrokken bepalingen van het voorontwerp en artikel 10 ervan lijkt te moeten worden afgeleid dat niet valt uit te sluiten dat er subsidies worden toegekend voor economische activiteiten waarmee een omgevingsvergunning op de interne markt in concurrentie treedt met andere marktspelers. De gemachtigde verstrekke in dat verband het volgende antwoord:

“De kernopdrachten omschreven in artikel 6, 7, 8 en 9 van het ontwerpdecreet verwijzen naar de opdrachten die van omgevingsverenigingen worden verwacht in het kader van hun erkenning. In de memorie van toelichting stelt de decreetgever:

‘De kernopdrachten betreffen de minimale opdrachten voor de erkende omgevingsverenigingen. Daarnaast kunnen zij ook op een andere manier bijdragen

⁴ Dergelijke toets heeft geen betrekking op alle subsidies die in het voorontwerp worden geregeld. Zo worden bij de toets niet de startsubsidies betrokken die aan niet-erkende omgevingsverenigingen kunnen worden verleend.

aan de realisatie van omgevingsdoelstellingen en het bevorderen van de omgevingskwaliteit.’

Er wordt beoogd economische activiteiten expliciet uit te sluiten van de kernopdrachten. De subsidie die gekoppeld is aan de erkenning is bedoeld voor de uitvoering van de kernopdrachten en niet voor de volledige werking van de verenigingen.

Er kan worden voorgesteld om in artikel 10 te verduidelijken dat de kernopdrachten, opdrachten van algemeen maatschappelijk belang zijn en dat enkel deze activiteiten voor subsidiëring in aanmerking kunnen komen (en niet de activiteiten die binnen het economisch verkeer vallen; met name dat dat deel van de werking van de vereniging niet kan aangewend worden ter verantwoording van de subsidie).”

De omschrijving van de kernopdrachten van de omgevingsverenigingen die voor subsidie in aanmerking komen, sluit naar de mening van de afdeling Wetgeving niet uit dat de gesubsidieerde activiteiten economische activiteiten uitmaken die worden verricht door dienstverleners.⁵ Het bepaalde in artikel 10 van het voorontwerp sluit op zich evenmin uit dat omgevingsverenigingen diensten en producten aanbieden en dat zij derhalve economische activiteiten ontwikkelen. Dit vindt bevestiging in de tweede zin van artikel 10, waarin melding wordt gemaakt van de “eventuele vermarkting van producten en diensten”. Dat eventuele marktactiviteiten overeenkomstig de tweede zin van artikel 10 “volledig ondergeschikt aan en functioneel voor het vervullen van hun kernopdrachten” zijn, sluit het aanbieden van producten en diensten op de (Europese) markt niet uit.⁶

De door de gemachtigde gedane suggestie om in artikel 10 van het voorontwerp te verduidelijken dat de kernopdrachten opdrachten van algemeen maatschappelijk belang zijn en dat enkel deze activiteiten voor subsidiëring in aanmerking kunnen komen, vormt op zich geen waarborg dat de beoogde subsidiëring buiten de staatssteunregeling zou vallen. Dat een bepaalde activiteit door de overheid wordt aangemerkt als zijnde van algemeen maatschappelijk belang sluit immers *in se* niet uit dat het een economische activiteit betreft. In die gevallen kan de steun de positie van de omgevingsverenigingen in het intracommunautaire handelsverkeer versterken ten opzichte van andere concurrerende ondernemingen en wordt het handelsverkeer geacht door de steun te worden beïnvloed.⁷

Gelet op het voorgaande valt niet uit te sluiten dat de ontworpen regeling met betrekking tot de jaarlijkse werkingssubsidie en de daarop gebaseerde uitvoeringsregeling moet worden beschouwd als een regeling inzake staatssteun in de zin van de artikelen 107 en 108 van

⁵ Zo wordt bijvoorbeeld in de memorie van toelichting met betrekking tot de gewestelijke omgevingsverenigingen verduidelijkt dat deze verenigingen “vooral kennis- en expertisecentra [zijn] voor omgevingsuitdagingen en behoeften. Ze doen aan kennisopbouw en -verspreiding, ze stellen hun expertise ter beschikking van de maatschappij en brengen burgers en actoren samen rond omgevingsuitdagingen die tot hun expertiseveld behoren. Vanuit hun expertise spelen ze een vooraanstaande rol in het zoeken naar innovatieve oplossingen”.

⁶ De commentaar die in de memorie van toelichting bij artikel 10 van het voorontwerp wordt gegeven, lijkt bovendien veeleer te refereren aan het bestaan van een inspanningsverbintenis om marktactiviteiten te vermijden: “Met deze bepaling wordt bedoeld dat omgevingsvergunningen zoveel als mogelijk moeten vermijden om met hun activiteiten de interne markt te verstoren”.

⁷ HvJ 14 januari 2015, C-518/13, *Eventech*, ECLI:EU:C:2015:9, § 66.

het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie die, behoudens zo deze onder één van de vrijstellingscategorieën zou vallen, bij de Europese Commissie dient te worden aangemeld.

3.3. Aan de gemachtigde werd ook nog gevraagd waarom de regeling die het voorontwerp bevat met betrekking tot de *startsubsidies* aan niet-erkende omgevingsvergunningen buiten de in de memorie van toelichting opgenomen “Toets aan Europese Staatssteunregels” wordt gelaten alhoewel ook met betrekking tot die categorie subsidies de vraag rijst of deze geen staatssteun kunnen uitmaken. De gemachtigde deelde wat dat betreft het volgende mee:

“Dit onderdeel ontbreekt inderdaad in de memorie van toelichting.

De startsubsidie is geen staatssteun omdat deze subsidie het opstarten van een verenigingswerking ondersteunt met oog op een erkenning in een volgende subsidieperiode. Het opstarten van een verenigingswerking is een niet-economische activiteit want het betreft niet het aanbieden van goederen en diensten op een markt, maar het opzetten van een verenigingswerking.

Er wordt immers verwezen naar de uitbouw van een werking om te voldoen aan de omschrijvingen van een van de categorieën en dus om te voldoen aan de kernopdrachten, die beschouwd worden als niet-economisch (...).”

Onder randnummer 3.2 werd opgemerkt dat niet valt uit te sluiten dat de kernopdrachten van de omgevingsverenigingen activiteiten uitmaken waarvan de subsidiëring als staatssteun kan worden aangemerkt, zodat de gemachtigde niet kan worden gevolgd in zijn stelling dat het steeds uitsluitend zou gaan om het ondersteunen van de opstart van een verenigingswerking die niet-economische activiteiten aanbiedt. Behoudens wanneer de decreetgever van oordeel zou zijn dat de startsubsidie onder één van de vrijstellingscategorieën zou vallen, zal de ontworpen regeling, ook wat de startsubsidies betreft, bij de Europese Commissie moeten worden aangemeld.

3.4. Wat de in hoofdstuk 10 van het voorontwerp geregelde *projectsubsidies* betreft, wordt er in de “Toets aan Europese Staatssteunregels” die is opgenomen in de memorie van toelichting, op gewezen dat “[p]rojectsubsidies die toegekend kunnen worden aan andere actoren dan omgevingsverenigingen, (...) [wel] aanleiding [kunnen] geven tot staatssteun, als er sprake is van actoren die actief zijn in een sector waar er concurrentie is of kan zijn” en dat “[d]e doelgroep van de projectsubsidie (...) per projectoproep [wordt] bepaald” en er “[p]er projectoproep (...) ook aan de staatssteunregels getoetst [zal] worden”.

De bepalingen van hoofdstuk 10 van het voorontwerp bevatten geen inhoudelijke parameters op grond waarvan kan worden uitgemaakt of er al dan niet sprake is van staatssteun die bij de Europese Commissie moet worden aangemeld.⁸ Er kan derhalve mee worden volstaan dat een toetsing aan de staatssteunregels gebeurt naar aanleiding van een concrete projectoproep.

Wel kan eraan worden herinnerd dat krachtens artikel 108, lid 3, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, de Europese Commissie tijdig van elk voornemen tot invoering of wijziging van steunmaatregelen op de hoogte moet worden gebracht. Behalve indien een beroep kan worden gedaan op een vrijstellingsregeling, zal aan dat vormvereiste vooralsnog dienen te worden voldaan en kan aan die bepalingen geen uitvoering worden gegeven

⁸ Zoals bijvoorbeeld die inzake de doelgroep van de subsidie.

voordat die procedure tot een eindbeslissing heeft geleid. De Vlaamse Regering zal er zich bijgevolg bewust van moeten zijn dat een projectoproep pas zal kunnen worden gelanceerd wanneer de aanmeldingsprocedure bij de Europese Commissie is doorlopen.

ALGEMENE OPMERKINGEN

4. Het voorontwerp bevat verschillende rechtstreekse delegaties of taakstellingen aan het Departement Omgeving.⁹

Overeenkomstig artikel 87, § 1, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 ‘tot hervorming der instellingen’, komt het uitsluitend de Vlaamse Regering toe om de organisatie en de werking van haar diensten te regelen. Het staat in beginsel niet aan de decreetgever om zich te mengen in de uitoefening van de betrokken bevoegdheid van de Vlaamse Regering.¹⁰

De betrokken delegaties aan het Departement Omgeving dienen derhalve telkens te worden vervangen door een delegatie aan de Vlaamse Regering.¹¹

5. In diverse bepalingen van het voorontwerp wordt vermeld dat de Vlaamse Regering sommige van de in het voorontwerp geregelde aangelegenheden “verder uitwerkt”.¹² De draagwijdte van dergelijke opdracht aan de Vlaamse Regering is niet duidelijk.

Uit de door de gemachtigde verstrekte toelichting valt af te leiden dat in de betrokken bepalingen niets anders wordt beoogd dan wat de Vlaamse Regering al kan doen op grond van de algemene bevoegdheid waarover zij met toepassing van artikel 20 van de reeds genoemde bijzondere wet van 8 augustus 1980 beschikt om de decreten uit te voeren. Delegatiebepalingen van die aard zijn in beginsel overbodig, al zou het behoud ervan kunnen worden gebillijkt teneinde er geen twijfel over te laten bestaan dat de Vlaamse Regering in een bepaalde specifieke uitvoering zal moeten voorzien. In dat laatste geval zal evenwel duidelijker moeten worden aangegeven in de delegatiebepalingen op welke wijze de Vlaamse Regering – weliswaar binnen haar algemene uitvoeringsbevoegdheid – verdere uitwerking dient te geven aan de betrokken aangelegenheid.

Dergelijke verduidelijking of nadere afbakening van de aan de Vlaamse Regering gedelegeerde bevoegdheid zou ter wille van de duidelijkheid en de rechtszekerheid in ieder geval noodzakelijk zijn indien het de bedoeling zou zijn om aan de Vlaamse Regering naar aanleiding

⁹ Zie de artikelen 13, 19, eerste lid, 20, eerste lid, 21, eerste lid, 22, eerste en derde lid, 23, tweede lid, 24, eerste lid, 27, eerste lid, 30, eerste en derde lid, 32, eerste lid, 41, eerste en tweede lid, 42, eerste en derde lid, 47, 49, 52, tweede lid, 53 en 56, eerste en tweede lid, van het voorontwerp.

¹⁰ Zie ook de Omzendbrief “Wetgevingstechniek” VR 2019/4, aanwijzing 127.

¹¹ Dit impliceert dat het woord “departement” waar nodig telkens moet worden vervangen door de woorden “Vlaamse Regering” of dat, rekening houdend met de inhoudelijke draagwijdte van sommige bepalingen van het voorontwerp, in een andere, aangepaste redactie moet worden voorzien. Zo worden de woorden “[h]et departement”, in artikel 28, eerste en tweede lid, van het voorontwerp, telkens beter vervangen door de woorden “de door de Vlaamse Regering aangeduide entiteit”.

¹² Zie de artikelen 16, vierde lid, 17, derde lid, 1°, 20, zesde lid, 2°, 27, tweede lid, en 36, derde lid, van het voorontwerp.

van de “verdere uitwerking” van een aangelegenheid bevoegdheden toe te kennen die verder reiken dan die welke kunnen worden ingepast in de algemene uitvoeringsbevoegdheid die volgt uit artikel 20 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 en die zijn gesteund op artikel 78 van dezelfde bijzondere wet.

Uit wat voorafgaat volgt dat de redactie van de betrokken delegatiebepalingen in het voorontwerp het best nog aan een bijkomend onderzoek wordt onderworpen.

ONDERZOEK VAN DE TEKST

Artikel 2

6. In artikel 2, 18°, van het voorontwerp, wordt het begrip “projectsubsidie” omschreven. In die omschrijving wordt onder meer vermeld dat “[e]en projectsubsidie (...) een maximale looptijd van vijf opeenvolgende kalenderjaren [heeft]”. In artikel 33, eerste lid, van het voorontwerp, wordt bepaald dat de Vlaamse Regering een subsidie kan toekennen om omgevingsprojecten uit te werken in het Vlaamse Gewest “voor een looptijd van maximaal vijf jaar”.

Er valt op te merken dat de artikelen 2, 18°, en 33, eerste lid, van het voorontwerp, elkaar overlappen wat de maximale looptijd van de projectsubsidies betreft, zij het dat de redactie van de betrokken bepalingen op dat punt verschilt. Dit gebrek aan redactionele eenvormigheid zou moeten worden verholpen, afhankelijk van de precieze bedoeling van de stellers van het voorontwerp. Bij die gelegenheid zou er ook kunnen voor worden geopteerd om in de omschrijving van het begrip “projectsubsidie”, in artikel 2, 18°, van het voorontwerp, de vermelding te schrappen volgens dewelke “[e]en projectsubsidie (...) een maximale looptijd van vijf opeenvolgende kalenderjaren [heeft]”. Op die wijze zou niet enkel een overlapping met artikel 33, eerste lid, van het voorontwerp, worden vermeden, maar wordt ook beter tegemoetgekomen aan de legistische aanwijzing volgens welke in een definitie geen regelgevende elementen thuishoren.¹³

7. In artikel 2, 19°, van het voorontwerp, wordt in de omschrijving van het begrip “omgevingskwaliteit” onder meer melding gemaakt van “de landschappelijke kwaliteit”. In de commentaar die hieromtrent in de memorie van toelichting bij het voorontwerp wordt gegeven, wordt vermeld dat het gaat om “de kwaliteit van het landschap zoals bepaald door zijn cultuurhistorische waarde, de beleevingswaarde, de ecologische waarde en de soortenrijkdomwaarde [w]aarbij landschap gedefinieerd wordt overeenkomstig de definitie ervan in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013”. Nochtans wordt in artikel 3, § 1, derde lid, van het voorontwerp, onder meer bepaald dat “[d]oelstellingen met betrekking tot (...) onroerend erfgoed (...) niet beschouwd [worden] als Vlaamse omgevingsdoelstellingen binnen de context van dit decreet”. Aan de gemachtigde werd gevraagd hoe de aangehaalde commentaar in de memorie van toelichting moet worden begrepen in het licht van het bepaalde in artikel 3, § 1, derde lid, van het voorontwerp. De gemachtigde antwoordde:

¹³ Zie de voornoemde omzendbrief VR 2019/4, aanwijzing 154.

“Artikel 3, §2 geeft een definitie van de omgevingskwaliteit, die uit meerdere aspecten bestaat waaronder de landschappelijke kwaliteit. Bij agendering van onderhavig voorontwerp konden we enkel verwijzen naar het Onroerenderfgoeddecreet als basis voor de definitie van landschap. Nu het decreet van 9 juni 2023 houdende Vlaamse Parken en algemene landschapszorg intussen in werking is getreden, lijkt het aangewezen om de verwijzing naar het Onroerenderfgoeddecreet te schrappen en voor landschappelijke kwaliteit te verwijzen naar de definitie van landschapskwaliteit in art. 2, 12° van het decreet van 9 juni 2023 die luidt als volgt:

‘het geheel van eigenschappen van een landschap dat bepaald wordt door de fysisch-geografische, ecologische, cultuurhistorische, culturele, economische en esthetische elementen, patronen, processen en kenmerken en hun onderlinge samenhang en de waarden en betekenissen die gemeenschappen eraan verbinden en door de mate waarin die eigenschappen tegemoetkomen aan de verwachtingen en denkbeelden van gemeenschappen’”.

De suggestie van de gemachtigde om in de memorie van toelichting de verwijzing naar het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2023 te schrappen, en in plaats daarvan te verwijzen naar de definitie van “landschapskwaliteit” in artikel 2, 12°, van het decreet van 9 juni 2023 ‘houdende de Vlaamse Parken en algemene landschapszorg’, kan worden bijgetreden. In artikel 2, 19°, van het voorontwerp, dient de term “landschappelijke kwaliteit” dan wel te worden vervangen door de term “landschapskwaliteit”.

Artikel 7

8. In de inleidende zin van artikel 7, eerste lid, van het voorontwerp, wordt bepaald dat een gewestelijke omgevingsvereniging als doel heeft omgevingsdoelstellingen te realiseren “met een bereik dat verspreid is over het Vlaamse Gewest”. In de commentaar die bij deze bepaling wordt gegeven in de memorie van toelichting wordt vermeld dat “[d]aarmee wordt bedoeld dat deze verenigingen een actieve werking hebben in elke provincie van het Vlaamse Gewest die het brede publiek of specifieke actoren bereikt”. Ter wille van de rechtszekerheid zou in de tekst van artikel 7, eerste lid, van het voorontwerp, moeten worden geëxpliciteerd dat een gewestelijke omgevingsvereniging een actieve werking heeft in elke provincie van het Vlaamse Gewest.

Artikel 11

9. In de commentaar die in de memorie van toelichting wordt gegeven bij artikel 11 van het voorontwerp wordt vermeld dat de “tussenkomen van externe experts met een meerderheid t.a.v. het departement in de erkenningscommissie, [...] een belangrijk gegeven [is] in het voorontwerp van decreet” en dat de erkenningscommissie bestaat uit een vertegenwoordiging van experts uit verschillende maatschappelijke geledingen. De betrokken vereisten vallen niet uit de beschrijving van de samenstelling van de erkenningscommissie in artikel 11, § 2, van het voorontwerp, af te leiden en zouden ter wille van de rechtszekerheid in de betrokken paragraaf moeten worden ingeschreven.

Artikel 12

10. In artikel 12, § 1, tweede lid, van het voorontwerp, wordt bepaald dat de begeleidingscommissie tussentijds de werking evalueert van de “erkende verenigingen” die in hetzelfde lid worden opgesomd. In artikel 20, tweede lid, van het voorontwerp, waarnaar wordt verwezen in artikel 12, § 1, derde lid, wordt melding gemaakt van een evaluatie van de werking van “de erkende en gesubsidieerde” omgevingsverenigingen. Naar het zeggen van de gemachtigde worden in de artikelen 12, § 1, tweede lid, en 20, tweede lid, van het voorontwerp, zowel erkende als gesubsidieerde omgevingsverenigingen bedoeld en zal de redactie van artikel 12, § 1, in die zin worden aangepast. Dit voornemen kan worden bijgetreden.

Artikel 18

11. Artikel 18 van het voorontwerp heeft betrekking op de jaarlijkse werkingssubsidie die aan een erkende omgevingsvereniging kan worden toegekend. In artikel 18, tweede lid, wordt bepaald dat de Vlaamse Regering per categorie van omgevingsvereniging een basissubsidiebedrag en de variabiliteit die daarop kan worden toegepast, bepaalt. In artikel 18, derde lid, wordt daaraan toegevoegd dat de Vlaamse Regering “de wijze waarop de hoogte van de werkingssubsidie per erkende omgevingsvereniging kan variëren” bepaalt, alsook “de wijze van toekenning van de werkingssubsidie per erkende omgevingsvereniging”.

Aan de gemachtigde werd de vraag gesteld of de bedoelde variabiliteit op het basissubsidiebedrag inhoudt dat het toegekende bedrag zowel lager als hoger dan het basissubsidiebedrag kan zijn. De gemachtigde beantwoordde deze vraag als volgt:

“Ja, op basis van de beoordeling door de erkenningscommissie kan de basissubsidie lager of hoger zijn, binnen bepaalde marges.

In het uitvoeringsbesluit zullen de basissubsidiebedragen per categorie bepaald worden, zal per categorie bepaald worden hoeveel dit basisbedrag percentsgewijs kan stijgen of dalen en wordt ook bepaald dat de beoordeling de basis zal vormen om een verhoging of verlaging te kunnen ontvangen.”

Ter wille van de duidelijkheid van de regelgeving en van de rechtszekerheid zou de variabiliteit op het basissubsidiebedrag in de tekst van artikel 18 van het voorontwerp op een meer expliciete wijze moeten worden geregeld door erin onder meer aan te geven binnen welke marges het basissubsidiebedrag zowel kan stijgen als dalen. Het staat dan aan de Vlaamse Regering om aan de in dat verband door de decreetgever vastgelegde principes nadere invulling te geven op de wijze die wordt geschetst in het door de gemachtigde gegeven antwoord. Tevens verdient het aanbeveling om al in het voorontwerp van decreet melding te maken van bepaalde substantiële procedurele voorschriften. Zo wordt in artikel 18, derde lid, 2°, van het voorontwerp, gerefereerd aan “de wijze van toekenning van de werkingssubsidie per erkende omgevingsvergunning”, waarmee volgens de gemachtigde wordt bedoeld op een beslissing van de bevoegde minister op basis van een advies van de erkenningscommissie dat de minister kan volgen of waarvan hij, mits motivering, zal kunnen afwijken. Deze procedurele beginselen worden het best in artikel 18 van het voorontwerp geïntegreerd.

Artikel 21

12. In artikel 21, derde lid, 3°, van het voorontwerp, wordt de Vlaamse Regering opgedragen om “de wijze van terugvordering van onterecht toegekende subsidies” te bepalen. De gemachtigde werd hieromtrent om nadere toelichting verzocht, ermee rekening houdend dat artikel 13 van de wet van 16 mei 2003 ‘tot vaststelling van de algemene bepalingen die gelden voor de begrotingen, de controle op de subsidies en voor de boekhouding van de gemeenschappen en gewesten, alsook voor de organisatie van de controle door het Rekenhof’ al een regeling bevat inzake terugvordering van onterecht toegekende subsidies en de aan de Vlaamse Regering gedelegeerde bevoegdheid niet zou kunnen inhouden dat wordt afgeweken van die regeling. De gemachtigde deelde in dat verband het volgende mee:

“De machtiging ligt in lijn met het vermelde artikel 13. Hooguit zal nog toegevoegd worden dat na een gebrekkige verantwoording over de aanwending van de subsidies er behalve een terugvorderingsmogelijkheid ook een mogelijkheid wordt voorzien om toekenning van de nog resterende subsidieschijven te weigeren.”

De eventuele toevoeging “dat na een gebrekkige verantwoording over de aanwending van de subsidies er behalve een terugvorderingsmogelijkheid ook een mogelijkheid wordt voorzien om toekenning van de nog resterende subsidieschijven te weigeren”, sluit aan bij de mogelijkheid die reeds is vervat in artikel 14 van de voornoemde wet van 16 mei 2003.

Rekening houdend met hetgeen nu al wordt bepaald in de artikelen 13 en 14 van de wet van 16 mei 2003, waarvan het blijkt de uitleg van de gemachtigde niet de bedoeling is om daarvan af te wijken, is de aan de Vlaamse Regering in artikel 21, derde lid, 3°, van het voorontwerp, opgedragen bevoegdheid om “de wijze van terugvordering van onterecht toegekende subsidies” overbodig en kan die bepaling worden weggelaten. Indien er ter wille van de duidelijkheid van de regelgeving zou voor worden geopteerd om desondanks melding te blijven maken van de betrokken opdracht aan de Vlaamse Regering, dient uitdrukkelijk te worden verwezen naar de artikelen 13 en 14 van de wet van 16 mei 2003 (“Overeenkomstig de artikelen 13 en 14 van de wet van 16 mei 2003 tot vaststelling van ...”) om aldus te vermijden dat onzekerheid ontstaat omtrent de aan de Vlaamse Regering op dat punt toegekende bevoegdheid.

Eenzelfde opmerking geldt ten aanzien van het bepaalde in de artikelen 24, derde lid, 3°, 32, derde lid, 3°, 42, vierde lid, 3°, en 56, derde lid, 4°, van het voorontwerp.

Artikel 22

13. Uit artikel 22, eerste lid, van het voorontwerp, volgt dat de voortgang van de meerjarenverbintenis van de erkende en gesubsidieerde regionale omgevingsverenigingen tweejaarlijks wordt opgevolgd. Uit artikel 19, eerste lid, volgt dat de voortgang van de meerjarenverbintenis van de gewestelijke omgevingsverenigingen, de gewestelijke ledenverenigingen voor omgeving en de gewestelijke koepelvereniging voor omgeving jaarlijks wordt opgevolgd. De gemachtigde heeft het betrokken verschil in periodiciteit van opvolging als volgt verduidelijkt:

“Dit heeft te maken met de omvang en ook het belang van de opdracht van de gewestelijke verenigingen enerzijds en de regionale verenigingen anderzijds. De omvang van de werking van de regionale verenigingen is veel kleiner dan bij de gewestelijke verenigingen, zodat ook de toegekende subsidie veel lager zal zijn. We passen hier het principe van proportionaliteit toe zoals gesteld in de conceptnota ‘subsidie in goede banen’ (VR 2021 1607 MED.0260/2TER). Gezien de gewestelijke verenigingen een grotere werking realiseren en een navenant subsidiebedrag ontvangen zullen zij ook een meer nauwgezette opvolging kennen dan bij de regionale verenigingen met een kleinere werking en subsidiebedrag.”

Er kan worden overwogen om deze verduidelijking in de memorie van toelichting bij het voorontwerp op te nemen.

Artikel 25

14. In de commentaar die in de memorie van toelichting bij artikel 25 van het voorontwerp wordt gegeven, wordt vermeld dat het bedrag van de startsubsidie lager is dan de basissubsidie. Die bedoeling zou moeten worden geëxpliciteerd in artikel 29 van het voorontwerp dat onder meer betrekking heeft op de hoogte van de jaarlijkse startsubsidie.

15. Aan het einde van artikel 25, eerste lid, van het voorontwerp, moet worden geschreven “..., vermeld in artikel 5, eerste lid, 1° en 2°”.

Ook in de artikelen 27, eerste lid, 3°, 28, eerste lid, 2°, en 29, eerste lid, van het voorontwerp, moet op een correcte wijze worden verwezen naar de omgevingsverenigingen “vermeld in artikel 5, eerste lid, 1° en 2°”.

Artikel 28

16. Met betrekking tot het bepaalde in artikel 28, derde lid, 3°, van het voorontwerp (“de wijze van toekenning van de startsubsidie en beslist wie hiertoe bevoegd is”) verduidelijkte de gemachtigde dat de bevoegde minister over het al dan niet toekennen van een startsubsidie zal beslissen na daaromtrent een advies van de administratie te hebben ontvangen. Om de reeds onder randnummer 11 vermelde reden wordt ook in artikel 28, derde lid, 3°, van het voorontwerp, het best geëxpliciteerd dat de desbetreffende beslissing wordt genomen na advies van de administratie.

Artikel 36

17. In artikel 36, derde lid, van het voorontwerp, wordt bepaald dat de Vlaamse Regering de “beoordelingscriteria, vermeld in het eerste en tweede lid,” verder uitwerkt. Afgezien van de algemene opmerking onder randnummer 5, moet worden vastgesteld dat in de commentaar die in de memorie van toelichting bij die bepaling wordt gegeven, wordt vermeld dat “[d]e beoordelingsprocedure (...) verder [wordt] uitgewerkt, hetzij voor de generieke aspecten ervan door de Vlaamse Regering, hetzij voor oproep-specifieke elementen in een reglement bij de

projectoproep”. Volgens die commentaar heeft de opdracht die aan de Vlaamse Regering wordt gegeven in artikel 36, derde lid, veeleer betrekking op de nadere uitwerking van de “beoordelingsprocedure” dan op de in de tekst van die bepaling vermelde “beoordelingscriteria”. Deze discordantie tussen de tekst van het voorontwerp en die van de commentaar in de memorie van toelichting zal moeten worden weggewerkt.

Artikel 43

18. In artikel 43, § 3, eerste lid, 2°, van het voorontwerp, wordt melding gemaakt van “doeleinden als vermeld in artikel 26”. Vraag is of dergelijke omschrijving adequaat is: artikel 26 van het voorontwerp betreft immers uitsluitend de aanvraagprocedure van startsubsidies terwijl niet enkel persoonsgegevens zullen moeten worden verwerkt naar aanleiding van aanvragen van dat soort subsidies; daarenboven bevat artikel 26 van het voorontwerp niet zozeer een beschrijving van “doeleinden”, maar veeleer een opsomming van ontvankelijkheidsvoorwaarden en opdrachten aan de Vlaamse Regering in dat verband.¹⁴ De stellers van het voorontwerp doen er goed aan om de betrokken omschrijving van doeleinden in artikel 43, § 3, eerste lid, 2°, aan een bijkomend onderzoek te onderwerpen.

19. De gemachtigde deelde in verband met de vermelding van de “verwerkingsverantwoordelijke”, in artikel 43, § 3, tweede en derde lid, van het voorontwerp, het volgende mee:

“In het tweede en het derde lid van artikel 43, §3 moeten telkens de woorden ‘de verwerkingsverantwoordelijke’ aangepast worden naar ‘de verwerkingsverantwoordelijken’. Dit gezien er meerdere verwerkingsverantwoordelijken beoogd worden in [het] kader van dit decreet, met name zowel het Departement Omgeving, de omgevingsverenigingen die subsidie wensen te ontvangen als de actoren in [het] kader van een oproep voor een projectsubsidie.”

De door de gemachtigde gedane suggestie kan worden bijgetreden, temeer daar op die wijze een grotere uniformiteit wordt bewerkstelligd met het bepaalde in artikel 43, § 3, eerste lid, van het voorontwerp, waarin evenzeer melding wordt gemaakt van de “verwerkingsverantwoordelijken”.

Artikel 45

20. In artikel 45 van het voorontwerp wordt bepaald dat de bewaartermijnen voor de erin omschreven persoonsgegevens “worden vastgelegd in selectieregels conform artikel III.87, § 1, van het Bestuursdecreet van 7 december 2018” waarbij tevens wordt bepaald dat “[d]eze selectieregels (...) een bewaartermijn met bijbehorende motivering [bevatten]”.

¹⁴ Naar het zeggen van het gemachtigde bevat artikel 43, § 3, eerste lid, 2°, van het voorontwerp, op dit punt een materiële vergissing en zou moeten worden verwezen naar de “doeleinden bedoeld in de artikelen 11, 12, 13, 26, 34 en 51”. Ook in dat geval gaat het evenwel om artikelen die niet direct “doeleinden” omschrijven.

Krachtens artikel 22 van de Grondwet geldt voor elke verwerking van persoonsgegevens en, meer in het algemeen, voor elke inmenging in het recht op het privéleven, dat het formeel legaliteitsbeginsel dient te worden nageleefd. Doordat artikel 22 van de Grondwet aan de bevoegde wetgever de bevoegdheid voorbehoudt om vast te stellen in welke gevallen en onder welke voorwaarden afbreuk kan worden gedaan aan het recht op eerbiediging van het privéleven, waarborgt het aan elke burger dat geen enkele inmenging in dat recht kan plaatsvinden dan krachtens regels die zijn aangenomen door een democratisch verkozen beraadslagende vergadering. Een delegatie aan een andere macht is evenwel niet in strijd met het wettelijkheidsbeginsel voor zover de machtiging voldoende nauwkeurig is omschreven en betrekking heeft op de tenuitvoerlegging van maatregelen waarvan de “essentiële elementen” voorafgaandelijk door de bevoegde wetgever vastgesteld zijn.¹⁵

Bijgevolg moeten de “essentiële elementen” van de verwerking van persoonsgegevens in de wet of – zoals *in casu* – het decreet zelf worden vastgelegd. In dat verband zijn de afdeling Wetgeving en het Grondwettelijk Hof van oordeel dat ongeacht de aard van de betrokken aangelegenheid, onder meer “de maximumtermijn voor het bewaren van de gegevens” in beginsel een dergelijk essentieel element uitmaakt.¹⁶

Een loutere verwijzing naar “selectieregels conform artikel III.87, § 1, van het Bestuursdecreet van 7 december 2018” volstaat niet om erin een voldoende decretale grondslag te zien voor het regelen van de bewaartermijn voor de betrokken persoonsgegevens.¹⁷ Dergelijke regeling dient integendeel te steunen op een daartoe in het voorontwerp van decreet vastgelegde specifieke grondslag waarin alsnog zal moeten worden voorzien in artikel 45 van het voorontwerp.

Artikel 55

21. Uit artikel 55, tweede lid, van het voorontwerp, valt af te leiden dat, na het toekennen van een kortlopende erkenning, enkel in een subsidie is voorzien voor verenigingen die voldoen aan de erkenningsvoorwaarden voor gewestelijke omgevingsverenigingen, dan wel aan de erkenningsvoorwaarden voor regionale omgevingsverenigingen. Op die wijze wordt een verschil in behandeling ingevoerd tussen, enerzijds, verenigingen die een werkingssubsidie kunnen ontvangen omdat zij voldoen aan de erkenningsvoorwaarden voor gewestelijke omgevingsverenigingen en regionale omgevingsverenigingen en, anderzijds, verenigingen die

¹⁵ Vaste rechtspraak van het Grondwettelijk Hof: zie inzonderheid GwH 18 maart 2010, nr. 29/2010, B.16.1; GwH 20 februari 2020, nr. 27/2020, B.17.

¹⁶ Adv.RvS 68.936/AV van 7 april 2021 over een voorontwerp dat heeft geleid tot de wet van 14 augustus 2021 ‘betreffende de maatregelen van bestuurlijke politie tijdens een epidemische noodsituatie’, opmerking 101 (*Parl.St.* Kamer 2020-21, nr. 55-1951/001, 119). Zie ook GwH 10 maart 2022, nr. 33/2022, B.13.1 en GwH 22 september 2022, nr. 110/2022, B.11.2; GwH 16 februari 2023, nr. 26/2023, B.74.1.

¹⁷ Op grond van artikel III.87 van het Bestuursdecreet kan worden afgeleid dat voor elke categorie van bestuursdocumenten een “selectieregel” moet worden opgemaakt, welke een gemotiveerde bewaartermijn moet bevatten (artikel III.87, § 1, eerste lid, 2°, van het Bestuursdecreet). Vermits de bewaartermijn als een essentieel element van de verwerking van persoonsgegevens moet worden beschouwd, kan het bepalen van die termijn niet zonder meer worden gedelegeerd en al helemaal niet worden overgelaten aan een door een overheidsinstantie aangeduide verantwoordelijke die, overeenkomstig artikel III.81, § 2, tweede lid, van het Bestuursdecreet, de beheersregels “vastlegt, opvolgt en uitvoert”.

geen werkingssubsidie kunnen ontvangen maar wel reeds voldoen aan de erkenningsvoorwaarden voor een gewestelijke ledenvereniging voor omgeving of voor een gewestelijke koepelvereniging voor omgeving. De gemachtigde verstrekke hieromtrent de volgende toelichting:

“Er is voor gekozen om de erkennings- en subsidieperiodes van de bestaande regeling volgens het decreet van 1991 en de nieuwe regeling, volgens het decreet dat voorligt, op elkaar te laten aansluiten. De eerste erkenningsperiode volgens het ontwerpdecreet start pas in 2027. Nieuwe erkenningen zouden zonder de overgangsmaatregelen maar kunnen vanaf 2027. Er is voor gekozen om voor niet-erkende verenigingen op grond van het decreet van 1991 die wel al voldoen aan de erkenningsvoorwaarden zoals bepaald in artikel 15 van het voorontwerp een overgangsmaatregel te voorzien, zodat deze verenigingen niet tot 2027 moeten wachten op de mogelijkheid om erkend en gesubsidieerd te worden. Er is voor gekozen om deze kortlopende erkenning enkel te voorzien voor regionale verenigingen en gewestelijke omgevingsverenigingen omdat uit de praktijk blijkt dat concrete nieuwe vragen tot erkenning sinds de huidige regeling van kracht is, enkel door dergelijke categorieën van verenigingen werden gesteld. Nieuwe erkenningen onder de lopende regeling waren in 2022 (start van een nieuwe subsidieperiode) niet mogelijk omdat de subsidie-enveloppes, die zijn vastgelegd in het besluit van 2015, opgebruikt zijn bij de eerste erkenningsperiode.

Vanaf 2027 zijn erkenningen voorzien voor alle categorieën van verenigingen en moeten ook alle erkende verenigingen, een nieuwe erkenningsaanvraag indienen.

Verenigingen met een kortlopende erkenning kunnen een jaarlijkse werkingssubsidie ontvangen die afwijkt van de werkingssubsidie zoals deze bepaald is voor de gewone erkenning. In artikel 55 wordt bepaald op welke wijze die werkingssubsidie wordt bepaald. Het komt erop neer dat deze volledig gealigneerd wordt op de subsidie die erkende verenigingen in kader van het decreet van 1991 ontvangen.”

Volgens de rechtspraak van het Grondwettelijk Hof is een verschil in behandeling slechts verenigbaar met de grondwettelijke beginselen van gelijkheid en niet-discriminatie, wanneer dat verschil op een objectief criterium berust en het redelijk verantwoord is. Het bestaan van een dergelijke verantwoording moet worden beoordeeld, rekening houdend met het doel en de gevolgen van de betrokken maatregel en met de aard van de ter zake geldende beginselen; het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie is geschonden wanneer er geen redelijk verband van evenredigheid bestaat tussen de aangewende middelen en het beoogde doel.¹⁸

De toelichting door de gemachtigde doet ervan blijken dat het doel van de ontworpen maatregel erin bestaat om voor verenigingen die nog niet erkend werden op grond van het decreet van 29 april 1991, maar die wel al voldoen aan de erkenningsvoorwaarden zoals bepaald in artikel 15 van het voorontwerp, reeds in een kortlopende erkenning en subsidiëring te voorzien. De verantwoording die de gemachtigde voor het daarbij gemaakte onderscheid met de andere verenigingen maakt, met name “omdat uit de praktijk blijkt dat concrete nieuwe vragen tot erkenning sinds de huidige regeling van kracht is, enkel door dergelijke categorieën van verenigingen werden gesteld”, biedt evenwel geen redelijke verantwoording in het licht van het

¹⁸ Vaste rechtspraak van het Grondwettelijk Hof: zie bv. GwH 17 juli 2014, nr. 107/2014, B.12; GwH 25 september 2014, nr. 141/2014, B.4.1; GwH 30 april 2015, nr. 50/2015, B.16; GwH 18 juni 2015, nr. 91/2015, B.5.1; GwH 16 juli 2015, nr. 104/2015, B.6; GwH 16 juni 2016, nr. 94/2016, B.3; GwH 18 mei 2017, nr. 60/2017, B.11; GwH 15 juni 2017, nr. 79/2017, B.3.1; GwH 19 juli 2017, nr. 99/2017, B.11; GwH 28 september 2017, nr. 104/2017, B.8.

vooropgestelde doel aangezien het voldoen aan de thans voorziene erkenningsvoorwaarden het beoordelingscriterium vormt en het gegeven of onder de thans geldende regeling reeds een aanvraag werd ingediend of niet daar los van staat.

De ontworpen overgangsmaatregel en het eraan ten grondslag liggende verschil in behandeling van de erbij betrokken verenigingen, zullen derhalve, willen zij in overeenstemming kunnen worden geacht met de grondwettelijk gewaarborgde beginselen van gelijkheid en niet-discriminatie, op een beter onderbouwde wijze moeten kunnen worden verantwoord. Indien geen dergelijke verantwoording valt te geven, kan de ontworpen overgangsregeling niet ongewijzigd in het voorontwerp behouden blijven. In het andere geval verdient het aanbeveling om die verantwoording in de memorie van toelichting bij het voorontwerp tot uitdrukking te brengen.

Artikel 57

22. In artikel 57 van het voorontwerp wordt melding gemaakt van een “verval” van de startsubsidie die werd verleend op grond van het op te heffen decreet van 29 april 1991 en de uitvoeringsbesluiten ervan. De gemachtigde lichtte de draagwijdte van het begrip “verval” toe als volgt:

“In deze context betekent “vervallen” “wegvallen”. De startsubsidie wordt immers stopgezet.

Er dient geen subsidie te worden terugbetaald. De subsidie is een jaarlijkse werkingssubsidie waar de vereniging recht op heeft per uitgevoerd jaar binnen die subsidie. Als er een vereniging met een startsubsidie 2024-2026 een kortlopende erkenning krijgt vanaf 2025, start die subsidie voor kortlopende erkenning pas in 2025. De betrokken vereniging behoudt dan de startsubsidie in 2024, maar de startsubsidie voor 2025 en 2026 wordt niet meer toegekend. De toekenning van de subsidie gebeurt jaarlijks, telkens bij de start van het werkingsjaar. De jaarlijkse toekenning van de subsidie zal gedelegeerd worden aan het hoofd van het departement. Dit wordt verder uitgewerkt in het uitvoeringsbesluit.”

Er kan worden overwogen om deze verduidelijking te integreren in de commentaar die in de memorie van toelichting bij artikel 57 van het voorontwerp wordt gegeven. In deze laatste wordt er trouwens melding van gemaakt dat artikel 57 “bepaalt dat een vereniging die een startsubsidie ontvangt, deze niet meer zal ontvangen vanaf het eerste jaar dat een kortlopende erkenning loopt”. Deze laatste precisering wordt het best ook in de tekst van artikel 57 opgenomen door aan het einde ervan te schrijven “..., vervalt vanaf het eerste jaar dat de kortlopende erkenning geldt”.

DE GRIFFIER

DE VOORZITTER

Wim GEURTS

Marnix VAN DAMME

ONTWERP VAN DECREET

ONTWERP VAN DECREET

Op voorstel van de Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme;

Na beraadslaging,

DE VLAAMSE REGERING BESLUIT:

De Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme is ermee belast, in naam van de Vlaamse Regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt:

Hoofdstuk 1. Inleidende bepaling

Artikel 1. Dit decreet regelt een gewestaangelegenheid.

Hoofdstuk 2. Definities

Art. 2. In dit decreet wordt verstaan onder:

- 1° actor: een feitelijke vereniging of een entiteit zonder rechtspersoonlijkheid, of een rechtspersoon, met uitsluiting van natuurlijke personen;
- 2° algemene verordening gegevensbescherming: verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van richtlijn 95/46/EG (algemene verordening gegevensbescherming);
- 3° begeleidingscommissie: een commissie als vermeld in artikel 12;
- 4° bevoegde entiteit: de bevoegde entiteit van de Vlaamse administratie zoals aangeduid door de Vlaamse Regering;
- 5° erkenningscommissie: een commissie als vermeld in artikel 11;
- 6° erkenningsperiode: de erkenningsperiode, vermeld in artikel 16;
- 7° gewestelijke koepelvereniging voor omgeving: de gewestelijke koepelvereniging voor omgeving, vermeld in artikel 9;
- 8° gewestelijke ledenvereniging voor omgeving: een gewestelijke ledenvereniging voor omgeving als vermeld in artikel 8;
- 9° gewestelijke omgevingsvereniging: een gewestelijke omgevingsvereniging als vermeld in artikel 7;
- 10° gezondheidsindex: de afgevlakte gezondheidsindex, vermeld in artikel 2, §2, van het koninklijk besluit van 24 december 1993 ter uitvoering van de wet van 6 januari 1989 tot vrijwaring van 's lands concurrentievermogen;
- 11° kernopdracht: opdrachten als vermeld in artikel 6 tot en met 9 die een erkende omgevingsvereniging minimaal moet vervullen;
- 12° leden: de natuurlijke personen die aan al de volgende voorwaarden voldoen:
 - a) domicilie hebben in het Vlaamse Gewest;
 - b) aangesloten zijn bij een omgevingsvereniging;
 - c) een jaarlijkse lidmaatschapsbijdrage betalen;
 - d) ze kunnen participeren in de werking en het beheer van de vereniging;
- 13° lokale afdeling: een groep leden die ressorteert onder een gewestelijke ledenvereniging en zelfstandig activiteiten voor burgers over belangrijke omgevingsgerelateerde uitdagingen en behoeften organiseert, en die ook aangesloten kan zijn bij een regionale omgevingsvereniging;
- 14° meerjarenverbintenis: het overzicht van de doelstellingen, interventies en resultaten waartoe de omgevingsvereniging zich gedurende een erkenningsperiode engageert, met vermelding van de indicatoren en mijlpalen die de periodieke opvolging mogelijk maken;

- 15° omgevingsdoelstellingen: doelstellingen die het bevorderen van de omgevingskwaliteit vooropstellen;
- 16° omgevingskwaliteit: de leefmilieukwaliteit, de biodiversiteit, de landschapskwaliteit, de ruimtelijke kwaliteit, de klimaatadaptatie en -mitigatie of het circulaire gebruik van grondstoffen;
- 17° omgevingsprojecten: projecten die het bevorderen van de omgevingskwaliteit in het Vlaamse Gewest tot doel hebben;
- 18° omgevingsverenigingen: feitelijke verenigingen, vzw's en stichtingen die de bevordering van de omgevingskwaliteit als maatschappelijk hoofddoel hebben;
- 19° projectsubsidie: een subsidie om een deel van de specifieke kosten te dekken die voortvloeien uit een activiteit die in tijd en in doelstelling beperkt is;
- 20° regionale omgevingsvereniging: een regionale omgevingsvereniging als vermeld in artikel 6;
- 21° startsubsidie: een subsidie als vermeld in artikel 25;
- 22° Vlaamse overheid: de Vlaamse overheid zoals bedoeld in artikel I.3, 1°, van het Bestuursdecreet van 7 december 2018;
- 23° werkingssubsidie: een subsidie om een deel van de kosten te dekken voor niet-economische activiteiten, die voortvloeien uit het uitvoeren van de kernopdrachten door de erkende omgevingsverenigingen in uitvoering van dit decreet.

Hoofdstuk 3. Doel, instrumenten en financiële bepalingen

Art. 3. §1. Dit decreet heeft tot doel omgevingsverenigingen die een structurele werking ontplooiën, bestendigen en professionaliseren en hiermee een betekenisvolle bijdrage leveren aan het bevorderen van de omgevingskwaliteit in het Vlaamse Gewest en aan de realisatie van Vlaamse omgevingsdoelstellingen, te ondersteunen.

Het bevorderen van de omgevingskwaliteit houdt het beschermen, het in stand houden of het verbeteren van de leefmilieukwaliteit, het bevorderen van de biodiversiteit, de landschapskwaliteit of de ruimtelijke kwaliteit of het bevorderen van de klimaatadaptatie en -mitigatie of het circulaire gebruik van grondstoffen in.

Binnen de context van dit decreet worden alle doelstellingen binnen de omgevingsthema's klimaat, lucht, water, natuur, bodem en ondergrond, omgeving en gezondheid, ruimte en landschap, energie, afval en materialen als Vlaamse omgevingsdoelstellingen beschouwd. Doelstellingen met betrekking tot wonen, dierenwelzijn en onroerend erfgoed worden niet beschouwd als Vlaamse omgevingsdoelstellingen binnen de context van dit decreet.

Daarnaast heeft het decreet tot doel omgevingsprojecten die uitvoering geven aan de Vlaamse omgevingsdoelstellingen en die de omgevingskwaliteit bevorderen, te ondersteunen. Deze projecten richten zich op samenwerking, uitvoering of lokale doorvertaling en kunnen bijdragen aan de Vlaamse beleidsontwikkeling, de kennisopbouw- en verspreiding inzake omgevingsbeleid stimuleren en het draagvlak voor omgevingsmaatregelen of de gedragsverandering ondersteunen en stimuleren.

§2. Met het oog op het realiseren van het doel, vermeld in paragraaf 1, worden de volgende subsidie-instrumenten gebruikt:

- 1° werkingssubsidie voor erkende omgevingsverenigingen;
- 2° startsubsidie voor omgevingsverenigingen.

De subsidie-instrumenten, vermeld in het eerste lid, kunnen onderling niet gecombineerd worden.

Met het oog op het realiseren van het doel, vermeld in paragraaf 1, vierde lid, kan de Vlaamse Regering projectsubsidies toekennen aan actoren in het kader van projectoproepen.

Art. 4. Het maximale bedrag dat in het jaar in kwestie kan worden aangewend voor de subsidie-instrumenten, vermeld in artikel 3, §2, eerste lid, en voor de projectsubsidies, vermeld in artikel 3, §2, derde lid, wordt bepaald binnen de perken van de beschikbare jaarlijkse begrotingskredieten.

Hoofdstuk 4. Categorieën van omgevingsverenigingen

Art. 5. De Vlaamse Regering kan een omgevingsvereniging erkennen in een van de volgende categorieën:

- 1° een regionale omgevingsvereniging;
- 2° een gewestelijke omgevingsvereniging;
- 3° een gewestelijke ledenvereniging voor omgeving;
- 4° een gewestelijke koepelvereniging voor omgeving.

Er kan maar één gewestelijke koepelvereniging voor omgeving worden erkend.

Art. 6. Een regionale omgevingsvereniging heeft als doel omgevingsdoelstellingen in het Vlaamse Gewest op het bovenlokale niveau te realiseren. Een regionale omgevingsvereniging realiseert deze omgevingsdoelstellingen vanuit een onderbouwde en organisatie-eigen visie. Een regionale omgevingsvereniging vervult in haar werkingsgebied de volgende kernopdrachten:

- 1° de betrokkenheid realiseren van burgers of actoren bij omgevingsuitdagingen en -behoeften;
- 2° participeren aan het beleid voor omgeving;
- 3° burgers, burgerinitiatieven, vrijwilligersnetwerken of andere lokale of regionale verenigingen rond omgevingsuitdagingen verenigen en versterken, hun een stem geven en handelingsperspectieven bieden;
- 4° steunen op de inzet van vrijwilligers die hetzij individueel, hetzij via lokale afdelingen of andere verenigingen participeren in het beleid en beheer van de omgevingsvereniging;
- 5° voeren van een vrijwilligersbeleid voor de vrijwilligers van de regionale omgevingsvereniging of van een ondersteuningsbeleid voor de lokale afdelingen of andere verenigingen die aangesloten zijn bij de regionale omgevingsvereniging.

In het eerste lid wordt verstaan onder bovenlokaal niveau: een werkingsgebied van minstens tien aansluitende gemeenten, die op datum van de inwerkingtreding van dit decreet geen deel uitmaken van een onderlinge gemeentelijke fusie, of een werkingsgebied van een of meer aansluitende gemeenten met minstens 200.000 inwoners in totaal.

Om de kernopdrachten, vermeld in het eerste lid, te realiseren, zet een regionale omgevingsvereniging in op:

- 1° het informeren, sensibiliseren en mobiliseren van burgers of lokale en bovenlokale actoren;
- 2° de ondersteuning van lokale burgerinitiatieven, vrijwilligersnetwerken of andere lokale of regionale verenigingen;
- 3° de bovenlokale netwerking en samenwerking tussen vrijwilligersnetwerken, burgerinitiatieven, andere verenigingen of lokale en bovenlokale bestuurlijke, sociale of economische actoren in het aangaan van omgevingsuitdagingen en -behoeften en het zoeken naar innovatieve oplossingen ervoor;
- 4° de deelname aan bovenlokale of lokale netwerken, overlegorganen of adviesraden.

Art. 7. Een gewestelijke omgevingsvereniging heeft als doel omgevingsdoelstellingen te realiseren met een bereik dat verspreid is over het Vlaamse Gewest. Een gewestelijke omgevingsvereniging heeft een actieve werking in elke provincie van het Vlaamse Gewest.

Een gewestelijke omgevingsvereniging realiseert deze omgevingsdoelstellingen vanuit een onderbouwde en organisatie-eigen visie. Een gewestelijke omgevingsvereniging vervult in het Vlaamse Gewest de volgende kernopdrachten:

- 1° de betrokkenheid realiseren van burgers of actoren bij omgevingsuitdagingen en -behoeften;
- 2° participeren aan het beleid voor omgeving;
- 3° burgers of actoren rond omgevingsuitdagingen verenigen en versterken;
- 4° een Vlaams kennis- en expertisecentrum zijn voor omgevingsuitdagingen en -behoeften die relevant zijn voor het Vlaamse Gewest;
- 5° naar innovatieve oplossingen zoeken voor omgevingsuitdagingen en -behoeften.

Om de kernopdrachten, vermeld in het eerste lid, te realiseren, zet een gewestelijke omgevingsvereniging in op:

- 1° de netwerking en samenwerking rond omgevingsuitdagingen en -behoeften;
- 2° het ter beschikking stellen van expertise aan het brede publiek;
- 3° de kennisopbouw en de kennisverspreiding naar de doelgroepen;
- 4° het informeren, sensibiliseren en mobiliseren van burgers of actoren.

Art. 8. Een gewestelijke ledenvereniging voor omgeving heeft als doel omgevingsdoelstellingen in het Vlaamse Gewest vanuit een onderbouwde en organisatie-eigen visie te realiseren. Een gewestelijke ledenvereniging voor omgeving heeft ook als doel om een brede vrijwilligersbeweging rond omgevingsuitdagingen en -behoeften in het Vlaamse Gewest te realiseren. Een gewestelijke ledenvereniging voor omgeving vervult de volgende kernopdrachten voor de voormelde doelstellingen:

- 1° de betrokkenheid realiseren van burgers en actoren bij omgevingsuitdagingen en -behoeften;
- 2° participeren aan het beleid voor omgeving;
- 3° minstens 50.000 leden rond omgevingsuitdagingen verenigen, versterken en vertegenwoordigen;
- 4° minstens honderd lokale afdelingen, waarvan minstens tien in elke Vlaamse provincie, waarvan de werking steunt op actieve vrijwilligers, verenigen, versterken en vertegenwoordigen;
- 5° een voorbeeldrol vervullen door in de eigen werking de principes van goed bestuur toe te passen.

Om de kernopdrachten, vermeld in het eerste lid, te realiseren, zet een gewestelijke ledenvereniging voor omgeving in op:

- 1° de coördinatie, netwerking en samenwerking tussen de lokale afdelingen en de regionale omgevingsverenigingen;
- 2° het aanbieden van vorming, begeleiding, ondersteuning, producten en methodieken aan de lokale afdelingen en de regionale omgevingsverenigingen;
- 3° het informeren, sensibiliseren en mobiliseren van inwoners en actoren in het Vlaamse Gewest;
- 4° overleg met en adviesverlening aan de Vlaamse overheid en de actieve deelname aan Vlaamse adviesorganen of andere overlegfora van de Vlaamse overheid;
- 5° beleids- of terreinacties.

Art. 9. De gewestelijke koepelvereniging voor omgeving heeft als doel omgevingsdoelstellingen in het Vlaamse Gewest vanuit een onderbouwde en organisatie-eigen visie te realiseren. De gewestelijke koepelvereniging heeft ook als doel om de professionalisering en netwerkversterking van de omgevingsverenigingen in het

Vlaamse Gewest te bevorderen. De gewestelijke koepelvereniging voor omgeving vervult de volgende kernopdrachten voor de voormelde doelstellingen:

- 1° de betrokkenheid realiseren van burgers en actoren bij omgevingsuitdagingen en -behoeften;
- 2° participeren aan het beleid voor omgeving;
- 3° burgers en actoren rond omgevingsuitdagingen verenigen en versterken;
- 4° een kenniscentrum zijn voor omgevingstransities;
- 5° omgevingsverenigingen verenigen, versterken en vertegenwoordigen, waarbij minimaal 75% van de erkende omgevingsverenigingen lid zijn van de gewestelijke koepelvereniging voor omgeving;
- 6° een kennis- en informatiecentrum zijn voor de omkadering en de werking van omgevingsverenigingen;
- 7° initiatieven opzetten om een duurzame kwaliteitsverbetering en professionalisering te realiseren op het vlak van administratieve, bestuurlijke en doelgroepenwerking van de omgevingsverenigingen;
- 8° startende omgevingsverenigingen ondersteunen;
- 9° een voorbeeldrol vervullen door in de eigen werking de principes van goed bestuur toe te passen.

In het eerste lid, 4°, wordt verstaan onder omgevingstransities: veranderingen die in het Vlaamse Gewest noodzakelijk zijn om een gezonde, veerkrachtige en leefbare omgeving te creëren voor mensen, dieren en planten.

Om de kernopdrachten, vermeld in het eerste lid, te realiseren, zet de gewestelijke koepelvereniging voor omgeving in op:

- 1° de coördinatie, de netwerking en de samenwerking tussen de omgevingsverenigingen die aangesloten zijn bij de gewestelijke koepelvereniging voor omgeving;
- 2° het aanbieden van vorming, begeleiding, ondersteuning, producten en methodieken aan de erkende omgevingsverenigingen en aan de omgevingsverenigingen met een startsubsidie;
- 3° informeren, sensibiliseren en mobiliseren van inwoners en actoren in het Vlaamse Gewest;
- 4° overleg met en adviesverlening aan de Vlaamse overheid en de actieve deelname aan Vlaamse adviesorganen of andere overlegfora van de Vlaamse overheid;
- 5° het ter beschikking stellen van expertise aan het brede publiek;
- 6° onderzoek, monitoring of het opzetten van proefprojecten;
- 7° beleids- of terreinacties.

Art. 10. De activiteiten, vermeld in artikel 6, derde lid, 7, tweede lid, 8, tweede lid, en 9, derde lid, die de omgevingsverenigingen verrichten ter realisatie van de kernopdrachten, zijn niet-economische activiteiten.

Omgevingsverenigingen kunnen zowel economische als niet-economische activiteiten organiseren voor het vervullen van de kernopdrachten, vermeld in artikel 6 tot en met 9.

Economische activiteiten komen niet in aanmerking voor de werkingssubsidie en de startsubsidie, vermeld in artikel 3, §2, eerste lid, ook al worden zij verricht om kernopdrachten te realiseren.

Omgevingsverenigingen die zowel economische als niet-economische activiteiten organiseren, dienen het onderscheid tussen beide categorieën van activiteiten te verduidelijken door het voeren van een gescheiden boekhouding met het oog op de controle op de aanwending van de verleende subsidies.

Hoofdstuk 5. De erkenningscommissie en de begeleidingscommissie

Afdeling 1. De erkenningscommissie

Art. 11. §1. De Vlaamse Regering richt een erkenningscommissie op.

De erkenningscommissie heeft de volgende taken:

- 1° ze onderzoekt of de omgevingsverenigingen voldoen aan de erkenningsvoorwaarden, vermeld in artikel 15;
- 2° ze beoordeelt de kwaliteit van de werking van de omgevingsverenigingen die aan de erkenningsvoorwaarden, vermeld in artikel 15, voldoen, aan de hand van de beoordelingscriteria, vermeld in artikel 17;
- 3° op basis van het onderzoek, vermeld in punt 1°, en de beoordeling, vermeld in punt 2°, verleent de erkenningscommissie een advies aan de Vlaamse Regering over de toekenning van een erkenning.

§2. De erkenningscommissie bestaat uit minimaal drie externe experts, alsook uit minimaal één vertegenwoordiger van de bevoegde entiteit. Het aantal externe experts is in de meerderheid ten aanzien van het aantal vertegenwoordigers van de bevoegde entiteit.

De externe experts, vermeld in het eerste lid, zijn onafhankelijke deskundigen die worden aangewezen omdat ze kennis, ervaring en deskundigheid hebben op minimaal een van volgende gebieden:

- 1° omgevingsthema's of omgevingsdoelstellingen van de Vlaamse overheid;
- 2° zakelijke aspecten van de verenigingswerking;
- 3° organisatieontwikkeling;
- 4° vrijwilligerswerking;
- 5° het bereiken van impact bij maatschappelijke doelgroepen;
- 6° het inzetten van een doel- en doelgroepgerichte aanpak bij maatschappelijke doelgroepen.

De externe experts, vermeld in het eerste lid, voldoen aan al de volgende voorwaarden:

- 1° ze hebben geen bestuurlijke band met de omgevingsverenigingen die ze beoordelen;
- 2° ze zijn geen personeelslid van de omgevingsverenigingen die ze beoordelen;
- 3° ze voeren geen bezoldigde of onbezoldigde opdracht uit voor de omgevingsverenigingen die ze beoordelen;
- 4° ze oefenen geen politiek mandaat uit.

De vertegenwoordigers van de bevoegde entiteit, vermeld in het eerste lid, voldoen aan al de volgende voorwaarden:

- 1° ze hebben geen bestuurlijke band met de omgevingsverenigingen die ze beoordelen;
- 2° ze voeren geen bezoldigde of onbezoldigde opdracht uit voor de omgevingsverenigingen die ze beoordelen;
- 3° ze oefenen geen politiek mandaat uit.

§3. De Vlaamse Regering bepaalt de wijze van samenstelling en de werking van de erkenningscommissie en de wijze van aanstelling en het ontslag van de commissieleden.

De externe experts van de erkenningscommissie, vermeld in paragraaf 2, hebben voor hun werkzaamheden recht op een vergoeding die de Vlaamse Regering bepaalt.

Afdeling 2. De begeleidingscommissie

Art. 12. §1. De Vlaamse Regering richt een begeleidingscommissie op.

De begeleidingscommissie evalueert tussentijds de werking van de volgende erkende en gesubsidieerde verenigingen:

- 1° de gewestelijke omgevingsverenigingen;
- 2° de gewestelijke koepelvereniging voor omgeving;
- 3° de gewestelijke ledenverenigingen voor omgeving.

De begeleidingscommissie voert de evaluatie, vermeld in het tweede lid, uit aan de hand van de evaluatiecriteria, vermeld in artikel 20, tweede lid.

§2. De begeleidingscommissie bestaat uit minimaal twee externe experts en minimaal één vertegenwoordiger van de bevoegde entiteit.

De externe experts, vermeld in het eerste lid, worden gekozen uit een pool die de Vlaamse Regering benoemt.

De externe experts, vermeld in het eerste lid, zijn onafhankelijke deskundigen die worden aangewezen omdat ze kennis, ervaring en deskundigheid hebben op minimaal een van volgende gebieden:

- 1° omgevingsthema's of omgevingsdoelstellingen van de Vlaamse overheid;
- 2° zakelijke aspecten van de verenigingswerking;
- 3° organisatieontwikkeling;
- 4° vrijwilligerswerking;
- 5° het bereiken van impact bij maatschappelijke doelgroepen;
- 6° het inzetten van een doel- en doelgroepgerichte aanpak bij maatschappelijke doelgroepen.

De externe experts, vermeld in het eerste lid, voldoen aan al de volgende voorwaarden:

- 1° ze hebben geen bestuurlijke band met de omgevingsverenigingen die ze evalueren;
- 2° ze zijn geen personeelslid of vrijwilliger van de omgevingsverenigingen die ze evalueren;
- 3° ze voeren geen bezoldigde of onbezoldigde opdracht uit voor de omgevingsverenigingen die ze evalueren;
- 4° ze oefenen geen politiek mandaat uit.

De vertegenwoordigers van de bevoegde entiteit, vermeld in het eerste lid, voldoen aan al de volgende voorwaarden:

- 1° ze hebben geen bestuurlijke band met de omgevingsverenigingen die ze evalueren;
- 2° ze voeren geen bezoldigde of onbezoldigde opdracht uit voor de omgevingsverenigingen die ze evalueren;
- 3° ze oefenen geen politiek mandaat uit.

§3. De Vlaamse Regering bepaalt de wijze van samenstelling en de werking van de begeleidingscommissie en de wijze van aanstelling en het ontslag van de commissieleden.

De externe experts van de begeleidingscommissie, vermeld in paragraaf 2, hebben voor hun werkzaamheden recht op een vergoeding die de Vlaamse Regering bepaalt.

Hoofdstuk 6. Erkenning van de omgevingsverenigingen

Afdeling 1. Ontvankelijkheidsvoorwaarden

Art. 13. Omgevingsverenigingen kunnen bij de bevoegde entiteit een aanvraag indienen om een erkenning en subsidiëring te verkrijgen. De bevoegde entiteit onderzoekt of de aanvraag ontvankelijk is, conform het tweede lid.

Een aanvraag is ontvankelijk als al de volgende voorwaarden zijn vervuld:

- 1° de aanvraag is tijdig ingediend;
- 2° de aanvraag is volledig;
- 3° de omgevingsvereniging voldoet aan al de volgende voorwaarden:
 - a) ze is opgericht onder de rechtsvorm van een vzw of een stichting, conform het Wetboek van vennootschappen en verenigingen;
 - b) ze is opgericht op particulier initiatief;
 - c) vertegenwoordigers van overheidsinstanties maken van de omgevingsvereniging geen deel uit als stemgerechtigd lid van de bestuursorganen;
 - d) ze heeft haar maatschappelijke zetel in het Vlaamse Gewest of het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest.

De Vlaamse Regering bepaalt:

- 1° de datum van indiening van de aanvraag om als tijdig beschouwd te worden als vermeld in het tweede lid, 1°;
- 2° de documenten die bij de aanvraag moeten ingediend worden om als volledig beschouwd te worden als vermeld in het tweede lid, 2°;
- 3° de wijze van indiening van de aanvraag;
- 4° de wijze waarop het ontvankelijkheidsonderzoek wordt gevoerd.

Afdeling 2. Beoordeling van de aanvraag en duur van de erkenning

Art. 14. De erkenningscommissie, vermeld in artikel 11, toetst of de vereniging die conform artikel 13, tweede lid, een ontvankelijke aanvraag heeft ingediend, voldoet aan de erkenningsvoorwaarden, vermeld in artikel 15.

Art. 15. Verenigingen kunnen erkend worden als omgevingsvereniging als ze conform artikel 13, tweede lid, een ontvankelijke aanvraag indienen en cumulatief aan de volgende erkenningsvoorwaarden voldoen:

- 1° ze stellen de bevordering van de omgevingskwaliteit in het Vlaamse Gewest voorop als maatschappelijk hoofddoel;
- 2° ze bestaan al meer dan twee jaar en kunnen aantonen dat ze in voorbije twee kalenderjaren activiteiten ontplooiden die voldoen aan de eerste erkenningsvoorwaarde;
- 3° ze zijn financieel draagkrachtig en verkeren niet in financiële moeilijkheden;
- 4° ze tonen een zelfstandige en onafhankelijke werking aan;
- 5° ze voldoen aan de omschrijving van een van de categorieën van omgevingsverenigingen, vermeld in artikel 5.

Art. 16. De erkenning als omgevingsvereniging geldt voor een volledige erkenningsperiode van vijf jaar. De erkenningsperiode start op 1 januari van het eerste jaar en neemt een einde op 31 december van het vijfde jaar.

De eerste erkenningsperiode start op 1 januari 2027 en eindigt op 31 december 2031.

Om voor een volgende periode in aanmerking te komen voor een erkenning en subsidiëring moet de volledige procedure, vermeld in artikel 13 tot en met artikel 18, doorlopen worden.

De Vlaamse Regering werkt de erkenningsvoorwaarden, vermeld in artikel 15, en de procedure voor de erkenning, vermeld in artikel 13 tot en met 17, verder uit.

Art. 17. Nadat de erkenningscommissie, vermeld in artikel 11, een positieve beoordeling van de erkenningsvoorwaarden heeft gegeven, beoordeelt de erkenningscommissie de kwaliteit van de werking van de omgevingsverenigingen aan de hand van de volgende criteria:

- 1° de mate waarin de omgevingsvereniging bijdraagt aan de verbetering van de omgevingskwaliteit;
- 2° de mate waarin de omgevingsvereniging de kernopdrachten vervult die voor haar categorie van toepassing zijn;
- 3° de kwaliteit en performantie van de zakelijke werking;
- 4° de kwaliteit van de meerjarenverbintenis;
- 5° als dat van toepassing is, de mate van opvolging van de aanbevelingen die de begeleidingscommissie conform artikel 20, vierde lid, of de bevoegde entiteit conform artikel 23, tweede lid, heeft geformuleerd bij de tussentijdse evaluatie van de vorige erkenningsperiode.

De erkenningscommissie kan tot de volgende beoordeling komen over de kwaliteit van de werking van de omgevingsverenigingen en die beoordeling als advies aan de Vlaamse Regering bezorgen:

- 1° een positieve beoordeling;
- 2° een negatieve beoordeling.

De Vlaamse Regering:

- 1° bepaalt de subcriteria die van toepassing zijn bij de beoordeling van de beoordelingscriteria, vermeld in het eerste lid;
- 2° bepaalt de wijze van beoordeling van de kwaliteit van de werking van de omgevingsverenigingen;
- 3° bepaalt de wijze en inhoud van de advisering aan de Vlaamse Regering, vermeld in het tweede lid;
- 4° bepaalt de wijze van toekenning van de erkenning en beslist wie hiertoe bevoegd is. De erkenningscommissie adviseert de Vlaamse Regering over het al dan niet toekennen van een erkenning op basis van de beoordeling, vermeld in het tweede lid.

Hoofdstuk 7. Subsidiëring van erkende omgevingsverenigingen

Art. 18. §1. Nadat de Vlaamse Regering de omgevingsvereniging heeft erkend, kan de erkende omgevingsvereniging een jaarlijkse werkingssubsidie ontvangen, die enkel kan dienen voor de ondersteuning van niet-economische activiteiten ter realisatie van de kernopdrachten, vermeld in artikel 6 tot en met 9.

De Vlaamse Regering bepaalt per categorie van omgevingsvereniging, vermeld in artikel 5, eerste lid, een basissubsidiebedrag.

§2. De werkingssubsidie voor regionale omgevingsverenigingen kan op basis van de beoordeling van de kwaliteit van de werking 20% lager of hoger liggen dan de basissubsidie.

De werkingssubsidie voor gewestelijke omgevingsverenigingen kan op basis van de beoordeling van de kwaliteit van de werking een bedrag zijn dat varieert tussen 70% en 150% van de basissubsidie.

De werkingssubsidie voor de gewestelijke koepelvereniging voor omgeving en de gewestelijke ledenverenigingen voor omgeving is gelijk aan de basissubsidie.

§3. De Vlaamse Regering bepaalt:

- 1° de wijze waarop de hoogte van de werkingssubsidie per erkende omgevingsvereniging wordt bepaald;
- 2° de wijze van toekenning van de werkingssubsidie per erkende omgevingsvereniging.

De hoogte van de jaarlijkse werkingssubsidie kan worden aangepast aan de evolutie van de gezondheidsindex.

De subsidie mag niet verleend worden voor werkingskosten die al gedekt zijn door een andere vorm van subsidiëring.

Erkende omgevingsverenigingen waaraan een werkingssubsidie is toegekend, kunnen daarmee geen reserves aanleggen.

De Vlaamse Regering bepaalt de wijze van uitbetaling van de werkingssubsidie.

Hoofdstuk 8. De opvolging en de evaluatie van de erkende en gesubsidieerde omgevingsverenigingen

Afdeling 1. De tussentijdse opvolging en evaluatie van de erkende en gesubsidieerde gewestelijke omgevingsverenigingen, gewestelijke ledenverenigingen voor omgeving en de gewestelijke koepelvereniging voor omgeving

Art. 19. De bevoegde entiteit volgt jaarlijks de voortgang van de meerjarenverbintenissen van de volgende erkende en gesubsidieerde omgevingsverenigingen op:

- 1° de gewestelijke omgevingsverenigingen;
- 2° de gewestelijke ledenverenigingen voor omgeving;
- 3° de gewestelijke koepelvereniging voor omgeving.

Voor de opvolging, vermeld in het eerste lid, dienen de omgevingsverenigingen jaarlijks de volgende rapportering in:

- 1° een functionele rapportering;
- 2° een financiële rapportering.

De Vlaamse Regering bepaalt:

- 1° de vorm, de inhoud en de datum en wijze van indiening van de functionele rapportering, vermeld in het tweede lid, 1°;
- 2° de vorm, de inhoud en de datum en wijze van indiening van de financiële rapportering, vermeld in het tweede lid, 2°;
- 3° de wijze van opvolging, vermeld in het eerste lid.

Art. 20. De erkende en gesubsidieerde gewestelijke omgevingsverenigingen, gewestelijke ledenverenigingen voor omgeving en gewestelijke koepelvereniging voor omgeving zijn onderworpen aan een tussentijdse evaluatie in het derde jaar van de erkenning. Voor de voormelde tussentijdse evaluatie dienen de omgevingsverenigingen een voortgangsverslag in bij de bevoegde entiteit ter voorbereiding van het gesprek met de begeleidingscommissie, vermeld in artikel 12.

De begeleidingscommissie evalueert de werking van de erkende en gesubsidieerde omgevingsverenigingen aan de hand van de volgende evaluatiecriteria:

- 1° de voortgang van het meerjarenplan en de meerjarenverbintenissen;
- 2° de mate waarin de vereniging heeft bijgedragen aan de verbetering van de omgevingskwaliteit;
- 3° de mate waarin de vereniging haar kernopdrachten vervult;
- 4° de kwaliteit en performantie van de zakelijke werking.

De tussentijdse evaluatie geeft aanleiding tot een van de volgende beslissingen:

- 1° een positieve evaluatie;
- 2° een negatieve evaluatie.

Bij een negatieve evaluatie formuleert de begeleidingscommissie aanbevelingen. De gewestelijke koepelvereniging voor omgeving, gewestelijke ledenverenigingen voor omgeving en gewestelijke omgevingsverenigingen kunnen na een negatieve evaluatie, op verzoek gehoord worden door de begeleidingscommissie.

Bij een negatieve evaluatie worden tekortkomingen gedetecteerd en gesignaleerd zodat de erkende en gesubsidieerde omgevingsvereniging tijdig haar werking kan bijsturen met het oog op een nieuwe aanvraag tot erkenning en subsidiëring voor de volgende erkenningsperiode en om de terugvordering van subsidies te vermijden na afloop van de huidige erkenningsperiode.

De Vlaamse Regering:

- 1° bepaalt de vorm en inhoud en de datum en wijze van indiening van het voortgangsverslag, vermeld in het eerste lid;
- 2° bepaalt de subcriteria die van toepassing zijn bij de beoordeling van de evaluatiecriteria, vermeld in het tweede lid;
- 3° bepaalt de wijze van evaluatie.

Art. 21. De bevoegde entiteit evalueert na afloop van de erkenningsperiode de werking van de erkende en gesubsidieerde gewestelijke omgevingsverenigingen, gewestelijke ledenverenigingen voor omgeving en gewestelijke koepelvereniging voor omgeving. Voor de voormelde evaluatie dient de omgevingsvereniging een eindverslag in bij de bevoegde entiteit.

Een negatieve evaluatie kan aanleiding geven tot terugvordering van een deel van de toegekende subsidie in verhouding tot het ontbreken van de verantwoording in de eindrapportering voor niet of onvoldoende gerealiseerde doelstellingen, vermeld in de meerjarenverbintenis.

De Vlaamse Regering bepaalt:

- 1° de vorm en inhoud en de datum en wijze van indiening van het eindverslag;
- 2° de wijze van eindevaluatie.

Afdeling 2. De tussentijdse opvolging en evaluatie van de erkende en gesubsidieerde regionale omgevingsverenigingen

Art. 22. De bevoegde entiteit volgt na afloop van het eerste en het derde jaar van de erkenningsperiode de voortgang van de meerjarenverbintenis van de erkende en gesubsidieerde regionale omgevingsverenigingen op.

Voor de opvolging, vermeld in het eerste lid, dienen de omgevingsverenigingen de volgende rapportering in:

- 1° een functionele rapportering in het tweede en het vierde jaar van de erkenningsperiode;
- 2° jaarlijks een financiële rapportering.

Met het oog op een evaluatie kan de bevoegde entiteit, als ze vaststelt dat de voortgang van de meerjarenverbintenis ontoereikend is, aan de erkende en gesubsidieerde regionale omgevingsvereniging vragen om een voortgangsverslag in te dienen waarin de voortgang wordt verantwoord.

De Vlaamse Regering bepaalt:

- 1° de vorm en inhoud en de datum en wijze van indiening van de functionele en financiële rapportering, vermeld in het tweede lid;
- 2° de wijze van opvolging, vermeld in het eerste lid;
- 3° de vorm en inhoud en de datum en wijze van indiening van het voortgangsverslag, vermeld in het derde lid;
- 4° de wijze van evaluatie, vermeld in het derde lid.

Art. 23. De evaluatie, vermeld in artikel 22, derde lid, geeft aanleiding tot een van de volgende beslissingen:

- 1° een positieve evaluatie;
- 2° een negatieve evaluatie.

Bij een negatieve evaluatie formuleert de bevoegde entiteit aanbevelingen. De regionale omgevingsvereniging kan op verzoek gehoord worden door de bevoegde entiteit.

Bij een negatieve evaluatie worden tekortkomingen gedetecteerd en gesignaleerd zodat de erkende en gesubsidieerde omgevingsvereniging tijdig haar werking kan bijsturen met het oog op een nieuwe aanvraag tot erkenning en subsidiëring voor een volgende erkenningsperiode en om de terugvordering van subsidies te vermijden na afloop van de huidige erkenningsperiode.

Art. 24. De bevoegde entiteit evalueert na afloop van de erkenningsperiode de werking van de erkende en gesubsidieerde regionale omgevingsvereniging. Voor de voormelde evaluatie dient de omgevingsvereniging een eindverslag in bij de bevoegde entiteit.

Een negatieve evaluatie kan aanleiding geven tot terugvordering van een deel van de toegekende subsidie in verhouding tot het ontbreken van de verantwoording in de eindrapportering voor niet of onvoldoende gerealiseerde doelstellingen, vermeld in de meerjarenverbinenis.

De Vlaamse Regering bepaalt:

- 1° de vorm en inhoud en de datum en wijze van indiening van het eindverslag, vermeld in het eerste lid;
- 2° de wijze van eindevaluatie, vermeld in het eerste lid.

Hoofdstuk 9. De startsubsidie

Art. 25. Niet-erkende omgevingsverenigingen kunnen na een oproep door de Vlaamse Regering een startsubsidie aanvragen om een werking te ontwikkelen waarmee ze vanaf een volgende erkenningsperiode kunnen deelnemen aan de erkennings- en subsidiëeringsprocedure voor een van de categorieën van omgevingsverenigingen, vermeld in artikel 5, eerste lid, 1° en 2°.

De startsubsidie kan per omgevingsvereniging maar één keer toegekend worden en geldt voor een periode van maximaal drie jaar.

Art. 26. Een aanvraag van een startsubsidie is ontvankelijk als al de volgende voorwaarden zijn vervuld:

- 1° de aanvraag is tijdig ingediend;
- 2° de aanvraag is volledig;
- 3° de vereniging voldoet aan al de volgende voorwaarden:
 - a) ze is opgericht onder de rechtsvorm van een vzw of een stichting, conform het Wetboek van vennootschappen en verenigingen;
 - b) ze is opgericht op particulier initiatief;

- c) vertegenwoordigers van overheidsinstanties maken van de vereniging geen deel uit als stemgerechtigd lid van de bestuursorganen;
 - d) ze heeft haar maatschappelijke zetel in het Vlaamse Gewest of het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest;
- 4° de omgevingsvereniging heeft met toepassing van dit decreet geen startsubsidie ontvangen;
- 5° de omgevingsvereniging heeft geen startsubsidie ontvangen in het kader van het decreet van 29 april 1991 tot vaststelling van de algemene regelen inzake de erkenning en de subsidiëring van de milieu-, natuur-, en ruimteverenigingen, zoals van kracht op de dag voor de datum van de inwerkingtreding van dit decreet, en de uitvoeringsbesluiten ervan.

De Vlaamse Regering bepaalt:

- 1° de datum van indiening van de aanvraag om als tijdig beschouwd te worden als vermeld in het eerste lid, 1°;
- 2° de documenten die bij de aanvraag moeten ingediend worden om als volledig beschouwd te worden als vermeld in het eerste lid, 2°;
- 3° de wijze van indiening van de aanvraag;
- 4° de wijze waarop het ontvankelijkheidsonderzoek wordt gevoerd.

Art. 27. De bevoegde entiteit gaat na of de omgevingsvereniging die een startsubsidie aanvraagt, vermeld in artikel 25, voldoet aan de volgende voorwaarden voor een startsubsidie:

- 1° ze stelt de bevordering van de omgevingskwaliteit in het Vlaamse Gewest voorop als maatschappelijk hoofddoel;
- 2° ze toont een zelfstandige en onafhankelijke werking aan;
- 3° ze bouwt een werking uit om te kunnen voldoen aan de omschrijvingen van een van de categorieën van omgevingsverenigingen, vermeld in artikel 5, eerste lid, 1° en 2°, tegen een volgende erkenningsperiode.

De Vlaamse Regering werkt de voorwaarden voor een startsubsidie, vermeld in het eerste lid, verder uit.

Art. 28. Na een positieve beoordeling van de voorwaarden voor een startsubsidie, vermeld in artikel 27, beoordeelt de bevoegde entiteit de kwaliteit van de werking van de omgevingsverenigingen aan de hand van al de volgende criteria:

- 1° de kwaliteit en coherentie van de geformuleerde visie, missie, doelstellingen en de mate waarin de doelstellingen bijdragen aan de verbetering van de omgevingskwaliteit;
- 2° de kwaliteit en haalbaarheid van het streefbeeld en scenario voor de verdere uitbouw van de vereniging om aan de omschrijving van de gekozen categorie, vermeld in artikel 5, eerste lid, 1° en 2°, te voldoen;
- 3° de kwaliteit van de beslissingsstructuren, van de organisatie van de dagelijkse werking en van de personeelsstructuur;
- 4° de kwaliteit van het financiële plan.

De bevoegde entiteit kan tot een van de volgende beoordelingen komen over de kwaliteit van de werking van de omgevingsvereniging die een startsubsidie aanvraagt als vermeld in artikel 25, en die beoordeling als advies aan de Vlaamse Regering bezorgen:

- 1° een positieve beoordeling;
- 2° een negatieve beoordeling.

De Vlaamse Regering bepaalt:

- 1° de wijze van beoordeling van de kwaliteit van de werking van de omgevingsverenigingen die een startsubsidie aanvragen;
- 2° de wijze en inhoud van advisering aan de Vlaamse Regering, vermeld in het tweede lid;

- 3° de wijze van toekenning van de startsubsidie en beslist wie hiertoe bevoegd is. De bevoegde entiteit adviseert de Vlaamse Regering over het al dan niet toekennen van de startsubsidie.

Art. 29. De Vlaamse Regering bepaalt per categorie van omgevingsverenigingen, vermeld in artikel 5, eerste lid, 1° en 2°, een startsubsidie, die enkel kan dienen voor de ondersteuning van niet-economische activiteiten met het oog op het uitbouwen van een werking om tegen een volgende erkenningsperiode te kunnen voldoen aan de kernopdrachten, vermeld in artikel 6 en 7.

De hoogte van de jaarlijkse startsubsidie kan worden aangepast aan de evolutie van de gezondheidsindex.

De startsubsidie mag niet verleend worden voor werkingskosten die al gedekt zijn door een andere vorm van subsidiëring.

Omgevingsverenigingen waaraan een startsubsidie is toegekend, kunnen daarmee geen reserves aanleggen.

De Vlaamse Regering regelt de wijze van uitbetaling van de startsubsidie.

Art. 30. De bevoegde entiteit evalueert de kwaliteit van de werking van de omgevingsverenigingen met een startsubsidie na het eerste werkingsjaar.

De omgevingsverenigingen dienen voor de evaluatie een voortgangsverslag in bij de bevoegde entiteit.

De bevoegde entiteit bezorgt haar evaluatie aan de vereniging.

De Vlaamse Regering bepaalt:

- 1° de inhoud en vorm en de datum en de wijze van indiening van het voortgangsverslag, vermeld in het tweede lid;
- 2° de wijze van evaluatie van de kwaliteit van de werking van de omgevingsverenigingen met een startsubsidie, vermeld in het eerste lid.

Art. 31. De omgevingsverenigingen met een startsubsidie dienen jaarlijks een financiële verantwoording in.

De Vlaamse Regering bepaalt de inhoud en vorm en de datum en de wijze van indiening van de financiële verantwoording.

Art. 32. De bevoegde entiteit evalueert na afloop van de subsidiëringsperiode de werking van de omgevingsvereniging met een startsubsidie. Voor de voormelde evaluatie dient de omgevingsvereniging een eindverslag in bij de bevoegde entiteit.

Een negatieve evaluatie kan aanleiding geven tot terugvordering van een deel van de toegekende subsidie in verhouding tot het ontbreken van de verantwoording voor niet of onvoldoende gerealiseerde doelstellingen.

De Vlaamse Regering bepaalt:

- 1° de inhoud en vorm en de datum en de wijze van indiening van het eindverslag, vermeld in het eerste lid;
- 2° de wijze van eindevaluatie, vermeld in het eerste lid.

Hoofdstuk 10. Projectsubsidies

Art. 33. De Vlaamse Regering kan na het lanceren van een projectoproep aan actoren een subsidie toekennen om omgevingsprojecten uit te werken in het Vlaamse Gewest voor een looptijd van maximaal vijf jaar.

De Vlaamse Regering kan meerdere oproepmomenten voor omgevingsprojecten per jaar organiseren. De Vlaamse Regering bepaalt per projectoproep de looptijd.

De Vlaamse Regering bepaalt de jaarlijkse frequentie van de projectoproepen, de elementen die elke projectoproep moet bevatten en de wijze van bekendmaking van de projectoproepen.

Art. 34. Een aanvraag van een projectsubsidie als vermeld in artikel 33, is ontvankelijk als ze aan de volgende voorwaarden voldoet:

- 1° de aanvraag is ingediend na een oproep voor omgevingsprojecten;
- 2° de aanvraag is tijdig ingediend, conform de indieningsdatum, vermeld in de projectoproep;
- 3° de aanvraag is volledig zoals bepaald in de projectoproep;
- 4° de aanvrager behoort tot de doelgroep die met de projectoproep wordt beoogd;
- 5° het ingediende project is een project dat beantwoordt aan de omschrijving van projecten, vermeld in artikel 3, §1, vierde lid;
- 6° voor het project wordt maar één aanvraag ingediend per indiendatum in het kader van dit decreet, ongeacht wie de aanvrager is;
- 7° het project heeft een duidelijke begin- en einddatum;
- 8° het project overschrijdt de maximale projecttermijn, vermeld in de projectoproep, niet.

Art. 35. Omgevingsprojecten, vermeld in artikel 33, worden beoordeeld door een jury aan de hand van de beoordelingscriteria, vermeld in artikel 36.

Aan de jury kunnen naast vertegenwoordigers van de bevoegde entiteit externe experts participeren.

De externe experts, vermeld in het tweede lid, zijn onafhankelijke deskundigen die worden aangewezen omdat ze kennis, ervaring en deskundigheid hebben in minimaal een van de volgende gebieden:

- 1° omgevingsthema's of omgevingsdoelstellingen van de Vlaamse overheid;
- 2° zaken die verband houden met het voorwerp van de projectoproep.

De externe experts, vermeld in het tweede lid, voldoen aan al de volgende voorwaarden:

- 1° ze hebben geen bestuurlijke band met de subsidieaanvrager;
- 2° ze zijn geen personeelslid van de subsidieaanvrager;
- 3° ze voeren geen bezoldigde of onbezoldigde opdracht uit voor de subsidieaanvrager;
- 4° ze oefenen geen politiek mandaat uit.

De vertegenwoordigers van de bevoegde entiteit, vermeld in het tweede lid, voldoen aan al de volgende voorwaarden:

- 1° ze hebben geen bestuurlijke band met de subsidieaanvrager;
- 2° ze voeren geen bezoldigde of onbezoldigde opdracht uit voor de subsidieaanvrager;
- 3° ze oefenen geen politiek mandaat uit.

De Vlaamse Regering bepaalt de wijze van samenstelling en de werking van de jury en de wijze van aanstelling en het ontslag van de leden.

De Vlaamse Regering kan bepalen dat de externe experts van de jury voor hun werkzaamheden recht hebben op een vergoeding die ze bepaalt.

Art. 36. Voor een projectsubsidie, vermeld in artikel 33, zijn de volgende beoordelingscriteria van toepassing:

- 1° de kwaliteit van het projectvoorstel;
- 2° de mate waarin het projectvoorstel bijdraagt aan de doelstellingen van de projectoproep;
- 3° de piloot- of voorbeeldwaarde van het projectvoorstel.

Voor een projectsubsidie, vermeld in artikel 33, kunnen de volgende bijkomende beoordelingscriteria van toepassing zijn als er meer projecten positief beoordeeld zijn op basis van de beoordelingscriteria, vermeld in het eerste lid, dan het beschikbare budget toelaat:

- 1° de spreiding van de ingediende projecten over het Vlaamse Gewest;
- 2° de diversiteit van de ingediende projecten.

De Vlaamse Regering bepaalt de beoordelingsprocedure.

Art. 37. De jury, vermeld in artikel 35, bezorgt op basis van haar beoordeling een advies aan de Vlaamse Regering.

De Vlaamse Regering bepaalt de wijze en inhoud van de advisering van de jury over de beoordeling van de omgevingsprojecten, vermeld in artikel 33.

Art. 38. De Vlaamse Regering beslist over de wijze van toekenning van de projectsubsidie, vermeld in artikel 33 en de wijze waarop het subsidiebedrag wordt bepaald. De jury adviseert de Vlaamse Regering over het al dan niet toekennen van een projectsubsidie.

De beslissing over de toekenning van de projectsubsidie wordt binnen zes maanden na het einde van de termijn voor de projectindiening genomen.

Art. 39. De subsidieontvanger waaraan een projectsubsidie als vermeld in artikel 33 is toegekend, kan daarmee geen reserves aanleggen.

Art. 40. De Vlaamse Regering regelt de toekenning en uitbetaling van de projectsubsidies, vermeld in artikel 33.

Art. 41. De bevoegde entiteit volgt de voortgang van de omgevingsprojecten, vermeld in artikel 33, tussentijds op. De subsidieontvanger dient daarvoor de nodige tussentijdse rapportering in bij de bevoegde entiteit.

De bevoegde entiteit kan zich bij de tussentijdse opvolging, vermeld in het eerste lid, laten bijstaan door externe experts die voldoen aan de voorwaarden, vermeld in artikel 35, derde en vierde lid.

De Vlaamse Regering bepaalt:

- 1° de inhoud en vorm en de datum en wijze van indiening van de tussentijdse rapportering, vermeld in het eerste lid;
- 2° de wijze van tussentijdse opvolging, vermeld in het eerste lid.

Art. 42. Na afloop van het omgevingsproject, vermeld in artikel 33, evalueert de bevoegde entiteit de uitvoering van het omgevingsproject. Daarvoor dient de aanvrager een functionele en financiële eindrapportering in bij de bevoegde entiteit.

Een negatieve evaluatie kan aanleiding geven tot terugvordering van een deel van de toegekende subsidie in verhouding tot het ontbreken van de verantwoording voor niet-behaalde resultaten.

De bevoegde entiteit kan zich bij de eindevaluatie laten bijstaan door externe experts die voldoen aan de voorwaarden, vermeld in artikel 35, derde en vierde lid.

De Vlaamse Regering bepaalt:

- 1° de vorm en inhoud en de wijze en datum van indiening van de functionele en financiële eindrapportering, vermeld in het eerste lid;
- 2° de wijze van eindevaluatie, vermeld in het eerste lid.

Hoofdstuk 11. Bepalingen over de gegevensverwerking

Art. 43. §1. De bevoegde entiteit treedt op als verwerkingsverantwoordelijke als vermeld in artikel 4, 7), van de algemene verordening gegevensbescherming, voor de verwerking van persoonsgegevens in het kader van de uitvoering van dit decreet.

§2. De volgende categorieën van personen hebben toegang tot de verwerkte persoonsgegevens in het kader van de uitvoering van dit decreet en beperkt voor de taken en het werkgebied waarvoor zij bevoegd zijn:

- 1° de personeelsleden van de bevoegde entiteit;
- 2° de externe experts, vermeld in artikel 11, 12 en 35.

De omgevingsverenigingen en actoren die in het kader van dit decreet een subsidie als vermeld in artikel 3 van dit decreet, aanvragen of ontvangen, mogen persoonsgegevens als vermeld in artikel 44, tweede en derde lid, verwerken in het kader van de indiening en verantwoording van hun dossier bij de bevoegde entiteit, en bij de uitvoering van hun taken, vermeld in dit decreet. De voormelde omgevingsverenigingen en actoren treden in het voormelde geval op als verwerkingsverantwoordelijke als vermeld in artikel 4, 7), van de algemene verordening gegevensbescherming, van de voormelde persoonsgegevens.

§3. De verwerkingsverantwoordelijken verwerken de persoonsgegevens onder de volgende voorwaarden:

- 1° de persoonsgegevens worden verwerkt op een wijze die ten aanzien van de betrokkene rechtmatig, behoorlijk en transparant is;
- 2° de persoonsgegevens worden verzameld voor welbepaalde, uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigde doeleinden als vermeld in artikel 11, 12, 13, 26, 34, en 51 en mogen vervolgens niet verder op een met die doeleinden onverenigbare wijze worden verwerkt;
- 3° de persoonsgegevens worden verwerkt op een wijze die toereikend is, ter zake dienend en beperkt tot wat noodzakelijk is voor de doeleinden waarvoor ze worden verwerkt;
- 4° de persoonsgegevens zijn juist en als dat nodig is, worden ze geactualiseerd;
- 5° alle redelijke maatregelen worden genomen om de persoonsgegevens die, getoet op de doeleinden waarvoor ze worden verwerkt, onjuist zijn, onmiddellijk te wissen of te rectificeren;
- 6° de persoonsgegevens worden bewaard in een vorm die het mogelijk maakt de betrokkenen niet langer te identificeren dan noodzakelijk is voor de doeleinden waarvoor de persoonsgegevens worden verwerkt;
- 7° de persoonsgegevens worden, door passende technische of organisatorische maatregelen te nemen, op een dusdanige manier verwerkt dat een passende beveiliging ervan gewaarborgd is, zodat ze onder meer beschermd zijn tegen ongeoorloofde of onrechtmatige verwerking en tegen onopzettelijk verlies, vernietiging of beschadiging.

De verwerkingsverantwoordelijken zijn verantwoordelijk voor de naleving van de voorwaarden, vermeld in het eerste lid, en kunnen dat aantonen.

De verwerkingsverantwoordelijken informeren de betrokkenen vooraf over de verwerking van hun persoonsgegevens conform artikel 13 en 14 van de algemene verordening gegevensbescherming en informeren hen over hun rechten op basis van artikel 15 tot en met 22 van de algemene verordening gegevensbescherming.

De Vlaamse Regering kan de nadere regels over de verwerking van de persoonsgegevens, vermeld in het eerste lid, vaststellen evenals over de categorieën van betrokkenen, vermeld in artikel 44, alsook beveiligingseisen vaststellen voor de verschillende categorieën van persoonsgegevens, vermeld in artikel 44.

Art. 44. De verwerking van persoonsgegevens in het kader van dit decreet heeft betrekking op de volgende categorieën van betrokkenen:

- 1° externe experts en kandidaat-experts;
- 2° medewerkers, vrijwilligers en verantwoordelijken van de omgevingsverenigingen en van de actoren;
- 3° natuurlijke personen die vermeld worden in de aanvragen en de bijlagen ervan.

De verwerking van persoonsgegevens van omgevingsverenigingen in het kader van dit decreet heeft betrekking op de volgende categorieën van persoonsgegevens:

- 1° de expertise;
- 2° het geslacht;
- 3° de identificatiegegevens;
- 4° de leeftijd;
- 5° de mandaten;
- 6° de opleidingsgegevens.

Met betrekking tot de vrijwilligers van omgevingsverenigingen, vermeld in het eerste lid, 2°, en de natuurlijke personen, vermeld in het eerste lid, 3°, worden enkel de volgende categorieën van persoonsgegevens verwerkt:

- 1° de identificatiegegevens;
- 2° het geslacht;
- 3° de leeftijd.

De verwerking van persoonsgegevens van actoren in het kader van dit decreet heeft betrekking op de volgende categorieën van persoonsgegevens:

- 1° de expertise;
- 2° het geslacht;
- 3° de identificatiegegevens;
- 4° de leeftijd;
- 5° de loongegevens;
- 6° de mandaten;
- 7° de opleidingsgegevens.

Art. 45. De bewaartermijnen voor persoonsgegevens die op basis van dit decreet worden bewaard conform artikel 5, lid 1, e), van de algemene verordening gegevensbescherming, worden vastgelegd in selectieregels conform artikel III.87, §1, van het Bestuursdecreet van 7 december 2018. Deze selectieregels bevatten een bewaartermijn met bijbehorende motivering.

Art. 46. De Vlaamse Regering kan de nadere regels bepalen voor de verwerking van de persoonsgegevens, de beveiliging van die gegevens en de passende waarborgen voor de rechten en vrijheden van de betrokkenen.

Hoofdstuk 12. Toezicht

Art. 47. Omgevingsverenigingen en actoren die in het kader van dit decreet een subsidie ontvangen, leggen daarover verantwoording af bij de bevoegde entiteit. De bevoegde entiteit oefent toezicht uit op de aanwending van de subsidies die op basis van dit decreet worden toegekend.

Tijdens het toezicht, vermeld in het eerste lid, controleert de bevoegde entiteit of voldaan is aan al de volgende voorwaarden:

- 1° de subsidieontvanger voldoet aan de subsidievereisten, vermeld in artikel 48;
- 2° de subsidie is gebruikt voor het doel waarvoor ze is verleend, conform artikel 11 van de wet van 16 mei 2003 tot vaststelling van de algemene bepalingen die gelden voor de begrotingen, de controle op de subsidies en voor de boekhouding van de gemeenschappen en de gewesten, alsook voor de organisatie van de controle door het Rekenhof;
- 3° de subsidies, vermeld in artikel 3, §2, eerste lid, werden enkel aangewend voor niet-economische activiteiten.

Art. 48. De subsidieontvanger voldoet aan al de volgende subsidievereisten:

- 1° bij alle publieke communicatie in het kader van de gesubsidieerde werking de steun van de Vlaamse overheid vermelden, door de standaardlogo's en de bijbehorende tekst te gebruiken die de Vlaamse Regering vaststelt;
- 2° het belang erkennen van het Nederlands bij de uitvoering van de gesubsidieerde activiteiten;
- 3° een boekhouding voeren die de financiële controle op de aanwending van de subsidies mogelijk maakt.

Art. 49. De bevoegde entiteit kan op elk moment de werking en de boekhouding van een subsidieontvanger onderzoeken. De subsidieontvanger stelt alle gegevens in het Nederlands ter beschikking die noodzakelijk zijn voor het toezicht en staat de bevoegde entiteit toe om ter plaatse de naleving van de bepalingen van dit decreet en de uitvoeringsbesluiten ervan te verifiëren.

Hoofdstuk 13. Slotbepalingen

Afdeling 1. Opheffingsbepaling

Art. 50. Het decreet van 29 april 1991 tot vaststelling van de algemene regelen inzake de erkenning en de subsidiëring van de milieu-, natuur-, en ruimteverenigingen, gewijzigd bij de decreten van 30 april 2004, 18 december 2015 en 18 december 2020, wordt opgeheven.

Afdeling 2. Overgangsmaatregelen

Art. 51. In aanloop naar de eerste erkenningsperiode 2027-2031 kunnen omgevingsverenigingen die niet erkend zijn conform het decreet van 29 april 1991 tot vaststelling van de algemene regelen inzake de erkenning en subsidiëring van de milieu-, natuur-, en ruimteverenigingen, zoals van kracht op de dag voor de datum van de inwerkingtreding van dit decreet, een aanvraag indienen voor een kortlopende erkenning na een oproep daarvoor door de Vlaamse Regering. De voormelde kortlopende erkenning geldt voor twee kalenderjaren en loopt van 1 januari 2025 tot en met 31 december 2026.

De Vlaamse Regering bepaalt de documenten die bij de kortlopende erkenningsaanvraag gevoegd moeten worden, en ook de datum en de wijze van de indiening van de aanvraag voor een kortlopende erkenning, vermeld in het eerste lid.

Art. 52. Verenigingen die in aanmerking willen komen voor een kortlopende erkenning, vermeld in artikel 51, voldoen aan de ontvankelijkheidsvoorwaarden, vermeld in artikel 13, tweede lid.

De bevoegde entiteit onderzoekt de ontvankelijkheid van de kortlopende erkenningsaanvraag, vermeld in artikel 51.

De Vlaamse Regering bepaalt de wijze van het ontvankelijkheidsonderzoek.

Art. 53. De bevoegde entiteit bezorgt de ontvankelijke aanvragen aan de erkenningscommissie, vermeld in artikel 11, die de erkenningsvoorwaarden, vermeld in artikel 15, onderzoekt.

Art. 54. Na een positieve beoordeling van de erkenningsvoorwaarden, vermeld in artikel 15, in het kader van een kortlopende erkenningsaanvraag als vermeld in artikel 51, beoordeelt de erkenningscommissie de kwaliteit van de werking van de omgevingsverenigingen aan de hand van de criteria, vermeld in artikel 17, eerste lid, 1° tot en met 3°.

Het onderzoek door de erkenningscommissie leidt tot een beoordeling die voor advies aan de Vlaamse Regering wordt bezorgd als vermeld in artikel 17, tweede lid.

De Vlaamse Regering bepaalt:

- 1° de wijze van beoordeling van de kwaliteit van de werking van de omgevingsverenigingen, vermeld in het eerste lid;
- 2° de wijze en inhoud van de advisering van de erkenningscommissie over de kwaliteit van de werking van de omgevingsverenigingen aan de Vlaamse Regering, vermeld in het tweede lid;
- 3° de wijze van toekenning van de kortlopende erkenning en beslist wie hiertoe bevoegd is. De erkenningscommissie adviseert de Vlaamse Regering over het al dan niet toekennen van een kortlopende erkenning.

Art. 55. Nadat de Vlaamse Regering de kortlopende erkenning, vermeld in artikel 51, heeft toegekend, kunnen de omgevingsverenigingen een jaarlijkse werkings-subsidie ontvangen, die enkel kan dienen voor de ondersteuning van niet-economische activiteiten ter realisatie van de kernopdrachten, vermeld in artikel 6 tot en met 8.

Het subsidiebedrag van de jaarlijkse werkingssubsidie aan omgevingsverenigingen met een kortlopende erkenning, vermeld in artikel 51, wordt op de volgende wijze bepaald door het geïndexeerde subsidiebedrag dat erkende milieu- en natuurverenigingen conform het decreet van 29 april 1991 tot vaststelling van de algemene regelen inzake de erkenning en de subsidiëring van de milieu-, natuur- en ruimteverenigingen, zoals van kracht op de dag voor de datum van de inwerkingtreding van dit decreet, en de uitvoeringsbesluiten ervan, in 2025 ontvangen:

- 1° het subsidiebedrag voor gewestelijke omgevingsverenigingen is het subsidiebedrag, vermeld in artikel 13, tweede lid, van het besluit van 18 december 2015 houdende de erkenning en subsidiëring van milieu- en natuurverenigingen, dat gewestelijke thematische verenigingen zonder bijkomende subsidie ontvangen;
- 2° het subsidiebedrag voor regionale omgevingsverenigingen is het subsidiebedrag, vermeld in artikel 7, derde lid, van het besluit van 18 december 2015 houdende de erkenning en subsidiëring van milieu- en natuurverenigingen, dat regionale verenigingen van type 2 ontvangen;
- 3° het subsidiebedrag voor gewestelijke ledenverenigingen voor omgeving is het subsidiebedrag, vermeld in artikel 4, derde lid, van het besluit van 18 december 2015 houdende de erkenning en subsidiëring van milieu- en

natuurverenigingen, dat erkende gewestelijke ledenverenigingen van type 2 ontvangen.

Art. 56. De omgevingsvereniging met een kortlopende erkenning, vermeld in artikel 51, bezorgt de bevoegde entiteit jaarlijks een financiële rapportering.

Na afloop van de kortlopende erkenningsperiode bezorgt de omgevingsvereniging een eindverslag aan de bevoegde entiteit met het oog op een eindevaluatie van de werking. Een negatieve evaluatie van de werking kan aanleiding geven tot de terugvordering van verleende subsidies in verhouding tot het ontbreken van de verantwoording voor niet of onvoldoende gerealiseerde doelstellingen.

De Vlaamse Regering bepaalt:

- 1° de vorm en inhoud en de wijze en datum van indiening van de financiële rapportering, vermeld in het eerste lid;
- 2° de vorm en inhoud en de wijze van indiening van het eindverslag, vermeld in het tweede lid;
- 3° de wijze van eindevaluatie.

Art. 57. De startsubsidie die verleend is op grond van het decreet van 29 april 1991 tot vaststelling van de algemene regelen inzake de erkenning en de subsidiëring van de milieu-, natuur-, en ruimteverenigingen, zoals van kracht op de dag voor de datum van de inwerkingtreding van dit decreet, en de uitvoeringsbesluiten ervan vervalt, vanaf het eerste jaar dat de kortlopende erkenning geldt, als een kortlopende erkenning wordt toegekend.

Art. 58. De erkenning van verenigingen die verleend is in het kader van het decreet van 29 april 1991 tot vaststelling van de algemene regelen inzake de erkenning en de subsidiëring van de milieu-, natuur-, en ruimteverenigingen, zoals van kracht op de dag voor de datum van de inwerkingtreding van dit decreet, blijft doorlopen tot en met 31 december 2026. De voormelde verenigingen worden voor de opvolging en de evaluatie van de werking en voor de uitbetaling van de subsidie verder beoordeeld conform het decreet van 29 april 1991 tot vaststelling van de algemene regelen inzake de erkenning en de subsidiëring van de milieu-, natuur-, en ruimteverenigingen, zoals van kracht op de dag voor de datum van de inwerkingtreding van dit decreet, en de uitvoeringbesluiten ervan. Dit geldt tot aan het afsluiten van de laatste rapportage- en evaluatieronde na het aflopen van de erkenningsperiode 2022-2026.

In afwijking van het eerste lid tellen bij gemeentelijke fusies binnen de subsidiëriingsperiode die loopt tot en met 31 december 2026, de fusionerende gemeenten afzonderlijk mee voor de vereisten in verband met het minimumaantal gemeenten van het werkingsgebied en voor de ratioberekening van het werkingsgebied van regionale verenigingen van type 1 en type 2 als vermeld in artikel 5, §2, 1° en 2°, van het besluit van 18 december 2015 houdende de erkenning en subsidiëring van milieu- en natuurverenigingen.

Afdeling 3. Inwerkingtreding

Art. 59. Dit decreet treedt in werking op een datum die de Vlaamse Regering vaststelt en uiterlijk op 1 juli 2024.

Brussel, 1 december 2023.

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Jan JAMBON

De Vlaamse minister van Justitie en Handhaving,
Omgeving, Energie en Toerisme,

Zuhal DEMIR